

A 3. Kommittéer m. m.

Under återopande av vad jag anfört under punkten A 1. hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Kommittéer m. m.* för budgetåret 1965/66 beräkna ett reservationsanslag av 2 100 000 kr., därav hälften att avräknas mot automobilskattemedlen.

A 4. Extra utgifter

Under återopande av vad jag anfört under punkten A 1. hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Extra utgifter* för budgetåret 1965/66 beräkna ett reservationsanslag av 485 000 kr.

B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet**Väg- och vattenbyggnadsverket****B 1. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	14 111 000	14 023 700
1964/65	15 277 000	
1965/66 (förslag)	17 735 000	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 3 346 000 kr.

	Ökning
1. Personalförändringar	
a) Icke specificerade tjänster	942 000
b) Övriga lönefrågor	78 500
2. Löneomräkning	2 325 500
	3 346 000

Motiv

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen lämnar inledningsvis en redogörelse för personal- och löneläget vid väg- och vattenbyggnadsverket och anför därvid bl. a. följande.

Ålderssammansättningen för verkets manliga tjänstemän är f. n. ogynnsam. Ca 35 % av dem är äldre än femtio år och endast ca 20 % är yngre än trettio år. Totalt kommer pensionsavgångarna bland verkets tjänstemän att vara dubbelt så många år 1973 som år 1964. Enligt den översiktliga rekryteringsprognos, som utarbetats för de närmaste fem åren, kommer verket att ha ett årligt behov av 650—700 nya tjänstemän. Däri ingår en antalsmässig ökning om ca 175 tjänstemän per år, som den ökade verksamheten beräknas komma att kräva sedan möjligheterna till rationaliseringar tillvaratagits.

Av de yngre och då främst de mest välutbildade tjänstemännen lämnar årligen mellan var tredje och var fjärde sin anställning. Bland många erforderliga åtgärder på kort sikt för att motverka personalavgången framstår förbättringen av löneläget för verkets kvalificerade chefer såväl vid styrelsen som vid vägförvaltningarna såsom den angelägnaste. Det är härvid önskvärt att mera allmänt utnyttja kontraktsanställning.

På längre sikt kan valet stå mellan flera olika lösningar. Ett alternativ kan vara att bibehålla nuvarande system med ett antal fast lönegradsplacerade tjänster och med avlöningsmedel tilldelade vid sidan av driftmedlen. Ett annat alternativ är att bibehålla förstnämnda alternativ men att frångå nuvarande principer i fråga om verksamheten i egen regi och låta denna

minska starkt. Ett tredje alternativ är att nuvarande lönepolitik modifieras så att verket får samma möjligheter att konkurrera om arbetskraften som de affärsdrivande tekniska verken. Det är härvid angeläget att låta verket inrätta och tillsätta extraordinarie tjänster på löneplan A samt att successivt ersätta nuvarande ordinarie tjänster med extra ordinarie och överföra verkets högre chefer till kontraktsanställning. Vidare bör personalkostnaderna ingå i driftkostnaderna.

Väg- och vattenbyggnadsverkets tjänstemän utgöres till ca 75 % av tekniker. I fråga om dessa konkurrerar verket med statliga affärsdrivande verk samt med kommunala och privata arbetsgivare. Det är nödvändigt för verket att vid lönesättningen icke vara i ett sämre läge än konkurrenterna. Vid val av handlingsalternativ förordar styrelsen alternativ tre.

I fråga om den administrativa verksamheten anför styrelsen bl. a., att utbildningsverksamheten under år 1963 hade en något större omfattning än tidigare. Under året vidareutbildades sålunda ca 4 000 av verkets personal, inberäknat personal i en à två dagars instruktionskurser för maskinskötare, bilförare m. fl. Utbildningen omfattade främst den under tidigare år bedrivna tekniska utbildningen. Därjämte genomfördes en personaladministrativ och företagsekonomisk vidareutbildning av verkets högre chefer. Styrelsen har funnit utbildningsåtgärder särskilt angelägna för att säkerställa tillgången på tekniska arbetsledare. I samarbete med överstyrelsen för yrkesutbildning har styrelsen planlagt en treårig verksutbildning för denna personalkategori.

En särskild arbetsgrupp har föreslagit att personalvårdsverksamheten decentraliseras och organiseras med en personalkonsulent, en förtroendeläkare och en hälsosköterska i tre regioner. Förslaget har under hand överlämnats till väg- och vattenbyggnadsstyrelseutredningen.

Beträffande pågående utredningar anför styrelsen bl. a., att arbetet inom ekonomifunktionsutredningen under det gångna budgetåret omfattat utformning och prov av rutiner för planering och kontroll samt utformning av kontoplan. För den ekonomiska redovisningen planerar styrelsen att successivt införa automatisk databehandling.

Utredningen angående vägunderhållets linjeorganisation avslutades under år 1963 i sin första etapp, som omfattade principiella riktlinjer för organisationens utformning. Kungl. Maj:t har bemyndigat styrelsen att bedriva försöksverksamhet i Kronobergs, Skaraborgs och Västerbottens län enligt de riktlinjer som utredningen föreslagit.

Rationaliseringsavdelningen har under år 1964 huvudsakligen arbetat med utveckling av verkets ekonomifunktion, vidareutveckling av system för produktionsplanering samt insamling, bearbetning och distribuering av standarddata. Det tekniska rationaliseringsarbetet har omfattat och kommer att under budgetåret 1964/65 omfatta metod- och tidsstudier av vägbyggnads-, vägunderhålls- och verkstadsarbeten.

Styrelsen hemställer därefter om ökade befogenheter på personalområdet. Därvid yrkar styrelsen, att samma möjligheter lämnas väg- och vattenbyggnadsverket som de affärsdrivande kommunikationsverken att inrätta och tillsätta extraordinarie tjänster på löneplan A. Styrelsen föreslår vidare, under hänvisning till 25 § 1 mom. Saar, att verket bemyndigas att — utan ändring av löneklassplacering — medgiva särskilt kvalificerad tjänsteman rätt att åtnjuta lön enligt i löneplanen upptagen löneklass, dock högst enligt den löneklass, vars nummer med två enheter överstiger numret för högsta löneklassen inom lönegraden. Vidare hemställer styrelsen om befogenhet att där så påkallas, inom ramen för tillgängliga medel, själv få inrätta och tillsätta tjänster i Bg 1.

Uppdelningen av styrelsens och vägförvaltningarnas avlöningsanslag i en anslagspost för den ordinarie personalens avlöningar och en för den icke-ordinarie personalens försvårar i hög grad verkets personalplanering och medför dessutom ett avsevärt administrativt merarbete. Styrelsen hemställer därför, att avlöningsmedlen tillställas verket i en anslagspost.

1. a) Bl. a. med hänsyn till pågående utredning om väg- och vattenbyggnadsstyrelsens organisation framför styrelsen icke förslag om nya specificerade tjänster. Däremot hemställs om viss generell uppräkningsmedlen, varigenom de mest trängande behoven av personalförstärkning kan tillgodoses.

Inom personaladministrationen har vissa arbetsuppgifter, som tidigare varit fördelade på de tekniska byråerna, sammanförts och förlagts till administrativa byrån, varför en viss kvalitetsförstärkning av den personal, som handlägger hithörande ärenden kräves. Konstruktionsbyråns ritkontor utför bro- och andra konstbyggnadsritningar för verkets behov och fungerar som rekryteringsbas och utbildningscentral för vägförvaltningarnas brokontrollanter. I anslagsuppräkningsmedlen har inräknats medel för ytterligare ett antal ritartjänster. Den påbörjade förstärkningen av förräds- och verkstadsbyråns organisation bör fortsätta, i första hand med sikte på en bättre maskin- och verkstadsplanering. En förstärkning av resurserna på vissa av styrelsens byråer kan icke uppskjutas utan besvärande återverkningar. Detta gäller bl. a. vägbyråns gatuavdelning, vatten- och avloppsorganisationen, juridiska byråns markavdelning samt trafikbyrån. Inom vatten- och avloppsorganisationen erfordras förstärkning för utvecklingsarbete samt för att avlasta vissa administrativa uppgifter från den tekniska personalen. Styrelsen hemställer under åberopande av det anförda att avlöningsanslaget räknas upp med 942 000 kr.

1. b) Styrelsen hemställer att även i fortsättningen få möjligheter att i viss utsträckning ompröva löneläget individuellt för dugande tjänstemän, som ålagts ändrade arbetsuppgifter. Härför äskas uppräkningsmedel med 78 500 kr.

Yttrande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelseutredningen anför beträffande förslaget om ökade befogenheter inom personalområdet att denna fråga så nära sammanhänger med den framtida inriktningen inom hela verksamhetsområdet, att utredningen f. n. inte är beredd yttra sig över styrelsens till enbart personalfrågor begränsade förslag. I övrigt har utredningen funnit att verkets *petita* inte aktualiserar några organisatoriska förändringar, som föregriper de åtgärder utredningen kan komma att föreslå.

Departementschefen

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens huvudorganisation är f. n. föremål för översyn av särskilda sakkunniga. Resultatet av översynen beräknas föreligga under år 1965. I avvaktan härpå har styrelsen inte framlagt förslag om nya specificerade tjänster utan endast föreslagit viss generell uppräknings av avlöningsmedlen.

Under den tid organisationsöversynen pågår bör styrelsen ha möjligheter att vidtaga vissa förstärkningar inom ramen för nuvarande organisation. Detta bör liksom under innevarande budgetår ske genom att medel anvisas för anställning av tillfällig personal. Jag beräknar medelsbehovet härför till 275 000 kr.

Styrelsens förslag till ökade befogenheter på personalområdet samt sammanläggning av anslagsposter kan jag icke tillstyrka.

Under anslaget till vägunderhållet kommer jag att redovisa styrelsens förslag rörande medel för utbildningsverksamheten. Det torde, i likhet med vad som gäller för innevarande budgetår, böra ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma storleken av det belopp styrelsen skall få disponera för utbildningsändamål.

Anslaget torde böra uppföras med (15 277 000 + 2 458 000) 17 735 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 912 000
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	7 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	9 570 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	6 246 000

Summa kr. 17 735 000;

b) till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: *Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 17 735 000 kr., därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskatte-medlen.

B 2. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	2 324 000	2 470 900
1964/65	2 458 000	
1965/66 (förslag)	2 624 000	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 690 500 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. Mynd.	1965/66 Dep:t
1. Sjukvård m. m.	68 200	+	8 000 + 8 000
2. Reseersättningar m. m.	925 000	+	175 000 + 70 000
3. <i>Expenser</i>			
a) Bränsle, lyse och vatten	120 000	+	5 000 + 5 000
b) Övriga <i>expenser</i> : För eget behov	1 077 800	+	484 500 + 70 000
4. Publikationstryck	100 000	+	13 000 + 13 000
5. Övriga utgifter	7 000	+	5 000 —
		+	690 500 + 166 000

Motiv

3. b) För höjda städningslöner, ökade materialkostnader för informations-skriften »VV-aktuellt» samt höjda telefonavgifter och prisstegringar på kontorsinventarier m. m. beräknas ett ökat medelsbehov av 79 000 kr. För begärd personalförstärkning äskas uppräknings med 112 000 kr., varav 56 000 kr. avser engångskostnad för anskaffning av kontorsutrustning m. m. Komplettering och nyanskaffning av möbler, nya bord och stolar till personalmatsalen, komplettering och ersättningsanskaffning av kontorsmaskin-utrustning, anskaffning av snabbtelefoner samt slipning och plastbehand-ling av golv m. m. kräver ett medelsbehov av 195 000 kr. Kostnaderna för renhållning, städning, telefoner och utrustning för nya lokaler beräknas till 198 500 kr., varav 100 000 kr. avser engångskostnader. Av de äskade beloppen om sammanlagt 584 500 kr. är 351 000 kr. att anse som engångsbelopp. Ett för budgetåret 1964/65 beräknat engångsbelopp om 100 000 kr. avgår.

5. Fritidsverksamheten inom väg- och vattenbyggnadsverket kommer att organiseras i form av ett fritidsförbund med lokala avdelningar, där verk-samheten skall omhänderhas av frivilliga krafter. I första hand kommer ut-gifterna att täckas av medlemsavgifter men för att kunna hålla medlems-avgifterna på en nivå, som aktiverar intresset, bör ekonomiskt stöd kunna lämnas avdelningarna. För fritidsverksamheten anvisades för budgetåret 1964/65 ett belopp av 5 000 kr. En uppräknings bör ske med 5 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upp-
tager jag anslaget till (2 458 000 + 166 000) 2 624 000 kr. Jag hemställer, att
Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: *Omkostnader*
för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 2 624 000
kr., därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskatte-
medlen.

B 3. Vägförvaltningarna: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	36 610 000	36 126 700
1964/65	38 148 000	
1965/66 (förslag)	42 751 000	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget
ökas med 6 008 000 kr.

1. Personalförändringar	Ökning
a) Icke specificerade tjänster	1 256 000
b) Övriga lönefrågor	314 000
2. Löneomräkning	4 438 000
	6 008 000

Motiv

1. a) Väg- och vattenbyggnadsstyrelseutredningens förslag torde komma
att påverka även vägförvaltningarnas framtida organisation och arbetsupp-
gifter, varför styrelsen icke nu framför förslag, som kan innebära mera ge-
nomgripande organisationsförändringar. Den snabba utvecklingen av nya
metoder inom såväl projekterings- som byggnads- och underhållsverksam-
heten samt de ökade väginvesteringarna kräver emellertid att förvaltningar-
na i viss omfattning förstärkes med kvalificerad personal.

Förstärkning av projekteringsavdelningarna erfordras bl. a. för att arbeta
fram den projekteringsreserv, motsvarande två års byggnadsvolym, som är
nödvändig för en rationell planering av byggnadsverksamheten.

Den väsentligt utökade väg- och gatubyggnadsverksamhet, som är att
förutse inom städer och samhällen som är väghållare, kommer att kräva en
långt större insats från vägförvaltningarnas sida än tidigare. Styrelsen be-
räknar, att ytterligare tolv tjänster i högst A 27 erfordras. Vidare är det ett
önskemål, att mycket högt kvalificerad arbetskraft kan knytas till verket,
även om löneförmåner utöver vad här angivits måste erbjudas. I sådana
fall utgår styrelsen från att kontraktsanställning skall bli möjlig att till-
gripa.

Verket sänder i största möjliga utsträckning tjänstemän till de nyligen startade trafiktekniska kurserna vid högskolorna. Efter genomgången utbildning blir dessa tjänstemän attraktiva för andra arbetsgivare, varför verket har att räkna med en avsevärd avgång därest en rimlig uppföljning av vederbörandes lönesättning icke kan ske.

Inom byggnads- och underhållsavdelningarna föreligger ett behov av arbetskraftsförstärkning för i första hand driftplanering och maskinfördelningsarbete. Med hänsyn till maskinkostnadernas stora andel i totalkostnaderna — f. n. 50—60 % — kommer planeringen att i hög grad inriktas på de starkt mekaniserade arbetena. En fortlöpande kontroll och uppföljning måste därför ske av maskinparken för att undvika driftavbrott och alltför låg utnyttjandegrad. För att uppnå en rationell maskindrift måste vidare maskinbehovet inom byggnadsverksamheten och vägunderhållet samordnas. En effektiv tillsyn av maskinerna och i samband därmed kontroll av verkstadsrörelsen är även av betydelse. En förstärkning måste ske av personalresurserna för ledning av ifrågavarande funktioner. Styrelsen hemställer, att medel beräknas för sex tjänster som planeringsingenjör i högst A 25 och fyra tjänster som maskiningenjör i högst A 23.

Vid vägförvaltningarna finns f. n. inrättade femton tjänster som vägassistent, vilka tillkommit för att i första hand avlasta vägdirektörer och tekniska avdelningschefer vissa administrativa arbetsuppgifter. Styrelsen hemställer om medel för ytterligare sex vägassistenttjänster.

Vid flertalet förvaltningar har till kansliavdelningarna förts icke endast personaladministrativa och ekonomiska göromål utan även handläggningen av marklösenärenden och förrådsfrågor. Styrelsen ämnar i samråd med väg- och vattenbyggnadsstyrelseutredningen undersöka om handläggningen av marklösen- och förrådsfrågor icke bör överflyttas till resp. byggnads- och underhållsavdelningarna. Vid en sådan förändring kommer styrelsen vid nyrekrytering till kansliavdelningarna att söka skaffa personal med utbildning och kvalifikationer inriktade i första hand på resp. aktiv personaladministration och företagsekonomiska arbetsuppgifter. För sådan personal har verket att räkna med en lönesättning, som överstiger den f. n. tillämpade för personalen på kansliavdelningarna. Viss uppräkningsanslag kommer att erfordras för ändamålet.

1. b) Under återopande av vad som anförts under motsvarande punkt under styrelsens avlöningsanslag hemställer styrelsen, att även i försättningen få möjlighet att inrätta erforderliga extra tjänster vid vägförvaltningarna i syfte att anpassa lönesättningen till förändringar i organisation och arbetsuppgifter. Härför erfordras en uppräkningsanslag med 314 000 kr.

2. Slutligen föreslår styrelsen att 154 000 kr. avseende medel för avlöning av 17 obesatta kontorsbiträdestjänster å övergångsstat överföres från anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän till posten Avlöningar

till icke-ordinarie personal. Innehavarna av dessa tjänster uppehåller högre extra eller extra ordinarie tjänst.

Departementschefen

För förstärkning av vägförvaltningarnas tekniska och administrativa enheter förordar jag en uppräknig av anslaget med 250 000 kr. för anställning av tillfällig personal.

Styrelsens förslag till överföring av medel för avlöning av 17 obesatta kontorsbiträdestjänster å övergångsstat från ordinarieposten till icke-ordinarieposten föranleder ingen erinran från min sida.

Anslaget torde böra uppföras med (38 148 000 + 4 603 000) 42 751 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för vägförvaltningarna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	10 081 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	17 294 000
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	15 376 000

Summa kr. 42 751 000;

b) till *Vägförvaltningarna*: *Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 42 751 000 kr., därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

B 4. Vägförvaltningarna: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	5 941 000	6 037 600
1964/65	6 361 000	
1965/66 (förslag)	6 766 000	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 1 059 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. 1965/66			
		Mynd.	Dep:t		
1. Sjukvård m. m.	84 600	+	50 000	+	5 000
2. Reseersättningar	4 238 000	+	386 000	+	160 000
3. Expenser					
a) Bränsle, lyse och vatten	175 000	+	20 000	+	20 000
b) Övriga expenser	1 813 400	+	603 000	+	220 000
		+1 059 000	+	405 000	

Motiv

1. Posten bör med hänsyn till belastningen räknas upp med 10 000 kr. I särskild framställning har styrelsen anhållit om bemyndigande att redan under budgetåret 1964/65 inrätta en regional förtroendeläkarbefattning med placering under vägförvaltningen i Västerbottens län. Samtidigt har styrelsen anmält behov av en dylik befattning i södra delen av landet. För att bestrida lönekostnaderna för tjänsterna erfordras 40 000 kr.

3. b) För ökade städnings- och telefonkostnader samt prisstegringar m. m. erfordras en uppräknings med 263 600 kr. För ersättnings- och nyanskaffning av kontorsmaskiner samt nyanskaffning av kontorsmöbler erfordras 180 000 kr. Den äskade personalförstärkningen medför en kostnadsökning av 105 600 kr., varav ca 52 800 kr. utgör engångskostnad för anskaffning av kontorsutrustning m. m. För planeringsavdelningen i Växjö och de begärda förtroendeläkartjänsterna beräknas 22 000 kr.

Kostnaderna för flyttningar, utbyte av telefonväxel samt anskaffning av snabbtelefon- och personsökaranläggningar m. m. beräknas till 204 800 kr. För utbyte av ljuskopieringsanläggningar, anskaffning av fotokopieringsapparat, dokumentskåp, bokföringsmaskiner samt postgiromaskiner m. m. äskas 62 000 kr.

Sammanlagt äskas sålunda för övriga expenser ett belopp av 838 000 kr., varav 499 600 kr. avser engångskostnader. Ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp av 235 000 kr. avgår.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptager jag anslaget till (6 361 000 + 405 000) 6 766 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vägförvaltningarna: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 6 766 000 kr., därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

B 5. De lokala vägnämnderna m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	325 000	338 700
1964/65	325 000	
1965/66 (förslag)	325 000	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget med hänsyn till belastningen ökas med 25 000 kr.

Departementschefen

Anslaget torde böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *De lokala vägnämnderna m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 325 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

B 6. Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	875 000	1 088 000
1964/65	875 000	
1965/66 (förslag)	1 000 000	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 225 000 kr.

Motiv

Den totala belastningen budgetåret 1963/64 utgjorde 1 088 000 kr., varav 568 800 kr. belöpte på skador förorsakade av styrelsens motorfordon och vägmaskiner och 519 200 kr. på övriga skador.

Den stegrade vägbyggnadsverksamheten och den växande trafiken ökar riskerna för omfattande skador. Med hänsyn härtill och till anslagsbelastningen under de senast förflutna budgetåren anser styrelsen att anslaget bör ökas med 225 000 kr.

Departementschefen

Med hänsyn till den ökade belastningen å anslaget bör detta uppföras med (875 000 + 125 000) 1 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Vägunderhåll och vägbyggnader

Allmän översikt över beräkningen av väkanslagen m.m.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens petita

I skrivelse den 31 augusti 1964 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* framlagt förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1965/66 i vad avser väghållningen m. m.

Inledningsvis lämnar styrelsen en översikt över de senaste årens utvecklingstendenser inom näringsliv och befolkning samt beräknade förändringar under de närmaste tio à femton åren. I anslutning härtill beröres de konsekvenser för vägplanering och vägupprustning som dessa förändringar kan antagas medföra.

Styrelsen anför fortsättningsvis, att kostnaderna för *vägunderhållet* under budgetåret 1963/64 fördelade sig med 47 % på servicearbeten, 31 % på egentligt vägunderhåll och 22 % på förstärkt vägunderhåll. Genom gynnsamma väderleksförhållanden blev kostnaden för vinterväghållningen lägre än normalt, vilket möjliggjorde större insatser än beräknat i fråga om bl. a. förstärkt vägunderhåll.

Vidare erinrar styrelsen om den inventering av underhållsbehoven som redovisades i petita för budgetåret 1964/65. Av undersökningen framgick bl. a., att kostnaden för att inhämta eftersläpningen av det egentliga vägunderhållet beräknades till mellan 400 och 500 milj. kr., varav största delen, eller 300 milj. kr., avsåg kostnader för dikning. För underhåll av vägbeläggningar beräknades ett årligt medelsbehov av 45 milj. kr. Under senare år har ca 30 milj. kr. kunnat avdelas för detta ändamål. På grund av den ökade trafiken kräves även förnyelse av ytlagret i successivt ökad omfattning på oljegrusvägar.

Genom den allt intensivare trafiken uppstår på grusvägrenarna ett avsevärt slitage invid vägbeläggningens ytterkant, varvid en trafikfarlig nivåskillnad uppkommer. Styrelsen har anmodat vägförvaltningarna att inom ramen för tillgängliga anslag planmässigt förstärka vägrenarna genom beläggning helt eller delvis.

För att inhämta eftersläpningen av det egentliga vägunderhållet, d. v. s. grusning, lerning, dikning, underhåll av oljegrusvägar och beläggningar m. m., under en femtonårsperiod skulle årligen behövas över 30 milj. kr. Vägunderhållsanslagets storlek medger f. n. endast att högst 10 milj. kr. per år disponeras för ändamålet. För att kunna utföra nödvändiga arbeten för att vidmakthålla beläggningarna samt för att förstärka och utjämna trafikfarliga vägrenar utefter belagda vägar anser styrelsen en uppräknings anslaget med 20 milj. kr. vara nödvändig.

Det förstärkta vägunderhållet syftar genom begränsade åtgärder till ökad bärighet och förbättrad trafiksäkerhet. Den gynnsamma vintern medförde att 22 % eller 100 milj. kr. av det totala anslaget för budgetåret 1963/64 kunde användas för sådana åtgärder mot normalt 15 à 20 %. Härutöver har såsom beredskapsföretag utförts förstärknings- och förbättringsarbeten i norrlandslänen, varjämte 20 milj. kr. specialdestinerats till de sju nordligaste länen för förstärkningsarbeten, som erfordras för att möjliggöra oljegrusning eller s. k. enkel beläggning. För förstärkt vägunderhåll i vad avser dels förstärkning av tjälkänsliga vägar, dels utförande av trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder, dels ock oljegrusning eller beläggning av grusvägar erfordras en uppräknings med 10 milj. kr.

I fråga om utredningsverksamheten anför styrelsen, att förslag lagts fram rörande revidering av vägunderhållets linjeorganisation. Förslaget innebär bl. a., att nuvarande vägmästarområden, vilka vart och ett omfattar ca 30 mil väg, sammanföres till distrikt bestående av tre å fyra vägmästarområden med omkring 100 mil väg. Kungl. Maj:t har medgivit, att den föreslagna nya organisationen får prövas i Kronobergs, Skaraborgs och Västerbottens län.

Statens väginstitut bedriver på styrelsens uppdrag ett omfattande utredningsarbete för att förebygga tjälskador. Vidare bedriver institutet studier och undersökningar rörande friktionen på vintervägar, varvid sandning och saltning samt andra medel för förbättring av friktionen studeras.

För budgetåret 1965/66 (kalenderåret 1966) föreslår styrelsen, att anslaget till det *statliga vägunderhållet* uppföres med 520 milj. kr.

I fråga om *vägbyggnadsverksamheten* redovisar styrelsen vissa uppgifter om vägnas standard samt anför därvid bl. a. följande.

Kvalitetsgraderingen omfattade vid början av år 1964 i stort sett hela riksvägnätet om ca 13 000 km samt ca 13 000 km av länsvägnätet, huvudsakligen genomgående länsvägar. Undersökningarna visar, att ca 35 % av riksvägnätet har fullgod standard i förhållande till dagens trafik, medan ungefär lika stor del är i behov av snar ombyggnad. Av de genomgående länsvägar har 15—20 % fullgod standard medan 60 % är i behov av snar ombyggnad.

Beträffande det övriga länsvägnätet, som omfattar ca 70 000 km vägar eller 75 % av det allmänna vägnätet, har viss kvalitetsgradering påbörjats. Syftet med inventeringen av det övriga länsvägnätets standard är främst att erhålla säkrare grund för fördelningen av totalanslaget för byggande av länsvägar.

I fråga om *vägnas bärighet* anför styrelsen, att den andel av det totala vägnätet, som är upplåten för lägst 8 tons axeltryck och 12 tons boggietryck (8/12 ton) uppgår till nära 88 %. I stort sett hela riksvägnätet ingår i denna andel. Styrelsen har tidigare undersökt möjligheterna att höja det tillåtna axel- och boggietrycket till 10/16 ton för europavägar (E-vägar) i kombination med vissa andra vägar främst inom Skåne-regionen, Göteborg/Väner-regionen och Stockholm/Mälardalen med Bergslagen. Kostnaderna för den härför erforderliga förstärkningen har beräknats till närmare 700 milj. kr. I skrivelse till samtliga länsstyrelser den 12 mars 1964 har styrelsen överlämnat förslag till vägar, som redan i år borde kunna upplåtas för den högre belastningen. Den sammanlagda väglängden, som upplåtits för denna belastning, uppgår till ca 4 500 km eller nära 5 % av det totala vägnätet och ca 30 % av riksvägnätet. Det är styrelsens avsikt, att inrikta investeringsverksamheten så, att detta »tunga vägnät» skall kunna utvidgas i så snabb takt som möjligt inom ramen för tillgängliga resurser. Det bör i detta sammanhang betonas, att bärigheten och linjeföringen för en del av de vägar, som ingår i det tunga vägnätet, icke är av den kvalitet som i och för sig vore önskvärd med hänsyn till det höjda axel- och boggietrycket. Man torde därför kunna emotse ökade svårigheter att på ett tillfredsställande sätt ombesörja underhållet av dessa delar av vägnätet.

Beträffande *broarnas bärformåga* gäller för år 1964, att ett axeltryck av

8 ton eller mer och ett boggietryck av 12 ton eller mer kan tillåtas på resp. 89 och 84 % av landets broar. Den största förändringen under året har skett beträffande gruppen övriga riksvägar, som omfattar riksvägarna med undantag av E-vägarna. För denna grupp gäller att 10 tons axeltryck och 16 tons boggietryck kan tillåtas på 68 % av broarna mot 55 % föregående år. Ett boggietryck av 22 ton kan tillåtas på $\frac{1}{3}$ av hela brobeståndet och på 60 % av broarna på E-vägarna.

De periodiska *avstängningar för tung trafik*, som på grund av tjällossningen måste vidtagas för en stor mängd vägar med låg bärighet, innebär nackdelar för trafiken och därmed för näringslivet. Under åren 1961, 1962 och 1963 måste sammanlagt inom Värmlands, Kopparbergs och Gävleborgs län ett nedsatt axeltryck tillämpas på resp. ca 4 400, 5 100 och 3 700 km väg, vilket motsvarar resp. 34, 38 och 28 % av den totala väglängden i de tre länen. Ca 85 % av begränsningarna avsåg dock mindre vägar.

Trafikens och näringslivets kostnader genom de tillfälliga begränsningarna kan icke beräknas med någon större grad av säkerhet. Styrelsen har beräknat kostnaderna för landet i dess helhet till 10 å 15 milj. kr. per år. Härtill kommer dock vissa övriga följdverkningar för näringslivet, exempelvis i form av ökade lagerhållningskostnader. Några nämnvärda belopp för ombyggnad av de vägar, som är aktuella i detta sammanhang, kan icke ställas till förfogande under en lång följd av år, då tillgängliga medel måste användas för ännu mer angelägna behov.

I följande sammanställning lämnas vissa uppgifter om vägnätet. Uppgifterna avser ingången av resp. år.

År	Landsbyg- dens allm. vägar km	Därav		Summa be- lagda och oljegrusade vägar %	Andel vä- gar på landsbyg- den med tillåtet axel- och boggie- tryck av 8/12 ton el. högre %	Statsbi- dragsbe- rättigade vägar och gator i städerna km	Enskilda vägar med statsbidrag km
		belagda %	oljegrusade %				
1950.....	90 409	6	—	6	—	4 792	33 144
1955.....	91 237	8,5	—	8,5	1	5 565	43 788
1960.....	93 481	14	4	18	48	5 894	52 606
1964.....	96 353	20	15	35	88	4 793 ¹	57 595

¹ Minskning genom att kronan fr. o. m. den 1 januari 1961 övertog viss del av väghållningen i städerna.

Styrelsen anför i fråga om *vägtrafikens utveckling*, att resultaten av 1963 års trafikräkning beräknas kunna färdigställas under första halvåret 1965. Redan nu kan emellertid konstateras, att trafiken i södra och mellersta Sverige under femårsperioden 1958—1963 ökat med 55 %. Som jämförelse kan nämnas, att trafikökningen under femårsperioden 1953—1958 uppgick till 85 %. Trafiken ökade under perioden 1958—1963 på såväl E-vägar som övriga riksvägar med 60 % och på länsvägar med 50 %. Trafikökningen i storstadsområdena var i regel större än genomsnittet.

Enligt resultat från trafikvägningarna har trafiken på landsbygdens allmänna vägar ökat med 7 % under år 1962 och 6 % under år 1963. Genom den fortgående övergången till större fordon och ökad lastmängd per fordon har lastfordonens bruttovikt ökat mer än fordonsantalet. Godstransporterna med lastbilar har, mätt med fordonens lastvikt, ökat med 17 % under år 1963. Transportarbetet i fjärrtrafik ökade under samma tid med 16 % enligt biltrafiknämndens statistik.

Fordonsvägningarna har under år 1963 bedrivits kontinuerligt med mätningar på 204 punkter. En betydande ökning noteras för såväl bruttovikt som lastvikt. Lastvikten ökade sålunda mellan åren 1962 och 1963 på riksvägarna från 6,3 ton till 7,0 ton medan bruttovikten ökade från 14,3 ton till 14,9 ton.

Andelen lastfordon minskade från år 1962 till år 1963 vid riksvägpunkterna från 12,3 % till 12,1 % och vid länsvägpunkterna från 14,3 % till 12,9 %. Mätningarna visar, att den bland lastbilarna vanligast förekommande fordonstypen — den tvåaxliga lastbilen — antalsmässigt utgjorde 55 å 60 % av lastfordonen. På bilar av denna typ fraktades emellertid endast 20 % av godset. Det allt vanligare långtradarekipaget — det femaxliga fordonet — utgjorde endast 11 % av de vid vägstationerna registrerade lastfordonen men medförde 33,9 % av godset.

Flerårsplanerna för perioden 1964—1968 är baserade på en årlig medeltilldelning av 500 milj. kr. Målsättningen har varit att i så stor omfattning som möjligt koncentrera investeringarna på en höjning av standarden på E-vägarna, vissa andra viktigare riksvägar och de viktigare länsvägarna. Sålunda har under planperioden E-vägarna tilldelats 33 %, övriga riksvägar 27 % samt genomgående länsvägar 13 % av totalbeloppet i planerna.

Genom beslut den 15 februari 1963 uppdrog Kungl. Maj:t åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att i samråd med berörda länsorgan inventera behovet av sådana vägföretag, som skulle kunna underlätta samordningen av verksamheten inom de nya kommunblocken. Det framhölls bl. a., att det härvid främst torde röra sig om förbättringar av vägar mellan de perifera delarna av blocket och centralorten. Åtskilliga av de vägar som ingår i flerårsplanerna för tiden 1964—1968 utgöres av vägar, som tillgodoser nämnda ändamål. Vid inventeringen framkom emellertid behov av ytterligare ett stort antal företag som i större eller mindre utsträckning ansågs tjäna det avsedda syftet. Kostnaden för dessa företag har beräknats till sammanlagt ca 125 milj. kr.

Från statsmakternas sida har i skilda sammanhang understrukits angelägenheten av att *trafiksäkerheten* särskilt beaktas i vägpolitiken. De trafiksäkerhetsfrämjande åtgärderna intager en framträdande roll inom vägplaneringen, vägbyggandet och vägunderhållet. Styrelsen har anmodat vägförvaltningarna att mera systematiskt verkställa genomgång av trafikolycks-materialet och lägga resultatet härav till grund för intensifierade åtgärder i

trafiksäkerhetsfrämjande syfte. Styrelsen har vidare för att åstadkomma snabba resultat till begränsade kostnader upprättat förslag till systematisering av vägnätet med avseende på vägarnas standard, trafikintensitet, trafikolyckornas antal och fördelning samt de vägtekniska åtgärder, som är ekonomiskt möjliga att genomföra.

I föregående års petita meddelade styrelsen, att en särskild utredning om *fast förbindelse till Öland* satts igång. Utredningen har numera överlämnats till Kungl. Maj:t. Av utredningen framgår att en broförbindelse kan anläggas i linjen Kalmar—Färjestaden till en kostnad av 75 milj. kr. Även andra alternativ har undersökts men dessa är ogynnsammare med avseende på anläggningskostnaderna och den trafik förbindelsen kommer att betjäna. Då åtskilligt utredningsarbete ännu återstår kan en utbyggnad av förbindelsen påbörjas tidigast år 1967. Styrelsen anser, att en fast förbindelse mellan Öland och fastlandet bör jämföras med andra vägbyggnadsobjekt inom ramen för den statliga väghållningen. Utbyggnaden av bron förutsätter därför, att projektet upptages i storbroplanen, lämpligen i samband med att planen revideras för perioden 1967—1971. Medelsbehovet för byggande av storbroar torde härigenom komma att öka med ca 15 milj. kr. per år.

Beträffande frågan om *lokaliseringen av beredskapsarbetena* anför styrelsen bl. a. följande. Under budgetåret 1963/64 bedrevs sammanlagt sexton beredskapsföretag i södra och mellersta Sverige med anlitande av huvudsakligen friställd norrländsk arbetskraft och med ianspråktagande av medel från anslaget till vissa sysselsättningspolitiska åtgärder. Företagen representerar en sammanlagd byggnadskostnad av drygt 100 milj. kr. och omfattar en väglängd av totalt ca 250 km. Under föregående budgetår beräknas å dessa företag ha utförts ca 90 000 dagsverken till en kostnad av ca 30 milj. kr. Styrelsen är för sin del beredd att i all möjlig utsträckning verka för en ökad verksamhet av detta slag. Av skilda orsaker är det f. n. inte möjligt att ange omfattningen under budgetåret 1964/65 av dessa arbeten. Sannolika skäl synes emellertid tala för att verksamheten kommer att icke oväsentligt öka. Kostnaden kan beräknas till ca 70 milj. kr. De totala kostnaderna för beredskapsarbetena under år 1963 utgjorde 263 milj. kr., varav för arbeten i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi 190 milj. kr. och i arbetsmarknadsstyrelsens regi 73 milj. kr.

Fördelningsplanen för åren 1964—1968 baserar sig på beräknade anslag om resp. 210, 250, 280, 310 och 340 milj. kr. eller sammanlagt 1 390 milj. kr. För budgetåret 1964/65 har anvisats 230 milj. kr., vilket innebär att, med bibehållande i övrigt av fördelningsplanens serie, den totala omslutningen under perioden skulle bli 1 370 milj. kr. i stället för 1 390 milj. kr.

Ett statsbidrag av totalt 1 370 milj. kr. bör enligt styrelsens mening fördelas med ca 895 milj. kr. till företag med en kostnad överstigande 20 milj. kr. och med ca 475 milj. kr. till övriga företag. Under år 1965 beräknas ca

2 — *Bihang till riksdagens protokoll 1965. 1 saml. Nr 1. Bil. 8*

135 milj. kr. förbrukas på större företag och 95 milj. kr. på övriga företag. Motsvarande belopp för år 1966 är resp. 177 och 103 milj. kr.

Styrelsen finner det i hög grad angeläget, att den eftersläpning i finansieringen som uppkommit till följd av att medelstillsdelningen år 1965 uppgår till 230 milj. kr. mot i fördelningsplanen upptagna 250 milj. kr. snarast inhämtas. De för åren 1966 och 1967 upptagna beloppen om resp. 280 och 310 milj. kr. bör därför räknas upp med 10 milj. kr. till resp. 290 och 320 milj. kr.

För år 1968 upptar fördelningsplanen 340 milj. kr. eller 20 milj. kr. mer än vad styrelsen anmälde i föregående års *petita*. Uppräkningen kan anses helt betingad av de större företagen. Utan en sådan uppräkning är det icke möjligt att tillgodose städernas berättigade krav på medelstillsdelning ifrågasvarande år.

Fördelningsplanen för perioden 1964—1968 är upprättad på grundval av inhämtade uppgifter om de aktuella utbyggnadsbehoven. De anmälda behoven beräknades uppgå till belopp som avsevärt översteg vad som bedömdes kunna komma i fråga under planperioden. Stockholms stad har sålunda tilldelats ca 385 milj. kr., medan stadens eget förslag upptog ca 700 milj. kr. Motsvarande belopp är för Göteborg resp. ca 350 och 580 milj. kr. och för Malmö resp. ca 36 och 95 milj. kr. Vid prövningen av de anmälda behoven måste ett stort antal i och för sig angelägna företag i såväl storstäderna som övriga städer utgå. Vissa städer har blivit helt utan bidragsmedel under planperioden. Även sådana leder, som måste anläggas i samband med byggelseexploatering och som är av den karaktären att statsbidrag enligt gällande regler borde kunna utgå, har som regel icke kunnat inrymmas i planen.

Totalt innebär fördelningsplanen ett engagemang i statsbidragsberättigade företag av ca 2 200 milj. kr. Av det under planperioden upptagna beloppet om 1 390 milj. kr. faller ca 65 % på städerna i storstockholmsområdet samt Göteborg och Malmö. Enbart på Stockholm och Göteborg belöper ca 53 % och på Stockholm ensamt ca 28 %.

Vid upprättandet av fördelningsplanen har i största möjliga omfattning en koncentration skett till stora och betydelsefulla företag, varvid särskilt väg- och trafikförhållandena samt samordningen med samhällsbyggandet i övrigt beaktats. I föregående års *petita* anförde styrelsen, att den starka trafiktillväxten på landets vägar och gator är mest accentuerad på de större trafiklederna samt i övrigt inom de i befolkningshänseende växande regionerna. Konsekvenserna för investeringsverksamheten har därmed blivit en ökad koncentration till vissa regioner och vägar, vilken får förutsättas bli än mer markerad under de närmast kommande åren.

Den 11 januari 1964 uppdrog styrelsen åt vägdirektören i Göteborgs och Bohus län att utreda *behovet av investeringar inom Göteborgsregionen under perioden 1965—1974*. Utredningen, som i princip skulle avse det område, som ingår i det år 1963 framlagda förslaget till regionplan för Göteborg

med omgivningar skulle ange, vilka åtgärder beträffande väg- och gatunätet som borde vara vidtagna vid vissa tidpunkter under perioden 1965—1974. Resultatet av utredningsarbetet visar, att kostnaderna för de företag som angivits vara önskvärda under perioden uppgår till 1 920 milj. kr., fördelade med 1 300 milj. kr. i Göteborg, 60 milj. kr. i Mölndal, 321 milj. kr. i Göteborgs och Bohus län, 142 milj. kr. i Hallands län och 97 milj. kr. i Älvsborgs län. Dessutom redovisas ett investeringsbehov av 500 milj. kr. för en spårbunden trafikanläggning i Göteborg. För att resurs- och tidsmässigt kunna genomföra såväl uppgjorda program för bostadsbyggandet som den nödvändiga vägupprustningen erfordras en effektiv samordning mellan bebyggelse- och vägplanering inom regionen. Vidare måste resurserna för projektering av vägföretagen ökas i avsevärd utsträckning. Sålunda erfordras t. ex. i Göteborg en 50-procentig ökning och i Mölndal en fördubbling av dessa resurser.

Medelsförbrukningsramen för år 1964 för den statliga väg- och brobyggnadsverksamheten har fastställts till 500 milj. kr. Kungl. Maj:t föreskrev den 3 maj 1963, att styrelsen skulle vid dispositionen av sammanlagt 40 milj. kr. av för Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län avsedda rambelopp samråda med arbetsmarknadsstyrelsen och iakttaga arbetsmarknadspolitiska synpunkter i fråga om lokalisering av vägbyggnadsföretagen och igångsättande av arbetena samt vid arbetenas utförande använda friställd arbetskraft.

För budgetåret 1964/65 (arbetsåret 1965) har för den ordinarie statliga väg- och brobyggnadsverksamheten beviljats anslag för en till 560 milj. kr. fastställd investeringsram. Den 29 april 1964 har Kungl. Maj:t utfärdat enahanda föreskrifter som för budgetåret 1963/64 beträffande dispositionen av 40 milj. kr.

De investeringsbelopp som styrelsen vid tidigare tillfällen ansett erforderliga för den ordinarie vägbyggnadsverksamheten under budgetåren 1963/64—1965/66 har angivits till resp. 500, 560 och 620 milj. kr. Styrelsen hemställer därför om en medelsanvisning för budgetåret 1965/66 av 620 milj. kr. för den *ordinarie statliga väg- och brobyggnadsverksamheten*.

Vad angår den *kommunala väghållningen* tager styrelsen upp för bidrag till underhåll av vägar och gator 79 milj. kr. samt för bidrag till byggande av vägar och gator 290 milj. kr. eller tillhoppa 369 milj. kr.

För den *enskilda väghållningen* äskas 41 milj. kr. till vägunderhållet samt 25 milj. kr. till byggandet eller sammanlagt 66 milj. kr.

För *administrativa och diverse ändamål* har beräknats ca 628 milj. kr. Härvid har vissa anslag under sjätte huvudtiteln, som äskas av andra myndigheter än väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, samt anslag under åttonde, nionde, elfte och tolfte huvudtitlarna förts upp med samma belopp som för innevarande budgetår. Anslagen till allmänna beredskapsarbeten m. m. och vissa sysselsättningsfrämjande åtgärder för handikappade m. fl. under elfte

huvudtiteln har tagits upp med belopp, som uppgivits från arbetsmarknadsstyrelsen.

Totalt skulle sålunda utgifterna inom automobilskattemedelsbudgeten komma att uppgå till ca 2 203 milj. kr. Inkomsterna av bilskattemedel under budgetåret 1965/66 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknat till ca 2 007 milj. kr. Härtill kommer trafikomläggningsskatten med ca 100 milj. kr. De totala inkomsterna skulle härigenom komma att uppgå till ca 2 107 milj. kr.

Beträffande automobilskattemedlens specialbudget anför styrelsen, att behållningen å bilskattemedelsfonden den 30 juni 1964 beräknas till ca 924 milj. kr. och befintliga reservationer vid samma tidpunkt till ca 510 milj. kr. Den 30 juni 1965 beräknas behållningen inom fonden ha minskat till ca 885 milj. kr.

De sammanlagda äskandena för budgetåret 1965/66 kommer sålunda att överstiga inkomsterna med (2 203 — 2 107) 96 milj. kr. Den 30 juni 1966 beräknas behållningen å bilskattemedelsfonden ha minskat till ca 789 milj. kr.

Yttrande

Arbetsmarknadsstyrelsen anför, att de olikheter mellan arbetsmarknads-situationen i de norra och södra delarna av landet, som blivit så påtagliga under de senaste åren, kan väntas kvarstå. De åtgärder, som vidtagits för att förstärka näringslivet och underlätta arbetskraftens flyttning, torde icke vara tillräckliga för att hindra att en säsongmässig arbetslöshet uppstår i övre Norrland. Beredskapsarbeten av betydande omfattning blir därför nödvändiga.

Mot bakgrunden av bedömningen av arbetsmarknadsläget under den närmaste tiden bör särskild försiktighet iakttagas beträffande sådana investeringsönskemål, vilkas realiserande medför ökad arbetsbelastning på verkstadsindustrin samt på byggnadsverksamheten i syd- och mellansverige. Vad beträffar investeringar, där den sysselsättningsmässiga effekten huvudsakligen är lokaliserad till Norrland, föreligger däremot ett klart arbetsmarknadsmässigt utrymme.

I fråga om sysselsättning av arbetskraft från Norrland vid vägarbeten i andra delar av landet anför styrelsen, att medelsåtgången vid beredskapsarbeten av denna karaktär under budgetåret 1964/65 är svår att beräkna på förhand. Som ett led i ansträngningarna dels att tillgodose arbetskraftsbehovet i södra och mellersta Sverige, dels att åstadkomma ökat vägbyggande i dessa delar av landet finner arbetsmarknadsstyrelsen det motiverat, att väg- och vattenbyggnadsverket vidtar förberedelser, så att vägarbeten av ifrågasvarande slag även fortsättningsvis kan bedrivas i erforderlig omfattning som beredskapsarbeten.

Slutligen understryker styrelsen vikten av att förberedelser vidtas, så att

den statliga anläggningsverksamheten snabbt kan utvidgas, om konjunkturläget skulle försvagas.

Departementschefen

Inledningsvis vill jag lämna en redogörelse för utfallet av de faktiska investeringarna inom väg- och gatubyggandet i förhållande till vägplanens utgiftsprogram. I följande sammanställning redovisas storleken av dessa investeringar under perioden 1958—1963. Härjämte har angivits beräknade investeringar åren 1964 och 1965. Jämförelsen avser för varje år vägplanens utgifter utan senareläggning. Beloppen anges avrundade i miljoner kronor. Medelsförbrukningsramarna för den statliga vägbyggnadsverksamheten på landsbygden för kalenderåren 1962—1965 har fastställt till resp. 380, 440, 500 och 560 milj. kr. Anslagen till bidrag till det kommunala vägbyggandet har för samma tid upptagits till resp. 155, 185, 215 och 230 milj. kr.

År	Landsbygden					Städerna			
	Vägplanen	Ordinarie väg-arbeten	Vissa vägbyggnads-arbeten	Beredskaps-arbeten	Totalt i förhållande till vägplanen	Vägplanen	Ordinarie gatu-arbeten	Beredskaps-arbeten	Totalt i förhållande till vägplanen
1958	330	320	4	90	+ 84	110	87	3	— 20
1959	360	355	3	248	+ 246	125	103	16	— 6
1960	410	360	6	245	+ 201	145	86	16	— 43
1961	480	370	15	131	+ 36	165	113	8	— 44
1962	570	386	15	130	— 39	185	157	3	— 25
1963	670	434	18	263	+ 45	205	185	3	— 17
1964 (ber.)	770	500	11	270	+ 11	225	215	3	— 7
1965 (ber.)	870	560	1	200	— 109	250	230	—	— 20
S:a	4 460	3 285	73	1 577	+ 475	1 410	1 176	52	— 182

Av sammanställningen framgår att beredskapsarbetena utgjort en avsevärd del av de totala investeringarna på landsbygden. I beredskapsarbetena ingår, förutom de egentliga vägbyggnadsarbetena, vissa smärre förbättringsarbeten vid vägunderhållet. Kostnaderna för dessa har under åren 1959—1963 uppgått till resp. 48,4, 44,6, 1,9, 16,3 och 61,5 milj. kr. Beredskapsarbetena har till allra största delen avsett företag i flerårsplanerna. Dessa företag har härigenom i åtskilliga fall kunnat tidigareläggas.

Investeringsverksamheten i städerna har enligt sammanställningen underskridit vägplanens utgiftsprogram. Vid jämförelsen måste emellertid beaktas, att väghållningen rörande ca 1 100 km av städernas väg- och gatunät övertagits av kronan fr. o. m. den 1 januari 1961. Den redovisade eftersläpningen av 182 milj. kr. i den förutnämnda sammanställningen bör för en rättvisande jämförelse därför reduceras med ett belopp som mot-

svarar de i detta vägnät gjorda investeringarna. Storleken av dessa investeringar är emellertid svår att siffermässigt fastställa.

De totala utgifterna för vägväsendet, trafikövervakningen m. fl. ändamål, för vilka kostnaderna avräknas mot automobilskattemedel, uppgick under budgetåret 1963/64 till 1 751,7 milj. kr. Inkomsterna samma budgetår utgjorde 1 826,9 milj. kr., varför ett kassamässigt överskott av 75,2 milj. kr. uppstod på specialbudgeten. I inkomstbeloppet ingår trafikomläggningskatten med 87,6 milj. kr. Bortsett från denna för högertrafikreformen reserverade inkomst och den faktiska utgiften under budgetåret för högertrafikreformen, 2 milj. kr., visar specialbudgeten ett kassamässigt underskott av 10,4 milj. kr. Med utgångspunkt härifrån minskade anslagsreservationerna med ca 19,1 milj. kr. till 490,2 milj. kr. Behållningen å fonden steg härigenom med ca 8,7 milj. kr. till 750,8 milj. kr. Om såväl inkomster som utgifter för högertrafikreformen medräknas, uppgår anslagsreservationerna till 498,2 milj. kr. och behållningen å fonden till 828,4 milj. kr.

Efter den osedvanligt stora ökningen av reservationsmedlen under budgetåret 1962/63 har en ökad förbrukning av sådana medel skett under budgetåret 1963/64.

I följande sammanställning lämnas uppgifter om det faktiska utfallet av automobilskattemedlens specialbudget för budgetåren 1957/58—1963/64. Beloppen är angivna i milj. kr.

Budgetår	Inkomster	Utgifter	Överskott (+) Underskott (—)	Behållning å fonden	Reservationer
1957/58	1 066,91	899,02	+ 167,89	588,06	547,65
1958/59	1 091,06	1 100,59	— 9,54	742,97	383,20
1959/60	1 188,21	1 183,52	+ 4,69	765,45	365,41
1960/61	1 271,04	1 278,87	— 7,83	746,66	376,37
1961/62	1 233,15	1 269,13	— 35,98	686,83	400,22
1962/63	1 593,55	1 429,26	+ 164,29	742,05	509,29
1963/64 ¹	1 739,27	1 749,66	— 10,39	750,79	490,16

¹ Inklusive trafikomläggningsskatten utgör inkomsterna 1 826,92 milj. kr. Utgifterna, inklusive kostnader för högertrafiken, utgör 1 751,66 milj. kr. och överskottet 75,26 milj. kr., varvid reservationerna blir 498,16 milj. kr. och behållningen å fonden 828,44 milj. kr.

Bortsett från budgetåret 1962/63, då inkomsterna delvis påverkades av uppbördstekniska faktorer, har inkomsterna å specialbudgeten under senare år icke täckt utgifterna. Behållningen å fonden har varierat inom relativt snäva gränser. I förhållande till de totala utgifterna å specialbudgeten har fonden minskat och motsvarar nu mindre än ett halvt års förbrukning inom denna budget.

Innan jag tar upp till behandling frågan om medelsbehovet för budgetåret 1965/66 vill jag något beröra spörsmålet om den översiktliga vägplaneringen.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 april 1964 har jag

tillkallat särskilda sakkunniga med uppgift att verkställa utredning rörande den översiktliga vägplaneringen och därmed sammanhängande spörsmål. De sakkunniga skall bl. a. utarbeta en totalplan över utbyggnadsbehoven, som innefattar de allmänna vägarna på landsbygden och de statsbidragsberättigade vägarna och gatorna i städerna. Jämväl i fråga om de statsbidragsberättigade enskilda vägarna på landsbygden bör utredningen i grova drag söka ange utbyggnadsbehoven. Trafiksäkerhetssynpunkterna skall också uppmärksammas. Utredningen skall bedöma utbyggnadsbehoven mot bakgrund av den förväntade trafiken år 1985, d. v. s. för en tioårsperiod utöver vad den hittillsvarande översiktsplaneringen avsett.

I fråga om det framtida samhällsekonomiska utrymme inom vilket väg-investeringarna måste inpassas anföres i direktiven, att utredningen bör utgå från olika alternativ för vägenslagens långsiktiga utveckling vid utarbetandet av översiktsplanen. Härvid bör det högre alternativet anknyta till ökningstakten för vägenslagen under senare år och därför utgå från en årlig höjning av dessa anslag med $7\frac{1}{2}$ % fram till år 1975. Ett annat alternativ för utvecklingen av vägenslagen kan lämpligen baseras på antagandet att dessa skall öka i samma takt som bruttonationalprodukten.

Utredningen skall i övrigt överväga lämpligheten av differentierade axel- och boggietrycksbestämmelser, överse tillämpade geometriska och byggnadstekniska normer samt klarlägga den lämpliga fördelningen mellan nyinvestering, reinvestering och underhåll, varvid utgångspunkten för bedömningarna bör vara, att investeringarna i högre grad än hittills bör koncentreras till riksvägnätet och de viktigaste länsvägarna.

Under år 1963 fastställdes flerårsplaner för den ordinarie statliga väg- och brobyggnadsverksamheten för perioden 1964—1968.

I enlighet med givna riktlinjer har planerna gjorts upp på basis av en medelstildelning av 500 milj. kr. till det ordinarie vägbyggandet under ett vart av åren i perioden. Nämnade belopp innebär givetvis icke något ställningstagande i förväg till de anslagsbelopp, som för här ifrågavarande budgetår skall anvisas å riksstaten under de ordinarie vägbyggnadsanslagen. Planerna innefattar — förutom sådana projekt som beräknas komma till utförande inom ramen för den ordinarie vägbyggnadsverksamheten — även projekt av sådan omfattning, art och lokalisering, att de arbetskraftsresurser, som arbetsmarknadsmyndigheterna önskar sätta in på beredskapsarbeten inom vägväsendet, utnyttjas på möjligast effektiva sätt.

Genom beslut den 15 februari 1963 uppdrog Kungl. Maj:t åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att i samråd med vederbörande länsstyrelser låta inventera behovet av sådana allmänna vägföretag, vilka bedömdes underlätta samordningen av verksamheten inom de kommunblock, som avsågs bildas i olika län. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har med skrivelse den 13 januari 1964 redovisat resultatet av inventeringen och därvid bl. a.

anfört, att åtskilliga av de vägar som ingår i flerårsplanerna för perioden 1964—1968 utgöres av vägar, som tillgodoser nämnda ändamål. De mest angelägna projekten torde därför komma att genomföras under de närmaste åren. I den mån övriga i inventeringen angivna företag inte kan komma till utförande som beredskapsarbeten under nuvarande planperiod torde de på sedvanligt sätt få prioriteras tillsammans med andra angelägna företag vid den revision av flerårsplanerna, som författningsenligt skall ske under år 1966.

Under år 1963 har även fördelningsplan fastställts för tilldelning under åren 1964—1968 av bidrag till byggande av vägar och gator i städer och samhällen som är väghållare. Planen baserar sig på beräknade anslag om resp. 210, 250, 280, 310 och 340 milj. kr. eller sammanlagt 1 390 milj. kr.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslår i sin anslagsframställning för nästa budgetår en minskning av anslagen till den statliga och kommunala väghållningen med sammanlagt 36,1 milj. kr. Minskningen är en följd av övergången till kalenderårsberäkning av vägunderhållsanslaget fr. o. m. innevarande budgetår. Medelsförbrukningen under detta anslag kalenderåret 1965 uppskattade jag i 1964 års statsverksproposition (bil. 8, s. 48) till ca 470 milj. kr. Under hänsynstagande härtill innebär väg- och vattenbyggnadsstyrelsens äskande för nästa budgetår en ökning med 188,9 milj. kr. För det statliga vägunderhållet beräknar styrelsen en ökning av medelsbehovet med 50 milj. kr. till 520 milj. kr. I fråga om den statliga vägbyggnadsverksamheten föreslår styrelsen en ökning med 60 milj. kr. till 620 milj. kr. Bidraget till det kommunala vägunderhållet bör enligt styrelsen ökas med 3 milj. kr. till 79 milj. kr. Beträffande det kommunala vägbyggandet föreslås en ökning med 60 milj. kr. till 290 milj. kr. Till den enskilda väghållningen äskas 25 milj. kr. till byggandet, en ökning med 7,4 milj. kr., och 41 milj. kr. till underhållet eller 8,5 milj. kr. mer än för innevarande budgetår.

Jag övergår härefter till frågan om den kollektiva närtrafiken i storstockholmsområdet.

I överensstämmelse med vad jag anförde i prop. 1963: 191 angående riktlinjer för den statliga trafikpolitiken m. m. (s. 115—117) förordnade Kungl. Maj:t den 19 december 1963 numera generaldirektören N. J. Hörjel att vara statlig förhandlings- och utredningsman för den kollektiva närtrafikens ordnande i storstockholmsområdet.

Förhandlings- och utredningsmannen har med biträde av särskilt tillkallade experter bedrivit ett omfattande utredningsarbete och fört förhandlingar med företrädare för Stockholms stad och Stockholms läns landsting. Arbetet har resulterat i en preliminär principöverenskommelse den 17 december 1964 mellan stadens och landstingets företrädare om samordning,

utbyggnad och drift av det kollektiva trafiksystemet i Storstockholm m. m. Överenskommelsen har i de delar, som berör statens järnvägar, godkänts av järnvägsstyrelsen. Principöverenskommelsen har träffats under förutsättning att statsbidrag utgår med 95 % av kostnaderna för s. k. underbyggnad för de i överenskommelsen angivna tunnelbanorna, inberäknat kostnader för marklösen. I huvudsak innebär överenskommelsen följande.

Staden och landstinget skall genom ett kommunalförbund samarbeta i fråga om utbyggnad och drift av det kollektiva trafiksystemet inom Storstockholm i syfte att erbjuda invånarna en god trafikservice samt gemensamt verka för en god trafikservice jämväl åt invånarna inom de delar av landstingsområdet som inte ingår i storstockholmsområdet. Aktiebolaget Stockholms spårvägar skall ombildas och förvärfvas av kommunalförbundet. Bolaget, som efter ombildningen skall benämnas Aktiebolaget Storstockholms lokaltrafik (SL), skall bedriva tunnelbanetrafik samt ombesörja den buss- trafik och de trafikuppgifter i övrigt som nu handhas av spårvägsbolaget. Vad beträffar den busstrafik, som nu bedrivs av SJ inom Storstockholm och den järnvägs- och busstrafik inom området, som f. n. bedrivs av kommunala och enskilda trafikföretag, skall förhandlingar upptas i syfte att till SL överföra denna trafik i erforderlig omfattning. Vidare förutsattes att avtal skall träffas med SJ om att SJ och dess dotterföretag skall på sina järnvägslinjer och på de busslinjer, som fortsättningsvis skall tillhöra nämnda företags linjenät, bedriva viss lokaltrafik för SL:s räkning. I anslutning därtill förutsattes en upprustning ske genom SJ:s försorg av lokaltrafiken på de normalspåriga järnvägslinjerna innefattande bl. a. pendeltrafik med moderna motorvagnsenheter på sträckan Märsta—Södertälje från våren 1968 och på sträckan Kungsängen—Västerhaninge från våren 1970. SJ:s centralförvaltning har uppskattat kostnaderna för upprustningen av SJ:s lokaltrafik fram t. o. m. år 1975 till sammanlagt högst 400 milj. kr. exklusive räntor under byggnads- och anskaffningstiden. Intäkterna av den lokaltrafik, som SJ bedriver för SL:s räkning, skall tillkomma SL, som i gengäld skall till SJ lämna ersättning för drift- och kapitaltjänstkostnader för nämnda trafik enligt vissa i överenskommelsen angivna grunder.

Enligt överenskommelsen skall tunnelbanorna byggas ut till att omfatta tre system. Sålunda kompletteras tunnelbanesystem 2 med en ny bana som från station Östermalmstorg går via Frescati genom Solna, Stocksund och Danderyd till Täby. Vidare kompletteras detta tunnelbanesystem med en bansträcka från Vårberg till Botkyrka. Det tredje tunnelbanesystemet avses i en första etapp byggas från stadens centrum genom Kungsholmen, Solna och Sundhyberg till Järnafältet. I ett senare skede förutsattes en utbyggnad från stadens centrum till sydöstra Södermalm och därifrån med en bana till Nacka och en till station Isstadion. Som riktpunkt för planering och byggande skall enligt avtalet gälla att tunnelbanorna till Järnafältet, Täby och Botkyrka skall vara färdiga före 1975 samt banan till

Nacka och den nämnda bandelen till station Isstadion under senare hälften av 1970-talet.

För den kollektiva trafiken inom Storstockholm skall enligt överenskommelsen införas enhetliga regler för övergång mellan olika linjer och trafikmedel samt successivt genomföras en samordning av taxesystemet.

Det kommunalförbund staden och landstinget avser att bilda skall enligt överenskommelsen bl. a. ansvara för den översiktliga planeringen av den fortsatta utbyggnaden av det kollektiva trafiksystemet, svara för den angivna utbyggnaden av tunnelbanesystemet, genom SL i administrativt och ekonomiskt hänseende svara för all kollektiv lokaltrafik inom området, bestämma riktpunkterna i fråga om trafikstandard, riktlinjer i fråga om taxesystem och taxenivå samt täcka eventuella förluster i SL:s verksamhet genom särskilda tillskott.

Staden och landstinget skall vardera utse hälften av ledamöterna i kommunalförbundets fullmäktige.

I fråga om kostnaderna för utbyggnaden av tunnelbanesystemet anges bl. a. att kommunalförbundet — med det av parterna förutsatta statsbidraget — skall ombesörja och bekosta för tunnelbanorna erforderliga underbyggnader med vad därtill hör jämte byggnadstekniska råkonstruktioner för trappnedgångar m. m. SL skall ombesörja och bekosta spåröverbyggnad m. m. liksom övriga anordningar för trafiken, trafikanterna och SL:s personal.

Kostnaderna för kommunalförbundets verksamhet skall i den mån de ej täcks på annat sätt bestridas genom bidrag av staden och landstinget. Fördelningen skall ske i förhållande till antalet skattekronor. Under en övergångstid — t. o. m. år 1971 — gäller särskilda bestämmelser i fråga om fördelningen av kapitaltjänstkostnaderna.

De i överenskommelsen angivna riktlinjerna för samordning, utbyggnad och drift av det kollektiva trafiksystemet skall tillämpas fr. o. m. år 1967. För erforderliga förberedelser och övergångsanordningar skall kommunalförbundet bildas redan under år 1965. För att bli bindande skall överenskommelsen ha godkänts av Stockholms stadsfullmäktige och Stockholms läns landsting före den 15 april 1965.

Den sålunda föreliggande överenskommelsen mellan företrädare för Stockholms stad och Stockholms läns landstingskommun skapar enligt min mening en god grundval för lösning av den kollektiva närtrafikens problem i storstockholmsregionen. Överenskommelsen ansluter väl till den målsättning jag i prop. 1963: 191 angav för den statliga förhandlings- och utredningsmannens arbete, nämligen att uppnå en lösning som innebär en fullgod trafikservice till lägsta samhällsekonomiska kostnad, i första hand genom åtgärder för en samordning av investerings-, drift- och taxepolitiken för närtrafiken inom området.

Den tidigare nämnda kostnaden för upprustning av lokaltrafiken på sta-

tens järnvägar avser 400 milj. kr. i 1964 års kostnadsläge. Av beloppet har 200 milj. kr. beräknats för spåranläggningar, 165 milj. kr. för rullande materiel och 35 milj. kr. för signal- och teleanläggningar samt diverse anläggningar. Enligt min mening bör denna beräkning kunna läggas till grund för ifrågavarande upprustning. För budgetåret 1965/66 beräknar jag medelsbehovet till ca 10 milj. kr. avseende främst rullande materiel.

I fråga om den i överenskommelsen angivna förutsättningen rörande statsbidrag till byggande av tunnelbanor vill jag anföra följande. Med den gemensamma planering och samordning inom närtrafiken som uppnås genom ökad tunnelbanetrafik och övriga i överenskommelsen angivna åtgärder kan vägande skäl anföras för att staten bör aktivt stödja en utbyggnad för kollektiv närtrafik av detta slag. En kapacitetsjämförelse ger vid handen att därest trafikförsörjningen i en större tätortsregion — inom ramen för vad som från stadsbyggnadsmässiga och andra synpunkter är praktiskt möjligt — till övervägande del skall baseras på busstrafik och individuell biltrafik, erforderliga investeringar för utbyggnad av väg- och gatunätet torde bli avsevärt mer kostnadskrävande än de behöver bli vid tillgång till ett väl utbyggt tunnelbanesystem. Detta motiverar enligt min mening att s. k. underbyggnad för tunnelbanor i likhet med vad som gäller för vägar och gator göres statsbidragsberättigad. Under villkor att den preliminära överenskommelsen godkännes av vederbörande huvudmän och under de förut i övrigt angivna förutsättningarna bör statsbidrag kunna utgå med 95 % av kostnader för sådan underbyggnad inberäknat marklösen och medel härför efter angelägenhetsprövning anvisas från anslagen till väg- och gatubyggnade fr. o. m. budgetåret 1965/66. I enlighet med hittills tillämpad terminologi avses med tunnelbaneanläggnings underbyggnad i princip banvall intill ballastens underkant eller intill underkanten på motsvarande anordning för elastisk uppläggning jämte därtill hörande tunnlar, broar och viadukter. Jag avser i enlighet härmed att senare föreslå Kungl. Maj:t att för riksdagen framlägga förslag till de författningsbestämmelser, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående.

I den inledande översikten har jag redogjort för landsvägstransporternas utveckling. Mot bakgrund härav och med hänsyn till den beräknade fortgående trafikutvecklingen bör ökade anslag ställas till förfogande för utbyggnaden av väg- och gatunätet. Därvid har jag i princip utgått ifrån att de i den preliminära överenskommelsen rörande storstockholmstrafiken angivna statsbidragen skall rymmas inom ramen för en eljest normal ökning av gatu- och väganlagen till kommuner i storstockholmsregionen. Jag förordar — bortsett från effekten av den tidigare nämnda övergången till kalenderårsberäkning för anslaget till vägunderhållet — en ökning under nästa budgetår av anslagen till den statliga, kommunala och enskilda väghållningen med sammanlagt 120,4 milj. kr. Mina förslag innebär en fortsatt kraftig upprustning på vägväsendets område.

I fråga om anslagsmedlens användning vill jag beiräffande investerings-
sidan framhålla följande.

Vägupprustningen på landsbygden bör alltså och i första hand kon-
centreras till de delar av vägnätet som är av särskild betydelse för närings-
livets transporter. Fortsatt upprustning av europavägarna till den inter-
nationellt eftersträfvade standarden är likaledes av hög angelägenhets-
grad. Planeringsarbetet för om- och nybyggnader av vägar och broar bör
alltså inriktas på att så långa sammanhängande transportsträckor som
möjligt med god bärighetsstandard erhålles. Viss försiktighet bör likväl
iakttagas när det gäller att enbart genom ökning av de löpande underhålls-
kostnaderna söka öka bärigheten.

Genom den fortgående trafikutvecklingen och urbaniseringen har trafik-
problemen i de större tätortsregionerna blivit större än tidigare. Under
senare år har investeringarna i städerna till stor del avsett byggande av
infarts- och genomfartsleder. Genom dessa åtgärder får ifrågavarande trafik-
leder en väsentligt ökad kapacitet. Den snabba trafikutvecklingen medför
emellertid att köbildningar ofta icke kan undvikas vid de tider på dygnet
då högttrafik råder. Köbildningen sammanhänger också med de synnerligen
stora svårigheter som föreligger för trafiken inom städernas centrala delar.
Det utan tvekan effektivaste sättet att medverka till ett rationellt funge-
rande trafiksystem i storstadsområden är enligt min mening att, efter
erforderlig regionplanering, bygga ut de kollektiva trafikmedlen. Målsätt-
ningen bör härvid vara att skapa ett kollektivt trafiksystem, som har en
sådan attraktivitet att det i väsentligt större utsträckning än nu utgör ett
ur den enskildes synpunkt fördelaktigt alternativ till den privata biltrafiken.
Även för storstadsområdena bör det vara en given trafikpolitisk målsätt-
ning att skapa en tillfredsställande trafikstandard till så låga samhälls-
ekonomiska kostnader som möjligt. Som jag tidigare anført ansluter den
träffade preliminära överenskommelsen rörande trafiken i storstockholms-
regionen väl till den här angivna målsättningen.

Vägbyggandet såväl på landsbygden som i städerna bör ske under sär-
skilt hänsynstagande till trafiksäkerhetens krav. Genom de undersökningar
och inventeringar som företagits och fortlöpande utföres, bl. a. i fråga om
trafikolyckornas orsaker och lokaliseringen av dessa olyckor, finnes ett
konkret underlag för sådana vägtekniska förbättringar, som direkt kan
öka trafiksäkerheten.

I fråga om det enskilda vägbyggandet bör en uppräknig av anslaget
ske med hänsyn till de anmälda bidragsbehoven. I detta sammanhang vill
jag också ta upp till behandling ett spörsmål om utvidgning av den kate-
gori enskilda vägar för vilka statsbidrag kan utgå. Chefen för jordbruks-
departementet kommer senare vid behandlingen under nionde huvudtiteln
av anslaget till vägbyggnader å skogar i enskild ägo att framlägga förslag
rörande stödgivningen till skogsvägar. Förslaget innebär bl. a., att förhöjt

byggnadsbidrag skall kunna utgå till skogshuvudväg av särskild betydelse ur fritidssynpunkt. Sådan betydelse bör skogshuvudväg kunna anses ha om den kommer att utgöra tillfartsväg till naturområden som bör vara lätt tillgängliga för rekreation och friluftsliv. Sådant naturområde kan vara trakten kring en sjö, som är en attraktiv badplats, eller ett område med särskilt lämplig vintersportterräng. Särskild hänsyn bör tas till om området avsatts som naturreservat med stöd av naturvårdslagen. Enligt kungörelsen den 19 december 1952 (nr 793) angående statsbidrag till enskild väghållning må byggnadsbidrag utgå för sådan väg, som är av väsentlig betydelse såsom samfärdsled för en bygds befolkning (byväg). Enskild väg av stor betydelse från fritidssynpunkt kan således icke enligt hittills gällande bestämmelser erhålla bidrag, därest den icke samtidigt utgör sådan byväg. Enligt min mening är det angeläget, att möjligheter öppnas för att tillgodose det trafikbehov, som föranledes av ett klart dokumenterat fritidsintresse. Det finns därför starka skäl att staten i viss utsträckning lämnar bidrag till byggande av jämväl andra enskilda vägar av särskild betydelse från fritidssynpunkt än skogshuvudvägar. Det föreliggande behovet av sådana vägar är dock inte närmare utrett. Jag förordar därför, att bidragsgivningen får formen av en försöksverksamhet och att den lämpligen knyter an till bestämmelserna i kungörelsen om statsbidrag till enskild väghållning. Vid den utredning i byggnadsärendet, varom länstyrelse enligt kungörelsen regelmässigt har att föranstalta, bör i här förevarande fall erforderligt samråd ske med statens naturvårdsnämnd. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser om försöksverksamheten.

Utförda undersökningar rörande vägnätets tillstånd från vägunderhållssynpunkt visar, att betydande insatser erfordras i fråga om såväl egentligt som förstärkt vägunderhåll för att hålla vägnätet i ett tillfredsställande skick. Genom den allt intensivare trafiken ökar förslitningen på vägnätet, varigenom mera omfattande åtgärder än tidigare måste utföras. Jag anser därför, att anslaget till vägunderhållet bör ytterligare ökas. I detta sammanhang vill jag även erinra om den under föregående år genomförda omläggningen till kalenderårsberäkning av vägunderhållsanslaget, vilken medfört ökade möjligheter för styrelsen att rationellt utnyttja de medel, som anvisas för verksamheten inom vägunderhållet. I sammanhanget vill jag också framhålla, att under de senaste åren förstärkningsarbeten av betydande omfattning utförts som beredskapsarbeten.

För gatuunderhållet i städerna föreslår jag en anslagsuppräkning med hänsyn främst till utökningen av det bidragsberättigade väg- och gatunätet.

Anslaget till det enskilda vägunderhållet bör ökas på grund av ökningen av det vägnät som åtnjuter statsbidrag samt de fr. o. m. budgetåret 1963/64 vidgade bidragsmöjligheterna.

Under hänvisning till det anförda förordar jag, att den totala ökningen av 120,4 milj. kr. för den statliga, kommunala och enskilda väghållningen

fördelas med 20 milj. kr. på det statliga vägunderhållet, 50 milj. kr. på det ordinarie statliga vägbyggandet, 3 milj. kr. på det kommunala gatuunderhållet och 40 milj. kr. på det kommunala gatubyggandet samt med 5 milj. kr. på det enskilda vägunderhållet och 2,4 milj. kr. på det enskilda vägbyggandet.

Av de ordinarie anslagsmedlen har fr. o. m. budgetåret 1962/63 till vissa län avsatts vägbyggnads- och vägunderhållsmedel att användas under särskilt beaktande av arbetsmarknadspolitiska synpunkter. Sedan budgetåret 1963/64 har dessa medel tilldelats Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Genom att tilldelningen av dessa medel har förbundits med föreskrifter av nämnda innebörd har ytterst angelägna arbeten kunnat inordnas i den ordinarie väghållningsverksamheten under beaktande av såväl arbetsmarknadsmässiga som vägpolitiska önskemål. Någon ändring i denna medelsdisposition synes icke böra ske under budgetåret 1965/66. Jag föreslår därför, att de förenämnda länen tilldelas 40 milj. kr. av vägbyggnadsanslagen och 20 milj. kr. av vägunderhållsanslaget. Sistnämnda belopp bör användas till sådana förstärkningsarbeten, som erfordras för att möjliggöra oljegrusning eller s. k. enkel beläggning. Vid dispositionen av ifrågavarande anslagsbelopp bör, liksom tidigare, arbetsmarknadspolitiska synpunkter beaktas i fråga om val av projekt ur flerårsplanerna, deras lokalisering, igångsättning, anställning av arbetskraft m. m.

Vägbyggnadsföretagen på landsbygden utföres dels i väg- och vattenbyggnadsverkets regi, dels som entreprenadarbeten. Kostnaderna för företag utförda i egen regi har under åren 1961—1963 uppgått till resp. 136, 153 och 170 milj. kr. Dessa belopp utgör resp. 40, 44 och 42 % av de ordinarie statliga väginvesteringarna under förenämnda år, exklusive projekterings- och marklösenkostnader. Samtidigt har den i egen regi sysselsatta arbetsstyrkan minskat på grund av den fortgående rationaliseringen. I skrivelse den 6 december 1963 har Svenska vägarbetareförbundet framfört vissa synpunkter på frågan om avvägningen mellan egenregi- och entreprenadverksamhet. Enligt min mening måste vägbyggnadsverksamheten utövas på sådant sätt, att en fortlöpande kostnadskontroll kan upprätthållas såväl i arbeten i egen regi som i entreprenadarbeten. Härför erfordras en riktigt kostnadsredovisad verksamhet i egen regi av icke alltför begränsad omfattning avseende olika slag av vägbyggnadsföretag. Det ankommer på styrelsen att fortlöpande ägna frågan om verksamheten i egen regi uppmärksamhet och att ge denna verksamhet sådan omfattning, som erfordras för en effektiv kostnadskontroll.

I fråga om väg- och gatubyggandet i städerna har under senare år en viss koncentration skett till storstadsområdena. I såväl Stockholm som Göteborg pågår eller planeras flera storföretag. Utbyggnaden av Essingeleden och Tegelbacken i Stockholm samt Tingstadsleden och Älvsborgs-

leden i Göteborg pågår. De sammanlagda kostnaderna för dessa företag kan beräknas till storleksordningen 700 milj. kr., varav på Essingeleden och Tingstadsleden belöper mer än 500 milj. kr. Med den av mig i det föregående förordade medelsanvisningen för väg- och gatubyggandet i städerna kan de nämnda trafikledsbyggena fullföljas planenligt.

De nedlagda kostnaderna för beredskapsarbeten uppgick under år 1963 till sammanlagt 263 milj. kr. Härav har 181 milj. kr. eller 69 % kommit norrlandslänen till godo. Omfattningen av beredskapsarbetena i norrlandslänen under senare år har beaktats vid uppgörandet av flerårsplanerna för perioden 1964—1968 genom att länen i södra och mellersta Sverige tillförts en ökad andel av totalbeloppen i planerna i jämförelse med närmast föregående period. Vidare har arbetskraft, som tillfälligt behövt beredas sysselsättning genom arbetsmarknadsmyndigheternas försorg, använts i beredskapsarbeten i södra och mellersta Sverige. För innevarande budgetår har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen planerat sådana arbeten för ca 70 milj. kr. vid vilka 900 man från områden med relativt hög arbetslöshet beräknas få sysselsättning.

I detta sammanhang vill jag även anmäla ett anslagsspörsmål avseende viss hälsoundersökning. I skrivelse den 30 oktober 1963 hemställde väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att få utföra en teknisk-medicinsk undersökning avseende risker för ohälsa hos personal, sysselsatt vid väg- och vattenbyggnadsverkets kross- och sorterverk. Kungl. Maj:t har genom beslut den 9 september 1964 medgivit, att styrelsen må utföra ifrågavarande undersökning samt för bestridande av kostnaderna härför taga i anspråk högst 70 000 kr. av reservationsanslaget till vägunderhållet.

Sammanfattningsvis föreslår jag, att till det *statliga vägunderhållet* anvisas 490 milj. kr., vilket innebär en ökning med 20 milj. kr. i förhållande till det för kalenderåret 1965 avsedda beloppet. Jämfört med det för innevarande budgetår anvisade anslaget, som avser tiden 1/7 1964—31/12 1965, är detta en minskning med 205 milj. kr.

Jag förordar vidare, att anslag till *statliga ordinarie väginvesteringar* äskas hos riksdagen med sammanlagt 610 milj. kr.

Det bör få ingå i Kungl. Maj:ts befogenheter på samma sätt som gäller för innevarande budgetår att i den mån arbetsmarknadsläget så medgiver eller påkallar bemyndiga väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att utöka byggnadsverksamheten utöver angivna medelsomslutning om 610 milj. kr. genom att under budgetåret i förväg taga i anspråk erforderliga belopp av de medel på de kalenderårsberäknade anslagen, som är anvisade för den ordinarie verksamheten under andra halvåret 1966. Kungl. Maj:t bör även ha befogenhet att minska byggnadsverksamheten om detta erfordras ur arbetsmarknadssynpunkt.

I fråga om bidragsanslagen till den *kommunala väghållningen* tillstyrker jag väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag om ett anslag av 79 milj. kr.

till bidrag till underhåll av vägar och gator. För det kommunala väg- och gatubyggandet tillstyrker jag en arbetsomslutning under år 1966, som motsvarar 270 milj. kr. i statsbidrag. Anslaget till bidrag till byggande av vägar och gator torde böra tagas upp med detta belopp.

Vad slutligen beträffar bidragsanslagen till *enskild väghållning* förordar jag, att till bidrag till underhåll av enskilda vägar anvisas 37,5 milj. kr. Anslaget till bidrag till byggande av enskilda vägar torde böra uppföras med 20 milj. kr. Totalt äskas alltså för bidrag till enskild väghållning 57,5 milj. kr.

För *administrativa och diverse ändamål* beräknar jag under andra anslag under sjätte huvudtiteln sammanlagt 196,8 milj. kr., att avräknas mot automobilskattemedlen. Under åttonde, nionde, elfte och tolfte huvudtitlarna föreslås därjämte att 455,5 milj. kr. skall avräknas mot dessa medel. Totalt skulle alltså för de till administration m. m. hänförliga ändamålen 652,3 milj. kr. avräknas mot automobilskattemedlen, vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en ökning med 247,4 milj. kr.

Enligt den sålunda redovisade beräkningen skulle det totalbelopp, som avses skola täckas av automobilskattemedlen, för budgetåret 1965/66 uppgå till sammanlagt (490 + 610 + 79 + 270 + 57,5 + 652,3) 2 158,7 milj. kr. eller exakt angivet 2 158 734 400 kr., vilket innebär en ökning i förhållande till motsvarande på riksstaten för innevarande budgetår uppförda anslagsbelopp med omkring 128,7 milj. kr.

Chefen för finansdepartementet har beräknat inkomsterna på automobilskattemedlens specialbudget (inkl. trafikomläggningsskatt) för budgetåret 1965/66 till sammanlagt 2 222 milj. kr.

Av sistnämnda belopp skulle alltså 2 159 milj. kr. disponeras för att täcka anslag på driftbudgeten medan ca 63 milj. kr. torde få tillföras budgetutjämningsfonden och där redovisas under särskild titel.

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte

1. föreslå riksdagen att godkänna av mig förordade grunder för statsbidrag till byggande av tunnelbanor;
2. bereda riksdagen tillfälle att avgiva yttrande i anledning av vad jag i övrigt anfört.

**Väghållningen på landet samt i städer och stadsliknande samhällen
där kronan är väghållare**

B 7. Vägunderhållet

	Anslag	Nettoutgift miljoner kronor	Reservation vid budgetårets utgång
1962/63	415,0	414,6	1,6
1963/64	440,0	438,7	2,9
1964/65	695,0		
1965/66 styrelsen	520,0		
departementschefen	490,0		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

För budgetåret 1964/65 jämte senare hälften av kalenderåret 1965 utgöres de för vägunderhållet tillgängliga medlen av dels hos styrelsen och vägförvaltningarna oförbrukade ca 2,9 milj. kr., dels det av 1964 års riksdag beviljade anslaget av 695 milj. kr. eller sammanlagt 697,9 milj. kr.

Arbetslönerna inom vägunderhållet beräknas på grund av de nya kollektivavtalen öka med ca 4 milj. kr. för år 1965. Vidare har maskincentralförrådets hyrespriser höjts fr. o. m. den 1 juli 1964, vilket för år 1965 ökar kostnaderna med ca 9 milj. kr. Vissa allmänna prishöjningar, exempelvis på väglagningsmaterial, samt taxeförändringar beräknas medföra kostnadsökningar om ca 5 milj. kr. Den fortgående trafikökningen medför årliga kostnadsökningar på 10 à 15 milj. kr. Genom den pågående oljegrusnings- och beläggningsverksamheten samt tekniska förbättringar och rationaliseringar åstadkommes vissa kostnadsbesparingar som motverkar fördyringarna. Nettoökningen torde emellertid uppgå till minst 5 milj. kr. De automatiska kostnadsökningarna beräknas sålunda till (4 + 9 + 5 + 5) 23 milj. kr.

För att inhämta eftersläpningen av det egentliga vägunderhållet anser styrelsen, att anslaget måste räknas upp med 20 milj. kr. För förstärkt vägunderhåll — i vad avser förstärkning av tjälkänsliga vägar, utförande av trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder, oljegrusning och beläggning av grusvägar — erfordras ytterligare 10 milj. kr.

Med utgångspunkt från den i 1964 års statsverksproposition (bil. 8, s. 48) förutsatta medelsförbrukningen av 470 milj. kr. under anslaget för kalenderåret 1965 skulle det totala medelsbehovet för vägunderhållet kalenderåret 1966 sålunda uppgå till (470 + 23 + 20 + 10) 523 milj. kr. eller avrundat 520 milj. kr.

Kostnaderna för utbildningsverksamheten inom väg- och vattenbyggnadsverket skall enligt Kungl. Maj:ts beslut den 29 april 1964 utgå från re-

servationsanslaget till vägunderhållet. Styrelsen har på grundval av uppgjord plan för verksutbildningen under tiden 1 juli 1964—31 december 1966 beräknat behovet av medel för utbildningsändamål under år 1966 till 600 000 kr.

Departementschefen

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 695 milj. kr. De anvisade medlen är avsedda att täcka medelsförbrukningen under tiden 1/7 1964—31/12 1965. Medelsförbrukningen under år 1965 beräknade jag i föregående års statsverksproposition till ca 470 milj. kr. Som jag tidigare anmält i den allmänna översikten över beräkningen av väganlagen förordar jag, att anslaget uppföres med 490 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vägunderhållet* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 490 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

B 8—11. Byggande av vägar och broar

	Anslag 1963/64	Netto- utgift 1963/64	Reserva- tion vid budget- årets utgång	Anslag 1964/65	Styrelsens förslag 1965/66	Departements- chefens förslag 1965/66
	miljoner kronor					
8. Byggande av riksvägar	275,0	255,9	198,9	295,0	350,0	340,0
9. Byggande av länsvägar	202,0	173,4	116,0	210,0	218,0	214,0
10. Byggande av ödebygds- vägar.....	5,0	8,4	8,6	11,0	12,0	12,0
11. Byggande av storbroar	18,0	26,6	12,4	44,0	40,0	44,0
	500,0	464,3	335,9	560,0	620,0	610,0

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Behållningen å anslagen till den statliga väg- och brobyggnadsverksamheten uppgick den 1 januari 1964 till 525,6 milj. kr. Medelsförbrukningsramen för år 1964 har fastställts till 500 milj. kr. och för år 1965 till 560 milj. kr. Medelsanvisningen till förevarande ändamål har för budgetåret 1965/66 (arbetsåret 1966) ansetts böra upptagas med 620 milj. kr. Den procentuella fördelningen mellan anslagen för innevarande och nästa budgetår framgår av följande sammanställning.

	Procentuell fördelning	
	1964/65	1965/66
Anslag till byggande av		
riksvägar.....	53	56
länsvägar	37	35
ödebygdsvägar	2	2
storbroar.....	8	7
	100	100

Under år 1966 erfordras för att fortsätta och slutföra tidigare påbörjade företag följande preliminära belopp, nämligen till riksvägar 243 milj. kr., till länsvägar 117 milj. kr., till ödebygdsvägar 9 milj. kr. och till storbroar 31 milj. kr. Härtill kommer ca 40 milj. kr. för att sysselsätta den egna arbetsstyrkan.

Då marginalen mellan tillgängliga medel och fastställda investeringsramar är liten kan det bli nödvändigt att mot slutet av kalenderåret 1965 å något av berörda anslag i förväg taga i anspråk medel avsedda för kalenderåret 1966.

Departementschefen

Medelsförbrukningen för den ordinarie statliga väg- och brobyggnadsverksamheten under år 1963 uppgick till 433,7 milj. kr. För år 1964 har fastställts en medelsförbrukningsram av 500 milj. kr.

För väg- och vattenbyggnadsverkets vägbyggnadsverksamhet under år 1965 har riksdagen i enlighet med förslag i 1964 års statsverksproposition angivit en ram av 560 milj. kr.

Den vid ingången av år 1965 disponibla medelsbehållningen under förevarande anslag kan beräknas till 585,6 milj. kr. Den marginal om 25,6 milj. kr., som således skulle föreligga mellan de tillgängliga medlen och ramen för år 1965, kan komma att visa sig så liten eller så fördelad att vissa administrativa svårigheter kan uppstå att nå den tänkta medelsomslutningen av 560 milj. kr. Kungl. Maj:t bör på samma sätt som gällt för år 1964 i mån av behov — för att uppnå den sammanlagda medelsförbrukningsramen — bemyndiga väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att för verksamheten under år 1965 i förväg taga i anspråk medel från väganlagen för budgetåret 1965/66.

För den ordinarie statliga vägbyggnadsverksamheten under år 1966 har jag under den allmänna översikten över beräkningen av väganlagen förordat anslag om sammanlagt 610 milj. kr. Härav bör ett lämpligt avvägt belopp reserveras för vägbyggnadsarbeten i samband med järnvägsnedläggningar och för speciella vägbyggnadsändamål av olika slag.

Medelsförbrukningen under anslagen till byggande av riksvägar och byggande av länsvägar kan med hänsyn till föreliggande reservationsmedelsbehållningar tillgodoses i avsedd omfattning även med en viss reducering av anslagen i förhållande till styrelsens äskanden. Under anslaget till byggande av storbroar däremot kan förbrukningen beräknas bli större än som kunde förutses vid tidpunkten för avgivandet av styrelsens anslagsframställning. Jag har därför berett styrelsen tillfälle att under hand ange den fördelning av anslagsmedlen, som styrelsen vid den av mig förordade totala medelsförbrukningen anser mest lämplig. Styrelsen har därvid föreslagit följande fördelning, nämligen 340 milj. kr. eller 56 % på anslaget till byggande av riksvägar, 214 milj. kr. eller 35 % på anslaget till byggande av

länsvägar, 12 milj. kr. eller 2 % på anslaget till byggande av ödebygdsvägar samt 44 milj. kr. eller 7 % på anslaget till byggande av storbroar. Jag finner den av styrelsen föreslagna anslagsfördelningen böra godtagas.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1965/66 anvisa följande reservationsanslag, att avräknas mot automobilskattemedlen, nämligen till

a) Byggande av riksvägar	340 000 000 kr.
b) Byggande av länsvägar	214 000 000 kr.
c) Byggande av ödebygdsvägar	12 000 000 kr.
d) Byggande av storbroar	44 000 000 kr.

Väghållningen i städer och stadsliknande samhällen, som är väghållare

B 12. Bidrag till underhåll av vägar och gator

	Anslag	Nettoutgift
	miljoner kronor	
1962/63	67,0	66,6
1963/64	68,0	66,7
1964/65	76,0	78,3
1965/66 styrelsen	79,0	
departementschefen	79,0	

¹ Avser nettoutgift efter ny beräkning år 1964

Bidrag utgår till stad eller samhälle med 95 % av det belopp vartill kostnaderna för underhållet av de bidragsberättigade vägarna och gatorna beräknas skäligen böra uppgå. Underhållskostnaden fastställs för en tvåårsperiod av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen efter stadens eller samhällets hörande. Beräkningen kan justeras under löpande tvåårsperiod om väsentligt ändrade förhållanden inträder i avseende å underhållet. Bidragsgivningen regleras genom förordningen den 27 maj 1960 (nr 374) om statsbidrag till väg- och gatuhållning i vissa städer och stadsliknande samhällen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

För perioden 1964—1965 beräknas den årliga kostnaden för underhåll av vägar och gator i städerna till 82,5 milj. kr., vilket motsvarar ett statsbidrag av 78,3 milj. kr. Det för budgetåret 1964/65 anvisade anslaget kommer därför att överskridas med (78,3—76,0) 2,3 milj. kr.

Utökningen av det bidragsberättigade väg- och gatunätet beräknas medföra en ytterligare ökning av medelsbehovet under år 1965 med ca 1 milj. kr. Med hänsyn härtill har anslaget för budgetåret 1965/66 beräknats till 79 milj. kr.

Departementschefen

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet för budgetåret 1965/66 har icke givit mig anledning till erinran. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till underhåll av vägar och gator* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 79 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

B 13. Bidrag till byggande av vägar och gator

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
		miljoner kronor	
1962/63	185,0	123,9	143,3
1963/64	215,0	243,1	115,2
1964/65	230,0		
1965/66 styrelsen	290,0		
departementschefen	270,0		

Bidrag utgår till stads eller samhälles kostnad för byggnadsföretag med 95 % till byggande av väg samt till byggande av gata mot vilken enligt gällande stadsplan utfart eller annan utgång från tomt eller annan fastighet ej må anordnas. Härjämte utgår bidrag med 95 % till utförande av större konstarbete eller trafikanordning, som ingår i gata. Till annat bidragsberättigat gatubyggnadsarbete utgår statsbidrag med 85 %. I kostnaden för byggnadsföretag må inräknas skälig ersättning för mark och för intrång, som föranledes av vägs eller gatas byggande eller begagnande. Bidrag utgår i mån av tillgång på därtill anslagna medel och enligt av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen fastställd fördelningsplan avseende fem år. Fördelningsplanen skall förnyas vart tredje år. Bidragsgivningen regleras genom förordningen den 27 maj 1960 (nr 374) om statsbidrag till väg- och gathållning i vissa städer och stadsliknande samhällen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Styrelsen hemställer om ett anslag för budgetåret 1965/66 av 290 milj. kr. till bidrag till byggande av vägar och gator. De närmare motiveringarna för styrelsens förslag i denna del har redovisats tidigare i den allmänna vägöversikten.

Styrelsen framhåller, att en påtaglig förbättring synes ha inträtt beträffande projekteringsläget. Något skäl att antaga att i fördelningsplanen upptagna belopp icke skulle kunna förbrukas torde därför icke föreligga. I anslutning härtill anför styrelsen, att de tidigare påbörjade storföretagen Essingeliden i Stockholm samt Tingstadsleden och Älvsborgsleden i Göteborg numera är under full utbyggnad.

Departementschefen

För det kommunala väg- och gatubyggandet under år 1964 fastställde statsmakterna en bidragsram av 215 milj. kr. Omslutningen under året kan beräknas till samma belopp räknat i statsbidrag.

För år 1965 har fastställts en bidragsram av 230 milj. kr. Bidragsanslaget för budgetåret 1964/65 uppgår till samma belopp.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för år 1966 beräknat medelsbehovet till 290 milj. kr.

Såsom jag anmält i den allmänna översikten över beräkningen av väganlagen bör väg- och vattenbyggnadsstyrelsen givas rätt att för år 1966 ställa i utsikt statsbidrag intill ett belopp av 270 milj. kr. Detta innebär en höjning med 40 milj. kr. i förhållande till den beräknade omslutningen för år 1965. För budgetåret 1965/66 torde böra anvisas ett anslagsbelopp, som motsvarar ett bidragsbehov av 270 milj. kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (230 + 40) 270 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande av vägar och gator* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 270 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Enskild väghållning

B 14. Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.

	Anslag	Nettoutgift miljoner kronor	Reservation vid bud- getårets utgång
1962/63	25,5	25,1	7,4
1963/64	29,5	29,7	7,2
1964/65	32,5		
1965/66 styrelsen	41,0		
departementschefen	37,5		

Från förevarande anslag lämnas bidrag till underhåll och vinterväghållning å enskild väg av väsentlig betydelse. Bidrag kan även utgå om vägen är utfart för en bebyggelse och av betydande längd eller vägens underhåll är synnerligen betungande för väghållaren. Bidrag utgår med 70 %

av beräknad kostnad för väghållningen. Bidrag kan beviljas med 85 % om synnerliga skäl föreligger. Vidare kan s. k. iståndsättningsbidrag beviljas med högst 70 % för åtgärder som prövas erforderliga ur trafiksynpunkt. Från anslaget lämnas även bidrag till anskaffning av maskiner och redskap för underhåll. Slutligen utgår från anslaget bidrag till kostnaderna för viss passbåtstrafik i skärgårdarna m. m. Huvuddelen av bidragsgivningen regleras genom kungörelsen den 19 december 1952 (nr 793) angående statsbidrag till enskild väghållning (ändr. 1963:103) och kungörelsen den 23 maj 1952 (nr 417) angående statligt stöd till anskaffning av maskiner och redskap för rationalisering av underhållsarbetet å vissa enskilda vägar (ändr. 1963:102).

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Sedan innevarande budgetårs anslag fördelats mellan länen, har anslaget med undantag för 50 000 kr. förbrukats.

För år 1965 erfordras till underhåll av 1940—1964 års vägar 29,4 milj. kr. och för 1965 års nya vägar enligt länsstyrelsernas beräkningar 1,4 milj. kr. eller tillhopa 30,8 milj. kr. För iståndsättningsarbeten beräknar länsstyrelserna ett sammanlagt bidragsbehov av 9,5 milj. kr. samt för bidrag till redskapsanskaffning 0,6 milj. kr. eller sammanlagt 10,1 milj. kr. Medelsbehovet för budgetåret 1965/66 skulle sålunda uppgå till 40,9 milj. kr.

För bidrag till vissa kommunikationsändamål bör för budgetåret 1965/66 beräknas oförändrat 0,25 milj. kr. Med hänsyn till de besparingar som erfarenhetsmässigt visat sig uppstå och vilka av styrelsen för innevarande budgetår uppskattats till 0,15 milj. kr. synes den av länsstyrelserna beräknade bidragsverksamheten kunna fullföljas med ett anslag av 41 milj. kr.

Statlig kreditgaranti för lån avseende inköp av vägunderhållsmaskiner torde kunna begränsas från 0,5 milj. kr. för innevarande budgetår till 0,1 milj. kr. för budgetåret 1965/66.

Det ökade bidragsbehovet för budgetåret 1965/66 beror på allmänna pristegringar samt den årliga ökningen av bidragsvägarna och de vidgade möjligheterna att erhålla iståndsättningsbidrag. Under perioden 1959—1963 har i genomsnitt per år 1 563 km bidragsvägar tillkommit, medan 147 km vägar gått in i det allmänna vägnätet. Den sammanlagda längden av de bidragsberättigade vägarna uppgick den 1 januari 1964 till ca 57 600 km.

Departementschefen

På grund av bl. a. de vidgade bidragsmöjligheterna fr. o. m. budgetåret 1963/64 har anslaget ökat relativt kraftigt under senare år.

För budgetåret 1965/66 förordar jag en ytterligare anslagsuppräknings med 5,0 milj. kr. Jag har härvid i enlighet med styrelsens förslag beräknat att ett belopp av 0,25 milj. kr. avsättes för bidrag till vissa kommunikationsändamål.

I enlighet med styrelsens förslag torde medgivande att bevilja statlig kreditgaranti för lån till inköp av vägunderhållsmaskiner för vissa enskilda vägar böra avse ett belopp av 0,1 milj. kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (32,5 + 5,0) 37,5 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 37 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen;

b) medgiva, att under budgetåret 1965/66 statlig lånegaranti må beviljas för lån avseende inköp av vägunderhållsmaskiner för vissa enskilda vägar till ett totalbelopp av 100 000 kr.

B 15. Bidrag till byggande av enskilda vägar

	Anslag	Nettoutgift miljoner kronor	Reservation vid bud- getårets utgång
1962/63	14,0	15,3	17,7
1963/64	15,6	16,0	17,3
1964/65	17,6		
1965/66 styrelsen	25,0		
departementschefen	20,0		

Från anslaget utgår bidrag för byggande av enskild väg av väsentlig betydelse för en bygds befolkning. Bidrag lämnas för kostnad för arbetsplan med 70 % samt för beräknad övrig kostnad för företaget med högst 70 %. Föreligger synnerliga skäl kan sistnämnda bidrag höjas till högst 85 %. Bidragsgivningen regleras genom bestämmelserna i kungörelsen den 19 december 1952 (nr 793) angående statsbidrag till enskild väghållning (ändr. 1963: 103).

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Någon odisponerad behållning å anslaget utöver den reservation, som kan finnas hos Kungl. Maj:t, beräknas icke föreligga den 31 december 1965.

Behovet av bidragsmedel till byggande av enskilda vägar har under de senare åren successivt ökat och uppgår för kalenderåren 1965 och 1966 enligt länsstyrelsernas uppgifter till resp. 21,3 och 32,9 milj. kr. Trots eftersläpningen har dock väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ansett sig böra begränsa anslagsäskandet till 25 milj. kr.

Bidragsbehovet har beräknats på följande sätt:

	milj. kr.
Till äldre företag, dvs. bundna belopp	10,0
Till nya företag	12,0
Tilläggsbidrag, förhöjda bidrag m. m.	3,0
	Summa 25,0

Kungl. Maj:t har den 23 maj 1952 föreskrivit, att utöver bestämmelserna i gällande bidragskungörelse skall gälla bl. a., att bidrag till företag, för vilket den beräknade kostnaden överstiger 40 000 kr., må uppdelas på högst tre på varandra följande år och bidrag till företag, för vilket den beräknade kostnaden överstiger 20 000 kr. men ej 40 000 kr., på högst två på varandra följande år. Bidrag till företag, för vilket den beräknade kostnaden ej överstiger 20 000 kr., må ej uppdelas på två eller flera år. Med hänsyn till penningvärdets förändring samt till de ändrade förutsättningarna för företagens bedrivande anser styrelsen skäl föreligga för en uppräkningsifrågavarande belopp om 20 000 och 40 000 kr. till resp. 50 000 och 100 000 kr. Ändringen medför under det första året en minskning av det antal företag som kan sättas igång om ej en tillfällig uppräkningsgöres av anslaget med ca 2 milj. kr. Styrelsen anser sig därför ej kunna förorda ändringen utan att anslaget ökas från 25 till 27 milj. kr.

Departementschefen

Med hänsyn till de ökade anspråken på bidrag från förevarande anslag bör en höjning ske av anslaget. Under den allmänna översikten över beräkningen av väganlagen har jag förordat en viss försöksvis utvidgning av bidragsområdet för den enskilda väghållningen. Därest riksdagen icke finner anledning till erinran mot de av styrelsen föreslagna ändringarna i gällande föreskrifter om uppdelning av statsbidraget i vissa fall på två eller tre år, avser jag att senare föreslå Kungl. Maj:t att meddela beslut i överensstämmelse med styrelsens förslag. Den sammanlagda ökningen av medelsbehovet under anslaget uppskattar jag till 2,4 milj. kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (17,6 + 2,4) 20 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Diverse ändamål**B 16. Kostnader för övergång till högertrafik**

	Anslag	Nettoutgift miljoner kronor	Reservation vid bud- getårets utgång
1963/64	10,0	2,0	8,0
1964/65	40,0		
1965/66 (förslag)	100,0		

Statens högertrafikkommission (skr. 25/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 100 milj. kr.

Motiv

Inledningsvis lämnar kommissionen en redogörelse för verksamheten under budgetåret 1963/64 och anför därvid bl. a. följande. Landets bussbestånd har inventerats. Materialet har bearbetats och tjänat som underlag för olika utredningar. För bedömning av möjligheterna att använda s. k. dispensbussar pågår en undersökning av busslinjenätet. Det har varit av vikt att tillse, att omställningen av landets busspark kunnat igångsättas utan tidsutdräkt. För att utnyttja verkstadskapaciteten även ifråga om nytillverkning av bussar har statens järnvägar och postverket i samråd med kommissionen lagt ut beställningar beträffande huvudparten av sitt anskaffningsprogram för de närmaste tre åren. Vid budgetårets slut fanns 649 bussar anpassade för högertrafik. Vidare har kommissionen i anslutning till tredje lagutskottets utlåtande (L:U 23) över prop. 1963: 58 angående övergång till högertrafik utarbetat förslag till finansiering lånevägen av trafikföretags fordonsanskaffning i samband med omläggningen till högertrafik.

Kommissionen har även utfärdat anvisningar för väg- och gatuhållare beträffande planläggning och genomförande av de åtgärder, som erfordras i fråga om vägar och gator inför övergången till högertrafik. Planeringsarbetet har påbörjats och den första delflanen överlämnats till kommissionen för fastställelse. En i samarbete med Svenska petroleum institutet utförd utredning avses att läggas till grund för anvisningar om åtgärder vid bensinstationer.

De allmänna riktlinjerna för upplysnings- och utbildningsverksamheten har behandlats i samarbete med NTF och Sveriges Radio-TV. En serie informationskonferenser med representanter för olika organisationer och sammanslutningar har hållits för att dels ge deltagarna information om trafikomläggningens planering, dels ge kommissionen tillfälle att framhålla nödvändigheten av att organisationerna aktivt medverkar till att göra övergången till högertrafik så säker som möjligt.

Kommissionen har haft överläggningar med representanter för statens väginstitut om vetenskapliga undersökningar av körtekniken i högertrafik.

Visst material har insamlats för att belysa valet av tidpunkt under året för övergång till högertrafik samt lämplig hastighetsgräns i anslutning till övergången. Behovet av polispersonal för övervakningsuppgifter i samband med omläggningen har även undersökts.

Beträffande planläggningen av trafiksäkerhetsarbetet i övrigt må nämnas, att NTF ser över sin organisation inför övergången till högertrafik. Skolöverstyrelsen har föreslagit åtgärder för en intensivare trafikundervisning, som skulle utgöra grunden för skolans medverkan vid trafikreformens genomförande. Vidare har Sveriges Radio-TV tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att fungera som kontakt- och samordningsorgan i programfrågor inom trafikområdet.

Ifråga om verksamheten under budgetåren 1964/65 och 1965/66 anför kommissionen bl. a., att arbetena med omställning av bussar och spårvagnar under innevarande budgetår beräknas successivt komma att nå en omfattning som tager hela den ordinarie verkstadskapaciteten i anspråk. Antalet bussar som måste anpassas till högertrafik kommer att bli något större än beräknat. Ombyggnadskostnaderna för vissa busstyper har även visat sig bli avsevärt högre än som uppgavs till 1960 års utredning. Å andra sidan har trafikföretagen och industrien funnit vissa medel att sänka kostnaderna för anpassning av bussparken till högertrafik. Innan trafikföretagen inkommit med sina planer och kostnadsberäkningar, är det icke möjligt att bedöma hur de kostnadshöjande och kostnadssänkande faktorerna kommer att påverka totalkostnaderna.

Väghållarna beräknas inte inkomma med planer och kostnadsberäkningar förrän i början av år 1965. De belopp, som under budgetåret 1964/65 beräknas bli utbetalade för kostnader hänförliga till vägar och gator, kommer främst att avse projekteringskostnader. Intill utgången av budgetåret 1965/66 beräknas ungefär en tredjedel av de totala kostnaderna för åtgärder hänförliga till vägar och gator komma att bli utbetalade.

Under budgetåret 1965/66 avses upplysningsverksamheten att huvudsakligen inriktas på allmän trafikfostran. Kommissionen avser att uppdraga åt NTF att medverka i denna upplysningsverksamhet. NTF har anmält, att en utbyggnad och effektivisering av de regionala och lokala trafiksäkerhetsorganen är nödvändig för att denna uppgift skall kunna lösas. Kommissionen har ännu icke tagit ställning till i vilken utsträckning kostnaderna för en sådan utbyggnad bör bestridas av medel för trafikreformens genomförande.

Skolöverstyrelsen har för kommissionen anmält ett omfattande medelsbehov — överslagsvis beräknat till mer än 8 milj. kr. för budgetåren 1965/66 — 1967/68 — för en intensifiering av trafikundervisningen. Kommissionen har från bilförarutredningen erfarit, att utredningen inom kort avser att

framlägga förslag, som syftar till att ge trafikundervisningen i grundskolan en starkare ställning. I det belopp, som kommissionen beräknar erforderligt för upplysningsverksamheten under budgetåret 1965/66, har i avvaktan på statsmakternas beslut i anledning av bilförarutredningens väntade betänkande icke medräknats medel för förstärkning av lärarkrafterna för trafikundervisningen i skolorna.

Inom försvaret har tillsatts ett antal kontaktmän för samråd med högertrafikkommissionen. Kostnaderna hänförliga till försvaret torde i stort sett kunna hållas inom ramen för det belopp som upptagits i 1960 års utredning rörande kostnaderna för övergång till högertrafik. Försvarsmakten har emellertid ännu icke inkommit med plan och kostnadsberäkning rörande åtgärder i samband med trafikomläggningen.

Medelsbehovet för budgetåret 1965/66 har beräknats enligt följande.

	Stat 1964/65	Beräknat 1965/66
	miljoner	kronor
1. Spårvägstrafik	12,0	+ 33,0
2. Busstrafik	20,0	
3. Väg- och gatuhållning samt järnvägar	5,0	+ 22,0
4. Skogsbruk	0,1	+ 0,4
5. Försvar	0,1	+ 0,7
6. Upplysningsverksamhet	0,7	+ 2,1
7. Administration	1,8	+ 0,1
8. Övrigt	0,3	+ 1,7
Summa	40,0	+ 60,0

Någon utgående reservation beräknas icke föreligga den 30 juni 1965.

1. och 2. I 1960 års utredning hänfördes kostnader för anskaffande av bussar avsedda att ersätta nedlagda spårvägslinjer till kostnader för spårvägstrafik. Det är emellertid icke möjligt, att vid utbetalningstillfället avgöra, huruvida viss anskaffning avser sådan buss. Kommissionen har därför vid anslagsberäkningen sammanslagit posterna Spårvägstrafik och Busstrafik. Vid beräkningen av medelsbehovet har kommissionen utgått från att anpassningen av fordonsparken i fråga om såväl ombyggnader som nyleveranser skall kunna ske i den takt som verkstadskapaciteten medger, varvid hänsyn även tagits till vissa leveranser från utlandet.

8. Posten avser i huvudsak kostnader för ändring av bensinstationer och andra serviceanläggningar.

Vid bifall till kommissionens förslag till finansiering av trafikföretags fordonsanskaffning tillkommer medelsbehov för lån beräknat till 40 milj. kr. för budgetåret 1965/66.

Departementschefen

Arbetet inom högertrafikkommissionen har under första verksamhetsåret i huvudsak omfattat planläggnings- och förberedelsearbeten. Omställningen av bussparken har påbörjats. Anvisningar har utfärdats beträffande

planläggning och genomförande av de åtgärder, som erfordras i fråga om vägar och gator inför omläggningen. Planeringsarbetet rörande upplysningsverksamheten har satts igång i samarbete med representanter för NTF, skolväsendet, radio och TV, arbetsmarknads- och ungdomsorganisationer m. fl. Under hösten 1964 har kommissionen behandlat frågan om tidpunkten för övergången till högertrafik. Kommissionen har efter överväganden av de utredningar i frågan som framlagts av olika experter föreslagit, att övergången sker den 3 september 1967. Kungl. Maj:t har den 18 december 1964 fattat beslut i enlighet med kommissionens förslag.

Med stöd av riksdagens beslut i anledning av propositionen angående övergång till högertrafik (1963: 58) har Kungl. Maj:t utfärdat kungörelsen den 10 april 1964 (nr 99) om ersättning av statsmedel för kostnader till följd av övergången till högertrafik. Vidare har Kungl. Maj:t genom beslut den 10 april 1964 förordnat, att vid tillämpningen av kungörelsen skall iakttagas vad som anföres i en till beslutet fogad promemoria.

I prop. 1964: 199 har förslag framlagts rörande statlig långivning för anskaffning av högertrafikbussar i sådana fall, då anskaffningen sker tidigare än normalt. Riksdagen anslöt sig till de i propositionen anförda förslagen. I propositionen anförde jag, att jag icke då var beredd att ta ställning till frågan om den anslagstekniska redovisningen av långivningen. Vid behandlingen i det följande av kapitalbudgeten kommer jag att göra hemställan om att ett särskilt anslag för detta ändamål uppföres under fonden för låneunderstöd.

Kommissionen har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till sammanlagt 140 milj. kr., varav 40 milj. kr. avser medel för förenämnda långivning. Kommissionens beräkning av medelsbehovet för den löpande verksamheten har icke givit mig anledning till erinran. Anslaget bör sålunda uppföras med (40 + 60) 100 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för övergång till högertrafik* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

B 17. Utredningar

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1963/64	400 000	579 000	53 800
1964/65	400 000		
1965/66 (förslag)	600 000		

Från anslaget bestrides kostnader för bl. a. speciella utredningar inom väg- och vägtrafikväsendet och vissa studieresor samt för bidrag till vissa organisationer och sammanslutningar, såsom Ingeniörsvetenskapsakademins transportforskningskommission och Nordiska vägtekniska förbundet.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 150 000 kr.

Motiv

På styrelsens uppdrag pågår vid statens väginstitut bl. a. utvecklingsarbete rörande apparatur för trafikmätningar, trafiktekniska undersökningar samt analyser av sambandet mellan trafikolyckorna och vägarnas tillstånd. Härjämte utföres regelmässigt brobyggnadstekniska och betongtekniska undersökningar. För dessa ändamål beräknas ett medelsbehov av sammanlagt ca 390 000 kr. För vissa studieresor m. m. beräknas ca 40 000 kr.

Bidrag till Ingeniörsvetenskapsakademiens transportforskningskommission föreslås med oförändrat 100 000 kr. För verksamheten inom svenska avdelningen av Nordiska vägtekniska förbundet föreslås likaledes ett oförändrat bidrag av 20 000 kr.

Sedan budgetåret 1962/63 har till Samfundet för hembygdsvård årligen utgått ett bidrag om 20 000 kr. Samfundet har för budgetåret 1965/66 hemställt om bidrag av samma storlek. Då bidrag till samfundets verksamhet numera utgår även från statens naturvårdsnämnd, föreslår styrelsen att bidrag icke lämnas från förevarande anslag. Sedan den inom samfundet verksamme vägvårdskonsulenten den 1 mars 1964 entledigats har befattningen icke återbesatts på grund av tveksamhet inom samfundet om denna del av verksamheten.

Med skrivelse den 16 november 1964 har *statens naturvårdsnämnd* med eget tillstyrkande överlämnat en framställning från *Samfundet för hembygdsvård* om förhöjt bidrag till vägvårdande verksamhet för nästa budgetår.

Departementschefen

Liksom för innevarande budgetår bör Ingeniörsvetenskapsakademiens transportforskningskommission erhålla statsbidrag med 100 000 kr. Även bidraget till Nordiska vägtekniska förbundet bör utgå med oförändrat belopp av 20 000 kr. Särskilt bidrag till Samfundet för hembygdsvård bör i fortsättningen icke utgå från förevarande anslag.

Medelsbehovet under anslaget beräknas öka under nästa budgetår bl. a. på grund av vissa statistiska undersökningar i anslutning till tillfälliga hastighetsbegränsningar. Anslaget bör med hänsyn härtill uppföras med (400 000 + 200 000) 600 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utredningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

B 18. Vissa kostnader i samband med internationella vägkongresser

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1963/64	25 000	17 900	17 000
1964/65	100 000		
1965/66 (förslag)	25 000		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget uppföres med 25 000 kr.

Motiv

Anslaget tages i anspråk för svenskt deltagande i kongresser, sammanträden och konferenser samt för resor och kommittéarbete i anslutning härtill. Då fråga om deltagande i detta slag av internationellt samarbete ofta uppkommer med kort varsel, är det icke möjligt att mera exakt beräkna medelsbehovet. Den förefintliga reservationen torde förbrukas under innevarande budgetår, varför en medelstildelning av 25 000 kr. erfordras för budgetåret 1965/66.

Departementschefen

Såsom styrelsen föreslagit bör anslaget för nästa budgetår uppföras med 25 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader i samband med internationella vägkongresser* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedelen.

B 19. Avsättning till statens automobilskattemedelsfond

Under hänvisning till vad jag anfört under den allmänna översikten över beräkningen av väganlagen angående dispositionen av automobilskattemedelsinkomsterna föreslår jag, att förevarande anslag uppföres endast med ett formellt belopp av 1 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till statens automobilskattemedelsfond* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Vatten- och avloppsanläggningar**B 20. Bidrag till vatten- och avloppsanläggningar**

	Anslag	Netto- utgift	Reservation vid budget- årets utgång	Därav ej disponerat
		miljoner kronor		
1962/63	55,0	54,5	8,4	0,09
1963/64	70,0	66,9	11,5	—
1964/65	80,0			
1965/66 (förslag)	85,0			

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 10 milj. kr.

Motiv

I föregående års anslagsäskanden anmälde styrelsen, att bidragsbalansen — uttryckt i sammanlagd beräknad anläggningskostnad för företag, till vilka påbörjandetillstånd meddelats men till vilka statsbidrag på grund av bristande medelstillsdelning icke beviljats — vid en årlig medelstillsdelning av 80 milj. kr. räknat från budgetåret 1964/65 kunde förväntas vara avverkad under budgetåret 1970/71.

Med utgångspunkt från delvis ändrade förutsättningar har inom styrelsen upprättats nya prognoser angående bidragsbalansens avveckling. I sammanhanget har räknats med i förhållande till tidigare förhöjda anläggningskostnader. Vidare har antagits att viss del av anslaget kommer att användas för sådana företag, till vilka styrelsen jämlikt beslut av Kungl. Maj:t be- myndigas lämna högre bidrag än vad som följer av sedvanliga bidragsregler. Till bidrag för sådana företag ävensom till kontrollantarvoden, bidrag till forskningsuppgifter och regionala undersökningar beräknar styrelsen, att resp. 7, 8 och 9 milj. kr. kommer att användas av varje budgetårs anslag fr. o. m. 1964/65 vid en årlig anslagstillsdelning av resp. 80, 90 och 100 milj. kr. För beviljande av förtursbidrag eller direktbidrag till avloppsreningsverk har förutsatts, att styrelsen får disponera samma belopp av anslaget som under innevarande budgetår, d. v. s. 6 milj. kr.

Styrelsen framhåller, att utifrån angivna förutsättningar bidragsbalansen kan beräknas vara avverkad år 1972 vid en fortsatt årlig anslagstillsdelning av 80 milj. kr., år 1971 vid en fortsatt årlig anslagstillsdelning av 90 milj. kr. samt år 1970 vid en anslagstillsdelning av 90 milj. kr. för 1965/66 samt av 100 milj. kr. för budgetår därefter.

Då styrelsen bedömer det angeläget att eftersläpningen i bidragsgivningen snarast möjligt bringas att upphöra, hemställer den om en ökning av anslaget med 10 milj. kr. till 90 milj. kr. för budgetåret 1965/66.

Departementschefen

För bidragsgivningen till vatten- och avloppsanläggningar har under de senaste budgetåren successivt ökade medel ställts till förfogande. För nästa budgetår förordar jag en ytterligare uppräknig av anslaget med 5 milj. kr. till 85 milj. kr. Därvid räknar jag i likhet med styrelsen med oförändrad medelstillsdelning för beviljande av s. k. förtursbidrag eller direktbidrag till avloppsreningsverk. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till vatten- och avloppsanläggningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 85 000 000 kr.

C. Vägtrafikväsendet**C 1. Statens bilinspektion: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	4 862 000	4 990 300
1964/65	3 191 000	
1965/66 (förslag)	1 028 000	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget minskas med 2 139 000 kr.

	Ökn. el. minskn.
1. <i>Personalförändringar</i>	+ 7 850
2. <i>Löneomräkning</i>	+ 128 150
3. <i>Minskat medelsbehov genom organisationsförändring</i>	— 2 275 000
	— 2 139 000

Motiv

I avvaktan på erfarenheterna av bl. a. den fr. o. m. den 1 januari 1965 beslutade omorganisationen av bilinspektionen anser sig styrelsen icke böra framföra förslag om nya eller ändrade tjänster. För tillfällig arbetskraftsförstärkning ävensom för att möjliggöra omprövning av löneställningen för vissa tjänstemän i sådana fall, där arbetsuppgifter och kvalifikationer ger motiv härför hemställer styrelsen att anslaget räknas upp med 7 850 kr. I posten löneomräkning har inräknats bl. a. 10 000 kr. för utbildningsverksamhet.

Departementschefen

Den tekniska fordonskontroll, som tidigare utförts av statens bilinspektion, har med undantag för typbesiktning överförs till Aktiebolaget Svensk Bilprovning från den 1 januari 1965. Bolaget omhänderhar därjämte den periodiska fordonskontrollen.

Jag torde i förevarande sammanhang få lämna en kortfattad redogörelse för verksamheten inom bolaget.

Bolaget har under år 1964 bedrivit försöksverksamhet vid 40 anläggningar och därvid per den 28 december kontrollerat 35 000 fordon. Omkring hälften av dessa fordon har varit behäftade med fel, som icke har ansetts vara av allenast ringa betydelse från trafiksäkerhetssynpunkt. Tre fjärdedelar av de fordon, å vilka brister konstaterats, har haft fel på belysningen och drygt en tredjedel på bromsarna. Bristfälligheterna har ofta varit enkla att avhjälpa. Vid företagna efterkontroller har 92 % av de efterkontrollerade fordonen godkänts.

Vid starten för den allmänna periodiska fordonskontrollen den 1 januari 1965 påbörjades driften vid flertalet övriga planerade anläggningar. I lokaliseringsplanen ingår sammanlagt 135 orter. I en rad orter har nya byggnader för besiktningsverksamheten uppförts. På ett antal orter pågår nybyggen, vilka beräknas bli färdigställda under våren 1965. I prop. 1964: 71 uttalades, att tidigare för riksdagen anmälda nybyggnader för bilinspektionen i Malmö, Göteborg och Östersund skulle fullföljas medan nybyggnader för bilinspektionen i övrigt icke skulle komma till utförande. Det har befunnits lämpligt att något utvidga lokalerna i Östersund för att bättre svara mot den större besiktningsvolymen vid bolaget. Kungl. Maj:t har den 20 november 1964 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att utföra anläggningen i Östersund med ytterligare två besiktningsbanor. Erforderliga medel finns tillgängliga på anslaget Byggnadsarbeten för statens bilinspektion. I de fall då lokalfrågan ej permanent kunnat ordnas har verksamheten som regel påbörjats i provisoriska lokaler.

Behovet av teknisk personal har per ingången av mars månad 1965 beräknats till ca 550 personer, varav drygt 200 besiktningsmän och drygt 300 bilprovare. I väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi har för bolagets räkning under år 1964 utbildats 135 besiktningsmän. Vidare har anställningsavtal som besiktningsman tecknats med ca 75 tidigare befattningshavare inom statens bilinspektion. Rekryteringen av bilprovare fortsätter planenligt och full styrka beräknas bli uppnådd den 1 mars 1965. Den totala personalstyrkan den 1 januari 1965 var ca 600 personer.

Enligt prop. 1963: 91 beräknades kostnaderna för utbildningen hos statens bilinspektion av besiktningsmän för bolaget till ca 2 milj. kr. Kostnaderna härför skulle förskottsvis bestridas genom överskridanden av bilinspektionens avlönings- och omkostnadsanslag. Under budgetåret 1963/64 togs ca 374 000 kr. i anspråk för nämnda utbildning. För innevarande budgetår har överskridanden medgivits om sammanlagt 1 600 000 kr. Kostnaderna bör slutligen belasta bolaget.

Bolagets kapitalbehov vid starten har i nyssnämnda proposition beräknats till 24 milj. kr. utöver aktiekapitalet. Staten har ställt lånegaranti in till ett belopp av 12 milj. kr. Något ytterligare kreditstöd från statens sida beräknas icke vara erforderligt.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag under förevarande anslag till personalförändringar och medel för utbildningsverksamhet anser jag mig icke kunna tillstyrka.

Anslaget torde böra uppföras med (3 191 000 — 2 163 000) 1 028 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens bilinspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	330 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	325 000
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	373 000

Summa kr. 1 028 000;

b) till *Statens bilinspektion*: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 028 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

C 2. Statens bilinspektion: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 806 000	1 753 300
1964/65	1 142 000	
1965/66 (förslag)	305 000	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget minskas med 727 500 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. Mynd.	1965/66 Dep:t
1. Sjukvård m. m.	6 000	— 4 000	— 4 000
2. Reseersättningar m. m.	676 000	—433 000	—502 500
3. Expenser			
a) Bränsle, lyse och vatten	34 000	— 26 000	— 26 000
b) Övriga expenser	426 000	—276 000	—306 000
4. Utrustning	—	+ 10 000	—
5. Övriga utgifter	—	+ 1 500	+ 1 500
		—727 500	—837 000

Motiv

1.—3. Medelsbehovet minskar på grund av omorganisationen.

5. Delposten avser ersättning till ledamot av bilinspektionens företagsnämnd.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptager jag anslaget till (1 142 000 — 837 000) 305 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bilinspektion*: Omkostnader för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 305 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

C 3. Statens bilinspektion: Uppdragsverksamhet

	Anslag
1964/65 (1.1.—30.6.1965)	2 099 000
1965/66 (förslag)	4 525 000

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 2 467 000 kr.

		Ökning	
A. Avlöningar			
1. Personalförändringar		15 700	
2. Löneomräkning		308 300	
3. Ökat medelsbehov för helt budgetår		1 348 000	
		1 672 000	
	Anvisat	Föreslagen ökn. 1965/66	
	1.1.—30.6.1965	Mynd.	Dep:t
B. Omkostnader			
1. Sjukvård m. m.	4 000	4 000	4 000
2. Reseersättningar	415 000	415 000	415 000
3. Expenser	331 000	331 000	341 000
4. Utrustning	—	45 000	40 000
		795 000	800 000
Ökning totalt		2 467 000	

Motiv

Det för innevarande budgetår anvisade anslaget avser medelsförbrukning under sex månader. I princip erfordras därför en fördubbling av ifrågavarande belopp för nästa budgetår.

A. 1. För tillfällig arbetskraftsförstärkning och omprövning av löneställningen för vissa tjänstemän med hänsyn till arbetsuppgifter och kvalifikationer hemställer styrelsen att anslaget räknas upp med 15 700 kr.

A. 2. För utbildningsverksamhet har beräknats särskilda medel om 30 000 kr.

B. 4. För underhåll och komplettering av utrustning för i huvudsak typbesiktning beräknas 45 000 kr.

Departementschefen

Styrelsens förslag till personalförändringar anser jag mig icke kunna tillstyrka.

För utbildningsverksamhet beräknar jag särskilda medel av 10 000 kr.

I fråga om omkostnaderna beräknar jag under förevarande anslag medel för bilinspektionens kostnader för utbildningsändamål och för underhåll av utrustning m. m. I enlighet med vad jag nu föreslagit och under hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptager jag ökningen av omkostnaderna till totalt 800 000 kr.

70 Statsverkspropositionen år 1965: Bil. 8: Kommunikationsdepartementet

Anslaget torde böra uppföras med (2 099 000 + 2 426 000) 4 525 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande stat för statens bilinspektions uppdragsverksamhet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Stat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	58 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	1 836 000
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	1 080 000
4. Omkostnader, förslagsvis	1 551 000

Summa kr. 4 525 000;

b) till Statens bilinspektion: Uppdragsverksamhet för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 4 525 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

C 4. Registrering av motorfordon

	Anslag
1963/64	1 000
1964/65	1 000
1965/66 (förslag)	1 000

I enlighet med förslag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1964) torde anslaget uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Registrering av motorfordon för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

C 5. Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid järnvägs korsningar

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1963/64	4 750 000	4 561 300	1 302 700
1964/65	4 250 000		
1965/66 (förslag)	6 500 000		

¹ För budgetåret 1963/64 redovisas summan av anslagen till bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar och bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid vissa järnvägs korsningar.

Från anslaget utgår statsbidrag till järnvägar för sådana säkerhetsanordningar, som huvudsakligen betingas av vägtrafikens säkerhetskrav. Statsbidrag utgår med högst 90 % av beräknad engångskostnad för kryssmärke och säkerhetsanordning, annan trafiksäkerhetsfrämjande åtgärd till fördel för vägtrafiken, marklösen och ersättning för skada och intrång samt med 45 % av engångskostnaden för automatisering av befintlig säkerhetsanordning. Principerna för bidragsgivningen framgår av prop. 1964:1 (bil. 8, p. 25). Genom Kungl. Maj:ts beslut den 29 april 1964 har utfärdats bestämmelser för bidragsgivningen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 2 250 000 kr.

Motiv

Vid utgången av budgetåret 1963/64 återstod å anslaget Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar en ofördelad behållning av 44 000 kr. och å anslaget Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid vissa järnvägs korsningar 1 258 000 kr., varav 1 060 000 kr. bundits till icke avslutade arbeten. För budgetåret 1964/65 tillgängliga medel (44 000 + 1 258 000 + 4 250 000) 5 552 000 kr. beräknas bli förbrukade under budgetåret.

Statens järnvägar har föreslagit att statsbidraget till SJ beräknas till 6 milj. kr. för budgetåret 1965/66. Bidraget till enskilda järnvägar bör beräknas till 0,5 milj. kr. Styrelsen föreslår med hänsyn härtill att anslaget upptages med 6,5 milj. kr.

Departementschefen

Jag biträder väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag om en höjning av anslaget med 2,25 milj. kr. Styrelsen bör för nästa budgetår medgivas rätt att utbetala statsbidrag om sammanlagt högst 6,5 milj. kr.

Anslaget bör uppföras med (4,25 + 2,25) 6,5 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid järnvägs korsningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 6 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

C 6. Statens biltrafiknämnd: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	890 000	874 300
1964/65	964 000	
1965/66 (förslag)	1 064 000	

Statens biltrafiknämnd (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 197 000 kr.

	Ökning
1. <i>Personalförändringar</i>	
a) 1 tjänsteman Ae 19	30 648
b) 1 kansliskrivare Ae 11	20 280
c) Vikariats- och övertidsersättningar	2 800
2. <i>Tjänsteförändringar</i>	
a) Lönegradsförändring	1 824
b) Ändrade anställningsformer	—
3. <i>Löneomräkning</i>	141 448
	197 000

Motiv

1. a) Den vidgade omfattningen av kansliet kräver en tjänst för de kamerala göromålen. Tjänstemannen skall förestå kassakontoret och självständigt handha medelsförvaltningen, biträda vid upprättande av anslags-äskanden och handläggning av personalärenden samt uppsätta förslag till vissa skrivelser och beslut. Tjänsten bör placeras i Ae 19.

1. b) Sammanförande av registreringen av nämndens ärenden till en särskild arbetsdetalj, vars tjänstemän i viss utsträckning även skall bereda och expediera ärenden, är önskvärt för att erhålla en mer rationell organisation. För denna detalj beräknas sju tjänstemän. Den befattningshavare som har det närmaste ansvaret för arbetet bör erhålla tjänsteställning som kansliskrivare.

1. c) Vikariatslöneförordnandena har ökat bl. a. genom utökningen av personalen på avdelningen för beredskapsplanläggning, varför ytterligare medel erfordras.

2. a) Nämnden föreslår uppflyttning i lönegrad av en tjänst som kansli-biträde i Ae 7 till kontorist i Ae 9.

2. b) Nämnden föreslår ordinariesättning av tjänsten som kanslichef samt av en tjänst som byrådirektör i Ae 25, tre som förste byråsekreterare i Ae 23, en som kontorist i Ae 9 och en som expeditivakt i Ae 7.

Departementschefen

Jag har inte något att erinra mot nämndens förslag till höjning av beloppet för vikariats- och övertidsersättningar. Jag beräknar vidare medel för den lönegradsförändring som chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor. Övriga förslag till personal- och tjänsteförändringar anser jag mig icke kunna tillstyrka.

Anslaget torde böra uppföras med (964 000 + 100 000) 1 064 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens biltrafik-nämnd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66;

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	30 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	32 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	664 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	338 000

Summa kr. 1 064 000;

b) till *Statens biltrafiknämnd*: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 064 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

C 7. Statens biltrafiknämnd: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	96 000	92 000
1964/65	104 000	
1965/66 (förslag)	111 000	

Statens biltrafiknämnd (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 9 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. Mynd.	1965/66 Dep:t
Expenser:			
a) Bränsle, lyse och vatten	5 500	+ 1 000	+ 1 000
b) Övriga expenser	77 000	+ 8 000	+ 6 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptager jag anslaget till (104 000 + 7 000) 111 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens biltrafiknämnd*: Omkostnader för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 111 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

C 8. Statens trafiksäkerhetsråd m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	228 000	201 900
1964/65	290 000	
1965/66 (förslag)	282 000	

Statens trafiksäkerhetsråd (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 3 000 kr.

		Ökn. el. minskn.
A. Avlöningar		
1. Tjänsteförändringar		
Lönegradsförändringar.....		+ 10 938
2. Löneomräkning.....		+ 18 062
		+ 29 000
	Anvisat 1964/65	
B. Omkostnader		
1. Kostnader för snabbstatistik rörande vägtrafikolyckor.....	56 000	—27 000
2. Övriga omkostnader.....	35 000	+ 1 000
		—26 000
Totalt		+ 3 000

Motiv

A. 1. Rådet föreslår uppflyttning till Bo 3 av den nuvarande tjänsten som kanslichef i Ao 27 med arvode motsvarande skillnaden mellan B 1 och A 27: 30. Vidare bör tjänsten som laborator i Bg 1 ändras till tjänst som forskningschef i Bg 3.

B. 1. Statistiska centralbyrån har i skrivelse till rådet anfört bl. a. att översynen av statistiken rörande vägtrafikolyckor i allt väsentligt är slutförd. Blankettprov kommer att pågå under tre månader. Förslag till omläggning av statistiken framlägges våren 1965. Enligt förslaget kommer en integration att ske av bearbetningen för snabbstatistiken och för årsstatistiken. Centralbyrån kommer att föreslå, att medel till bestridande av samtliga kostnader för vägtrafikolycksstatistiken beräknas på anslag under centralbyråns förvaltning fr. o. m. den 1 januari 1966. Under förutsättning att detta förslag bifalles, kommer förevarande anslagspost under budgetåret 1965/66 att belastas med kostnader för snabbstatistiken endast för tiden 1 juli—31 december 1965. Kostnaderna för löner och maskinell data-behandling har räknats ned i enlighet härmed. Materielkostnaden avser tryck av blanketter samt hålkort m. m. Centralbyrån föreslår, att förevarande post för budgetåret 1965/66 upptages med 28 900 kr. Rådet tillstyrker förslaget.

B. 2. Med hänsyn till kostnadsökningar bör posten räknas upp med 1 000 kr.

Departementschefen

Rådets förslag till uppflyttning av tjänsten som kanslichef är av den art att det icke bör prövas i förevarande sammanhang. Jag är icke heller beredd att tillstyrka rådets förslag om tjänsteförändring i övrigt.

I fråga om omkostnaderna biträder jag förslaget.

Anslaget torde böra uppföras med (290 000 — 8 000) 282 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande stat för statens trafiksäkerhetsråd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Stat

Avlöningar

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	32 000
2. Arvoden till ledamöter	45 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	77 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	63 000
	217 000

Omkostnader

1. Kostnader för snabbstatistik rörande vägtrafikolyckor	29 000
2. Övriga omkostnader	36 000
	65 000

Summa kr. 282 000;

b) till Statens trafiksäkerhetsråd m. m. för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 282 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

C 9. Trafiksäkerhetsforskning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1963/64	900 000	877 800	85 000
1964/65	1 150 000		
1965/66 (förslag)	1 400 000		

Statens trafiksäkerhetsråd (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 250 000 kr.

Motiv

Rådet anförde i 1963 års petita, att det skulle vara av stort värde för trafiksäkerhetsforskningen om en forskargrupp inrättades. Gruppen skulle främst gripa sig an problem av mera komplex natur, som anses angelägna att lösa. Den något splittrade forskningen inom området skulle genom forskargruppen kunna sammanhållas och ledas bättre. Rådet föreslår att fyra forskarbefattningar i högst Be 1 inrättas för detta ändamål. Ledamö-

terna i gruppen skall vara knutna till en institution men samarbeta beträffande forskningsobjekten. Anställningstiden bör i princip vara begränsad till treårsperioder. Medel till tjänsterna och erforderliga omkostnader bör bestridas från förevarande anslag.

Trafiksäkerhetsrådets egen undersökningsverksamhet omfattar bl. a. en inom rådets arbetsgrupp TRAG arbetande haverikommission, som utvidgat sin verksamhet med studier av i olyckor inblandade trafikanter för att få fram de data, som kan vara av värde för studier av den mänskliga faktorns betydelse i olyckssammanhang. De fordonstekniska studierna har ytterligare bestyrkt uppfattningen, att orsaken till trafikolycka i ett icke obetydligt antal fall är fordonsfaktorn. Vidare har iakttagits, att fordonsfel av betydelse för olyckor oftast är en följd av bristande underhåll, medan rena konstruktionsfel är sällsynta i sammanhanget. På uppdrag av Kungl. Maj:t har rådet genom TRAG följt effekten av tillfälliga hastighetsbegränsningar. Dessa har visat sig starkt säkerhetsfrämjande och utan sådana trafikekonomiskt ogynnsamma verkningar, att de mot bakgrunden av den förbättrade olycksfallsutvecklingen kan anses innebära väsentlig olägenhet ur allmän synpunkt. På Kungl. Maj:ts uppdrag har vidare undersökts möjligheterna att höja maximifarten för vissa fordonskombinationer samt studerats inverkan på trafiksäkerheten av fordons och fordonstågs längd. Ett angeläget forskningsprojekt, som väntas engagera rådet och TRAG under budgetåret 1965/66, är en undersökning för att mäta effekten i olika hänseenden av polisens trafikövervakande verksamhet. — Rådets laborator har fortsatt forskningen rörande biologisk tolerans i samband med kollisioner samt olika studier beträffande säkerhetsbälten m. m.

I fråga om den forskningsverksamhet, som bedrives vid olika vetenskapliga institutioner och av enskilda forskare, framhåller rådet bl. a. följande. Inom det psykologiska området har studerats för bilförare tillgänglig bromssträcka sedan han vid möte i mörker upptäckt hinder på körbanan samt effekten av mötande bils strålkastarinställning på den egna siktsträckan. Resultaten ger vid handen att siktsträckan vid en hastighet av 60 km/tim är 5—19 meter beroende på föremålets läge. Erforderlig bromssträcka vid 60 km/tim är 24—28 meter på sommarvägslag. Proven med strålkastarinställning visar att nedvinkling av strålkastarnas halvljus inte ökar en mötande förares sikt, medan en uppvinkling med endast en à två grader minskar den mötandes redan normalt korta siktsträcka med ungefär 30 %. En undersökning av reflektansers synbarhet i olika väglag under mörker har visat, att t. ex. ljusa kläder syns bättre än mörka även vid snö eller regn. Försök har även gjorts med reflekterande nummerskyltar, bilförares bromsreaktionstider samt beträffande barns trafikmognad. Undersökningen av rattfyllerilagstiftningens sociologiska effekt pågår alltjämt.

Inom det medicinska området studeras bl. a. de biologiska åldersförändringarnas betydelse ur trafiksäkerhetssynpunkt, glasutrustningens bety-

delse för uppkomsten av personskada samt bilförarens förmåga till adekvat rumsorientering. Sistnämnda studier bedrivs med hjälp av en simulator, vars möjligheter vid fortsatt teknisk, psykologisk och medicinsk trafik-säkerhetsforskning är under diskussion. Forskningsresultat rörande problemkomplexet ljudsignalering, hörsel och trafiksäkerhet tyder på att en liberalare syn på hörselskadades möjligheter att få körkort är berättigad.

Inom den tekniskt-naturvetenskapliga sektorn fortsätter undersökningarna av möjligheterna att införa polariserat ljus i bilstrålkastare.

Forskningen inom ämnesområdet trafiksäkerhet och samhällsplanering har under året huvudsakligen berört frågorna om trafikmiljöns betydelse ur trafiksäkerhetssynpunkt samt gångtrafikens problem.

För innevarande budgetår tillgängliga medel för trafiksäkerhetsforskning avses skola disponeras sålunda: TRAG 320 000 kr., psykologisk forskning 200 000 kr., medicinsk forskning 365 000 kr., teknisk-naturvetenskaplig forskning 250 000 kr. samt reserv för bl. a. stipendier 100 000 kr.

Detaljprogram för forsknings- och undersökningsverksamheten under budgetåret 1965/66 kan inte lämnas på nuvarande stadium. Ett till 1 400 000 kr. höjt belopp bör stå till förfogande för verksamheten, varav för TRAG 375 000 kr., psykologisk forskning 230 000 kr., medicinsk forskning 405 000 kr., teknisk-naturvetenskaplig forskning 290 000 kr. samt reserv för bl. a. stipendier 100 000 kr.

Departementschefen

Jag har intet att erinra mot trafiksäkerhetsrådets beräkning av medelsbehovet, vilket innebär en ökning med 250 000 kr. I anledning av rådets förslag om inrättande av särskilda forskartjänster föreslår jag, att vid rådet inrättas fyra tjänster som forskare i Ag 27. För tjänsterna bör i enlighet med rådets förslag gälla, att anställningstiden i princip begränsas till treårsperioder. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga föreskrifter rörande ifrågavarande tjänster.

Jag föreslår, att rubriceringen av förevarande anslag i förenklande syfte ändras från Kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning till Trafiksäkerhetsforskning. Eventuell förefintlig behållning vid utgången av budgetåret 1964/65 å det äldre anslaget torde böra överföras till det nya anslaget.

Anslaget torde böra uppföras med (1 150 000 + 250 000) 1 400 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Trafiksäkerhetsforskning* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 1 400 000 kr., att avräknas mot automobilskattmedlen.

C 10. Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande

	Anslag
1963/64	1 200 000
1964/65	1 400 000
1965/66 (förslag)	1 600 000

Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (NTF) (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 500 000 kr.

Motiv

Motorfordonsbeståndet beräknades den 1 augusti 1964 till ca 2 800 000 fordon, varav 1 800 000 bilar. Den expanderande trafiken har medfört att trafikolyckorna ökat varje år. Antalet polisundersökta olyckor år 1963 uppgick enligt preliminära siffror till 62 678, varvid 1 165 personer dödades, 3 159 skadades svårt och 19 219 skadades lindrigt. Mycket kraftiga insatser kräves för att olyckornas antal och följder skall kunna minskas. Kostnaderna för trafikolyckorna under år 1963 torde kunna uppskattas till 1,3 miljard kr.

Under verksamhetsåret 1963/64 har NTF lagt stor vikt vid skolungdomens trafikfostran och bilisternas fortbildning. Upplysningskampanjer och kurser i mörkerkörning, vinterkörning, landsvägskörning m. m. kommer att fortsätta även innevarande budgetår. Praktisk undervisning av enbart trafikantgrupperna skolungdomar och bilister är dock ej tillfyllest. Olycksstatistiken visar, att över hälften av alla som dödas och svårt skadas i trafiken är fotgängare, cyklister, mopedister och sparkåkare. NTF har under våren 1964 genomfört landsomfattande aktioner rörande fotgängarnas rätta beteende i trafiken. Denna verksamhet, riktad både till oskyddade trafikanter och bilister, måste enligt NTF:s uppfattning fortsätta. Upplysningsverksamheten bör också läggas upp med hänsynstagande till högertrafiken. En så vitt möjligt riskfri trafikomläggning kräver bättre kunskap om och efterlevnad av gällande trafikregler. NTF:s verksamhet måste därför väsentligt intensifieras de närmaste åren.

För budgetåret 1964/65 har föreningen erhållit statsbidrag om 1,4 milj. kr. och bidrag från Trafikförsäkringsföreningen om 1,6 milj. kr. Härutöver beräknar NTF att genom egen förlagsverksamhet, gåvor och bidrag m. m. tillföra verksamheten 0,5 milj. kr. Totalt skulle för innevarande budgetår disponeras 3,5 milj. kr.

För att närmare ange medelsbehovet under budgetåret 1965/66 utgår NTF från nu gällande utgiftsstat.

	Stat 1964/65	Ökn. el. minskn.
1. Fältsektionens verksamhet.....	300 000	+300 000
2. Kvinnliga konsulentens verksamhet.....	65 000	+ 10 000
3. Skolsektionens verksamhet.....	375 000	+ 50 000
4. Utbildningssektionens verksamhet.....	350 000	— 25 000
5. Film- och TV-produktion.....	500 000	+ 25 000
6. Upplyningsverksamhet i anslutning till hastighetsbegränsningar..	150 000	+ 25 000
7. Utställningar och andra tillfälliga aktioner.....	15 000	—
8. Tidskrift.....	100 000	—
9. Allmän upplysningsverksamhet.....	325 000	+100 000
Aktion för användande av reflexer och riktig belysning.....	75 000	—
Ofördelat.....	50 000	— 25 000
10. Upplyningsmateriel.....	250 000	—
11. Kontors- och lagerkostnader.....	120 000	—
12. Inventarier.....	10 000	+ 5 000
13. Löner och arvoden.....	750 000	+ 25 000
14. Resor.....	65 000	+ 10 000
	3 500 000	+500 000

1. Genom fältsektionen håller NTF kontakt med det lokala trafiksäkerhetsarbetet, som hittills väsentligen byggt på frivilliga insatser. NTF har lämnat länsorganen årliga bidrag om ca 6 000 kr. Bidragen bör ökas till 8 000 kr. Härför erfordras 192 000 kr. Det lokala trafiksäkerhetsarbetet kan icke nå önskvärd omfattning och effektivitet utan kraftig förstärkning. I varje län bör skapas en organisation med en heltidsanställd konsulent och kontorsbiträde. Kostnaden härför uppskattas till ca 100 000 kr. per län och år. För försöksverksamhet i tre län erfordras 300 000 kr. NTF kommer att anordna två årliga konferenser för länsombuden. Kostnaderna härför beräknas till 20 000 kr. För kurser och konferenser i landet med representanter för motororganisationer, skolor, polis m. fl. erfordras 50 000 kr. NTF önskar även anordna central konferens- och kursverksamhet för representanter för bl. a. press, TV och radio samt för domare, åklagare och advokater. För denna verksamhet beräknas 40 000 kr. För fältsektionen erfordras således sammanlagt avrundat 600 000 kr.

2. År 1963 inrättades vid NTF:s kansli en konsulenttjänst för trafiksäkerhetsarbetet inom kvinnoanslutningar o. dyl. samt förskolebarnens trafikfostran. Medelsbehovet beräknas till 75 000 kr.

3. NTF vill fortsätta utvecklingen av systemet med skolsäkerhetspatruller. En annan viktig punkt är kursverksamhet för lärare och polismän, som medverkar i trafikundervisningen i skolorna. NTF har icke kunnat tillgoda alla önskemål om sådana kurser på grund av medelsbrist. Under innevarande budgetår planeras tolv lärar- och poliskurser. Antalet bör under budgetåret 1965/66 vara minst detsamma. Kostnaderna härför beräknas till 240 000 kr. Särskilda aktioner i skolorna avseende t. ex. mörkertrafik, vintertrafik och trafikriskerna under sommarferierna genomföres årligen. Vidare anordnar NTF varje år en rikstävling i trafik i så gott som samtliga skolor. Kostnaderna för rikstävlingen, stöd åt skolpatrullverksamheten

samt vissa trycksaker beräknas till 185 000 kr. Till skolsektionens verksamhet erfordras sålunda 425 000 kr.

4. För att säkerheten skall kunna höjas måste fordonsförarnas skicklighet ökas. Detta kräver välutbildade instruktörer. Instruktörsutbildningen bör planläggas och ledas centralt. Det är naturligt att NTF planlägger och genomför sådan utbildning. Utbildningsverksamheten under 1965/66 bör genomföras med ca 21 kurser i mörkerkörning och vinterkörning m. m. Parallellt med kurserna har NTF under senare år bedrivit upplysningsverksamhet genom bl. a. broschyrer, affischer och flygblad. Verksamheten fullföljes genom stillfilmer, ljudband och stillbilder som tillhandahålles bilskolor, organisationer och företag. För utbildningssektionens verksamhet beräknas 325 000 kr.

5. Utnyttjande av radio och TV i trafiksäkerhetsarbetet är oundgängligen nödvändigt. Sedan hösten 1961 har fortlöpande samarbete etablerats med Sveriges Radio-TV. Genom produktion av TV-filmer får NTF ökat filmbestånd för utlåning och försäljning. Det är emellertid angeläget att börja produktion av något längre filmer för kurs- och konferensverksamhet och utlåning till organisationer, skolor, företag m. fl. Under budgetåret 1965/66 bör produceras 26 TV-filmer och fem filmer i svart-vitt. Härför erfordras sammanlagt 525 000 kr.

6. NTF har i anslutning till de tillfälliga hastighetsbegränsningarna specialproducerat och distribuerat bl. a. 100 000 affischer och 1,5 miljon »kom-ihåg-lappar» för bilarna. Härutöver har pressen tillställts pressreaser och matriser om hastighetsbegränsningarna.

Önskemål har framförts om mera omfattande information om hastighetsbegränsningarna. Detta har i viss mån kunnat tillgodoses, bl. a. genom speciella filmer för TV. NTF behöver ökade medel för denna verksamhet under budgetåret 1965/66 och föreslår ett belopp om 175 000 kr.

7. Från många håll önskas NTF:s medverkan vid utställningar, mässor och liknande arrangemang. För att i ökad utsträckning tillgodose önskemålen behövs 15 000 kr.

8. NTF planerar att åter utge ett periodiskt meddelande om olika trafiksäkerhetsfrågor. Kostnaderna härför uppskattas till lägst 100 000 kr.

9. NTF måste även bedriva upplysningsverksamhet av allmän karaktär bl. a. genom att kontinuerligt informera press, organisationer, myndigheter och företag. Det är även nödvändigt att genom speciella aktioner, såsom kampanjer och tävlingar öka allmänhetens trafiksäkerhetsintresse. Sådana aktioner liksom distributionskostnaderna för NTF:s verksamhet är förenade med stora kostnader. Dessa beräknas till 425 000 kr.

Under budgetåret 1963/64 genomfördes en aktion för körning med halvljus i städer och tätorter och för bärande av reflexer i mörker. Aktionen skall följas upp. Kostnaderna härför beräknas till 75 000 kr. För ändamål

som icke kunnat förutses beräknas 25 000 kr. Medelsbehovet under denna punkt uppgår således till 525 000 kr.

10. Trycksaker av skilda slag måste ständigt hållas aktuella och finnas i lager. NTF verkar för att underlätta och möjliggöra konstruktion, produktion och distribution av hjälpmedel för trafikundervisningen och för att underlätta att skilda trafikantgrupper utrustas med reflexmaterial. Kostnaderna härför upptages till 250 000 kr.

11. För kontors- och lagerkostnader beräknas ett oförändrat medelsbehov av 120 000 kr.

12. För kontorsinventarier beräknas 15 000 kr.

13. En ökning av upplysningsarbetet erfordras under de närmaste åren. Även i övrigt behöver kansliet förstärkas och pensionsfrågan för de anställda måste lösas. Medelsbehovet beräknas till 775 000 kr.

Därest NTF ålägges särskilda arbetsuppgifter för övergången till högertrafik, förutsättes att medel anvisas i särskild ordning.

14. Resekostnaderna har ökat och beräknas till 75 000 kr.

NTF beräknar således kostnaderna för verksamheten under budgetåret 1965/66 till 4 000 000 kr. Genom egna åtgärder beräknar NTF kunna täcka 500 000 kr. Därefter återstår ett medelsbehov av 3 500 000 kr.

Under förutsättning att NTF från Trafikförsäkringsföreningen kan påräkna samma bidrag som för budgetåret 1964/65, d. v. s. 1 600 000 kr., erfordras således statsbidrag med 1 900 000 kr., vilket är en ökning med 500 000 kr. jämfört med innevarande budgetår.

Departementschefen

Statsbidrag till NTF utgår f. n. med 1 400 000 kr. Med hänsyn till önskvärdheten att det trafiksäkerhetsarbete, som bedrivs av NTF och som avser bl. a. trafikundervisning i skolorna och mera allmän upplysningsverksamhet på trafiksäkerhetens område, kan intensifieras, anser jag att NTF bör erhålla ökat statligt stöd. Jag föreslår därför, att statsbidraget för nästa budgetår höjes med 200 000 kr. till 1 600 000 kr., varvid jag dock inte räknat med några medel för en regional konsulentorganisation. Jag har under hand inhämtat, att Trafikförsäkringsföreningen, vars bidrag till NTF för innevarande budgetår uppgår till 1 600 000 kr., beslutat att höja sitt bidrag till NTF med 300 000 kr. till 1 900 000 kr.

Anslaget torde böra uppföras med (1 400 000 + 200 000) 1 600 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 1 600 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

D. Sjöfart**Sjöfartsverket****D 1. Sjöfartsstyrelsen: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	6 558 000	6 836 600
1964/65	6 998 000	
1965/66 (förslag)	8 415 000	

I. Sjöfartsstyrelsens anslagsframställning

Sjöfartsstyrelsen (skr. 21/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 1 771 000 kr.

	Ökning
1. Personalförändringar	
a) Nautiska byrån	
1 förste byråinspektör Ae 21.....	34 344
1 kanslibiträde Ae 7.....	16 668
b) Sjökartebyrån	
1 förste byråingenjör Ae 21.....	34 344
1 ingenjör högst Ae 15.....	23 928
Kartritningspersonal.....	132 900
c) Byggnadsbyrån	
1 förste byråingenjör Ae 21.....	34 344
d) Fartygsbyrån	
1 byrådirektör Ae 25.....	42 216
1 ingenjör Ae 17.....	27 936
e) Kanslibyrån	
1 förste byråsekreterare Ae 23.....	38 076
f) Juridisk-sociala byrån	
1 sjöfiskal Ag 25.....	42 216
1 assistent Ag 17.....	27 936
g) Ekonomiska byrån	
1 kanslibiträde Ae 7.....	16 668
h) Försvarskontoret	
1 avdelningsdirektör Be 1.....	54 504
i) Särskilda utredningar.....	150 000
2. Tjänsteförändringar m. m.	
a) Lönegradsförändringar.....	11 664
b) Ändrad anställningsform.....	—
c) Vissa arvodesfrågor.....	35 460
3. Löneomräkning.....	1 047 796
	1 771 000

Motiv

1. a) En förstärkning av nautiska byråns personal erfordras för den ökande arbetsbelastningen. Tjänsten som förste byråinspektör i Ae 21 kan därjämte tjäna som rekryteringstjänst för lotsinspektörsbefattning inom lotsdistrikten. Innehavaren bör ha högre nautisk utbildning och sjömätarutbildning samt praktik som fartygsbefäl.

Byråns biträdespersonal består av en kontorist i Ae 9 samt ett arvodes-avlönat biträde med arbetsuppgifter av stadigvarande natur. I stället för arvodesbefattningen bör inrättas en kanslibiträdestjänst i Ae 7.

1. b) På sjökartebyråns mätningstekniska sektion tjänstgör en byråingenjör i Ag 19, som avlönas från sakanslag. Då behovet av tjänsten är permanent, bör den upptagas å avlöningsstaten och placeras i Ae 21 med benämningen förste byråingenjör.

F. n. tjänstgör på byrån en ingenjör i Ae 15 hos Stockholms örlogsvarv. För dennes arbetsuppgifter bör inrättas en tjänst som ingenjör i högst Ae 15. Innehavaren skall vara chef för byråns distributions- och arkivdetalj.

Av sjökartebyråns tjugonio kartritningstjänstemän avlönas följande från avlöningsanslaget, nämligen en kartograf i Ag 13, en förste ritare i Ao 11, en ritare i Ao 9, två ritare i Ag 9, ett ritbiträde i Ao 7, två ritbiträden i Ae 7, två tekniska biträden i Ag 7 och ett ritbiträde i Ag 5. Från avlöningsanslaget bestrides vidare hälften av lönekostnaderna till en förste ritare i Ag 11 och ett tekniskt biträde i Ag 7. Återstående sjutton tjänstemän, nämligen ett kanslibiträde i Ag 7, fem ritbiträden i Ag 5, åtta ritbiträden i Ag 4 och tre arvodesanställda ritbiträden avlönas från sakanslag på grund av vissa militära beställningar samt omfattande sjökortsändringar till följd av införandet av enhetlig nordisk utprickning. Då dessa arbetsuppgifter av engångskaraktär är slutförda, kommer ifrågavarande sakanslag att upphöra. För tiden därefter föreslås för den ordinarie arbetsvolymen en personalstyrka om nitton befattningshavare avlönade från avlöningsanslaget, nämligen en förste ritare i Ao 13, en förste ritare i Ae 13, en förste ritare i Ao 11, två förste ritare i Ae 11, en ritare i Ao 9, fem ritare i Ae 9 samt åtta ritbiträden i högst Ae 7. Förslaget knyter an till en arbetsfördelning, som tillämpats sedan en tid och befunnits ändamålsenlig. Genomförandet av förslaget medför en kostnadsökning under styrelsens avlöningsanslag med 132 900 kr. Den totala lönekostnaden för nuvarande tjugonio tjänster belöper sig till ca 429 000 kr. Motsvarande kostnader för föreslagna nitton tjänster i minimiorganisationen blir ca 337 000 kr. Förslaget leder följaktligen till en kostnadsminskning av 92 000 kr. räknat i 1965 års löner.

1. c) På byggnadsbyråns projekteringssektion erfordras för projektering av speciellt hamnar för fritidsbåtar en ny tjänst som förste byråingenjör i Ae 21.

1. d) På fartygsbyråns fartygsinspektionssektion yrkas en ny ingenjörs-tjänst för maskin-, elektro- och brandskyddstekniska ärenden, främst avseende nybyggda fartyg. Tjänsten föreslås placerad som byrådirektör i i Ae 25.

Vidare bör byråns skeppsmätningssektion tillföras en ny tjänst som ingenjör i Ae 17. Innehavaren av tjänsten skall biträda med kontroll av mätbevisen, vilka ligger till grund för olika fartygsavgifter.

De båda tjänsterna bedömes kunna inrättas utan hinder av den vid anslagsframställningens upprättande pågående utredningen om fartygsinspektionens organisation.

1. e) På sjöfartsverkets område pågår ett flertal utredningar beträffande rationaliserings-, organisations- och lönefrågor. Sjöfartsverket har nära 3 000 anställda. Personalbeståndet är heterogent och har särpräglade arbetsuppgifter, vilket medför en mängd sociala problem som belastar kansli-byrån. Det är omöjligt att med byråns nuvarande personalresurser hinna med arbetet på tid och sätt som är önskvärt. Styrelsen hemställer därför om en ny tjänst som förste byråsekreterare i Ae 23 med placering på kansli-byråns personalsektion.

1. f) Under senare år har det blivit allt svårare för sjöåklagaren att i önskvärd omfattning effektivisera beivrandet av förseelser mot sjösäkerhetsbestämmelserna. Styrelsen upprepar därför yrkandet om en tjänst som sjöfiskal i Ag 25 på juridisk-sociala byrån. Innehavaren av tjänsten avses vara närmaste medarbetare till sjöåklagaren.

Juridisk-sociala byråns sociala sektion handhar styrelsens sjömansregister. För att leda och övervaka arbetet med registret erfordras en assistent med ingående kännedom om sjöfolkets anställningsförhållanden. Den nya tjänsten bör placeras i Ag 17.

1. g) På ekonomiska byrån finnes en kontorist i Ag 9 och ett från sakanslag avlönat kanslibiträde i Ag 7. Behovet av sistnämnda tjänst är stadigvarande. Tjänsten bör extraordinariesättas och upptagas under avlöningsstaten.

1. h) Enligt av riksdagen år 1964 antaget förslag rörande militärassistentorganisationen bör chef för försvarsbyrå eller motsvarande vara respektive myndighets egen tjänsteman och myndighetens krigsförberedelsearbete m. m. utföras av verkets egen personal. För sjöfartsstyrelsens del må övergångsvis fr. o. m. den 1 juli 1964 finnas kommenderad, förutom en militärassistent, ytterligare en officer. Styrelsen anser att denna anordning bör upphöra den 1 juli 1965. Från denna tidpunkt bör chefen för försvarskontoret ha en fast tjänst hos styrelsen. För att säkerställa tillfredsställande rekrytering föreslås att tjänsten placeras som avdelningsdirektör i Be 1. Försvarskontoret avses liksom hittills vara direkt underställt verkschefen.

1. i) Styrelsen föreslår, att 150 000 kr. anvisas under anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal för utredningar inom styrelsens verksamhetsområde. Av beloppet avses för utredningar rörande godshantering i och utformning av hamnarna 50 000 kr., för översyn av arbetsstatistiken rörande sjömätningen och arbetet inom sjökartebyrån 5 000 kr., för översyn av systemet för registrering och mönstring av sjömän 22 000 kr., för utredning rörande färjtrafiken till Finland och vissa transportekonomiska utredningar m. m. 62 000 kr. samt för tillfälligt utredningsarbete på kanslibyrån 11 000 kr.

2. a) Styrelsen föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen

på överdirektörens expedition ett kanslibiträde i Ae 7 till kontorist i Ae 9;

på sjökartebyrån en förste expeditionsvakt i Ao 9 till expeditionsförman i Ao 11, en kontorist i Ae 9 till kansliskrivare i Ae 11 och ett kanslibiträde i Ae 7 till kontorist i Ae 9;

på fartygsbyrån en kansliskrivare i Ae 11 till assistent i Ae 13 samt

på kanslibyrån ett kanslibiträde i Ae 7 till kontorist i Ae 9.

2. b) Styrelsen föreslår, att en tjänst som byrådirektör i Ag 27 på ekonomiska byrån extraordinariesättes.

2. c) Styrelsen föreslår att chefen för sjökartebyråns hydrografiska sektion, som tillika är mätningsschef och ordförande i styrelsens planeringsgrupp för mätningssamheten, erhåller sådant årligt arvode om 1 740 kr., som nu utgår till vissa militärassistenter.

Till statens isbrytardirektör utgår förutom lön ett årligt arvode om 1 500 kr. Omfattningen av isbrytarverksamheten har ökat kraftigt under senare år och isbrytardirektörens arbetsbörda och ekonomiska ansvar har på grund härav vuxit. Sjöfartsstyrelsen föreslår, efter samråd med chefen för marinen, att arvodet till isbrytardirektören höjes till 4 420 kr. för år. Befattningsarvode av ungefär denna storlek utgår till vissa andra tjänstemän vid försvaret.

Isbrytardirektörens assistent åtnjuter arvode motsvarande skillnaden mellan pension och slutlön. Samma skäl som redovisas för höjning av isbrytardirektörens arvode åberopas som grund för höjning av arvodet till assistenten. Arvodet bör uppgå till 2 400 kr. för år.

I anslagsposten till icke ordinarie personal ingår f. n. ett belopp av 11 600 kr. till avlöning av nuvarande expeditionsunderofficer. För att styrelsen vid befattningshavarens avgång skall kunna förvärva lämplig efterträdare, måste styrelsen kunna erbjuda ett årsarvode av minst 19 000 kr. Avlöningsanslaget bör därför räknas upp med 7 400 kr.

Mönstringsförrättare måste anställas på ytterligare några orter. På grund härav och då med hänsyn till den allmänna löneutvecklingen en viss arvodereglering är ofrånkomlig bör anslaget räknas upp med 21 000 kr.

II. Fartygsinspektionens organisation

Vid behandlingen av fartygsinspektionens avlöningsanslag i föregående års statsverksproposition (bil. 8, p. 35) erinrade jag om att särskilt tillkallade sakkunniga den 8 mars 1962 framlagt ett betänkande (stenc. H 1962: 2) med förslag till nya författningsbestämmelser rörande säkerheten å fartyg samt i anslutning härtill även förslag om förstärkning av personalen vid tillsynsmyndigheten, d. v. s. sjöfartsstyrelsens fartygsbyrå och fartygsinspektionen. Vidare anmälde jag, att ifrågavarande förslag var föremål för

överarbetning inom kommunikationsdepartementet. Då det därvid bedömdes angeläget med en fullständig översyn av inspektionsverksamhetens organisation, uppdrog Kungl. Maj:t den 6 december 1963 åt statskontoret att i samråd med sjöfartsstyrelsen verkställa en sådan översyn. Denna förutsattes ske inom sådan tid, att organisationsspörsmålen kunde behandlas inom departementet i samband med sjöfartsstyrelsens anslagsframställning för budgetåret 1965/66.

Efter samråd med sjöfartsstyrelsen har *statskontoret* med skrivelse den 25 september 1964 överlämnat en rapport rörande översynen. Av rapporten framgår i huvudsak följande.

Översynen grundar sig bl. a. på det överarbetade förslag till lag om säkerheten å fartyg, som avses framläggas i särskild proposition och som i väsentliga delar bygger på det år 1962 framlagda förslaget. Statskontoret bedömer att lagförslaget kommer att inverka på fartygsinspektionens arbetsmängd främst genom utvidgad sjövärdighetsbesiktning, ändrade fribordsbestämmelser, ökat antal inspektioner av utrustning och bostäder m. m., ändrad indelning i fartygskategorier, införande av tillsynsbok och utvidgad ritningsgranskning. Vidare har vid beräkningen av personalstyrkan för fartygsinspektionen förutsatts bl. a., att nuvarande regionala och centrala organisation i stort bibehålles.

För den regionala organisationen föreslås tio nya befattningar för fartygsinspektörer, av vilka sju skall placeras i vissa distrikt och tre på styrelsens fartygsbyrå för tjänstgöring i distrikten efter styrelsens bestämmande. För fartygsbyråns fartygsinspektionssektion föreslås fem nya befattningar, varav en tidsbegränsad för avveckling av balansen beträffande stabilitetsberäkningar m. m.

För skeppsmätning föreslås oförändrad personal. Personalbehovet på detta område bör enligt statskontoret närmare klarläggas genom en särskild undersökning, varvid även möjligheterna till förenklade arbetsmetoder bör prövas.

Det har förutsatts, att sjöfartsstyrelsen i särskild skrivelse skall äska medel för att inrätta de föreslagna femton nya befattningarna. Statskontoret har ej ansett sig böra taga ställning till befattningshavarnas lönegradsplacering. Sjöfartsstyrelsen beräknar de för befattningarna erforderliga medlen till inemot 600 000 kr. Omkostnaderna beräknas öka med drygt 90 000 kr.

Statskontoret, som under hand tagit del av sjöfartsstyrelsens petitaskrivelse den 21 augusti 1964, har ingen erinran mot styrelsens förslag om att på fartygsbyrån inrättas en tjänst som byrådirektör i Ae 25 och en som ingenjör i Ae 17 vid byråns skeppsmätningsssektion. Statskontoret framhåller vidare bl. a., att undersökningen visat, att vissa utredningsarbeten behöver göras i samband med det internationella sjöfartssamarbetet. Ämbets-

verket tillstyrker därför sjöfartsstyrelsens äskanden om medel för särskilda utredningar.

Sjöfartsstyrelsen (skr. 25/9 1964) föreslår i anslutning till statskontorets organisationsförslag för budgetåret 1965/66 en ökning — utöver vad som äskats i styrelsens skrivelse den 21 augusti 1964 — av styrelsens avlöningsanslag med 166 000 kr. och av styrelsens omkostnadsanslag med 13 300 kr. Härjämte föreslås en ökning av fartygsinspektionens avlönings- och omkostnadsanslag med sammanlagt 465 300 kr. För att genomföra organisationsförslaget föreslås således anslagsökningar med sammanlagt ca 645 000 kr.

För styrelsens fartygsbyrå föreslås två tjänster i Ae 27, en i Ae 25, en i Ag 23 och en i Ae 21. Tjänsten i Ae 25 har äskats redan i skrivelsen den 21 augusti 1964, varför medel för denna tjänst icke räknats in i det nu under förevarande anslag äskade beloppet om 166 000 kr.

III. Departementschefen

I enlighet med sjöfartsstyrelsens förslag torde styrelsens nautiska byrå förstärkas med en tjänst som förste byråinspektör i Ae 21 och en tjänst som kanslibiträde i Ae 7.

Jag kan icke tillstyrka, att ytterligare ett antal fasta befattningar för kartritningspersonal inrättas under styrelsens avlöningsanslag. Däremot förordar jag vissa uppflyttningar i lönegrad av befintliga tjänster. Mina förslag i detta avseende innebär, att tre av de nuvarande tolv befattningarna för kartritningspersonal placeras som förste ritare i lönegraden Ae 13, tre som förste ritare i Ae 11 samt sex som ritare i Ae 9. I anslutning här till bör en tjänst som förste ritare i Ao 11, en som ritare i Ao 9 och en som ritbiträde i Ao 7 föras på övergångsstat. Därutöver beräknar jag ett belopp av 100 000 kr. för avlöning av tillfällig kartritningspersonal.

På ekonomiska byrån bör inrättas en tjänst som kanslibiträde i Ae 7. För chefen för försvarskontoret torde inrättas en tjänst som byrådirektör i Ae 27.

För tillfälliga personalförstärkningar i samband med utredningsarbeten m. m. upptager jag ett belopp av 20 000 kr. Jag har vidare beräknat medel för de lönegradsförändringar som chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor.

Såsom sjöfartsstyrelsen föreslår bör en extra tjänst som byrådirektör i A 27 på ekonomiska byrån extraordinariesättas.

Jag förordar, att chefen för sjökartebyråns hydrografiska sektion erhåller ett årligt arvode av 1 740 kr. Arvodet till statens isbrytardirektör bör utgå med 3 000 kr. Till dennes assistent bör utgå ett särskilt arvode av 1 500 kr. Slutligen biträder jag förslaget om uppräknings med 21 000 kr. av arvoden till särskilda mönstringsförrättare. Sjöfartsstyrelsens övriga förslag till per-

sonalförändringar och tjänsteförändringar kan jag icke biträda i annan mån än vad som framgår i det följande vid min behandling av förslaget till omorganisation av fartygsinspektionen.

I samband med anmälan av fartygsinspektionens avlöningsanslag i föregående års statsverksproposition (bil. 8, p. 35) anförde jag bl. a., att viss överarbetning pågick av ett betänkande med förslag till nya författningsbestämmelser rörande säkerheten å fartyg. Vidare anförde jag, att det i samband härmed bedömts angeläget med en fullständig översyn av tillsynsmyndighetens organisation, d. v. s. sjöfartsstyrelsens fartygsbyrå och fartygsinspektionen. Kungl. Maj:t hade därför uppdragit åt statskontoret att i samråd med sjöfartsstyrelsen verkställa en sådan översyn. Statskontoret har redovisat resultatet härav i en rapport. Översynen grundar sig enligt statskontoret på det överarbetade förslaget till lag om säkerheten å fartyg. För den regionala organisationen, som bygger på i stort sett oförändrad distriktsindelning, föreslår statskontoret tio nya tjänster som fartygsinspektör, av vilka sju bör placeras på vissa distrikt och tre på fartygsbyrån för tjänstgöring i distrikten efter sjöfartsstyrelsens bestämmande. För fartygsbyrån föreslås fem nya befattningar, varav en tidsbegränsad. Sjöfartsstyrelsen har inkommit med förslag till lönegradsplacering av de av statskontoret föreslagna tjänsterna och beräknat kostnaderna för genomförande av organisationsförslaget fr. o. m. den 1 juli 1965 till ca 645 000 kr.

För egen del vill jag anförä, att jag har för avsikt att senare under vårriksdagen föreslå Kungl. Maj:t att till riksdagen avlåta proposition med förslag till nya bestämmelser rörande säkerheten på fartyg. Då sådana bestämmelser icke torde kunna träda i kraft före den 1 januari 1966, är jag icke nu beredd förorda, att den av statskontoret föreslagna personalförstärkningen genomföres helt redan fr. o. m. ingången av budgetåret 1965/66. För att bl. a. möjliggöra för tillsynsmyndigheten att förbereda de arbetsuppgifter, som de nya säkerhetsbestämmelserna avses medföra, biträder jag emellertid sjöfartsstyrelsens förslag om inrättande av en tjänst som byrådirektör i Ae 25 och en som ingenjör i Ae 17 på fartygsbyrån. Kostnaden härför beräknas till ca 70 000 kr. I samma syfte samt för att bereda styrelsen tillfälle att successivt anställa personal för tillsynsverksamheten förordar jag vidare, att särskilda medel ställes till förfogande. Medlen bör användas för anställning av tillfällig personal och i huvudsaklig överensstämmelse med statskontorets organisationsförslag. I enlighet härmed bör under förevarande anslag anvisas ett belopp av 50 000 kr. Vid behandlingen av styrelsens omkostnadsanslag samt fartygsinspektionens avlönings- och omkostnadsanslag avser jag vidare att föreslå, att tillhopa 222 000 kr. ställes till förfogande, varav 200 000 kr. för anställning av tillfällig personal inom fartygsinspektionen. Vid bifall till mina förslag kommer under nästa budgetår sammanlagt 342 000 kr. att kunna disponeras för inspektionsverksamhetens utbyggnad.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (6 998 000 + 1 417 000) 8 415 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för sjöfartsstyrelsen som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för sjöfartsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	2 116 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	13 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	3 146 000
4. Särskilda löneförmåner, förslagsvis	290 000
5. Rörligt tillägg, förslagsvis	2 850 000

Summa kr. 8 415 000;

c) till Sjöfartsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 8 415 000 kr.

D 2. Sjöfartsstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 365 000	2 083 500
1964/65	2 508 000	
1965/66 (förslag)	1 916 000	

Sjöfartsstyrelsen (skr. 21/8 och 25/9 1964) föreslår, att anslaget minskas med 169 700 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. Mynd.	1965/66 Dep:t
1. Sjukvård m. m.	25 000	+ 10 000	+ 10 000
2. Reseersättningar m. m.			
a) Resekostnadsersättningar och traktamenten m. m.	251 900	+ 24 000	+ 15 000
b) Mässpennningar, representationspenningar samt portionskostnader för personal å sjömättningsfartyg	385 000	+ 60 000	+ 40 000
3. Expenser			
a) Bränsle, lyse och vatten	55 000	— 35 000	— 35 000
b) Övriga expenser för eget behov	1 274 100	— 641 700	— 680 000
4. Publikationstryck			
a) Sjökort, publikationer »Svensk lots» och »Svensk fyrlista» samt tidskriften »Underrättelser för sjöfarande»	305 000	+ 50 000	+ 25 000
b) Militärsjökort	25 000	+ 10 000	+ 5 000
c) Övriga publikationer	17 000	+ 5 000	+ 3 000
5. Driftvärn och andra beredskapsändamål	70 000	— 17 000	— 32 000
6. Kurs- och informationsverksamhet m. m.	20 000	+ 80 000	+ 30 000
7. Sjövettspropaganda	60 000	+ 90 000	+ 25 000
8. Bibliotek	—	+ 20 000	+ 2 000
9. Automatisk databehandling	—	+ 25 000	—
10. Drivmedel för sjömättningsverksamheten	—	+ 150 000	—
		— 169 700	— 592 000

Motiv

3. b) Delposten minskar med ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp om 935 000 kr. för bestridande av kostnaderna för styrelsens flyttning till nya lokaler. Å andra sidan äskas en uppräknings med sammanlagt 293 300 kr. Av detta belopp avser 190 000 kr. anskaffning av telefonväxel, 10 300 kr. vissa kostnader i anledning av den föreslagna omorganisationen av fartygsinspektionen samt 93 000 kr. ökade telefonavgifter, kostnader för mikrofilmning, skrivmaterialier m. m.

6. I omkostnadsstaten är för innevarande budgetår uppförda dels en anslagspost om 10 000 kr. till kurs- och upplysningsverksamhet och dels en post om 10 000 kr. till medlemsavgifter m. m. För ifrågavarande ändamål erforderliga medel bör i fortsättningen anvisas under en enda anslagspost, benämnd Kurs- och informationsverksamhet m. m.

Då det är angeläget att utvidga kursverksamheten föreslår styrelsen en uppräknings med 10 000 kr. För innevarande budgetår har under åttonde huvudtiteln anslag till sjöbefälsskolorna beräknats medel för bl. a. fortbildningskurser för sjöbefäl och lotsar. Radarnavigeringskurserna för lotsar har visat sig synnerligen värdefulla och det är angeläget, att medel anvisas för ändamålet även i fortsättningen. Det synes mest rationellt, att medel härför beräknas under anslag, som står till styrelsens disposition. Kostnaderna för detta ändamål under nästa budgetår beräknas till ca 25 000 kr. Ytterligare viss vidareutbildning av verkets personal behövs. Härför erfordras 15 000 kr. För informationsverksamhet för nästa budgetår bör anvisas ett belopp av 30 000 kr.

7. Behovet av sjövettspropaganda har ytterligare accentuerats. I första hand bör skolundervisning i sjötrafikvett komma till stånd. Kostnaderna för undervisningsmaterialet beräknas till 35 000 kr. Ökad effekt skulle åstadkommas genom att ombud för sjövettskommittén omhänderhar sjövettspropagandan i landsorten. Kostnaderna härför beräknas till 20 000 kr. Slutligen bör framställas en film om sjövett för 35 000 kr.

8. Från det tidigare sjökarteverket har övertagits viss litteratur. Sedan sjöfartsstyrelsen erhållit nya lokaler finnes förutsättningar att göra detta material lättillgängligt. Behov finnes även av vissa kompletterande litteraturskaffningar. För budgetåret 1965/66, då biblioteket avses bli organiserat, beräknas ett belopp av 20 000 kr.

9. Vid utredningar rörande hamnar m. m. bör befintligt statistiskt material bli föremål för elektronisk databehandling. Kostnaden härför beräknas för nästa budgetår till 25 000 kr.

10. Såsom framgår av styrelsens motiv för äskandena till mättnings- och rekognosceringsverksamheten (p. D 14.) föreligger skäl för övergång till bensindrift av vissa mättningsbåtar. Eftersom drivmedelsåtgången varierar, förordas att en förslagsvis beräknad anslagspost uppföres för ändamålet under

styrelsens omkostnadsanslag. Styrelsen bedömer medelsbehovet för drivmedel till 150 000 kr. för nästa budgetår.

Departementschefen

I enlighet med styrelsens förslag bör de nuvarande anslagsposterna till kurs- och upplysningsverksamhet samt till medlemsavgifter m. m. sammanställas till en post benämnd Kurs- och informationsverksamhet m. m. Drivmedelskostnaderna för sjömättningsverksamheten bör liksom hittills bestridas från anslaget till mättnings- och rekognosceringsverksamhet.

I skrivelse den 24 februari 1964 har sjöfartsstyrelsen med överlämnande av en av samarbetskommittén för befrämjande av sjövätt företagen utredning med förslag till åtgärder i syfte att öka säkerheten vid nyttjande av fritidsbåtar föreslagit vissa former för provning av sådana båtar. Genom beslut den 11 december 1964 har Kungl. Maj:t förordnat, att handlingarna i ärendet skulle överlämnas till konsumentupplysningsutredningen för att, i vad avsåge frågan om konsumentupplysning, tagas under övervägande vid fullgörandet av utredningsuppdraget. I anslutning härtill vill jag framhålla, att det ankommer på sjöfartsstyrelsen att i avbidan på resultatet av konsumentupplysningsutredningens arbete tillse att inom ramen för anvisade medel för sjövettspropaganda särskild vikt lägges vid allmän upplysning om fritidsbåtars sjövärdighet.

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptager jag anslaget till (2 508 000 — 592 000) 1 916 000 kr. Jag har därvid inräknat ett engångsbelopp av 194 000 kr. för anskaffning av telefonväxel m. m. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjöfartsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 916 000 kr.

D 3. Lots- och fyrstaten: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	26 948 000	29 917 000
1964/65	29 052 000	
1965/66 (förslag)	32 067 000	

Sjöfartsstyrelsen (skr. 21/8 och 7/11 1964) föreslår, att anslaget ökas med 3 054 700 kr.

	Ökn. el. minskn.
1. Personalförändringar	
Lotsdistriktsexpeditioner	
a) 1 ingenjör högst Ae 15.....	22 896
b) 1 kansliskrivare Ae 11 (halvtidstjänst) och 1 kanslibiträde Ae 7; minskning med 1 distriktsfyrmästare Ae 16.....	420

Lotsstaten

e) Minskning med 1 överlots Ao 13, 2 lotsar Ao 11, 1 lots Ae 11, 1 reservlots Ae 10, 1 båtman Ae 9 (Stedsholmens lotsplats); kostnaden för tre månader	—	28 089
d) Minskning med 1 överlots Ao 13, 1 lots Ao 11; 1 reservlots Ae 10 utbytes mot 1 båtman Ae 9 (Kyllejs lotsplats); kostnaden för tre månader	—	9 999
e) Minskning med 1 överlots Ao 13, 1 lots Ao 11 (Stocka lotsplats); kostnaden för sex månader	—	19 518
f) Minskning med 1 lotsförman Ao 12 (Klintehamns lotsplats)	—	19 500
g) Minskning med 1 överlots Ao 13, 2 lotsar Ao 11 å övergångsstat (Ronneby lotsplats); kostnaden för nio månader	—	43 083
h) Minskning med 1 överlots Ao 13, 2 lotsar Ao 11 (Limhamns lotsplats); kostnaden för sex månader	—	28 722

Fyrstaten

i) Minskning med 1 fyrmästare Ao 15, 2 förste fyrvaktare Ao 11, 1 förste fyrvaktare Ao 9, 1 kockstewart Ae 9, 2 fyrvaktare Ao 8, 3 fyrvaktare Ae 8 (fyrskapet Almagrundet); kostnaden för sex månader	—	111 992
j) Minskning med 3 fyrmästare Ao 11, 2 fyrvaktare Ae 8 (Högbondens, Lungö och Storjungfruns fyrplatser); kostnaden för tre månader	—	23 178
k) Minskning med 1 förste fyrvaktare Ao 11, 1 förste fyrvaktare Ao 9 (Rödkallens fyrplats); kostnaden för nio månader	—	31 023
l) Minskning med 1 fyrmästare Ao 13, 1 förste fyrvaktare Ao 9, en fyrvaktare Ao 8 (Östergarns fyrplats)	—	56 304
m) Minskning med 1 fyrmästare Ao 13, 1 förste fyrvaktare Ao 9, 1 fyrvaktare Ao 8 (Hallands Väderö fyrplats)	—	56 304
n) Minskning med 1 fyrmästare Ao 13, 1 förste fyrvaktare Ao 9, 1 fyrvaktare Ao 8 (Paternosters fyrplats)	—	56 304
o) Minskning med 1 fyrmästare Ao 13, 1 förste fyrvaktare Ao 9, 1 fyrvaktare Ao 8 (Ursholmens fyrplats)	—	56 304
p) Minskning med 1 fyrmästare Ao 15, 1 förste fyrvaktare Ao 11, 2 fyrvaktare Ao 8, 1 fyrvaktare Ag 8 samt ökning med 1 befälhavare Ae 15, 1 förste motorskötare Ae 9, 3 matrosar Ae 7 (Erholmens gasstation, motorjakten Sefyr)	+	19 320
q) 1 matros Ae 7 (motorjakten Tändaren)	+	18 168
r) Minskning med 1 fyrmästare Ao 13, 1 förste fyrvaktare Ao 9, 1 fyrvaktare Ao 8 (Faluddens fyrplats)	—	56 300

2. Tjänsteförändringar

a) Lönegradsförändringar	+	21 652
b) Vissa arvodesfrågor	+	35 000

3. Löneomräkning	+ 3 532 704
	+ 3 054 700

Motiv

1. a) För rationaliseringen av fyrväsendet måste den lokala serviceorganisationen inom lotsdistrikten utbyggas ytterligare. Fr. o. m. den 1 juli 1965 bör inrättas ytterligare en tjänst som ingenjör i högst Ae 15.

1. b) Tjänsten som distriktsfyrmästare i Ao 16 i södra lotsdistriktet bör indragas och ersättas med en halvtidstjänst som kansliskrivare i Ae 11 och en tjänst som kanslibiträde i Ae 7 med placering på distriktsexpeditionen.

1. c), d) Stedsholmens och Killejs lotsplatser indrages den 1 oktober 1964. För budgetåret 1965/66 bör anslagsbehovet minskas med återstående fjärdedel av lönekostnaden. De ordinarie tjänsterna bör utgå ur personalförteckningen.

1. e) En utredning rörande rationaliseringsvinst vid sammanslagning av närbelägna lotsplatser ger vid handen att Stocka lotsplats bör kunna slås samman med Hudiksvalls lotsplats fr. o. m. den 1 januari 1966. En tjänst

som överlots i Ao 13 och en som lots i Ao 11 bör dragas in, medan en båtman i Ae 9 överflyttas till Hudiksvalls lotsplats. De lönekostnader, som sparas, uppgår till ca 39 000 kr. per år. För budgetåret 1965/66 uppkommer en besparing med hälften av detta belopp eller ca 19 500 kr. De ordinarie tjänsterna vid Stocka lotsplats torde böra av styrelsen anmälas till indragning i nästa års petita.

1. f) Lotsningsfrekvensen vid Klintehamns lotsplats har minskat väsentligt. Lotsplatsen bör den 1 juli 1965 sammanslås med Visby lotsplats till en ny lotsplats benämnd Visby—Klintehamns lotsplats. Av de Klintehamns lotsplats tilldelade tjänsterna bör lotsförmanstjänsten i Ao 12 dragas in, medan tjänsten som reservlots i Ae 10 överflyttas till Visby lotsplats. Besparingen i lönekostnader uppgår till ca 19 500 kr. per år.

1. g) Viss omorganisation av Ronneby lotsplats har tidigare genomförts genom att upppassningsstället på Stora Ekön slopats och lotsupppassningen koncentrerats till Saxemara. I samband härmed fördes två lotstjänster på övergångsstat. På grundval av vunna erfarenheter föreslår styrelsen nu, att Karlshamns och Ronneby lotsplatser den 1 oktober 1965 sammanslås till en lotsplats benämnd Karlshamn—Ronneby lotsplats, placerad i Karlshamn. Av de Ronneby lotsplats tilldelade tjänsterna bör överlotstjänsten i Ao 13 och två lotstjänster i Ao 11 å övergångsstat indragas, medan en lotstjänst i Ao 11 överföres till Karlshamn—Ronneby lotsplats. Besparingen i lönekostnader uppgår till ca 57 400 kr. per år. För budgetåret 1965/66 uppkommer en besparing av tre fjärdedelar av nämnda kostnad eller ca 43 000 kr.

1. h) Limhamns lotsplats bör den 1 januari 1966 slås samman med Malmö lotsplats. Av de Limhamns lotsplats tilldelade tjänsterna bör överlotstjänsten i Ao 13 och två lotstjänster i Ao 11 indragas, medan en lotstjänst i Ao 11 och en båtmanstjänst i Ae 9 överföres till Malmö lotsplats. Besparingen i lönekostnader genom omorganisationen uppgår till ca 57 400 kr. per år. För budgetåret 1965/66 uppkommer en besparing med hälften av nämnda belopp eller ca 28 700 kr. De ordinarie tjänster, som kan indragas, bör av styrelsen anmälas till indragning i nästa års petita.

Vid de under 1. e)—h) omförmälda lotsplatserna finns sammanlagt fyra reservlotstjänster och en båtmanstjänst, som icke föreslagits till indragning, emedan behov av utökad båtpersonal föreligger vid vissa andra lotsplatser. Styrelsen räknar med att detta behov skall kunna tillgodoses inom ramen för de avlöningsmedel å tillhoppa ca 93 000 kr., som hänför sig till nämnda tjänster.

1. i), j) Almagrundets fyrskepp kommer att indragas fr. o. m. den 1 januari 1965 samt Högbondens, Lungö och Storzjungfruns fyrplatser fr. o. m. den 1 oktober 1964. Besparingar av lönekostnaderna uppkommer redan under innevarande budgetår för fyrskeppet med hälften och för fyrplatserna

med tre fjärdedelar. För budgetåret 1965/66 minskas anslagsbehovet med återstående del av lönekostnaden. De ordinarie tjänsterna bör indragas.

1. k) Fyren Rödkallen avses att automatiseras och fr. o. m. den 1 oktober 1965 kan bemanningen minskas med en förste fyrvaktare i Ao 11 och en förste fyrvaktare i Ao 9. För budgetåret 1965/66 uppkommer en besparing av ca 31 000 kr. motsvarande tre fjärdedelar av lönekostnaden för nämnda tjänster.

1. l)—o) Arbetena med automatiseringen av fyrarna Östergarn, Hallands Väderö, Paternoster och Ursholmen beräknas komma att avslutas under innevarande budgetår. Bemanningen blir indragen fr. o. m. den 1 juli 1965. Besparingen i lönekostnader uppgår till sammanlagt ca 225 200 kr. per år. De ordinarie tjänsterna, nämligen fyra som fyrmästare i Ao 13, fyra som förste fyrvaktare i Ao 9 och fyra som fyrvaktare i Ao 8 bör indragas.

1. p) På Erholmen intill Marstrand har sjöfartsverket en anläggning för tillverkning av acetylengas för verkets eget behov. Anläggningen är nästan femtio år gammal och måste snart förnyas för att fungera. Styrelsen bedömer det fördelaktigare att i stället lägga ned verksamheten och köpa gas i öppna marknaden. Bostadsbeståndet och maskinanläggningen vid gasstationen kan då avvecklas. Personalen har även till uppgift att byta gasbehållare och utföra underhållsarbeten på fyrar inom västra distriktet. För transporter och resor har motorjakten Sefyr tilldelats gasstationen. Nämnda verksamhet bör efter indragningen av gasstationen alltjämt bedrivas med Sefyr, som bör bemannas med en befälhavare i Ae 15, en förste motorskötare i Ae 9 och tre matroser i Ae 7. Personalen på Sefyr bör åtnjuta sådant särskilt lönetillägg, som tillkommer personal på motorjakten Tändaren, ävensom fri kost. Sefyr bör förläggas till västra lotsdistriktets förråd i Göteborg, där besättningen i viss omfattning avses sysselsättas med underhållsarbeten. Härigenom beräknas den kollektivavtalsavlönade personalen vid distriktets förråd kunna minskas med två man. De Erholmens gasstation tilldelade ordinarie tjänsterna, nämligen en som fyrmästare i Ao 15, en som förste fyrvaktare i Ao 11 och två som fyrvaktare i Ao 8 bör indragas. Lönekostnaden för personalen å Sefyr, inklusive särskilt lönetillägg och fri kost, uppgår till ca 113 200 kr. per år. Indragningen av Erholmens gasstation medför en minskning av lönekostnaderna med ca 93 900 kr. Vidare kan posten Reseersättningar under omkostnadsanslaget minskas med 10 000 kr. Härtill kommer en beräknad kostnadsminskning om ca 26 000 kr. för löner till två kollektivavtalsanställda arbetare.

1. q) I enlighet med förslag av sjöfartsverkets tjänstgöringsnämnd bör ytterligare en matrostjänst i Ae 7 inrättas på motorjakten Tändaren.

1. r) Automatiseringen av Faluddens fyrplats beräknas vara avslutad före den 1 juli 1965, då fyren avses skola avbemannas. En tjänst som fyrmästare Ao 13, en som förste fyrvaktare Ao 9 och en som fyrvaktare i Ao 8 bör indragas. Besparingen i lönekostnader uppgår till sammanlagt 56 300 kr.

2. a) Styrelsen föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen

på lotsstaten tre tjänster som båtman i Ae 9 till förste reparatör i Ae 11 samt

på lotsdistriktsfartygen sex tjänster som förste motorman i Ae 9 till biträdande maskinist i Ae 11.

2. b) Arvodena till tillsyningsmän för ej ständigt bevakade fyrar samt till sjöräddningspersonal har under många år icke blivit generellt höjda. Om styrelsen i fortsättningen skall kunna rekrytera och behålla personal för dessa uppdrag, måste arvodena räknas upp. Kostnadsökningen beräknas till sammanlagt ca 35 000 kr.

Vid rationaliseringen inom lots- och fyrstaten kan svårigheter uppkomma att omplacera överbliven personal. Med anledning härav synes Kungl. Maj:t, såsom skett för innevarande budgetår, böra inhämta riksdagens bemyndigande att i mån av behov föra ordinarie personal på övergångsstat och att i övrigt vidtaga de övergångsåtgärder, som kan finnas erforderliga.

Frågan om ekonomisk gottgörelse åt befattningshavare vid indragna lotsplatser för förluster i samband med fastighetsförsäljningar behandlas i det följande under anslaget till säkerhetsanstalter för sjöfarten.

Nuvarande system för avveckling av lots- och fyrplatser har från både finansiella och personalpolitiska synpunkter i vissa fall visat sig mindre lämpligt. Därför föreslås att styrelsen i fortsättningen får förfara på följande sätt.

Styrelsen verkställer utredning i ärendet. Finner styrelsen tillräckliga förutsättningar för indragning av viss plats, remitteras ärendet liksom hittills till berörda myndigheter och organisationer. Sedan remissvaren inkommit, beslutar styrelsen i ärendet i stället för som f. n. Kungl. Maj:t och riksdagen. Avser beslutet indragning av viss plats anmäles detta till Kungl. Maj:t i nästkommande petitaskrivelse. Det förutsättes, att styrelsens beslut kan överklagas i vanlig ordning. Styrelsen hemställer om Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande av här föreslagna förfarande.

Yttranden

Enligt *lotslöneberedningen* finns anledning förmoda, att beredningen under år 1965 kan presentera förslag till nya arbetstidsbestämmelser, syftande till en i görligaste mån reglerad arbetstid för ifrågavarande personalkategori. Beredningen har i princip intet att erinra mot sjöfartsstyrelsens förslag till indragning av vissa lotsplatser under budgetåret 1965/66. Om nya arbetstidsbestämmelser skulle börja tillämpas redan under det aktuella budgetåret, torde det emellertid enligt beredningen vara mindre lämpligt att låta indraga lotsplatser vid tidpunkter strax före ikraftträdandet

av de nya bestämmelserna, då dessa måhända skulle kunna påverka berörd personals tjänsteförhållanden. Det kan ej heller anses uteslutet, att bestämmelserna kan komma att påverka organisationen vid vissa lotsplatser. Till dess att klarhet vunnits i berörda hänseenden, anser beredningen, att indragningar av lotsplatser i förekommande fall bör anstå någon tid, så att följderna av eventuella nya arbetstidsbestämmelser kan överblickas. Detta torde dock icke hindra, att indragningen av Klintehamns lotsplats sker vid föreslagna tidpunkt.

Icke heller *lotsorganisationsutredningen* har något att erinra mot sjöfartsstyrelsens förslag till indragning av vissa lotsplatser i och för sig. Då dessa frågor har direkt aktualitet för utredningen, framhåller utredningen angelägenheten av att styrelsen i de fall, där indragning beslutats, samråder med utredningen om tidpunkten för indragningen.

I fråga om sjöfartsstyrelsens förslag rörande systemet för avveckling av lots- och fyrplatser finner utredningen det föreslagna tillvägagångssättet lämpligt vid framtida avveckling av lots- och fyrplatser. Med hänsyn till pågående utredningar på lotsområdet vill dock utredningen ifrågasätta, om det icke vore lämpligt att på så sätt begränsa det föreslagna tillvägagångssättet, att Kungl. Maj:t bemyndigas att tills vidare besluta om indragningar av lots- och fyrplatser.

Departementschefen

I enlighet med statsmakternas beslut förra året har lotsplatserna vid Stedsholmen och Kylej dragits in under hösten 1964. Genom härav föranledda personalindragningar räknar sjöfartsstyrelsen med minskade löne-kostnader för nästa budgetår om sammanlagt 38 000 kr. Vidare har Alma-grundets fyrskepp samt bemanningen av Högbondens, Lungö och Storjungfruns fyrplatser indragits. Kostnadsbesparingarna till följd härav uppskattas för nästa budgetår till ca 135 000 kr.

Sjöfartsverkets arbete med att rationalisera lots- och fyrväsendet har resulterat i att ytterligare minskningar av lots- och fyrpersonalen kan genomföras. Sålunda föreslås att Stocka, Klintehamns, Ronneby och Limhamns lotsplatser dras in vid olika tidpunkter under loppet av budgetåret 1965/66. Besparingarna till följd härav uppgår till ca 111 000 kr. Jag tillstyrker de föreslagna indragningarna och därav föranledda personalminskningar och övriga personaldispositioner. Indragningarna bör ske i huvudsak enligt det av sjöfartsstyrelsen angivna tidsschemat. De definitiva tidpunkterna bör sjöfartsstyrelsen bestämma efter samråd med lotslöneberedningen och lotsorganisationsutredningen.

Sjöfartsstyrelsen har givetvis att följa utvecklingen och vidtaga sådana personaldispositioner och övriga åtgärder att sjöfartens behov av rimlig lots-service även i fortsättningen kan tillgodoses inom de av indragningarna berörda farvattnen.

Beträffande sjöfartsstyrelsens förslag till personalförändringar för lots-distriktsexpeditionerna tillstyrker jag, att en tjänst som distriktsfyrmästare i Ao 16 i södra lotsdistriktet ersättes med en halvtidstjänst som kansliskrivare i Ae 11 och en tjänst som kanslibiträde i Ae 7.

I fråga om fyrväsendet avses arbetet med automatisering av fyrarna Röd-kallen, Östergarn, Hallands Väderö, Paternoster, Ursholmen och Faludden bli avslutat i början av nästa budgetår varvid avbemannning av fyrarna kommer att ske. Besparingarna i lönekostnader till följd härav för budgetåret 1965/66 uppgår till ca 312 000 kr. Jag biträder styrelsens förslag också i denna del liksom förslaget om vissa personalförändringar på grund av indragning av Erholmens gasstation. Vid beräkningen av lots- och fyrstatens omkostnadsanslag kommer jag att beakta vissa ytterligare kostnadsminskningar i anledning av nedläggningen av gasstationen. Den föreslagna tjänsten som förste motorskötare i Ae 9 på motorjakten Sefyr torde benämnas förste motorman i samma lönegrad.

Jag biträder förslaget om inrättande av en tjänst som matros i Ae 7 på motorjakten Tändaren. Jag beräknar vidare medel för de lönegradsförändringar, som chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor. Jag tillstyrker slutligen styrelsens förslag om uppräknig av arvodena till tillsyningsmän för ej ständigt bevakade fyrrar samt till sjöräddningspersonal med sammanlagt 35 000 kr.

Anslaget torde böra uppföras med (29 052 000 + 3 015 000) 32 067 000 kr.

I samband med rationaliseringsåtgärderna inom lots- och fyrstaten kan svårigheter uppkomma att i vissa fall omplacera överbliven personal. Kungl. Maj:t torde därför — liksom skett för innevarande budgetår — böra inhämta riksdagens bemyndigande att i mån av behov överföra ordinarie personal till övergångsstat och att i övrigt vidtaga de övergångsåtgärder som kan befinnas erforderliga.

Sjöfartsstyrelsen har föreslagit ett förenklat förfarande vid framtida indragningar av lots- och fyrplatser. Förslaget innebär, att styrelsen själv skall äga besluta i sådana frågor i stället för som hittills Kungl. Maj:t och riksdagen. Härvid förutsättes, att styrelsens beslut skall kunna överklagas i vanlig ordning.

Den tekniska utvecklingen möjliggör betydande rationaliseringsvinster inom lots- och fyrväsendet. Det är angeläget, att dessa vinster kan tillvaratagas så snabbt som möjligt och enligt min mening är den av sjöfartsstyrelsen föreslagna administrativa handläggningen av ärenden rörande indragningar av lots- och fyrplatser väl ägnad att tillgodose detta intresse. Även lotsorganisationsutredningen har funnit det föreslagna tillvägagångssättet lämpligt. Jag vill också erinra om att det här är fråga om en serie likartade och numera tämligen rutinbetonade ärenden. Jag förordar därför, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande, att i framtiden få avgöra hit-

4 — *Bihang till riksdagens protokoll 1965. 1 saml. Nr 1. Bil. 8*

hörande frågor. Kungl. Maj:t bör kunna i lämplig omfattning delegera denna befogenhet till sjöfartsstyrelsen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för lots- och fyrstaten som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de övergångsarrangordningar som kan bli erforderliga i anledning av i det föregående redovisade rationaliseringsåtgärder inom lots- och fyrstaten;

c) medgiva att Kungl. Maj:t eller, i den omfattning Kungl. Maj:t bestämmer, sjöfartsstyrelsen skall äga besluta om indragningar av lots- eller fyrplatser på sätt föreslagits i det föregående och vidtaga därav föranledda ändringar i personalförteckningen för lots- och fyrstaten och de övergångsåtgärder i övrigt som kan finnas erforderliga;

d) godkänna följande avlöningsstat för lots- och fyrstaten, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förlagsvis</i>	7 979 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förlagsvis</i>	9 830 000
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal, <i>förlagsvis</i>	6 029 000
4. Rörligt tillägg, <i>förlagsvis</i>	8 229 000

Summa kr. 32 067 000;

e) till *Lots- och fyrstaten*: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förlagsanslag av 32 067 000 kr.

D 4. Lots- och fyrstaten: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	6 582 000	6 883 800
1964/65	7 199 000	
1965/66 (förlag)	7 781 000	

Sjöfartsstyrelsen (skr. 21/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 1 176 000 kr.

	Anvisat 1964/65		Föreslagen ändr. 1965/66 Mynd.	Dep:t
1. Reseersättningar.....	327 000	+	55 000	+ 30 000
2. Expenser.....	271 500	+	26 000	+ 22 000
3. Övriga utgifter				
a) Förbrukningsartiklar.....	1 725 000	+	125 000	+ 100 000
b) Reparation och underhåll av viss fast och flytande materiel inom lotsdistrikten.....	2 995 000	+	655 000	+ 250 000
c) Resor i samband med lotsning m. m.....	1 205 000	+	235 000	+ 150 000
d) Bojar och prickar.....	570 000	+	80 000	+ 30 000
			+ 1 176 000	+ 582 000

Motiv

3. b) Teletekniska hjälpmedel har fått starkt ökad användning och behovet av medel för reparation, underhåll och ersättning av försliten materiel har vuxit i takt härmed. Styrelsen beräknar anslagsbehovet för ifrågasvarande ändamål till 1 100 000 kr. Övrigt underhåll av lotsbåtar beräknas till 1 075 000 kr. För fortsatt komplettering av säkerhetsutrustningen på lotsbåtarna erfordras ytterligare 100 000 kr., som bör anvisas för budgetåret 1965/66. Reparations- och underhållskostnaderna för övrig fartygs- och båtmateriel beräknas till 1 000 000 kr., varvid minskningen i underhållsvolymen till följd av indragning av fyrskepp beaktats. Kostnaderna för reparation och underhåll av den fasta materiel inom lotsdistrikten, som ej redovisas å styrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond, beräknas till 375 000 kr. Sammanlagt erfordras alltså under delposten 3 650 000 kr. vilket innebär en ökning med 655 000 kr.

3. c) Højningen motiveras av belastningen och ökade resekostnader.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptager jag anslaget till (7 199 000 + 582 000) 7 781 000 kr. Jag har därvid inräknat ett belopp av 100 000 kr. för komplettering av säkerhetsutrustningen på lotsbåtarna. Vidare har jag vid beräkningen av delposten till bojar och prickar beaktat vissa besparingar till följd av den föreslagna indragningen av Erholmens gasstation.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lots- och fyrstaten: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 7 781 000 kr.

D 5. Fartygsinspektionen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 718 000	1 693 800
1964/65	1 879 000	
1965/66 (förslag)	2 143 000	

Sjöfartsstyrelsen (skr. 21/8 och 25/9 1964) föreslår, att anslaget ökas med 552 300 kr.

Motiv

I enlighet med statskontorets förslag till omorganisation av fartygsinspektionen (p. D 1.) bör inrättas följande tio tjänster, nämligen två i Ae 27, två i Ae 25, tre i Ae 23 och tre i Ae 21. Kostnaderna härför beräknas till 388 300 kr. Härjämte äskas för löneomräkning 164 000 kr.

Departementschefen

I syfte att förstärka fartygsinspektionen i avbidan på nya bestämmelser om säkerheten å fartyg har för innevarande budgetår anvisats ett belopp om 100 000 kr. för anställning av tillfällig personal. I enlighet med vad jag anfört vid anmälan av sjöfartsstyrelsens avlöningsanslag (p. D 1.) bör nämnda belopp höjas till 200 000 kr.

Anslaget torde bära uppföras med (1 879 000 + 264 000) 2 143 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för fartygsinspektionen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	738 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	12 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	707 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	686 000

Summa kr. 2 143 000;

- b) till *Fartygsinspektionen*: *Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 2 143 000 kr.

D 6. Fartygsinspektionen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	243 000	298 100
1964/65	293 000	
1965/66 (förslag)	316 000	

Sjöfartsstyrelsen (skr. 21/8 och 25/9 1964) föreslår, att anslaget ökas med 82 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. 1965/66 Mynd.	Dep:t
1. Reseersättningar	193 000	+ 62 000	+ 20 000
2. Expenser: Övriga expenser	92 200	+ 20 000	+ 3 000
		+ 82 000	+ 23 000

Motiv

1. Posten bör med hänsyn till ökade resekostnader räknas upp med 10 000 kr. I anledning av den föreslagna omorganisationen av fartygsinspektionen bör posten vidare höjas med 52 000 kr.

2. Ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp av 25 000 kr. bortfaller. Å andra sidan bör delposten räknas upp med ett engångsbelopp av 10 000 kr. för anskaffning av mätinstrument m. m. För ökade telefonavgifter beräknas ytterligare 10 000 kr. Den föreslagna omorganisationen beräknas medföra ett ökat medelsbehov av 25 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen och till vad jag tidigare anfört under sjöfartsstyrelsens avlöningsanslag (p. D 1.) rörande fartygsinspektionens organisation upptager jag förevarande anslag till (293 000 + 23 000) 316 000 kr. Jag har därvid räknat in 14 000 kr. för engångsanskaffning av vissa mätinstrument och inventarier. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fartygsinspektionen: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 316 000 kr.

Säkerhetsanstalter för sjöfarten m.m.

D 7. Säkerhetsanstalter för sjöfarten

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1963/64	2 700 000	1 725 200	2 378 000
1964/65	2 450 000		
1965/66 (förslag)	2 500 000		

Till säkerhetsanstalter för sjöfarten anvisas årligen anslag även på kapitalbudgeten. Anslaget där är för budgetåret 1964/65 upptaget med 2 000 000 kr.

Sjöfartsstyrelsen (skr. 21/8 1964) föreslår, att till säkerhetsanstalter för sjöfarten måtte för budgetåret 1965/66 anvisas, å driftbudgeten ett reservationsanslag av 3 900 000 kr. och å kapitalbudgeten ett investeringsanslag av 4 750 000 kr. I anslutning härtill erfordras som avskrivningsanslag 4 225 000 kr.

Styrelsen föreslår vidare *dels* ett nytt reservationsanslag av 100 000 kr. till ersättningar i anledning av indragning av lotsplatser, *dels ock* ett nytt investeringsanslag av 600 000 kr. till personalbostäder vid Sandhamns lotsplats. I anslutning till det sistnämnda anslaget erfordras som avskrivningsanslag 300 000 kr.

Sjöfartsstyrelsen avser att disponera de äskade beloppen i huvudsak enligt följande.

Ändamål	Driftbud- geten	Kapitalbudgeten till bostads- och upp- passnings- hus	till övriga anlägg- ningar	Summa drift- och kapital- budgeten	Avskriv- ningsanslag
		tusental kronor			
A. Fasta säkerhetsanstalter.....	1 750	—	3 300	5 050	3 300
B. Fartyg, båtar.....	1 500	—	—	1 500	—
C. Hamnar, tjänstelokaler, bostäder..	150	1 050	400	1 600	925
D. Teleanläggningar vid lotsplats m.m.	500	—	—	500	—
E. Ersättningar i anledning av indrag- ning av lotsplatser.....	100	—	—	100	—
F. Personalbostäder vid Sandhamns lotsplats.....	—	600	—	600	300
Summa	4 000	1 650	3 700	9 350	4 525
		5 350			

Sjöfartsstyrelsen (skr. 14/11 1964) föreslår vidare att till anläggning av en deccakedja för Skagerack m. m. för budgetåret 1965/66 anvisas å driftbudgeten ett reservationsanslag av 2 000 000 kr. och å kapitalbudgeten ett investeringsanslag av 500 000 kr. I anslutning härill erfordras ett avskrivningsanslag av 250 000 kr.

Motiv

Äskandena under punkterna A.—D. är i huvudsak grundade på de flerårsplaner, som redovisats i styrelsens petitaskrivelse år 1956, och den rapport från en av styrelsen utsedd arbetsgrupp i fråga om möjligheterna till utvidgad automatisering av säkerhetsanstalterna för sjöfarten, som överlämnades med styrelsens petitaskrivelse år 1960. I 1963 års petitaskrivelse föreslogs bl. a. medelsanvisning för bottenfasta fyrar som ersättning för fyrskeppen Norströmsgrund, Svenska Björn och Vinga. Härvid förutsattes, att vissa arbeten skulle utföras som beredskapsarbeten och att kostnaderna endast till en del skulle bestridas från förevarande anslag. Arbetsmarknads-läget har hittills icke motiverat medelsanvisning för ifrågavarande ändamål. Styrelsen har därför måst begränsa utbyggnaden till fyren vid Vinga, medan byggena vid Norströmsgrund och Svenska Björn uppskjutits.

A. I totalbeloppet 5 050 000 kr. ingår 3 200 000 kr. för anläggning av bottenfasta fyrar vid Norströmsgrund och Svenska Björn. Vidare ingår 650 000 kr. för automatisering av fyrarna Draghällan, Agö (delkostnad), Storkläppen och Garpen. Om projekten genomföres kan ett trettioital tjänster på fyrstaten indragas. I övrigt innefattar posten förbättring och utbyggnad av ledfyr-systemet vid kusterna m. m.

B. I beloppet 1 500 000 kr. ingår kostnaderna för ombyggnad av lotsdistriktsfartyget Stockholm med 1 200 000 kr. Ombyggnaden avser ny motor och förstärkning av fartyget. Vidare ingår 300 000 kr. för renovering av fyr-

skepp. Det är nödvändigt att under förhållandevis lång tid bibehålla även fyrskepp. Dessa måste ur säkerhetssynpunkt och för att uppfylla rimliga krav i fråga om bl. a. bostadsstandard bli föremål för genomgripande renoveringar.

C. Tjänstebostäder och lotsuppassningslokaler — mångenstädes i avsaknad av moderna bekvämligheter — har inte kunnat rustas upp och moderniseras i rimlig takt.

D. Under denna post upptaget belopp av 500 000 kr. är avsett främst till fortsatt anskaffning av radaranläggningar och radiotelefoner till lotsplatser samt portabla radiotelefoner och nya radiofyrrar.

E. För budgetåret 1962/63 anvisades till ersättningar i anledning av flyttning av lotsplatsen i Salmis ett reservationsanslag av 150 000 kr. för att möjliggöra utbetalning av ersättningar till vissa befattningshavare för förluster vid avyttring av bostäder. Enligt statsmakternas beslut får behållningen på anslaget användas jämväl för liknande ersättningar, som kan aktualiseras genom indragning av Skäggenäs, Ratans, Stedsholmens och Kyllejs lotsplatser. Därest behållningen på anslaget icke skulle täcka ersättningarna får medel förskotteras från anslaget Säkerhetsanstalter för sjöfarten. Kungl. Maj:t fattade den 25 juni 1964 beslut i ersättningsfrågorna beträffande Salmis och Skäggenäs lotsplatser. Beslutet innebär bl. a. bemyndigande för sjöfartsstyrelsen att inköpa tre fastigheter. Behållningen på anslaget sedan dessa ersättningsfrågor slutligt reglerats är beroende av bl. a. de priser som kan erhållas vid försäljning av fastigheterna i Salmis. Ersättningsfrågor av nu angivet slag kan uppkomma jämväl i anledning av de under lots- och fyrstatens avlöningsanslag i det föregående föreslagna indragningarna av lotsplatser.

För reglering av samtliga de ersättningsfrågor, som kan aktualiseras, beräknas det för budgetåret 1962/63 anvisade anslaget icke förslå. För budgetåret 1965/66 bör därför anvisas ett nytt reservationsanslag å 100 000 kr. Anslaget bör icke bindas vid bestämda lotsplatser utan ställas till sjöfartsstyrelsens förfogande, att användas enligt de bestämmelser, som efter förslag av styrelsen må bli meddelade av Kungl. Maj:t. Den behållning, som vid utgången av budgetåret 1964/65 kan finnas å det för budgetåret 1962/63 anvisade anslaget, bör tillgodoföras det nya anslaget. I anledning av en framställning från vederbörande personalorganisation hemställer styrelsen vidare, att Kungl. Maj:t måtte inhämta riksdagens bemyndigande att, i avbidan på beviljande av eventuellt erforderliga tilläggsanslag, få förskottera medel från reservationsanslaget Säkerhetsanstalter för sjöfarten.

F. Vid Sandhamns lotsplats tjänstgör ca 35 befattningshavare. Under senare år har uppkommit stora svårigheter för personalen att anskaffa bostäder i Sandhamn, delvis beroende på att husen i allt större utsträckning förvärfvas av sommargäster. Från personalhåll har gjorts upprepade framställningar om att sjöfartsstyrelsen måtte låta uppföra ett antal personal-

bostäder. Då lotsuppassning kommer att erfordras på Sandhamn under överskådlig tid, är behovet av bostadshus för personalen bestående. Kommunen är ej villig att engagera sig, varför staten bör träda emellan. Hyra skall utgå efter gängse normer.

I avvaktan på närmare projektering bör för uppförande av ett mindre antal personalbostäder i Sandhamn beräknas ett investeringsanslag av 600 000 kr. för budgetåret 1965/66. Byggnaderna bör upptagas till redovisning på sjöfartsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond. För grundavskrivning erfordras ett reservationsanslag av 300 000 kr.

Styrelsen har i samråd med vederbörande norska myndigheter undersökt möjligheterna att åstadkomma deccatäckning av Skagerack och Vänern. Enighet råder om att en kedja bör anordnas med en masterstation och två slavstationer i Sverige samt en slavstation i Norge. Anläggningskostnaderna beräknas för svensk del till 5 milj. kr. Kostnaderna kan fördelas på två budgetår. Av de för budgetåret 1965/66 erforderliga medlen om 2,5 milj. kr. bör 2 milj. kr. anvisas som reservationsanslag å driftbudgeten och 0,5 milj. kr. å kapitalbudgeten. Härvid bör ett avskrivningsanslag av 250 000 kr. anvisas. Det förutsättes, att styrelsen så snart riksdagens beslut föreligger skall äga utlägga beställningar inom ramen för totalt 5 milj. kr. Driftkostnaderna för den nya kedjan beräknas till 300 000 kr. per år. Sjöfartsstyrelsen har under förbehåll av Kungl. Maj:ts godkännande träffat överenskommelse med Decca navigator och radar aktiebolag av innebörd, att svenska fiskare erhåller viss rabatt å årshyran för deccamottagare samt att bolaget till styrelsen inbetalar viss del av denna hyra. Summan av de belopp som skall inbetalas till styrelsen beräknas till en början till 70 000 kr. per år för att senare stiga till 100 000 kr.

Yttrande

Lotsorganisationsutredningen tillstyrker förslaget, att sjöfartsstyrelsen i förekommande fall skall få förskottera medel från anslaget till säkerhetsanstalter för sjöfarten vid utbetalande av ersättning till personal, som i samband med indragning av lotsplats avyttrat bostadsfastighet med förlust. Beträffande förslaget om personalbostäder i Sandhamn anför utredningen, att det inte är uteslutet att det kommer att ske en sådan omfördelning av lotsarna i Stockholmsregionen som kan påverka den föreslagna investeringen. Med hänsyn till läget på fastighetsmarknaden torde någon förlust på ett sådant engagemang ej behöva uppstå, varför utredningen icke har något att erinra mot styrelsens förslag.

Departementschefen

I anslutning till sjöfartsstyrelsens framställning om medel till säkerhetsanstalter för sjöfarten vill jag erinra om att automatiseringen och ratio-

naliseringen av säkerhetsanstalterna under senare år kunnat fortgå i snabb takt genom att medel anvisats under förevarande anslag och i särskild ordning. Fyrautomatiseringen har möjliggjort betydande personalindragningar. Ett genomförande av sjöfartsstyrelsens nu föreslagna automatiseringar medför att ytterligare ett trettiotal tjänster under fyrstaten kan dragas in.

Huvuddelen av sjöfartsstyrelsens äskanden för nästa budgetår torde i och för sig vara väl motiverade med tanke på de rationaliseringsvinster som möjliggöres. Emellertid måste vid medelstildelningen ske en avvägning med hänsyn till övriga för sjöfarten angelägna önskemål. Den pågående utredningen om lotsväsendets organisation föranleder också viss återhållsamhet beträffande utgifter för denna verksamhet. Vidare har arbetsmarknadsstyrelsen efter tidpunkten för sjöfartsstyrelsens petitaskrivelse ställt betydande belopp till förfogande för uppförande av en bottenfast fyr vid Svenska Björn. Jag föreslår därför, att drift- och kapitalanslagen till säkerhetsanstalter för sjöfarten för nästa budgetår utgår med sammanlagt 7 milj. kr., varav 2,5 milj. kr. å driftbudgeten och 4,5 milj. kr. å kapitalbudgeten.

Vid min bedömning av medelsbehovet å kapitalbudgeten har jag beräknat 2,5 milj. kr. för att den föreslagna deccakedjan för Skagerack och Väneren skall kunna påbörjas. I den mån anläggningen dimensioneras och lokaliseras med beaktande av försvarssynpunkter bör närmare övervägas, huruvida icke viss del av anläggningskostnaden bör avskrivas omedelbart. Med hänsyn till bl. a. de ekonomiska fördelar radionavigeringssystemet innebär för i första hand sjöfart och fiske, anser jag det rimligt att full täckning av de med systemen förenade kostnaderna uppnås. Jag har därför för avsikt, att senare föreslå Kungl. Maj:t att uppdraga åt sjöfartsstyrelsen att vidtaga åtgärder i detta syfte.

Vid bifall till mitt förslag om medelsanvisning torde det i övrigt få ankomma på sjöfartsstyrelsen att få bestämma om medlens användning. Ombyggnad av lotsdistriktsfartyget Stockholm torde dock få anstå. Kungl. Maj:t bör liksom hittills ha befogenhet att fatta beslut om påbörjande av företag, även om de medel som under budgetåret står till förfogande icke förslår till att täcka hela kostnaden.

I fråga om medelsanvisningen på kapitalbudgeten kommer jag att göra hemställan i det följande (Kb III: K: 6).

För budgetåret 1962/63 ställdes ett belopp av 150 000 kr. under särskild anslagsrubrik till sjöfartsstyrelsens förfogande för att möjliggöra utbetalning av ersättningar till vissa lotsar för förluster, som kunde uppkomma vid avyttring av bostadsfastigheter till följd av flyttning av lotsplatsen i Salmis. Enligt statsmakternas senare beslut får behållningen på anslaget användas jämväl för utbetalning av liknande ersättningar som kan aktualiseras genom indragning av ytterligare fyra lotsplatser. Därest behållningen på anslaget icke täcker ersättningarna får medel förskötteras från anslaget till säkerhetsanstalter för sjöfarten.

Ersättningar har hittills utbetalats i samband med indragningar av lotsplatserna i Salmis och Skäggenäs. Således bemyndigade Kungl. Maj:t den 25 juni 1964 sjöfartsstyrelsen att för sammanlagt 158 000 kr. inköpa fastigheter tillhörande lotspersonal i Salmis samt att till denna personal för övriga på grund av indragningen uppkomna kostnader utbetala, förutom vissa smärre belopp, engångsbelopp om sammanlagt 19 750 kr. Styrelsen bemyndigades även att till viss lotspersonal i Skäggenäs utbetala 17 000 kr. som ersättning för omkostnader och förluster i samband med fastighetsförsäljningar. Behållningen å ersättningsanslaget är beroende av de priser sjöfartsstyrelsen kan erhålla vid försäljning av de inköpta fastigheterna.

Jag kan icke biträda sjöfartsstyrelsens förslag, att ett nytt reservationsanslag skall anvisas för ytterligare ersättningar, som kan aktualiseras genom fortsatta indragningar av lotsplatser. I stället bör eventuella utbetalningar i framtiden ske från anslaget till säkerhetsanstalter för sjöfarten. Möjligheten att utbetala ersättningar bör icke knytas till vissa i förväg bestämda lotsplatser. Kungl. Maj:t bör därför inhämta riksdagens bemyndigande att från förevarande anslag få utbetala eventuella ersättningar av hittillsvarande slag, vilka kan föranledas av indragningar av lotsplatser. Det bör liksom f. n. ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om formerna för ersättning och ersättningarnas storlek m. m. Vid bifall till mitt förslag bör eventuell vid innevarande budgetårs utgång befintlig behållning å reservationsanslaget Ersättningar i anledning av flyttning av lotsplatsen i Salmis överföras till förevarande anslag.

Sjöfartsstyrelsens förslag om ett särskilt anslag till personalbostäder vid Sandhamns lotsplats kan jag icke biträda. Med hänsyn till den pågående lotsorganisationsutredningen är jag icke beredd att nu taga ställning till frågan huruvida byggnaderna bör komma till stånd. Därest det senare skulle visa sig att projektering bör utföras, torde kostnaderna härför få bestriidas från förevarande anslag.

Slutligen vill jag anmäla, att sjöfartsstyrelsen i skrivelse den 19 november 1963 föreslagit, att masten från fyrskeppet Svinbådan skall bevaras och sättas upp som ett minnesmärke över fyrskeppens utomordentligt stora betydelse för sjöfarten. Som lämplig plats anges en bergsplatå inom sjöfolkets fritidsområde vid Rosenhill vid inloppet till Göteborg. Kostnaden för mastens uppsättning beräknas till 25 000 kr., vilket belopp enligt styrelsens mening bör bestriidas från anslaget till säkerhetsanstalter för sjöfarten. Sedan anläggningen färdigställt avser styrelsen att vederlagsfritt överlämna den till handelsflottans välfärdsråd. Riksrevisionsverket har icke något att erinra mot framställningen. Därest riksdagen icke har något att invända, har jag för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att bifalla sjöfartsstyrelsens förslag.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Säkerhetsanstalter för sjöfarten* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 000 kr.;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att från förevarande anslag utbetala ersättningar till lotspersonal på sätt föreslagits i det föregående.

D 8. Materielanskaffning till vissa farleder m.m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1963/64	300 000	168 000	302 100
1964/65	200 000		
1965/66 (förslag)	60 000		

Sjöfartsstyrelsen (skr. 21/8 1964) föreslår, att anslaget uppföres med 60 000 kr.

Motiv

För den materielanskaffning m. m., varom här är fråga, har anvisats tillhopa 800 000 kr., motsvarande de ursprungligen beräknade kostnaderna. Dessa medel kommer att i huvudsak vara förbrukade vid utgången av budgetåret 1964/65. Vissa kartografiska arbeten kommer emellertid att draga högre kostnader än från början förutsatts. För avslutande av dessa arbeten erfordras ytterligare 60 000 kr. Någon uppräknings av anslaget på grund av automatiska kostnadsstegringar har hittills icke skett.

Departementschefen

För ifrågavarande arbeten bör för nästa budgetår anvisas ett slutligt anslag av 60 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Materielanskaffning till vissa farleder m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kr.

D 9. Viss omläggning av utprickningssystemet för sjöfarten

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1963/64	90 000	92 900	52 400
1964/65	70 000		
1965/66 (förslag)	50 000		

Sjöfartsstyrelsen (skr. 21/8 1964) föreslår, att anslaget uppföres med 50 000 kr.

Motiv

Sjöfartsstyrelsen erinrar om att den omläggning av utprickningssystemet för sjöfarten, varom överenskommelse träffats mellan de nordiska länderna och som för Sveriges del innebär, att bojar och prickar ändras i enlighet med det system som tillämpas i Finland och Norge, skall vara genomförd vid vårutprickningen 1965. För ändamålet har hittills anvisats 250 000 kr. Då de kartografiska arbetena kommer att bli mer kostnadskrävande och ersättningarna till icke-statliga prickhållare större än beräknat, erfordras ytterligare 50 000 kr., däri inräknat kompensation för automatiska kostnadsstegringar.

Departementschefen

För ifrågavarande omläggning av utprickningssystemet för sjöfarten bör för nästa budgetår anvisas ett slutligt anslag av 50 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till *Viss omläggning av utprickningssystemet för sjöfarten*
för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av
50 000 kr.

D 10. Driftkostnader för radionavigeringsstationer

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	200 000	178 100
1964/65	222 000	
1965/66 (förslag)	273 000	

Sjöfartsstyrelsen (skr. 21/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 53 000 kr.

	Stat 1964/65	Föreslagen ändr. 1965/66 Mynd.	Dep:t
A. <i>Inkomster</i>			
Avgifter för deccamottagare	760 000	+ 20 000	+ 20 000
B. <i>Utgifter</i>			
1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	400 000	+ 2 000	—
2. Rörligt tillägg	172 000	+ 57 000	+ 57 000
3. Reseersättningar m. m.	113 000	+ 4 000	+ 4 000
4. Reparations- och underhållskostnader m. m.	90 000	+ 10 000	+ 10 000
Nettoutgift		+ 53 000	+ 51 000

Motiv

Från anslaget skall bestridas kostnaderna för radionavigeringsstationerna i de tre deccakedjorna för Östersjön, Bottenhavet och Bottenviken till

den del kostnaderna icke täckes genom bidrag från vissa statliga myndigheter samt från Decca navigator och radar aktiebolag. De båda norrlandskedjorna togs i drift först i juni 1962. Någon längre erfarenhet av årsbelastningen å anslaget då samtliga kedjor är i drift finnes därför icke.

B. 1. Styrelsen föreslår uppflyttning i lönegrad av en tjänst som ingenjör i Ae 17 till fyringenjör i Ae 19.

B. 4. Utgifterna under denna post har på grund av att norrlandskedjorna är förhållandevis nya hittills varit låga. Sedan kedjorna varit i drift ett par år, ökar behovet av underhåll. Modifiering av vissa styrstativ till östersjökedjan bör utföras, varför utgifterna under nästa budgetår beräknas öka med 10 000 kr.

Departementschefen

Jag kan inte biträda styrelsens förslag om ändrad lönegradsplacering. Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upp-tager jag anslaget till (222 000 + 51 000) 273 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driftkostnader för radionavigeringsstationer* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 273 000 kr.

D 11. Anskaffning av lotsbåtar

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1963/64	1 500 000	1 380 400	119 900
1964/65	1 500 000		
1965/66 (förslag)	1 500 000		

Sjöfartsstyrelsen (skr. 21/8 1964) föreslår, att anslaget uppföres med 2 000 000 kr.

Motiv

Det är angeläget att lotsplatserna är utrustade med driftsäker och sjöduglig båtmaterial. Verktälld utredning ger vid handen att anslagsbehovet för budgetåren 1964/65 och 1965/66 uppgår till sammanlagt ca 3,5 milj. kr., om lotsbåtsbeståndet skall kunna förnyas i erforderlig omfattning. Då för innevarande budgetår anvisats 1,5 milj. kr., återstår för nästa budgetår ett anslagsbehov av ca 2 milj. kr.

I det under lots- och fyrstatens avlöningsanslag nämnda förslaget om indragning av Stocka lotsplats har förordats anskaffning av tjänstebil till Hudiksvalls lotsplats. Även i andra fall kan det visa sig rationellt att skaffa tjänstebilar för transport av personal vid lotsplatserna. Då bilarna kommer att komplettera och i vissa fall ersätta lotsbåtar, förutsätter styrelsen att anskaffning får ske med anlitande av förevarande anslag.

Yttranden

Lotsorganisationsutredningen och lotslöneberedningen tillstyrker förslaget om anskaffande av tjänstebilar.

Departementschefen

För fortsatt förnyelse av lotsbåtsbeståndet förordar jag, att ett belopp av 1 500 000 kr. ställes till förfogande för nästa budgetår. Med hänsyn till bl. a. de pågående utredningarna rörande lotsväsendets organisation m. m. är jag icke beredd att tillstyrka förslaget om anskaffning av tjänstebilar. Kostnaderna för erforderliga transporter av personal vid lotsplatserna bör därför tills vidare bestridas i vanlig ordning.

Anslaget bör sålunda uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning av lotsbåtar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kr.

D 12. Viss utrustning för statlig sjöräddningsverksamhet

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1963/64	80 000	7 600	78 900
1964/65	80 000		
1965/66 (förslag)	80 000		

Sjöfartsstyrelsen (skr. 21/8 1964) föreslår, att anslaget uppföres med 100 000 kr.

Motiv

Reservationen den 30 juni 1964 är till största delen bunden genom gjorda beställningar. Sjøräddningsmaterielen har rustats upp och moderniserats. Ännu återstår dock behov av viss materiel enligt plan. Vidare har ny sjöräddningsmateriel tillkommit, bl. a. gummiflottar, varjämte ersättning av de äldsta raketpistolerna och raketgevären bör påbörjas. För fortsatt komplettering och ersättning av utrustningen vid sjöräddningsstationerna bör för budgetåret 1965/66 anvisas 100 000 kr.

Departementschefen

Anslaget bör uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss utrustning för statlig sjöräddningsverksamhet* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 80 000 kr.

D 13. Statens isbrytarverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	6 143 000	8 858 700
1964/65	6 894 000	
1965/66 (förslag)	7 000 000	

Marinförvaltningen och sjöfartsstyrelsen (gemensam skr. 17/9 1964) föreslår, att anslaget ökas med 635 000 kr.

	Stat 1964/65	Föreslagen Mynd.	ändr. 1965/66 Dep:t
1. Drift-, underhålls- och reparationskostnader för statens isbrytarfartyg etc.....	4 200 000	+ 450 000	+ 175 000
2. Väderleks- och isprognoser samt iskartor.....	103 000	+ 11 000	+ 11 000
3. Förhyrning av isbrytarfartyg.....	1 000 000	+ 400 000	+ 160 000
4. Särskilda arvoden åt chefer å statens isbrytarfartyg m. m.....	7 500	+ 8 700	—
5. Arvoden åt statens isbrytarombud samt expenser för ombuden.....	23 000	+ 12 000	+ 7 000
6. Ersättning till ledamöter i statens isbrytarnämnd....	700	+ 3 300	+ 3 000
7. Anskaffning och installation av vissa skydds- och bärgningsanordningar på isbrytarfartygen Oden, Thule och Ymer.....	250 000	— 250 000	— 250 000
		+ 635 000	+ 106 000

Motiv

1. Belastningen för budgetåret 1963/64 uppgår preliminärt till 5 762 300 kr., varav för drift 1 535 200 kr. samt underhåll och reparation 4 137 000 kr. I sistnämnda belopp ingår kostnader för haverireparationer med 769 500 kr. Anslagsbehovet beräknas under förutsättning av normal isvinter och rustning av fyra fartyg till 4 650 000 kr. eller 450 000 kr. mer än för budgetåret 1964/65. I beloppet ingår driftkostnader med 1 500 000 kr. samt kostnader för underhåll med 3 150 000 kr. Härtill kan komma kostnader för reparation av eventuella haveriskador.

3. Posten bör med hänsyn till belastningen, som för budgetåret 1963/64 var 1 570 700 kr., räknas upp med 400 000 kr.

4. Från denna post har under budgetåret 1963/64 även bestridits vissa ersättningar till personal å isbrytarfartyg enligt Kungl. Maj:ts brev den 29 april 1964. Under förutsättning att dylika ersättningar ifrågakommer jämväl i fortsättningen bör delposten räknas upp med 8 700 kr.

5. Behov föreligger att anställa isbrytarombud i större omfattning än f. n.

6. Posten bör med hänsyn till belastningen räknas upp med 3 300 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptager jag anslaget till (6 894 000 + 106 000) 7 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens isbrytarverksamhet* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 7 000 000 kr.

D 14. Mätungs- och rekognosceringsverksamhet

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1963/64	1 850 000	1 837 200	15 800
1964/65	3 740 000		
1965/66 (förslag)	5 230 000		

Sjöfartsstyrelsen (skr. 21/8 1964) föreslår, att anslaget uppföres med 5 625 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. Mynd.	1965/66 Dep:t
1. Fältarbeten	509 000	—	65 000 + 85 000
2. Driftkostnader vid det magnetiska observatoriet på Lovö	12 000	+	5 000 + 5 000
3. Anskaffning och underhåll av båt- och instrumentut- rustning m. m.	1 794 000	+	645 000 + 200 000
4. Anskaffning av sjömättningsfartyg	1 400 000	+	900 000 + 900 000
5. Sjömätning i Nordsjön	—	+	200 000 + 100 000
6. Aeromagnetisk kartering	—	+	200 000 + 200 000
			+ 1 885 000 + 1 490 000

Motiv

1. Under sjöfartsstyrelsens omkostnadsanslag (p. D 2.) har föreslagits, att drivmedelskostnaderna för sjömätningen i fortsättningen skall bestridas från sagda anslag. I gengäld bör anslagsposten till fältarbeten under förevarande anslag minskas med 90 000 kr. På grund av prisstegringar bör posten räknas upp 25 000 kr. Totalt bör posten alltså minska 65 000 kr.

2. Styrelsen beräknar, att stegrade driftkostnader för bl. a. nybyggnaden vid geomagnetiska observatoriet på Lovö kommer att öka medelsbehovet med ca 5 000 kr. för budgetåret 1965/66.

3. Stora delar av landets kustfarvatten och omgivande havsområden är otillfredsställande sjömätta och sjökorten baseras till stora delar på mätningar, som är femtio till hundra år gamla och därtill mycket glesa. Utvecklingen inom sjöfarten med bl. a. övergång till större och mer djupgående fartyg ställer ökade krav på sjökorten. De härigenom ökade kraven på sjömätningsskapaciteten har delvis kunnat tillgodoses inom ramen för de begränsade anslagshöjningarna. Underhållskostnaderna för den flytande materielen har stegrats kraftigt och i brist på medel har underhållet i viss mån blivit eftersatt. Det är nödvändigt att materielen av säkerhets- och effektivitetsskäl underhålls på ett fullgott sätt. Härför fordras en uppräkningsanslagsposten med 145 000 kr.

I en inom sjöfartsstyrelsen företagen utredning om fartygs- och båtmaterielen förordas reduktion av antalet mindre mättningsfartyg och uppbyggnad av en rationell mättningsbåtsflotta. Således förordas bl. a. övergång till bensindrif för att tillräckligt snabba båtar för parallellodning skall erhållas och moderna hjälpmedel för mätning kunna utnyttjas så rationellt som

möjligt. Nuvarande smärre fartyg, vilka utgöres av provisoriskt ombyggda utrangerade marina fartyg, har redan börjat kasseras av förslitningsskäl. Kostnaden för båtanskaffning under den närmaste femårsperioden beräknas till ca 800 000 kr. per år. Av detta belopp kan högst 300 000 kr. inrymmas i ordinarie anslag. Skall sjömätningen kunna bedrivas rationellt och effektivt, erfordras att anslagsposten räknas upp med 500 000 kr.

4. För budgetåret 1964/65 har anvisats ett delbelopp av 1,4 milj. kr. för anskaffning av nytt sjömningsfartyg, vars totalkostnad beräknats till ca 4 milj. kr. Den under punkten 3. nämnda utredningen har övervägt frågan om lämplig fartygstyp och förordat ett större fartyg än som förutsattes vid anslagsberäkningen hösten 1963. Kostnaden för ett sådant större fartyg beräknas med utgångspunkt från prisläget den 1 juli 1964 till ca 5,6 milj. kr. Utöver de 1,4 milj. kr. som anvisats för innevarande budgetår erfordras alltså ca 4,2 milj. kr., varav 2,3 milj. kr. bör anvisas för budgetåret 1965/66 och resten för budgetåret 1966/67.

5. För budgetåret 1964/65 äskade styrelsen 200 000 kr. för svenskt deltagande i sjömätning av Nordsjön. I avvaktan på ställningstagande till denna fråga från övriga berörda länder var departementschefen icke beredd tillstyrka att särskilda medel anvisades för ändamålet. Överläggningarna har numera fortskridit så långt, att frågan synes stå inför sin lösning. Det är av stor vikt, att mätningar kan påbörjas utan tidsutdräkt inom de mest kritiska avsnitten av de »tuntrafikkorridorer», som är under gemensam planering av berörda sjökarteväsenden. Den planerade mätungsverksamheten avser endast internationellt vatten.

6. Den 30 september 1963 hemställde styrelsen om anslag för att under World Magnetic Survey (WMS) i samarbete med Danmark, Finland och Norge få till stånd aeromagnetisk kartering av de nordiska länderna. Karteringen planerades bli utförd genom Dominion Observatory i Ottawa, Canada. Särskilda medel ställdes icke till styrelsens förfogande, då samarbetsfrågan ej var helt klar. Styrelsen återkommer nu, sedan projekteringen klarnat, med hemställan om anslag för ändamålet med 200 000 kr.

Departementschefen

Den pågående utvecklingen mot större och mera djupgående fartyg medför bl. a. ökade krav på sjömningsresurserna. Statsmakterna har därför under de senaste åren i ökad omfattning ställt medel till förfogande för mätungs- och rekognosceringsverksamheten. Sålunda mer än fördubblades anslaget för innevarande budgetår och uppgår nu till drygt 3,7 milj. kr. Mina förslag i det följande innebär en uppräknig med ytterligare nära 1,5 milj. kr.

Som jag anförte vid behandlingen av sjöfartsstyrelsens omkostnadsanslag (p. D 2.) bör drivmedelskostnaderna för mätungs- och rekognoscerings-

verksamheten även i fortsättningen bestridas från förevarande anslag. Med hänsyn härtill bör posten till fältarbeten räknas upp med visst belopp.

I detta sammanhang torde följande böra anmälas för riksdagen. Med bifall till en av sjöfartsstyrelsen gjord framställning föreslog Kungl. Maj:t i föregående års statsverksproposition (bil. 8, p. 44) riksdagen att för budgetåret 1964/65 anvisa 1,4 milj. kr. för byggande av ett nytt sjömättingsfartyg, som styrelsen kostnadsberäknat till totalt ca 4 milj. kr. Sedan riksdagen bifallit förslaget ställde Kungl. Maj:t den 29 april 1964 förenämnda belopp av 1,4 milj. kr. till sjöfartsstyrelsens förfogande att användas för avsett ändamål. I skrivelse den 3 september 1964 anmälde styrelsen, att ett något större fartyg, som kostnadsberäknats till totalt ca 5,6 milj. kr. var att föredraga framför det tidigare förutsatta, varjämte styrelsen hemställde om bemyndigande att utlägga beställning av det större fartyget före den 15 november 1964 vid vilken tidpunkt av styrelsen infordrade anbud eljest förföll. I beslut den 6 november 1964 lämnade Kungl. Maj:t det begärda bemyndigandet. Kungl. Maj:t förutsatte därvid, att styrelsen beaktade alla möjligheter till kostnadsbesparingar i samband med ifrågavarande fartygsbygge. Jag har av sjöfartsstyrelsen erfarit att styrelsen numera beställt det större fartyget. Med hänsyn härtill har jag beräknat medelsbehovet under posten till anskaffning av nytt sjömättingsfartyg till 2,3 milj. kr. för nästa budgetår.

Under återopande av det nu anförda och med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptager jag anslaget till (3 740 000 + 1 490 000) 5 230 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mättnings- och rekognosceringsverksamhet* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 5 230 000 kr.

Hamnar och farleder

D 15. Bidrag till handelshamnar och farleder

Sjöfartsstyrelsen (skr. 21/8 1964) har beräknat medelsbehovet under nästa budgetår för bidrag till handelshamnar och farleder till 2 milj. kr.

Säffle kanalutredning avlämnade den 26 maj 1964 betänkandet *Frågan om en ombyggnad av Säffle kanal* (stenc. K 1964: 3). Ett genomförande av utredningens förslag skulle medföra kostnader om 2 milj. kr. Betänkandet har varit föremål för remissbehandling. Beredningen av ärendet har ännu

icke avslutats men avses skola slutföras inom sådan tid, att en särskild proposition i ämnet kan föreläggas riksdagens vårsession.

I avbidan på förenämnda proposition torde i riksstatsförslaget för nästa budgetår under förevarande anslag böra beräknas ett preliminärt belopp av 4 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1965/66 beräkna till *Bidrag till handelshamnar och farleder* ett reservationsanslag av 4 000 000 kr.

D 16. Statliga farledsarbeten

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1963/64	200 000	199 800	390 700
1964/65	125 000		
1965/66 (förslag)	125 000		

Sjöfartsstyrelsen (skr. 21/8 1964) föreslår, att anslaget uppföres med 200 000 kr.

Motiv

Pågående utredningar beträffande de mest betydelsefulla farledsprojekten, Södertälje kanal och Mälarfarlederna samt Flintrännan, beräknas bli färdiga innevarande budgetår. Ställningstagande till frågan om eventuell medelsanvisning för dessa företag bör anstå till dess utredningsresultaten föreligger. Förslag har vidare upprättats om fördjupning av leden genom Baggensstaket för fartyg med ca 1 000 tons dödvikt. Gångtiden söderifrån mot Stockholm skulle härigenom förkortas ca 2 timmar. Investeringskostnaden beräknas till 6 milj. kr. Förslaget har utsänts på remiss. Sjöfartsstyrelsen kommer att senare redovisa projektet.

Under budgetåret 1965/66 beräknas farledsarbetena komma att inskränkas till projektering och utförande av smärre farledsförbättringar.

Departementschefen

Av den vid ingången av budgetåret 1964/65 befintliga reservationen om drygt 390 000 kr. var ett belopp om ca 330 000 kr. odisponerat. Motsvarande belopp ett år tidigare var 140 000 kr. Då för innevarande budgetår anvisats 125 000 kr., står sammanlagt 455 000 kr. till styrelsens förfogande för nya arbeten. Med hänsyn härtill torde anslaget för nästa budgetår kunna uppföras med oförändrat belopp.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med 125 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statliga farledsarbeten* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kr.

D 17. Bidrag till byggande av fiskehamnar m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1963/64	3 000 000	1 483 300	3 906 200
1964/65	3 000 000		
1965/66 (förslag)	3 000 000		

Från anslaget utgår bidrag till anläggning eller förbättring av hamn, som erfordras för fisket. Statsbidrag kan beviljas med högst 90 % av den verkliga byggnadskostnaden. Föreligger särskilda skäl kan högre bidrag utgå. Från anslaget utgår vidare bidrag till underhåll och drift av fiskefyrar samt till kostnader för uppförande av säkerhetsanordningar till ledning för fiskefartyg. Riktlinjerna för bidragsgivningen återfinnes i prop. 1932: 213 och 1948: 200 samt 1962 och 1964 års statsverkspropositioner (bil. 12 p. 82; bil. 8 p. 47). Bestämmelserna för bidragsgivningen är intagna i kungörelsen den 17 juni 1948 (nr 525) angående statsbidrag till byggande av fiskehamnar.

Sjöfartsstyrelsen (skr. 21/8 1964) föreslår, att anslaget uppföres med 4 000 000 kr.

Motiv

Den förhållandevis stora reservationen vid utgången av budgetåret 1963/64 beror huvudsakligen på att igångsättningen av vissa företag fördröjts av bl. a. svårigheter med markdispositionerna. Eftersläpningen beräknas kunna i stort sett tagas igen under budgetåret 1964/65.

Den år 1960 redovisade rullande femårsplanen för fiskehamnsbyggnader, som lämnats utan erinran av 1962 års riksdag, omfattade i huvudsak 24 förslag för sammanlagt ca 13 milj. kr. Efter utgången av budgetåret 1964/65 beräknas elva av dessa objekt, som i planen kostnadsberäknats till sammanlagt 3,75 milj. kr., ännu ej ha kunnat tilldelas statsbidrag. En eftersläpning i fråga om utförandet av planen föreligger sålunda, vilket sammanhänger med att vissa projekt blivit dyrare än förutsatt och att nya angelägna projekt erhållit statsbidrag före i planen upptagna projekt. Byggandet av fiskehamnar enligt en successivt kompletterad femårsplan bör fortgå i minst den takt, som fastställdes av riksdagen år 1962. Vid inventering har behov framkommit av en rad ytterligare fiskehamnar. Vidare synes behovet av smärre förbättringar i mindre fiskelägen bli allt större. I vad mån alla de anmälda behoven kommer att föreslås till statligt stöd blir föremål för närmare överläggningar med fiskeristyrelsen, vederbörande länsstyrelser och fiskarorganisationerna. Mot bakgrund härav och med hänsyn till inträffade prisökningar föreslås ett anslag av 4 milj. kr. för budgetåret 1965/66.

Departementschefen

Av den vid ingången av budgetåret 1964/65 befintliga reservationen om drygt 3 900 000 kr. var ett belopp om nära 2 200 000 kr. disponibelt för nya företag. Då för innevarande budgetår anvisats 3 000 000 kr., står sammanlagt 5 200 000 kr. till sjöfartsstyrelsens förfogande för nya företag. För nästa budgetår bör ett oförändrat anslag av 3 000 000 kr. ställas till styrelsens disposition för fortsatt utbyggnad av fiskehamnar enligt de riktlinjer som angavs i 1962 års statsverksproposition vid behandlingen av anslaget till bidrag till byggande av fiskehamnar.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med 3 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande av fiskehamnar m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.

D 18. Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	175 000	89 000
1964/65	175 000	
1965/66 (förslag)	534 000	

Sjöfartsstyrelsen (skr. 21/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 359 000 kr.

Motiv

För underhåll och drift av statens fiskehamnar och de under styrelsens förvaltning stående farlederna, för vilka utgifterna skall bestridas från detta anslag, fastställer Kungl. Maj:t inkomst- och utgiftsstat. Anslaget avser att täcka skillnaden mellan utgifterna och inkomsterna.

Löne- och underhållskostnaderna beräknas öka med 59 000 kr. Vidare torde viss muddring av Hjälmarens farleder erfordras. Kostnaden härför beräknas till 300 000 kr.

Departementschefen

Anslaget bör i enlighet med sjöfartsstyrelsens förslag uppföras med (175 000 + 359 000) 534 000 kr. för nästa budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 534 000 kr.

D 19. Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1963/64	2 000 000	1 054 200	2 724 500
1964/65	3 000 000		
1965/66 (förslag)....	4 000 000		

Med anslaget avses att som kollektiv restitution för erlagd bensinskatt disponera automobilskattemedel för ändamål, som tjäna den mindre sjöfartens intressen. Bidrag utgår till byggande och underhåll av hamnar, bryggor och farleder, avsedda att tjäna den mindre sjöfartens och motorbåtstrafikens intressen, med högst 90 % av den verkliga kostnaden inklusive projektering. Föreligger synnerliga skäl utgår bidrag även med högst 70 % av kostnaden för marklösen. Nuvarande principer för bidragsgivningen framgår av statsverkspropositionerna 1935 (VI ht p. 23) och 1964 (bil. 8, p. 49). Bestämmelserna för bidragsgivningen återfinnes i kungörelsen den 17 maj 1935 (nr 189) angående statsbidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder (ändr. 1955: 682 och 1964: 282).

Sjöfartsstyrelsen (skr. 21/8 1964) föreslår, att anslaget uppföres med 5 000 000 kr.

Motiv

Ökningen av antalet fritidsbåtar har fortskridit och behovet av hamnanläggningar blir alltmer framträdande. Det starkt stigande intresset för denna fråga har även avspeglats i ökad planeringsverksamhet på kommunalt håll. Det kan i framtiden bli aktuellt att anvisa medel för att iståndsätta vissa smärre kanaler, vilka bör bevaras för fritidsbåtar och annan turisttrafik. Styrelsen avser att utreda frågan. Fritidsutredningen har tidigare föreslagit ett belopp av 5 milj. kr. för budgetåret 1965/66. Sjöfartsstyrelsen anser förhållandena väl motivera detta anslagsbelopp.

Departementschefen

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 3 milj. kr. Det starkt stegrade intresset för fritidsverksamheten och det kraftigt ökade antalet fritidsbåtar motiverar att ytterligare medel ställes till förfogande. Jag föreslår därför en uppräknig med 1 milj. kr. I sammanhanget vill jag nämna, att jag vid behandlingen i det följande av väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond kommer att föreslå medelsanvisning för anskaffning av ett mudderverk huvudsakligen avsett för småbåtshamnar.

Anslaget bör således uppföras med (3 000 000 + 1 000 000) 4 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Övriga sjöfartsändamål

D 20. Handelsflottans pensionsanstalt: Administrationskostnader

	Anslag
1963/64	1 000
1964/65	1 000
1965/66 (förslag)	1 000

Beträffande formen för finansieringen av de med handelsflottans pensionsanstalts verksamhet förenade administrationskostnaderna gäller att av behållningen i den särskilda stödfonden för sjömanspensioneringen ett så stort belopp skall tagas till uppbörd under anslaget, som motsvarar summan av anstaltens avlöningar och omkostnader med avdrag för ett formellt belopp av 1 000 kr. Sistnämnda belopp utgör den anslagsmässiga nettoutgiften (jfr bil. 12 till statsverkspropositionen 1962 s. 225).

Direktionen över handelsflottans pensionsanstalt (skr. 31/8 1964) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

A. Posten Avlöningar är för budgetåret 1964/65 upptagen med.....	114 000
1. Assistent Ae 15—Ae 17.....	+ 1 584
2. Kanslibiträde Ao 7 — kontorist Ao 9	+ 1 044
3. Extra arbetsbiträde.....	+ 6 732
4. Försäkringsteknisk expertis.....	+16 500
5. Löneomräkning.....	+10 140
	150 000
B. Posten Omkostnader är för budgetåret 1964/65 upptagen med	20 000

Summan av posterna till avlöningar och omkostnader blir enligt direktiönens förslag (150 000 + 20 000) 170 000 kr. Till uppbörd under anslaget skulle sålunda tagas (170 000 — 1 000) 169 000 kr. och medelsanvisning å riksstaten ske med oförändrat 1 000 kr.

Motiv

A. 1. Genom den fortlöpande ökningen av pensionsanstaltens arbetsuppgifter har en förhållandevis allt större del kvalificerat arbete fallit på assistenten. Dennes tjänst bör därför höjas från Ae 15 till Ae 17.

A. 2. Även för innehavaren av kanslibiträdestjänsten har arbetsökningen medfört betydligt större ansvar. Tjänsten bör därför ändras till en kontoristtjänst i Ao 9.

A. 3. F. n. disponeras 4 200 kr. för extra arbetsbiträde. Arvode för sådant biträde förutses komma att utgå med 911 kr. för månad eller 10 932 kr. för år. En uppräknig av icke-ordinarie posten med 6 732 kr. är därför behövlig.

A. 4. En s. k. femårsundersökning rörande förhållandet mellan pensionsanstaltens tillgångar och inkomster samt pensionsföreskrifterna måste ske snarast. Härför bör beräknas ett belopp av 33 000 kr., varav hälften eller 16 500 kr. för budgetåret 1965/66.

B. Anslagsposten till omkostnader föreslås oförändrad.

Departementschefen

Jag har icke något att erinra mot direktionens beräkning av medelsbehovet för extra arbetsbiträde och försäkringsteknisk expertis. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag vidare medel för de av direktionen föreslagna lönegradsförändringarna.

Vid bifall till vad jag nu förordat kommer pensionsanstaltens administrationskostnader att uppgå till 170 000 kr. Enligt gällande ordning bör för att täcka dessa kostnader under anslaget tagas till uppbörd ett lika stort belopp från den särskilda stödfonden för sjömanspensioneringen. Avdrag skall i sammanhanget göras med endast ett formellt belopp av 1 000 kr., vilket utgör den anslagsmässiga nettoutgiften. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för handelsflottans pensionsanstalt, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande stat för handelsflottans pensionsanstalt, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Stat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	12 000
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	7 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	89 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	42 000
5. Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	20 000

Summa kr. 170 000;

Särskilda uppbördsmedel

Inflytande fondmedel 169 000

Nettoutgift kr. 1 000;

c) till *Handelsflottans pensionsanstalt: Administrationskostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 1 000 kr.

D 21. Statens sjöhistoriska museum: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	413 000	415 100
1964/65	1 308 000	
1965/66 (förslag)	1 427 000	

Statens sjöhistoriska museums nämnd (skr. 31/8 1964) föreslår att anslaget ökas med 239 000 kr.

	Ökning
1. Tjänsteförändringar	
lönegradsförändringar	9 864
2. Vikariats- och övertidsersättningar	3 000
3. Löneomräkning	76 136
4. Arvoden åt tillfällig personal, avlöning åt kollektivavtalsanställda m. m.	150 000
	239 000

Motiv

1. Med hänsyn till den förstärkning av museet ifråga om tjänster, som från och med innevarande budgetår skett i anslutning till Wasavarvets sammanföring med museet och till den därvid genomförda omorganisationen av detta, har nämnden för nästa budgetår ansett sig böra begränsa sina yrkanden till att avse vissa lönegradsförbättringar. Nämnden föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen 1 kamrerare i Ao 17 till Ao 19, 1 kansliskrivare i Ao 11 till kontorsskrivare i Ao 13 och 1 förste fotograf i Ae 11 till Ae 15.

2. Till följd av personalökningen, särskilt i fråga om antalet museivakter, bör nuvarande belopp till vikariats- och övertidsersättningar ökas med 3 000 kr.

4. För avlöningar till tillfällig personal — konsulter, tekniska specialister och kollektivavtalsanställda — under ett övergångsskede i samband med återuppbyggnaden av Wasa begärdes av nämnden för budgetåret 1964/65 sammanlagt 528 000 kr. Härav ställdes dock endast 400 000 kr. till förförskott. Även om mindre kostnadsbesparingar kunnat uppnås, kvarstår dock faktum, att nuvarande personalstat tills vidare i huvudsak måste bibehållas för de erforderliga konserverings- och restaureringsarbetena.

Med hänsyn härtill och till de höjda löner och ersättningar, som blivit följden av de nyligen träffade löneuppgörelserna, ser sig nämnden nödsakad, att senare under detta budgetår inkomma med begäran om extra medelstilldelning av 125 000 kr. I konsekvens härmed föreslår nämnden,

att förevarande post uppräknas med samma belopp för nästa budgetår. — Härutöver bör för detta år en uppräkning ske med ytterligare 25 000 kr. med hänsyn främst till de löne- och arvodeshöjningar, som för år 1965 slår igenom för helt år.

Departementschefen

Museinämndens beräkning av medelsbehovet för vikariats- och övertidsersättningar samt löneomräkning kan jag godtaga, medan ökningen under posten till avlöningar till tillfällig personal torde begränsas till 40 000 kr. Nämndens förslag om lönegradsförändringar är jag icke beredd att tillstyrka.

Anslaget bör i enlighet med det anförda upptagas med (1 308 000 + 119 000) 1 427 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens sjöhistoriska museum, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	128 000
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	600
3. Avlöningar till tillfällig personal	440 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	500 000
5. Rörligt tillägg, förslagsvis	358 400

Summa kr. 1 427 000;

b) till *Statens sjöhistoriska museum*: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 427 000 kr.

D 22. Statens sjöhistoriska museum: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	68 000	69 600
1964/65	208 000	
1965/66 (förslag)	215 000	

Statens sjöhistoriska museums nämnd (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 22 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66		
		Mynd.	Dep:t	
1. Sjukvård m.m.	3 000	+	2 000	
2. Övriga expenser	90 000	+	5 000	
3. Till Kungl. Maj:ts disposition.....	15 000	+	15 000	
		+	22 000	
			+	7 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptager jag anslaget till (208 000 + 7 000) 215 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjöhistoriska museum: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 215 000 kr.

D 23. Statens sjöhistoriska museum: Underhåll och ökning av samlingarna

	Anslag
1963/64	4 000
1964/65	10 000
1965/66 (förslag)	10 000

Statens sjöhistoriska museums nämnd (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Nettoinkomsten av verksamheten vid museets modellverkstad ävensom inflytande biljettintäkter och gåvomedel m. m. vid museet och Wasavarvet skall — sedan från dessa dragits direkta kostnader för separatutställningar och dylikt — tagas till uppbörd å förevarande anslag. Inom ramen för de intäkter, som sålunda bedömes komma att tillföras anslaget, och de medel, som särskilt anvisas under detta, fastställer Kungl. Maj:t en stat för anslagets användning. Beträffande tillämpningen av staten gäller att utgiftsposterna må överskridas i samma mån som de verkliga inkomsterna överstiger de i staten beräknade, dock med vissa inskränkningar i fråga om ett par poster.

Nämnden erinrar om att de i innevarande års stat upptagna utgiftsposterna avseende Wasa belöper sig till 684 000 kr. För nästa budgetår bör för ändamålet beräknas 784 000 kr., av vilket belopp 50 000 kr. avser yttre vakthållning, 75 000 kr. dykarundersökningar, 445 000 kr. konservering, 25 000 kr. förbultning och förstärkning av skrovet, 5 000 kr. drift och underhåll av vissa anläggningar, 15 000 kr. extra fotokostnader, 35 000 kr. restaureringsarbeten samt 134 000 kr. PR-verksamhet.

För monterutrustning vid museet och övriga utgifter räknas med oförändrat 15 000 resp. 1 000 kr. — De beräknade utgifterna för nästa budgetår blir sålunda sammanlagt (784 000 + 15 000 + 1 000) 800 000 kr.

Vad avser inkomsterna har dessa för innevarande budgetår beräknats till 690 000 kr. Med ledning av utvecklingen av biljettintäkter och övriga inkomster under de närmast föregående åren och hittills i år har nämnden ansett sig kunna räkna med en sammanlagd inkomst för nästa budgetår om 790 000 kr., i vilket belopp då inräknats en betryggande säkerhetsmarginal.

För att täcka det förenämnda utgiftsbehovet skulle därmed utöver de

beräknade inkomsterna erfordras en medelsanvisning under anslaget av (800 000 — 790 000) 10 000 kr., vilket är samma belopp som ställts till förfogande för innevarande budgetår.

Departementschefen

I enlighet med museinämndens förslag torde anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Statens sjöhistoriska museum: Underhåll och ökning av samlingarna* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kr.

D 24. Läkundersökning av sjöfolk

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	750 000	584 200
1964/65	750 000	
1965/66 (förslag)	750 000	

Medicinalstyrelsen (skr. 19/8 1964) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Från anslaget bestrides kostnader för dels läkarundersökning av sjöfolk i samband med inskrivning vid sjömanshus och vid påmönstring å fartyg, dels läkarkontroll av sjömän.

Medicinalstyrelsen har utgått från att antalet under budgetåret 1965/66 nyinskrivna vid sjömanshus kommer att uppgå till ca 5 000. En grundlig läkarundersökning av alla dessa medför en kostnad för statsverket av 75 000 kr. Av de sjömän som under budgetåret är inskrivna vid sjömanshus torde ca 40 000 komma att genomgå förnyad läkarundersökning. Hälften av dessa avses undergå en grundlig läkarundersökning, vilket innebär en utgift för statsverket av 300 000 kr. För återstoden torde en kontrollundersökning av lungorna vara tillfyllest, vilket beräknas ta i anspråk 200 000 kr. I samtliga nu nämnda fall tillkommer röntgen- eller skärmbildsundersökning av lungorna. Härtill erfordras 200 000 kr. För budgetåret 1965/66 kan sålunda det totala medelsbehovet beräknas till (75 000 + 300 000 + 200 000 + 200 000) 775 000 kr.

En del av undersökningarna kommer sannolikt att utan kostnad för statsverket äga rum i utlandet. Med hänsyn härtill och till en viss osäkerhet ifråga om beräkningsgrunderna torde det vara möjligt att begränsa medelsbehovet till 750 000 kr.

Departementschefen

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag bör anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Läkarundersökning av sjöfolk* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 750 000 kr.

D 25. Bidrag till vissa resor av sjöfolk

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	90 000	82 200
1964/65	600 000	
1965/66 (förslag)	600 000	

Sjöfartsstyrelsen (skr. 21/8 1964) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

För innevarande budgetår har av anslaget 500 000 kr. ställts till utrikesdepartementets förfogande för att möjliggöra fria hemresor för sjömän i utrikes fart. Vidare har 100 000 kr. ställts till järnvägsstyrelsens förfogande för att bereda lägre biljettkostnader för sjömän i utrikes fart vid vissa resor inom landet.

Enligt järnvägsstyrelsen uppgick belastningen å styrelsens del av anslaget under tiden maj 1963—april 1964 till 79 700 kr. Statens järnvägars biljettpriser har den 1 juli 1964 höjts med i genomsnitt 5 å 6 %. Sjöfartsstyrelsen föreslår, att den för järnvägsstyrelsen avsedda delen av anslaget bestämmes till oförändrat belopp eller 100 000 kr.

Beträffande den för utrikesdepartementet avsedda delen av anslaget är det vanskeligare att beräkna anslagsbehovet på grund av flera osäkra faktorer. Den 1 januari 1963 utvidgades rätten till fri hemresa att omfatta även i handelsflottan anställda utländska sjömän. Rätten har ytterligare vidgats fr. o. m. år 1964. Kvalifikationstiden har således sänkts och rätten till fri hemresa gäller numera under vissa förutsättningar även vid semester och tjänstledighet. Vidare har sjöfartens huvudorganisationer överenskommit att Sveriges redareförening skall rekommendera sina medlemmar att för vissa fall ge de ombordanställda rätt till fri hemresa redan efter nio månaders tjänst, d. v. s. efter en kortare tid än den som gäller för rätt till statligt bidrag.

Sjöfartsstyrelsen föreslår, att den del av anslaget, som skall ställas till utrikesdepartementets förfogande, bestämmes till oförändrat 500 000 kr.

Departementschefen

Jag har inte något att erinra mot sjöfartsstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår. Anslaget torde således böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till vissa resor av sjöfolk* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kr.

D 26. Avsättning till handelsflottans välfärdsfond

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	370 000	343 300
1964/65	370 000	
1965/66 (förslag)	370 000	

Handelsflottans välfärdsråd (skr. 31/8 1964) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Enligt lagen den 30 juni 1948 (nr 495) om avgifter till välfärdsanordningar för sjöfolk skall, förutom bidrag av allmänna medel, till sådana anordningar från sjömän och redare utgå en särskild välfärdsavgift. Statens bidrag till löpande utgifter för välfärdsarbetet skall uppgå till samma belopp, som inflyter i avgifter från sjömän och redare.

Under första halvåret 1964 influtna välfärdsavgifter har uppgått till nära 158 000 kr. Viss osäkerhet måste emellertid känneteckna anslagsberäkningen. Välfärdsrådet hemställer, att anslaget upptages med oförändrat belopp eller med 370 000 kr.

Departementschefen

I enlighet med välfärdsrådets förslag torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till handelsflottans välfärdsfond* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 370 000 kr.

D 27. Understöd åt skärgårdsrederier m.m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1963/64	300 000	267 200	64 000
1964/65	350 000		
1965/66 (förslag)	350 000		

Från förevarande anslag bestrides vissa kostnader för upprätthållande av båttrafiken i delar av Stockholms skärgård.

Departementschefen

I föregående års statsverksproposition (bil. 8, p. 57) redogjorde jag vid behandlingen av förevarande anslag för de förhållanden som lett fram till bl. a. ett mellan företrädare för staten, Stockholms stad och Stockholms läns landsting, å ena, samt Vaxholms stad, å andra sidan, den 10 april 1963 träffat avtal om båttrafik i vissa delar av Stockholms mellersta skärgård under tiden den 1 oktober 1964—den 30 september 1984. Jämlikt i propositionen framlagt förslag godkände riksdagen för sin del avtalet. Härjämte bemyndigade riksdagen Kungl. Maj:t att i enlighet med i propositionen angivna riktlinjer träffa avtal om understöd för upprätthållande av viss sjötrafik i Blidö—Yxlan-området.

Enligt förenämnda avtal med Vaxholms stad skall staden svara för 7 % av underskottet å den enligt avtalet bedrivna trafiken, medan staten, Stockholms stad och Stockholms läns landsting svarar för återstående 93 %. Trafiken bedrivs av det av Vaxholms stad ägda Waxholms ångfartygs aktiebolag. I syfte att åstadkomma en sådan fördelning av bidragen till täckande av underskottet, att de av trafiken berörda skärgårdskommunerna tillsammans svarar för 10 % därav, har förhandlingar inletts med representanter för Ljusterö, Österåkers och Värmdö kommuner. Förhandlingarna har lett till två den 17 september 1964 träffade avtal med de två förstnämnda kommunerna. Avtalen, som godkänts av Kungl. Maj:t den 23 oktober 1964, föreskriver bl. a. att envar av nämnda kommuner skall svara för 1 % av underskottet. Härigenom kommer staten, Stockholms stad och landstinget att svara för sammanlagt 91 % av underskottet. Statens bidrag beräknas därför bli reducerat till ca 310 000 kr. under första året.

I sammanhanget vill jag även erinra om att den 30 juni 1964 avtal träffats med Blidö kommun om båttrafik i Blidö—Yxlan-området för en tioårsperiod räknat från den 1 oktober 1964. I enlighet med riksdagens förenämnda bemyndigande godkändes avtalet av Kungl. Maj:t den 26 augusti samma år. I avtalet föreskrives, att Blidö kommun skall bedriva tillfredsställande reguljär båttrafik mellan Bromskär (med vissa alternativ) och öarna Norröra, Söderöra, Svartlöga och Rödlöga enligt viss trafikplan. Blidö kommun svarar för 10 % av underskottet och resten fördelas mellan staten, Stockholms stad och Stockholms läns landsting enligt samma grunder som angivits i avtalet med Vaxholms stad. Statens bidrag beräknas första året uppgå till högst 18 400 kr. Även denna trafik ombesörjes av det av Vaxholms stad ägda Waxholms ångfartygs aktiebolag enligt ett mellan Blidö kommun och bolaget träffat avtal.

I och med nu föreliggande avtal torde trafikförsörjningen för Stockholms norra och mellersta skärgårdar vara tryggad för lång tid. Jämlikt Kungl.

Maj:ts beslut den 28 juni 1963 pågår utredning rörande den reguljära båttrafiken i Stockholms södra skärgård. Förslag i denna fråga beräknas kunna framläggas under år 1965.

Statens andel av understödet till trafiken i norra och mellersta delarna av Stockholms skärgård under budgetåret 1965/66 beräknas till 350 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt skärgårdsrederier m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kr.

D 28. Avveckling av vissa avgifter för sjöfarten i Stockholm

	Anslag
1965/66 (förslag)	1 540 000

I. Inledning

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade statsrådet och chefen för handelsdepartementet den 9 januari 1963 landshövdingen Anders Tottie att vara sakkunnig med uppdrag att, efter överläggning med vederbörande intressenter, framlägga förslag om avveckling av vissa avgifter för sjöfarten i Stockholm. Med skrivelse den 1 augusti 1963 överlämnade den sakkunnige förslag till uppgörelse i frågan.

Över skrivelsen har, efter anmodan, *yttranden* avgivits av sjöfartsstyrelsen, kammarkollegium, statskontoret, kommerskollegium (efter hörande av Stockholms handelskammare och Svenska hamnförbundet) och överståthållarämbetet (efter hörande av Stockholms stadskollegium). Härjämte har yttranden avgivits av Sveriges redareförening och Stockholms rederiförening.

II. Den sakkunnige

Den sakkunnige erinrar inledningsvis om att Stiftelsen Danviks hospital samt Stockholms borgerskaps änkehus driver hem i resp. Nacka och Stockholm, där vård lämnas åt behövande äldre och sjuka. Båda inrättningarna äger uppbära vissa avgifter — danvikspenningar resp. fattigpenningar — av sjöfarten på Stockholm. Hospitalet har denna rätt sedan 1500-talet och änkehuset på grund av Kungl. brev den 4 juli 1724. I samband med övergången till nytt skeppsmätningssystem förordnade Kungl. Maj:t den 17 december 1954, att ifrågavarande avgifter fr. o. m. den 1 januari 1955 skulle till vardera inrättningen utgå med 7 öre för varje tiotal ton av från utrikes ort till Stockholm ankommande fartygs nettodräktighet. Tullverket omhänderhar uppbörden av avgifterna och äger enligt Kungl. Maj:ts beslut den 27 september 1940 uppbära ersättning motsvarande 6 % av under året influtna avgifter. Med frånräknande härav har danvikspenningarna resp.

fattigpenningarna under åren 1958—1962 tillfört hospitalet resp. änkehuset en årlig inkomst av ca 26 000 kr.

Danvikspenningarna och fattigpenningarna har enligt den sakkunnige i olika sammanhang förklarats vara en olämplig belastning på sjöfarten. Sjöfartsavgiftssakkunniga av 1924 har sålunda, under framhållande av att avgifternas ändamål vore varken statligt eller kommunalt och för sjöfarten i stort sett alldeles ovidkommande, betecknat avgifterna såsom skatteförläningar — något som jämväl vittnar om deras otidsenlighet. Mot bakgrunden av de sålunda gjorda uttalandena synes det den sakkunnige icke råda tvivel om att avgifterna bör avskaffas. Då emellertid såväl Stiftelsen Danviks hospital som Stockholms borgerskaps änkehus kan åberopa sekelgammal hävd för rättigheten att uppbära avgifterna — vilken med fog kan beträffande båda avgifterna antagas åtminstone i äldre tid ha varit av privilegienatur — samt inkomstkällan därav utgjort, särskilt för borgerskapets änkehus, ett icke obetydligt tillskott till hemmens ekonomi, anser den sakkunnige, att institutionerna icke kan frånhändas avgifterna med mindre de beredes full kompensation för inkomstbortfallet.

Den förbättring folkpensionsförmånerna efter hand undergått har utnyttjats av hospitalet och änkehuset till viss förhöjning av pensionärsavgifterna, vilket likväl icke hindrat att institutionerna haft att redovisa inkomstunderskott under de senaste åren. I årsberättelser för åren 1961 och 1962 redovisar sålunda Danviks hospital ett inkomstunderskott av ca 127 500 kr. resp. 134 700 kr., medan änkehusets underskott under samma år utgjorde 22 200 kr. resp. 51 300 kr. Berörda förhållanden visar enligt den sakkunnige, att det icke varit möjligt, att med utgångspunkt från de höjda folkpensionsförmånerna söka lösa frågan om en avveckling av de båda sjöfartsavgifterna. Då Stockholms stad förklarat sig icke vilja genom ekonomiskt stöd medverka till en avlösning av avgifterna och något frivilligt åtagande av sådant slag heller icke ansetts kunna påräknas från sjöfartsintressets sida eller från annat håll, har en inlösning av avgifterna mot ersättning av statsmedel för den sakkunnige framstått som enda möjliga lösningen av frågan.

Den sakkunnige — som betonat att det för honom gällt att söka uppnå en på frivillighet grundad överenskommelse om avveckling av avgifterna — har med Stiftelsen Danviks hospital och Stockholms borgerskaps änkehus träffat preliminära överenskommelser att danvikspenningarna och fattigpenningarna må avlösas mot en engångsersättning till vardera institutionen av 770 000 kr., att gäldas av statsmedel. De båda sjöfartsavgifterna har härvid förutsatts upphöra från och med den 1 juli 1964. Ersättningarna har beräknats som ett efter 3,5 % kapitaliserat värde av de till 27 000 kr. avrundade årsinkomsterna för 1962. Kapitaliseringsprocenten har valts med hänsyn till nödvändigheten för institutionerna att göra en värdebeständig placering.

Vid bifall till förslaget borde enligt den sakkunnige å riksstaten anvisas ett anslag av 1 540 000 kr. till inlösen av danviks- och fattigpenningarna.

III. Yttrandena

Förslaget till avveckling av danvikspenningarna och fattigpenningarna tillstyrkes av *sjöfartsstyrelsen*, *kammarkollegium*, *kommerskollegium*, *överståthållarämbetet*, *Sveriges redareförening* och *Stockholms rederiförening*. *Statskontoret*, som ifrågasätter huruvida icke nya förhandlingar borde upptagas i frågan, vill med hänsyn till föreliggande omständigheter ej motsätta sig bifall till förslaget.

Sjöfartsstyrelsen anför, att avgifterna, vilka uttages av såväl svenska som utländska fartyg, är oförenliga med modernt tänkesätt. Existensen av desamma i ett land som vårt kan också tänkas tjäna som ursäkt för länder med primitiva skattesystem vid försök att beskatta den internationella sjöfartsnärings; åtgärder som Sverige i andra sammanhang strävar att förhindra. Enligt *kammarkollegium* torde otidsenligheten av sådana pålagor som danvikspenningarna och motsvarande avgift till Stockholms borgerskaps änkehus ligga i öppen dag, varför det är önskvärt att avgifterna avvecklas. Även *kommerskollegium* hälsar förslaget om avveckling av avgifterna med tillfredsställelse.

Beträffande ifrågavarande institutioners rätt till ersättning vid en avveckling av avgifterna anför *kammarkollegium* bl. a. följande. Med hänsyn till den mycket långa tid hospitalet och änkehuset åtnjutit avgifterna synes det icke böra komma ifråga att avhända institutionerna avgifterna utan tillfredsställande kompensation. När man under 1800-talet såsom ett led i den blivande grundskatteavskrivningen till kronan indrog de ränte- och tiondeanslag, vilka utgått till allmänna eller enskilda verk och inrättningar, godtog man i princip grundsatsen om full ersättning till indelningshavarna för de mistade inkomsterna. Härför beviljades statsanslag, s. k. indelningsersättningar.

I fråga om förslaget, att kostnaden för avgifternas avskaffande skall stanna på statsverket understryker *sjöfartsstyrelsen* att med hänsyn till avgifternas tillkomst och ändamål skäl saknas att belasta sjöfarten med ifrågavarande kostnader. Enligt *Sveriges redareförening* motsätter sig sjöfartsnärings bestämt, att en avlösning på ena eller andra sättet skulle komma att belasta fartygen.

Icke heller *kommerskollegium* finner anledning låta sjöfarten bidra till kostnaderna för en avveckling av avgifterna. Däremot synes det icke helt omotiverat med ett bidrag från Stockholms stad till en avveckling, då inrättningarna kan antagas komma att också i fortsättningen innebära ett betydande stöd åt stadens åldringsvård. Några formella förutsättningar för att kunna göra ett bidragskrav gällande gentemot staden föreligger emellertid knappast. Med hänsyn härtill synes det godtagbart att kostnaden i sin helhet stannar på statsverket. Enligt *statskontoret* är ca 300 av de omkring 350 personer som f. n. är intagna på Danviks hospital från Stockholm. Vidare finnes

på Stockholms borgerskaps änkehus plats för ca 60 pensionärer, som måste vara änkor efter burskapsägande borgare i Stockholms stad. Institutionerna kan anses sedan flera sekler ha lämnat faktiskt stöd åt Stockholms stads åldringsvård. Bärande skäl föreligger sålunda enligt statskontoret för att staden borde deltaga i kostnaderna för avlösning av ifrågavarande avgifter.

Beträffande storleken av de föreslagna avlösningsbeloppen anför *kammar-kollegium* att intet synes vara att erinra mot det årsvärde av 27 000 kr. å vardera avgiften, som lagts till grund för engångsersättningarnas bestämmande. Den valda kapitaliseringsprocenten 3,5 måste emellertid betecknas som mycket förmånlig för institutionerna. Då den utgör ett förhandlingsresultat, vars godtagande torde utgöra en förutsättning för hela uppgörelsen, vill ämbetsverket i nuvarande läge ej motsätta sig förslaget på denna punkt. Även *kommerskollegium* anser, att ersättningen beräknats efter en tämligen låg räntefot, men då hänsyn icke tagits till den inkomststegring, som skulle blivit följden av den fortgående trafikökningen, bör det överenskomna beloppet kunna godtagas.

Statskontoret erinrar om att i flera andra fall, då det gällt att fastställa en engångsersättning, beloppet bestämts genom kapitalisering efter 4 eller 5 %. Om man räknar med kapitalisering efter 4 % i stället för 3,5 % och en årlig nettotinkomst på 27 000 kr. blir engångsersättningen till vardera institutionen 675 000 kr. Skillnaden mellan en sådan ersättning och den av utredningsmannen föreslagna blir totalt 190 000 kr. Statskontoret anför vidare att man vid bestämmandet av basbeloppet för kapitaliseringen utgått från den för år 1962 uppburna nettotinkomsten av avgifterna. Det synes emellertid finnas skäl för att i stället utgå från medelinkomsten under viss längre tidsperiod. Därest man räknade med medelinkomsten för de båda institutionerna under den i utredningen nämnda perioden 1958—1962 d. v. s. 26 150 kr., skulle engångsersättningen minskas med ytterligare ca 40 000 kr.

IV. Departementschefen

Sedan flera hundra år tillbaka belastas den utrikes sjöfarten på Stockholm med särskilda avgifter, nämligen dels de s. k. danvikspenningarna, som tillfaller Stiftelsen Danviks hospital, och dels de s. k. fattigpenningarna, vilka tillfaller Stockholms borgerskaps änkehus. Uppbörderna av avgifterna omhänderhas av tullverket, som äger uppbära viss ersättning härför. Då frågan om avgifternas fortbestånd aktualiserats i olika sammanhang, tillkallades den 9 januari 1963 en särskild sakkunnig med uppdrag att, efter överläggning med vederbörande intressenter, framlägga förslag om avgifternas avveckling. Med skrivelse den 1 augusti 1963 har den sakkunnige överlämnat förslag till uppgörelse i frågan. Förslaget innebär, att danviks- och fattigpenningarna skall av staten avlösas mot en engångsersättning av 770 000 kr. till envar av Stiftelsen Danviks hospital och Stockholms bor-

gerskaps änkehus. Ifrågavarande belopp har beräknats som ett efter 3,5 % kapitaliserat värde av vardera institutionens till 27 000 kr. avrundade årsinkomst av avgifterna. Slutligen skulle enligt förslaget avlösningen ske senast den 1 juli 1964.

Remissinstanserna har tillstyrkt den sakkunniges förslag. Statskontoret har emellertid ifrågasatt, huruvida icke nya förhandlingar borde upptagas i frågan, då bl. a. bärande skäl enligt ämbetsverkets mening föreligger för att Stockholms stad skall deltaga i kostnaderna för avlösningen. I anslutning härtill vill jag erinra om att danviks- och fattigpenningarna behandlats i prop. 1964: 157. Till grund för propositionen låg bl. a. en inom finansdepartementet upprättad promemoria angående avveckling av vissa av städernas särskilda rättigheter och skyldigheter i förhållande till staten. I förevarande avseende anfördes i promemorian att det syntes rimligt, att Stockholms stad i fortsättningen svarade för hospitalets och änkehusets ekonomi. Denna fråga borde regleras genom avtal med staden i samband med den i promemorian berörda avvecklingen av städernas rättigheter och skyldigheter. I yttrande över promemorian avvisade stadskollegiet i Stockholm bestämt förslaget under hänvisning till det tidigare förslaget, att staten skulle avlösa avgifterna genom en engångsersättning till envar av de båda institutionerna. Föredragande departementschefen förklarade sig mot Stockholms stads avstyrkande icke beredd att förorda departementspromemorians förslag rörande danviks- och fattigpenningarna, utan förordade att frågan om avlösning av dessa avgifter skulle tagas upp i annat sammanhang.

För egen del vill jag anföra följande. Den form av pålaga som danviks- och fattigpenningarna utgör hänför sig till gångna tiders förhållanden. Då några skäl att belasta sjöfarten med dessa avgifter icke längre kan anföras, bör de avskaffas. Stiftelsen Danviks hospital och Stockholms borgerskaps änkehus bör emellertid icke fränhändas den inkomstkälla avgifterna utgör utan att de beredes kompensation härför. Vissa skäl har anförts mot att staten ensam skulle svara för hela ersättningsbeloppet. Å andra sidan utgör den sakkunniges förslag till uppgörelse ett förhandlingsresultat och därtill kommer önskvärdheten av att en avlösning kommer till stånd snarast möjligt. Jag är därför beredd att förorda, att ersättningarna helt bestrides med statsmedel. Jag har icke något att erinra mot de föreslagna ersättningsbeloppens storlek. Ersättningarna bör således bestämmas till 770 000 kr. för ett vart av hospitalet och änkehuset, d. v. s. sammanlagt 1 540 000 kr. De båda institutionerna har förklarat sig villiga att avstå från rätten till danviks- resp. fattigpenningarna fr. o. m. den 1 juli 1965 under förutsättning att ersättningarna samtidigt utbetalas till dem.

Vid bifall till vad jag nu förordat bör för nästa budgetår ett särskilt anslag av 1 540 000 kr. benämnt Avveckling av vissa avgifter för sjöfarten i Stockholm uppföras å riksstaten under sjätte huvudtiteln.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) besluta om avveckling av de s. k. danviks- och fattigpenningarna i enlighet med vad jag föreslagit i det föregående;

b) till *Avveckling av vissa avgifter för sjöfarten i Stockholm* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 1 540 000 kr.

E. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

E 1. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	6 336 000	6 640 600
1964/65	6 920 000	
1965/66 (förslag)	7 767 000	

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 1 701 000 kr.

1. Personalförändringar

	Ökn. el. minskn.
Väderleksbyrån	
Maritima avdelningen	
a) 1 byråinspektör Ae 17	+ 27 939
b) 1 kontorsbiträde Af 2/Ae 5	+ 15 034
Aerologiska avdelningen	
c) minskat medelsutrymme till följd av beslutad indragning av fem tjänster som kartbiträde	— 37 585
Veckoproggnosavdelningen	
d) 1 förste statsmeteorolog Ae 25	+ 42 220
e) 1 meteorologassistent Ae 11	+ 20 479
f) 1 kontorsbiträde Af 2/Ae 5	+ 15 034
Klimatbyrån	
Klimatavdelningen	
g) 1 förste meteorologassistent Ae 13	+ 22 702
Instrumentavdelningen	
h) 1 tekniker Ae 11	+ 20 479
Aerologiska stationer	
i) 1 förste meteorologassistent Ae 15 (Kiruna)	+ 25 189
j) 1 förste meteorologassistent Ae 13 (Kiruna)	+ 22 702
k) 3 meteorologassistenter Ae 11 (Kiruna)	+ 61 437
Hydrologiska byrån	
Hydrologiska och hydrografiska avdelningen	
l) 1 förste hydrologassistent Ae 15	+ 25 189
m) 1 förste hydrologassistent Ae 13	+ 22 702
n) 1 kanslibiträde Ae 7	+ 16 673
o) 1 kontorsbiträde Af 2/Ae 5	+ 15 034
Forsknings- och undervisningsavdelningen	
p) 1 förste statsmeteorolog Ae 25	+ 42 220
q) 1 statsmeteorolog Ae 23	+ 38 075
r) 1 förste meteorologassistent Ae 15	+ 25 189
Kansliavdelningen	
s) 1 byråassistent Ae 17	+ 27 939
t) 1 personalkonsulent (kanslist Af 9/Ae 15)	+ 22 702
u) 1 kansliskrivare Ae 11	+ 20 479
v) 1 biblioteksassistent Ae 11	+ 20 479
x) 1 kontorist Ae 9	+ 18 482
Diverse	
y) Tillfällig arbetshjälp m. m.	
ya) vid aerologiska stationen i Kiruna	+ 20 000
yb) för utredningar i databehandlingsfrågor inom klimat- och kansliavdelningarna	+ 45 000
yc) vid forsknings- och undervisningsavdelningen	+ 45 000
z) Arvode åt arkivarie	+ 15 000
å) Utökad observationstjänst	+ 4 000

2. Tjänsteförändringar

a) Lönegradsförändringar.....	+	36 022
b) Ändrad anställningsform.....	+	43 778
c) Vissa arvodesfrågor (ökade observatörsarvoden).....	+	150 000

3. Löneomräkning.....	+	811 407
		+1 701 000

Motiv

Institutet erinrar om sina tidigare förslag till organisatoriska förändringar av innebörd bl. a. att kansliavdelningen och flygväderleksavdelningen ombildas till byråer. Då det nu under alla förhållanden blir aktuellt med en undersökning av institutets organisation från synpunkten av instrumentavdelningens och databehandlingsgruppens ställning inom denna, är avsikten att i sammanhanget även taga upp övriga aktuella organisationsfrågor till behandling. I avvaktan på resultatet av dessa överväganden har institutet i årets petitaskrivelse begränsat sina yrkanden till sådana förstärkningar och lönegradsförändringar, som oberoende av organisationsspörsmålen erfordras för att verksamheten skall kunna bedrivas på ett tillfredsställande sätt och för att vissa befattningshavare skall få mot sina arbetsuppgifter svarande löneställningar.

1. a) Tjänsten föreslås inrättad jämlikt rekommendation av meteorologiska världsorganisationen (WMO). Innehavaren av densamma skall ha till uppgift att inspektera de meteorologiska stationer, som institutet anordnat ombord på handelsfartyg. Vederbörande skall även biträda inom kusttjänsten.

1. b) Befattningshavaren skall biträda vid sammanställningen och utskriften av den dagliga isberättelsen under vintern samt med is klimatologiskt arbete under sommaren.

1. c) Från och med januari 1965 skall fem tjänster som kartbiträde på aerologiska avdelningen indragas som följd av övergång till numerisk databehandling. För innevarande budgetår har detta föranlett ett minskat medelsbehov motsvarande bortfallet av ett halvt års löner för ifrågakvarande tjänster. För nästa budgetår kan återstående hälft av lönesumman borträknas.

1. d)—f) Arbetet inom institutet på att utsträcka prognostiderna bör enligt rekommendation av meteorologiska och hydrologiska rådet i första hand inriktas på upprättandet av veckoprognoser. För att i enlighet med denna rekommendation kunna bedriva arbete med femdagarsprognoser avseende temperatur och nederbörd under sommarhalvåret måste veckoprognosavdelningen kraftigt förstärkas. Då institutet begränsar sina yrkanden till ifrågakvarande tre tjänster, utgår det från att ytterligare förstärkning kan erhållas genom uppdragsverksamhet på prognosområdet.

1. g) Befattningshavaren skall inom klimatavdelningen biträda vid rutinbearbetningen av det klimatstatistiska materialet samt göra sammanställ-

ningar av meteorologiskt material för publiceringsverksamheten, kontrollera inkommande väderleksjournaler etc.

1. h) Genom inrättandet av tjänsten kan instrumentavdelningens ingenjörer befrias från vissa arbetsmoment av rutinkaraktär.

1. i)—k) Som institutet framhöll i 1963 års petitaskrivelse, är det nödvändigt att inrätta en aerologisk station i övre Norrland och lämpligen då i Kiruna, om tillfredsställande aerologiska uppgifter skall kunna erhållas från denna del av landet. Stationens tillskapande har också förordats av såväl WMO som internationella luftfartsorganisationen (ICAO). Institutet förutsätter, att stationen redan från början skall kunna utföra höjdvindmätningar och att personalbehovet anpassas därefter. Höjdvindinstrumentet i Torslanda avses därvid överflyttat till Kiruna, sedan Torslanda erhållit en kombinationsradar. Instrumentet är emellertid mer personalkrävande än en radar, varför viss tillfällig arbetshjälp utöver de här föreslagna tjänsterna erfordras i Kiruna. Medel härför äskas under punkten 1. ya).

1. l) och o) Arbetet med att för fastighetstaxering avge intyg om värdet av vattenfallsrätter belastar i hög grad verksamheten inom den hydrologiska avdelningen. Intygen, som institutet förutsattes tillhandahålla allmänheten utan kostnad, innefattar uppgifter, vilka kräver ett omfattande utredningsarbete. Då en ny allmän fastighetstaxering förestår, kan en betydande eftersläpning väntas uppstå i fråga om andra uppgifter inom avdelningen, såvida denna icke förstärkes med särskild personal.

1. m)—n) Den hydrologiska avdelningen har på grund av otillräcklig personal svårigheter att medhinna angelägna arbetsuppgifter. Särskilt har utvecklingsarbetet måst eftersättas. Då det f. n. är svårt att uppbringa ny personal med högre utbildning, är det angeläget att befintlig sådan effektivt utnyttjas. Med sikte härpå bör mera rutinbetonade uppgifter såvitt möjligt avlastas på assistent- och biträdespersonal.

1. p) Som framhållits i 1963 års petitaskrivelse är — efter rekommendationer av FN och WMO — en omfattande internationell aktivitet f. n. inriktad på att för meteorologisk forskning och praktisk väderlekstjänst utnyttja möjligheterna att medelst satelliter insamla meteorologiska uppgifter. Det är av stor betydelse, att institutet får möjlighet att delta i det internationella samarbetet på området och att det för det praktiska utnyttjandet inom landet av framkommet material kan bedriva visst forsknings- och utvecklingsarbete. Härför erfordras en tjänst som förste statsmeteorolog.

1. q)—r) För att förbättra den av institutet bedrivna prognosttjänsten krävs en forskning inom väderlekslärans område, som siktar till att dels kontinuerligt förbättra de nuvarande prognosmetoderna, dels utveckla nya. Det sistnämnda är nödvändigt med hänsyn bl. a. till prognosunderlagets successivt ändrade karaktär. I sammanhanget hänvisas till övergången i allt större utsträckning till numeriska kartor som underlag för prognosarbetet, vilket kräver en delvis ny metodik vid utnyttjandet. Med hänsyn till den betydelse

som ifrågavarande forskning har, är det angeläget att forsknings- och undervisningsavdelningens resurser för ändamålet förstärkes genom inrättandet av ifrågavarande tjänster. Medel till viss ytterligare arbetshjälp yrkas under 1. yc).

1. s) Vederbörande skall inom kansliavdelningens personalsektion svara för matrikelföring och statistisk redovisning av personal, förberedande handläggning av personalärenden etc.

1. t) Med hänsyn till det relativt stora antalet unga, företrädesvis kvinnliga befattningshavare vid institutet, vilka rekryteras från olika delar av landet, bör en personalkonsulent finnas, som kan hjälpa de anställda tillrätta i olika hänseenden.

1. u) För uträkning av avlöningar, obekvämetstillägg etc. till institutets ca 600 befattningshavare bör — utöver den kontorist som f. n. disponeras för ändamålet — finnas en kansliskrivare i Ae 11.

1. v) Med hänsyn till bibliotekets storlek och betydelse såväl för den meteorologiska och hydrologiska forskningsverksamheten inom och utom institutet som för undervisningen och den löpande tjänsten vid detta bör som biträde åt bibliotekarien finnas en biblioteksassistent i Ae 11.

1. x) Med hänsyn till den successivt ökade arbetsbördan inom kansliavdelningens avlöningskontor bör detta förstärkas med en kontoristtjänst.

1. ya) För den tillfälliga arbetshjälp, som enligt 1. i) — k) i det föregående erfordras vid en aerologisk station i Kiruna, beräknas 20 000 kr.

1. yb) För tillfällig arbetshjälp i samband med utredningar i databehandlingsfrågor erfordras 45 000 kr. Härav avser 30 000 kr. klimatavdelningens och 15 000 kr. kansliavdelningens verksamhetsområde.

1. yc) Av det medelsutrymme, som begärts för tillfällig arbetshjälp vid forsknings- och undervisningsavdelningen, avses 20 000 kr. för vissa försök med statistiska metoder vid upprättandet av flygplatsprognoser. Försöken siktar bl. a. till att uppnå ett rationellare utnyttjande av den kvalificerade personalen inom flygväderlekstjänsten.

1. z) För det successivt ökade arbetet med arkivvården inom institutet anses lämpligt att anlita pensionsavgången personal mot ett med hänsyn till pensionen reducerat arvode.

1. å) På grund av bristande medel för observatörsarvoden har under den senaste tioårsperioden antalet vattenståndspeglar minskat med ca 40 och utgör f. n. 110. Denna utveckling innebär betydande olägenheter för institutet, som har att bedöma vattenföringsförhållandena i olika vattendrag, vilka skall utnyttjas för kraftverksbyggen, avloppsändamål, vattentäkter etc. För att i någon mån kompensera den tidigare nedgången bör nu i en första etapp tio pegelstationer inrättas. Vid ett årsarvode om 400 kr. krävs för observatörerna vid de nya stationerna ett sammanlagt belopp av 4 000 kr.

2. a) Institutet föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen

på väderleksbyrån, aerologiska avdelningen, en byrådirektör i Ao 27 till avdelningsdirektör i Be 1 och en förste meteorologassistent i Ae 15 till byråinspektör i Ae 17, på flygväderleksavdelningen en byrådirektör i Ae 27 till avdelningsdirektör i Be 1 samt på teleavdelningen fyra teleprinterbiträden i Ae 9 till teleexpeditörer i Ae 11;

på klimatbyrån, instrumentavdelningen, en byrådirektör i Ae 27 till avdelningsdirektör i Be 1;

på kansliavdelningen en materialförvaltare i Ao 11 till kontorsskrivare i Ao 13.

2. b) Institutet föreslår, att 14 timobservatörer och 14 biträdande timobservatörer med arvode motsvarande löneklass 7 resp. 5 blir lönegradsplacerade i Ae 7 resp. Ae 5. Enligt gällande grunder för anslagsberäkningen medför detta ett ökat medelsbehov av inemot 44 000 kr.

2. c) Av den föreslagna ökningen avses 12 400 kr. för institutets hydrologiska observatörer. Deras arvoden utgår f. n. i genomsnitt — beroende på om de är knutna till sötvattens- eller havspegelstationer — med 300 resp. 500 kr. En uppräknig av medelsutrymmet med nämnda belopp möjliggör en arvodeshöjning med 100 kr. för år. Återstoden av ökningen hänför sig till meteorologiska observatörer. Härvidlag hänvisar institutet till vad som i 1963 års petitaskrivelse anförts om behovet av arvodeshöjningar.

Yttrande

Statskontoret framhåller, att vid granskningen av institutets äskanden hänsyn har tagits till i vad mån dessa kan bedömas föregripa pågående organisationsutredningar inom institutet. Ämbetsverket konstaterar vidare, att institutet avdelat ganska omfattande och kvalificerade personella resurser för datafrågor och långvarigt rationaliseringsarbete och att institutets personal för den allmänna verksamheten i huvudsak varit oförändrad under den sista femårsperioden.

Statskontoret tillstyrker föreslagen förstärkning av maritima avdelningen inom väderleksbyrån samt av klimat- och instrumentavdelningarna inom klimatbyrån. Hydrografiska och hydrologiska avdelningen inom hydrologiska byrån anses i första hand böra förstärkas med begärda tjänster som förste hydrologassistent och i andra hand med föreslagen biträdespersonal.

I likhet med institutet finner statskontoret det ändamålsenligt, att inom väderleksbyråns veckoprognosavdelning den nuvarande prognosverksamheten — som är begränsad till sjödistrikten under vinterhalvåret — utökas att omfatta även sommarhalvåret och avse hela landet. I sammanhanget hänvisas till veckoprognosernas stora betydelse för säkrare planering inom ett stort antal huvudsakligen allmänna områden såsom för allmänhetens planering av fritiden, för planering av sådd och skörd, för kustfart och fiske etc. Den av institutet föreslagna personalförstärkningen för ändamålet förleder ingen erinran från statskontorets sida.

Statskontoret framhåller vidare, att behovet av en aerologisk station i Kiruna får anses styrkt och att stationen bör förläggas till flygväderlektjänsten vid Kiruna flygplats. Stationen anses böra tillföras observationspersonal och annat arbetsbiträde i den omfattning, som institutet bedömt erforderligt.

I anslutning till den av institutet föreslagna ökningen av personalen inom forsknings- och undervisningsavdelningen uttalar statskontoret mera allmänt att en av institutets huvuduppgifter är framställning av väderleksprognoser till bedömning för planeringen av ett stort antal väderberoende samhällsfunktioner. Förutsättningen för att nå optimal effekt av nedlagda kostnader och därmed säkrare grund för ifrågavarande planering torde bl. a. vara utvecklingen av prognosmetodiken. På grund av brist på forskningspersonal har utvecklingen inom ifrågavarande område gått mycket sakta.

Vad angår kansliavdelningen anför statskontoret, att det först i samband med den planerade undersökningen om möjligheterna att utnyttja databehandling vid avdelningen torde bli möjligt att taga slutlig ställning till behovet av personalförstärkning. I avvaktan på utredningens resultat torde redan nu viss förstärkning av personalen ske. Statskontoret förordar, att en byråassistenttjänst och en kansliskrivartjänst inrättas. Samtidigt förutsättes att viss minskning av antalet kontorsbiträden vid avdelningens personalsektion kommer att ske.

Departementschefen

Med hänsyn till veckoprognosernas ökade betydelse för planeringen inom olika områden av samhälls- och näringslivet bör väderleksbyråns veckoprognosavdelning förstärkas såtillvida att en tjänst som förste statsmeteorolog i Ae 25 och en tjänst som kontorsbiträde i högst Ae 5 inrättas. Jag beräknar i likhet med institutet ett minskat medelsbehov till följd av redan tidigare beslutad indragning av fem tjänster som karthbiträde på byråns aerologiska avdelning.

I fråga om hydrologiska byrån tillstyrker jag, att inom dess hydrologiska och hydrografiska avdelning inrättas en befattning som förste hydrologassistent i Ae 15. I likhet med statskontoret finner jag det också motiverat med en förstärkning av institutets kansliavdelning. Sålunda torde en tjänst som kanslist i Af 9/Ae 15 samt en tjänst som kansliskrivare i Ae 11 inrättas. Härvid kan en tjänst som kontorsbiträde i högst Ae 5 indragas. Vidare har jag beräknat medel för den lönegradsförändring, som chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor.

För höjda arvoden till institutets meteorologiska och hydrologiska observatörer upptager jag 30 000 kr. och för löneomräkning slutligen 740 000 kr. Övriga av institutet framförda yrkanden har jag icke ansett mig kunna biträda.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (6 920 000 + 847 000) 7 767 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	810 000
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 200
3. Arvoden till sakkunniga	23 000
4. Arvoden till observatörer	1 422 000
5. Avlöningar till icke-ordinarie personal	3 263 000
6. Ersättningar till timlärare	96 800
7. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 151 000

Summa kr. 7 767 000;

c) till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut*: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 7 767 000 kr.

E 2. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 381 000	1 523 400
1964/65	1 458 000	
1965/66 (förslag)	1 764 000	

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 436 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. 1965/66	
		Mynd.	Dep:t
1. Sjukvård m. m.....	11 300	+ 8 700	+ 8 700
2. Reseersättningar.....	97 700	+ 10 300	+ 4 300
3. Expenser:			
a) Bränsle, lyse och vatten.....	26 500	+ 7 000	+ 7 500
b) Övriga expenser.....	217 300	+ 40 000	+ 24 700
4. Publikationstryck.....	80 000	+ 20 000	+ 4 000
5. Biblioteket.....	6 000	+ 4 000	+ 1 000
6. Kostnader för maskinell databehandling.....	220 000	+240 000	+150 000
7. Telegramkostnader m. m.....	830 200	+110 000	+109 800
8. Särskilda uppbördsmedel:			
Försäljning av publikationer.....	31 000	— 4 000	— 4 000
		+436 000	+306 000

Motiv

3. b) I anslutning till löneuppgörelsen för 1964 och 1965 har städningskostnaderna stigit med ca tio procent, vilket motsvarar ett belopp om 5 000 kr. Utökad lokalyta medför en kostnadsstegring om 10 000 kr. Beträffande övriga utgifter bör med hänsyn till inträffade och förutsedda prisstegringar ytterligare 25 000 kr. beräknas.

6. För bearbetningar med matematikmaskin har för innevarande budgetår under denna post beräknats ett medelsbehov av 220 000 kr. För nästa budgetår erfordras för ändamålet betydligt ökade medel. I allt väsentligt gäller det bearbetningar på den matematikmaskin av typ SAAB D 21, som institutet jämte väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förhyrt och som hösten 1964 kommer att installeras i institutets lokaler vid Fridhemsgatan. Medelsbehovet under posten har för nästa budgetår beräknats enligt följande.

De 90 000 kr. som beräknats för väderleksbyråns och då närmast den allmänna väderlekstjänstens behov för innevarande budgetår är otillräckliga, detta bl. a. med hänsyn till användningen av en ny modell för beräkningsarbetena, som ger säkrare prognoser men samtidigt kräver mera maskintid. En med 60 000 kr. ökad medelsanvisning erfordras därför. Dessutom beräknas 15 000 kr. för veckoprognosavdelningen, vilket belopp avses för utveckling av nya statistiska hjälpmetoder.

För klimatbyråns del krävs utöver de 88 000 kr., som f. n. är beräknade för dess klimatavdelning, ytterligare 55 000 kr., varav 10 000 kr. för vissa provkörningar, 20 000 kr. för framställning i större utsträckning än hittills av institutets publikationer på maskinell väg samt 25 000 kr. för utprovning av formler för långtidsprognoser. För byråns instrumentavdelning behövs 40 000 kr. för bearbetning av data, som — instansade på telexremсор — mottages från vissa radaranläggningar och som direkt kan vidarebefordras till matematikmaskinen för beräkning av höjdvindar.

Hydrologiska byråns medelsbehov har för innevarande budgetår upptagits till 32 000 kr. För nästa budgetår bedöms ytterligare 20 000 kr. erfordrbara, vilket sammanhänger med att antalet registrerande instrument kommer att avsevärt öka och därmed också det framkomna datamaterialet.

Forsknings- och undervisningsavdelningens nuvarande medelsutrymme om 10 000 kr. föreslås uppräknat med 40 000 kr. Detta motiveras med att avdelningen — med den utbyggnad som i årets petita föreslås av dess resurser — får vidgade möjligheter att ägna sig åt de metodikproblem, som följer med övergången i allt större utsträckning till numeriska prognoskartor.

Vad slutligen angår kansliavdelningen, avser institutet att göra en förberedande undersökning av möjligheterna till maskinbearbetning av olika personalstatistiska data. För ändamålet beräknas 10 000 kr.

7. Med hänsyn till belastningen under föregående budgetår och till förutsedda taxehöjningar bör posten uppräknas med 40 000 kr.

Tillkomsten av en ny teleprinterförbindelse mellan institutet samt Sunds-

vall/Härnösands och Jönköpings flygplatser — enligt medgivande av Kungl. Maj:t i maj 1964 — föranleder ett ökat medelsbehov av 40 000 kr. Under förutsättning att tillstånd lämnas att inrätta teleprinterförbindelser mellan dels Malmö-Bulltofta flygväderlekstjänst och Central Syd, dels Göteborg-Torslanda flygväderlekstjänst och Central Väst, dels ock Sundsvall-Härnösands flygväderlekstjänst och Central Nord tillkommer ytterligare kostnader under nästa budgetår om tillhoppa 25 600 kr.

Slutligen bör medel beräknas för Sveriges kostnadsandel i anslutning till vissa inom WMO:s Europa-region beslutade ändringar i det europeiska meteorologiska teleprinternätet. Dessa ändringar innebär bl. a. att två nya teleprinterförbindelser inrättas, nämligen mellan Stockholm—Oslo och Stockholm—Helsingfors, samt att teleprinterförbindelsen Stockholm—Köpenhamn bortfaller. Nettokostnadsökningen för Sverige blir 4 300 kr.

Den sammanlagda kostnadsökningen blir sålunda avrundat 110 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till (1 458 000 + 306 000) 1 764 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut:*
Omkostnader för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 764 000 kr.

E 3. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Underhåll av materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	615 000	654 900
1964/65	615 000	
1965/66 (förslag)	655 000	

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 215 000 kr.

	Ökning
1. Driftkostnad för höjdvindmätning vid Sundsvall/Härnösands flygplats	40 000
2. Driftkostnad för aerologisk station i Kiruna	160 000
3. Driftkostnad för automatiska väderleksstationer	15 000
	215 000

Motiv

1. Under anslaget Nyanskaffning av instrument m. m. har institutet föreslagit, att medel anvisas för anskaffning av en kombinationsradar till Sunds-

vall/Härnösands flygväderlekstjänst. Under här ifrågavarande anslag äskas medel till täckande av driftkostnaderna för radarn.

2. Institutet, som under avlöningsanslaget föreslagit inrättandet av en aerologisk station i Kiruna, beräknar i detta sammanhang medelsutrymme för driftkostnaderna vid stationen. Dessa avser ballonger, vätgas, radiosonder, pejlsändare etc. för två dagliga sonderingar resp. vindmätningar.

3. Under budgetåret 1965/66 beräknar institutet, att minst tre automatiska väderleksstationer kommer att vara i drift. Det beräknas, att driftkostnaderna per station och år kommer att uppgå till 5 000 kr. representerande en sammanlagd kostnad av 15 000 kr.

Departementschefen

Med hänsyn till vad jag i det följande under anslaget till nyanskaffning av instrument m. m. kommer att föreslå i fråga om medelsanvisning för inköp av en kombinationsradar till Sundsvall/Härnösands flygväderlekstjänst bör här ifrågavarande anslag uppräknas med 40 000 kr. för täckning av de med radarns drift förenade kostnaderna. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår upptagas med (615 000 + 40 000) 655 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Underhåll av materiel m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 655 000 kr.

E 4. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Nyanskaffning av instrument m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1963/64	200 000	10 100	1189 900
1964/65	700 000		
1965/66 (förslag)	870 000		

¹ Reservationen är i sin helhet bunden till utbetalningar, som skall verkställas under budgetåret 1964/65.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 360 000 kr.

Motiv

Budgetåret 1963/64 anvisades under förevarande anslag 100 000 kr. till en byggnad för mareografstationen vid Ratan. Vid den anbudsinfordran som verkställts har det icke varit möjligt att erhålla något anbud, som inneburit att hela byggnadskostnaden tillnärmelsevis kunnat rymmas inom ramen för de anvisade medlen. Institutet har dock — efter samråd med byggnads-

styrelsen — funnit sig nödsakad att antaga ett anbud å 100 000 kr., vilket gällt under förutsättning av arbetenas omedelbara igångsättande. Till detta belopp bör läggas dels 15 000 kr. för vissa nödvändiga tilläggsarbeten, dels 20 000 kr. för oförutsedda utgifter m. m., dels ock 25 000 kr. till täckande av byggnadsstyrelsens projekteringskostnader. Den sammanlagda kostnaden blir alltså 160 000 kr., vilket nödvändiggör en tilläggsanvisning om 60 000 kr.

Mätutrustningen vid tre av institutets mareografstationer bör förnyas. Kostnaden härför beräknas till sammanlagt 45 000 kr. — Då försök med automatiskt telefonsvarande pegel vid en mareografstation utfallit väl, bör till tjänst för sjöfarten sådana *automatiska telefonsvarare* uppsättas på flera platser. För ändamålet beräknas 15 000 kr.

Anordnandet av *mätdammar* för mätning av avrinningen från små nederbördsområden bör fortsätta, och två nya dammar föreslås komma till utförande under nästa budgetår. Erfarenheterna från den senast uppförda dammen gör, att kostnaderna bör beräknas till 35 000 kr. per damm. Sammanlagt erfordras sålunda 70 000 kr. för ändamålet.

De alltmer ökade kraven på precision i fråga om hydrologiska observationer måste tillgodoses genom förbättrade *registrerande pegglar*. För tio sådana pegglar i större vattendrag beräknas tillhoppa 20 000 kr.

Automatiseringen av fyrarna fortsätter, och fyrpersonalen på vissa platser måste ersättas med *automatiska väderleksstationer*. Institutet beräknar, att två sådana stationer av enklare typ behöver sättas upp under budgetåret 1965/66. — Även beträffande landstationerna föreligger på vissa platser svårigheter att erhålla observationer. Detta aktualiserar också för deras del frågan om automatiserad observationstjänst, och institutet avser med hänsyn härtill att för nästa budgetår igångsätta försök med en automatisk landstation. — För sålunda angivna ändamål erfordras sammanlagt 140 000 kr.

Vid bifall till det under avlöningsanslaget framförda förslaget att inrätta en *aerologisk station i Kiruna* måste under förevarande anslag beräknas 35 000 kr. för en *automatisk radiosondmottagare*.

Institutet framför på nytt förslaget om anskaffning av en s. k. *kombinationsradar till Sundsvall/Härnösands flygväderlekstjänst*. Genom prishöjning hos den italienska leverantören måste för ändamålet nu beräknas 675 000 kr., innebärande en kostnadsökning i förhållande till föregående år med 75 000 kr.

Departementschefen

Jag föreslår, att ett belopp om ca 670 000 kr. ställes till förfogande under nästa budgetår för inköp av en kombinationsradar till Sundsvall/Härnösands flygplats. Med hänsyn till att instrumentet innefattar såväl allmänna väderradar- som aerologiska funktioner bör dess manöver- och avläsningsorgan uppställas på sådant sätt, att apparaturen kan utnyttjas på effektivast möjliga sätt både för flygsäkerhetsändamål och för den allmänna väderlekstjänsten. Medelstilldelningen för anskaffning av övrig för institutets

verksamhet erforderlig instrumentutrustning m. m. beräknar jag till ca 200 000 kr. Sammanlagt torde sålunda anslaget upptagas med 870 000 kr., innebärande en uppräknig i förhållande till innevarande budgetår med 170 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut:*
Nyanskaffning av instrument m. m. för budgetåret 1965/66
anvisa ett reservationsanslag av 870 000 kr.

E 5. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Uppdragsverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	2 841 000	2 955 300
1964/65	3 100 000	
1965/66 (förslag)	3 100 000	

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

Departementschefen

I enlighet med institutets förslag torde anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut:*
Uppdragsverksamhet för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 3 100 000 kr.

E 6. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Väderlektjänst för luftfarten

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	3 787 000	4 021 800
1964/65	4 437 000	
1965/66 (förslag)	5 168 000	

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (skr. 31/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 1 102 000 kr.

A. Avlöningar

1. Personalförändringar

Väderleksbyråns centrala del

	Ökn. el. minskn.
a) 1 statsmeteorolog Ae 21	+ 34 345
b) 3 meteorologer Af 17/Ae 21	+ 92 916
c) 1 ingenjör Ae 17	+ 27 939
d) 3 kartbiträden Af 4/Ae 7	+ 45 102

Malmö—Bulltofta flygväderlekstjänst	
e) 2 meteorologer Af 13/Ae 17.....	+ 46 232
f) 1 förste meteorologassistent Ae 13.....	+ 20 629
g) 1 meteorologassistent Ae 11.....	+ 18 406
Sundsvall/Härnösands flygväderlekstjänst	
h) 2 meteorologer Af 13/Ae 17.....	+ 48 304
i) 2 meteorologassistenten Ae 11.....	+ 38 922
j) 2 kartbiträden Af 4/Ae 7.....	+ 28 448
Karlstads flygväderlekstjänst	
k) 1 förste meteorologassistent Ae 13.....	+ 20 629
Jönköpings flygväderlekstjänst	
l) 1 förste meteorologassistent Ae 13.....	+ 20 629
m) 2 meteorologassistenten Ae 11.....	+ 36 812
Umeå flygväderlekstjänst	
n) 1 förste meteorologassistent Ae 13.....	+ 21 666
o) 2 meteorologassistenten Ae 11.....	+ 38 922
Kiruna flygväderlekstjänst	
p) 1 förste meteorologassistent Ae 13.....	+ 22 702
Hultsfreds, Kristanstats, Skellefteå och Örnsköldsviks flygplatser	
q) indragning av 4 assistenter Ae 13.....	— 84 590
2. Löneomräkning.....	+ 459 987
	+ 938 000
B. Omkostnader	
	Anvisat
	1964/65
1. Sjukvård m. m.	3 500 —
2. Reseersättningar.....	79 900 + 17 000
3. Expenser.....	89 000 — 4 000
4. Kostnader för anskaffning av speciell instrumentutrustning.....	140 000 + 74 000
5. Kostnader för underhåll av instrumentutrustning m. m.	70 000 + 7 000
6. Kostnader för maskinell databehandling.....	320 000 —
7. Telekomunikationer.....	270 600 + 70 000
	+ 164 000

Motiv

Behovet av väderlekstjänst för den civila luftfarten har gjorts till *föremål för utredning i institutets och luftfartsstyrelsens regi* och under medverkan av företrädare för olika statliga myndigheter samt flygföretagen. Utredningen har slutförts i september 1963, varefter yttranden av institutet och styrelsen infordrats över densamma. Utredningen jämte remissmaterialet har varit vägledande vid institutets ställningstaganden till anslagsäskandena för nästa budgetår.

Mot bakgrund av en närmare inventering av behovet av väderleksinformation för luftfarten förordas i utredningen följande organisation av flygväderlekstjänsten. Flygplatsprognosttjänsten fördelas på sex självständiga flygväderlekstjänster, nämligen Arlanda, Bromma, Torslanda, Bulltofta, Sundsvall/Härnösand samt Luleå, vilka var och en har sitt geografiska ansvarsområde. På övriga trafikflygplatser anordnas lokala flygväderlekstjänster. Prognosttjänsten för de sistnämnda ombesörjes av resp. självständiga väderlekstjänst. I de fall flottiljflygplatser användes av civilflyget, skall den militära flygväderlekstjänsten i största möjliga utsträckning svara för resp.

flygplatsprognoser under normal öppethållningstid. På annan tid övertages prognostjänsten av den civila självständiga väderlekstjänsten inom berörda område. — I fråga om informationsservicen i förhållande till de lokala flygväderlekstjänsterna understrykes allmänt vikten av att dessa erhåller ett i förhållande till nuläget fullständigare underlag i form av prognosöversikter och väderleksskartor.

I övrigt innehåller utredningen dels en plan över den meteorologiska instrumentutrustning, som erfordras vid flygplatserna, dels — i anslutning till en redovisning av kommunikations- och distributionsbehoven i förhållandet mellan de olika flygväderleksorganen — en förteckning över de kommunikationshjälpmedel som bör anskaffas.

I fråga om personalbehovet hänvisas till särskilda överväganden av statskontoret och institutet. I sammanhanget göres endast vissa begränsade konstateranden beträffande faktorer, vilka återverkar på bedömningen av personalbehovet. Bl. a. hänvisas till att vid vissa flygplatser — Hultsfred, Kristianstad, Skellefteå och Örnsköldsvik — flygsäkerhetstjänsten även fortsättningsvis länkes vara enmansbetjänad men då av en trafikledare. Denne får då även svara för den meteorologiska observationstjänsten. Därmed kan institutets assistenter på ifrågavarande platser indragas. Dock förutsättes att institutet skall ombesörja trafikledarepersonalens observationsutbildning.

I *institutets anslagsöskanden* framhålles att om utredningens förslag i sin helhet genomfördes nästa budgetår detta skulle medföra en kostnadsökning om tillhoppa 2 691 000 kr., varav 930 000 kr. avser personal, 490 000 kr. kommunikationsmedel samt 1 271 000 kr. meteorologiska instrument. Av totalbeloppet utgör 1 632 000 kr. engångskostnader.

Institutet föreslår, att kostnadsökningen fördelas över en treårsperiod, och framför i enlighet härmed förslag, som representerar ungefär en tredjedel av det totala medelsbehovet. Vad avser personalen har samråd skett med statskontoret.

A. 1. a) Med nuvarande personal inom väderleksbyråns flygväderleksavdelning har det icke varit möjligt att i erforderlig utsträckning besöka de lokala organen och övervaka deras arbete. För att få till stånd en bättre ordning föreslår institutet, att en tjänst som statsmeteorolog i Ae 21 inrättas, vars innehavare skall fungera som reseinspektör. Behovet av en sådan framstår som särskilt angeläget vid ett genomförande av förslaget att överföra observationstjänsten vid de mindre flygplatserna till personal inom luftfartsverket.

A. 1. b) och d) Personalen vid allmänna väderlekstjänsten och aerologiska avdelningen bör förstärkas så att institutet kan förse flygplatserna med sådana översikts- och prognoskartor, som förutsatts vid dimensioneringen av personalen vid flygväderlekstjänsterna.

A. 1. c) Den för väderlekstjänsten för luftfarten avsedda instrumentutrustningen har under senare år väsentligt utökats. Då man inom klimatbyråns

instrumentavdelning icke har möjlighet att medhinna det successivt växande tillsyns- och underhållsarbetet, bör avdelningen för ändamålet förstärkas med en ingenjörstjänst. Kostnaderna för denna bör belasta förevarande anslag.

A. 1. e)—g) Då prognosttjänsten med hänsyn till ökande charter- och allmänflyg måste pågå praktiskt taget dygnet runt, är det nödvändigt, att Malmö-Bulltofta flygplats svarar för sådan tjänst med avseende å de av civilflyget använda flottilflygplatserna i södra Sverige under de tider på dygnet, då den militära flygväderlektjänsten där icke är i funktion. Med hänsyn härtill och till trafikökningen överhuvud bör en utökning av personalen komma till stånd.

A. 1. h)—j) Prognosttjänsten vid Sundsvall/Härnösands flygplats måste med hänsyn till av flygföretagen meddelat trafikprogram — innefattande bl. a. nattpostflygning till Umeå — hållas öppen dygnet runt. Detta förhållande ävensom allmänflygets behov av väderlektjänst motiverar den föreslagna personalförstärkningen. Med denna torde det även bli möjligt att övertaga prognosttjänsten från flottilflygplatsen i Östersund under de tider på dygnet, då den militära flygväderlektjänsten där icke är i funktion.

A. 1. k)—p) Vid ifrågavarande flygplatser erfordras observationstjänst hela dygnet. Personalen måste därför utökas till fem assistenter på varje plats. Av de till inrättande föreslagna assistenttjänsterna bör vissa placeras som förste meteorologassistenter i Ae 13. Därmed underlättas också omplaceringen av den personal, som drabbas av indragningarna enligt nästföljande punkt.

A. 1. q) Enligt överenskommelse mellan luftfartsstyrelsen och institutet skall väderleksobservationerna vid nämnda flygplatser helt övertagas av trafikpersonalen. Institutets där befintliga assistentbefattningar i Ae 13 kan sålunda indragas.

B. 2. Vid bifall till förslaget under A. 1. a) ovan om inrättandet av en särskild reseinspektörstjänst krävs medelsutrymme för dennes resor. För ändamålet beräknas 10 000 kr. Härutöver är en ökning om 7 000 kr. motiverad av höjda biljettpriser m. m.

B. 3. Posten till expenser bör nedräknas med 4 000 kr., vilket representerar ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp.

B. 4. Institutet beräknar medel för följande nyanskaffningar, nämligen en tillsatsutrustning till väderradarn i Arlanda för 23 000 kr., dagmolnhöjdmätare i Umeå och Kiruna för 83 500 resp. 85 000 kr., en byvindmätare i Norrköping för 9 500 kr. samt fjärrtermohygrometrar i Norrköping och Kristianstad för vardera 6 500 kr. Sammanlagt äskas sålunda 214 000 kr. Härifrån avgår ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp om 140 000 kr., varför ökningen blir 74 000 kr.

B. 5. Den under B. 4. yrkade nyanskaffningen av instrument beräknas medföra en ökning av underhållskostnaderna med 7 000 kr.

B. 7. En förbättring av telefaxutrustningen är nödvändig för att den centrala aerologiska flygväderlekstjänstens kartor skall kunna tillställas prognostjänsterna i erforderlig omfattning. Att så sker är en logisk följd av centraliseringen av den aerologiska tjänsten för luftfarten. Sålunda beräknas engångsanskaffningar till en sammanlagd kostnad av 144 500 kr., nämligen en ny telefaxmottagare med reserv i Bromma för 60 000 kr., utbyte av två gamla mottagare i Arlanda för 60 000 kr., utrustning för automatisk sändning för 8 000 kr. samt utrustning för kortvågsmottagning av telefaxsändningar i Bulltofta och Torslanda för 16 500 kr. Härtill kommer driftskostnader med 14 500 kr. för år. Sammanlagt äskas sålunda 159 000 kr. Härifrån avgår för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp om 89 000 kr., varför ökningen blir 70 000 kr.

Yttrande

Statskontoret framhåller, att institutets behov av ökade resurser för den civila flygväderlekstjänsten bör ses mot bakgrunden av den eftersläpning, som föreligger i förhållande till flygplatsorganisationen i övrigt. Då behovet av väderlekstjänst numera kartlagts av institutet och luftfartsstyrelsen genom en särskild utredning har ställning kunnat tagas till väderlekstjänstens omfattning. Till grund för övervägandena härvidlag har *legat statskontoret* vid tidigare tillfälle redovisade principiella utformning av flygväderlekstjänsten. Ämbetsverkets ställningstagande innebär, att flygväderlekstjänsten så långt möjligt förlägges till institutets centrala delar, medan verksamheten vid den regionala organisationen — flygväderlekstjänsterna — begränsas och differentieras med hänsyn till flygplatsernas betydelse från kommunikations- och flygsäkerhetssynpunkt. Ett fåtal större flygplatser får egna prognosresurser samtidigt som ansvaret för flygväderlekstjänsten på ett antal flygplatser i viss omfattning kan läggas på luftfartsverkets trafikledningspersonal.

Statskontoret tillstyrker den föreslagna förstärkningen av väderleksbyråns centrala del. Utökningen av personalen på den allmänna väderleksavdelningen och på aerologiska avdelningen med tre meteorologer och tre kartbiträden bör dock tillmätas lägre angelägenhetsgrad än utbyggnaden av den regionala organisationen.

Förstärkningen av personalen vid Bulltofta flygväderlekstjänst med en meteorolog medger övertagande av vissa arbetsuppgifter från ett antal flotttilflygplatser, varvid avsevärda besparingar göres. Dessutom möjliggör förstärkningen ökad öppethållning ävensom dubblering av vissa meteorologvakter. Ämbetsverket tillstyrker därför ifrågavarande meteorologtjänst. Vidare vitsordas behovet av två meteorologassistenttjänster.

Flygväderlekstjänsten vid Sundsvall/Härnösand har från och med innevarande budgetår byggts ut till en prognoscentral med begränsad kapacitet. Från centralen skall bl. a. utfärdas prognoser för väderleksutvecklingen vid

Umeå flygplats. I samband med att nattpostlinjen Stockholm—Umeå öppnades den 1 september 1964 vidtog luftfartsstyrelsen och institutet vissa provisoriska arrangemang för bl. a. trafikledning och flygväderlekstjänst utefter ifrågavarande flyglinje. Dessa provisorier bör snarast avvecklas. Det av institutet beräknade personalbehovet utgör ett minimibehov.

Statskontoret framhåller vidare, att den föreslagna förstärkningen av Karlstads, Jönköpings, Umeå och Kiruna flygväderlekstjänster med sammanlagt åtta meteorologassistenter ingår som ett led i den planerliga utbyggnaden av den regionala flygväderlekstjänsten och bedömes vara av hög angelägenhetsgrad. Av flygsäkerhetsskäl bör trafikpersonalens medverkan i observationstjänst och väderleksservice åt flygplansbesättningar avvecklas på ifrågavarande flygplatser. — Genom indragningen av meteorologassistenttjänsterna vid Hultsfreds, Kristianstads, Skellefteå och Örnsköldsviks flygplatser, där trafikförhållandena medger att ansvaret för väderlekstjänsten helt lägges på trafikledningspersonalen, utgör nettoökningen inom ifrågavarande regionala flygväderlekstjänst fyra meteorologassistenttjänster.

Det under omkostnadsstaten anmälda medelsbehovet vitsordas.

Departementschefen

Institutet har i sin petitaframställning för nästa budgetår bedömt medelsbehovet under detta anslag med utgångspunkt i den utredning rörande flygväderlekstjänstens uppgifter och arbetsformer, som verkställts i institutets och luftfartsstyrelsens regi under medverkan av företrädare för olika statliga myndigheter samt flygföretagen. I fråga om flygväderlekstjänstens organisation bygger utredningen på den principiella uppläggning, som statskontoret förordat och som närmare redovisas i ett i 1964 års statsverksproposition återgivet yttrande (bil. 8, s. 166). Principerna för organisationen, vilken i praktiken redan börjat tillämpas, innebär att arbetet med det meteorologiska underlaget för flygväderlekstjänsten i så stor utsträckning som möjligt utföres centralt vid institutet i Stockholm. Vid den regionala organisationen skall verksamheten för de olika flygplatserna differentieras med hänsyn till trafik och flygsäkerhet. Ett mindre antal flygväderlekstjänster utrustas med egna prognosresurser — s. k. självständiga flygväderlekstjänster — i syfte att kunna fungera som prognoscentraler för ett motsvarande antal räjonger, vardera innefattande ett växlande antal lokala flygväderlekstjänster. De självständiga flygväderlekstjänsterna är Arlanda, Bromma, Torslanda, Bulltofta och Sundsvall/Härnösand, varjämte den militära väderlekstjänsten vid Kallax permanent ingår i systemet med prognoscentraler.

För att angivna organisation skall fungera på ett effektivt sätt och för att den ökade flygtrafiken skall erhålla önskvärd service är jag beredd att för nästa budgetår tillstyrka en väsentlig personalförstärkning. Sålunda bör vid Malmö/Bulltofta flygväderlekstjänst inrättas en tjänst som meteoro-

log i Af 13/Ae 17 och en som förste meteorologassistent i Ae 13. Flygväderlekstjänsten vid Sundsvall/Härnösands flygplats bör tillföras en meteorolog i Af 13/Ae 17, en förste meteorologassistent i Ae 13, en meteorologassistent i Ae 11 samt ett kartbiträde i högst Ae 7. Jönköpings flygväderlekstjänst torde förstärkas med en förste meteorologassistent i Ae 13 och två meteorologassistenter i Ae 11. Vid Umeå flygväderlekstjänst bör inrättas en förste meteorologassistent i Ae 13 och två meteorologassistenter i Ae 11 och vid Kiruna flygväderlekstjänst en förste meteorologassistent i Ae 13. Slutligen bör inom institutets flygväderleksavdelning tillkomma en tjänst som statsmeteorolog i Ae 21 vilken tjänst är avsedd för tjänstemeteorolog. Tillhoppa föreslår jag sålunda fjorton nya tjänster samtidigt som i enlighet med institutets förslag fyra assistenttjänster i Ae 13 kan indragas vid resp. Hultfreds, Kristianstads, Skellefteå och Örnsköldsviks flygplatser i anslutning till att väderleksobservationerna vid dessa helt övertages av härför utbildade trafikledare.

Vad angår omkostnaderna bör posterna till sjukvård och reseersättningar räknas upp med 2 500 resp. 10 100 kr. och posten till expenser minskas med 4 000 kr. Under posten till kostnader för anskaffning av speciell instrumentutrustning torde liksom innevarande budgetår beräknas 140 000 kr. för att möjliggöra erforderliga nyanskaffningar. Posten till telekommunikationer föreslås uppräknad med 49 400 kr. Slutligen upptages posterna till kostnader för underhåll av instrumentutrustning m. m. samt till kostnader för maskinell databehandling med oförändrade belopp.

Anslaget bör i enlighet med det anförda anvisas med (4 437 000 + 731 000) 5 168 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande stat för väderlekstjänsten för luftfarten, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Stat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	27 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	2 720 000
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	1 390 000
4. Omkostnader, förslagsvis	1 031 000

Summa kr. 5 168 000;

b) till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Väderlekstjänst för luftfarten för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 5 168 000 kr.

E. 7. Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	950 000	1 092 900
1964/65	970 000	
1965/66 (förslag)	1 209 000	

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (skr. 4/11 1964) föreslår, att anslaget ökas med 239 000 kr.

Motiv

Vid sammanträde i Oslo den 29 september 1964 mellan representanter för svenska och norska myndigheter beräknades utgifterna för *väderleksstationer i Nordatlanten* för budgetåret 1965/66 till 4 232 000 norska kr. I beloppet är inräknat 800 000 norska kr. för engångsanskaffning av en ny väderradar till ett av de båda svensk-norska väderleksfartygen. Då den nuvarande meteorologiska utrustningen på fartygen är föråldrad och driftstörningar ofta inträffar, har det ansetts angeläget att modern utrustning anskaffas. Med hänsyn till de stora kostnaderna bör anskaffningen ske under en tvåårsperiod och sålunda för ett fartyg åt gången. Då i första hand kan tagas i anspråk ett belopp om 400 000 norska kr., vilket innevarande budgetår beräknats för visst engångsändamål, kan behovet av ytterligare anslagsmedel för ifrågavarande anskaffning begränsas till 400 000 norska kr. I sammanhanget framhålles, att bestämmningen av kostnaden till 800 000 norska kr. är preliminär, då slutlig ställning ännu icke tagits till vilken typ av radaranläggning som skall anskaffas. — Behovet av ökade medel i övrigt beräknas till 152 000 norska kr. Härvidlag har lönekostnaderna bedömts stiga med 167 000 norska kr., kostnaderna för kost med 10 000 norska kr., för reparation och underhåll av fartygen med 40 000 norska kr., för skepps-förnödenheter med 5 000 norska kr. samt för meteorologisk utrustning med 10 000 norska kr., medan å andra sidan kostnaderna för brännolja beräknas minska med 80 000 norska kr.

Från Internationella Luftfartsorganisationen (ICAO) utgår bidrag till Sverige och Norge för fartygens drift. Bidraget förväntas nästa budgetår öka med 30 000 norska kr. Av den härafter kvarstående nettoökningen av medelsbehovet om $(400\,000 + 152\,000 - 30\,000)$ 522 000 norska kr. bör enligt gällande fördelningsgrunder Sverige svara för ett belopp av 308 000 norska kr., vilket motsvarar ca 224 000 svenska kr. Av Sverige innevarande budgetår lämnat bidrag om 710 000 kr. till väderleksstationerna i Nordatlanten ökar därmed till 934 000 kr. för nästa budgetår.

Sveriges bidrag till *väderleksstationer på Grönland m. m.* för budgetåret 1965/66 kan med ledning av tillgängliga uppgifter beräknas till 275 000 kr.,

vilket jämfört med innevarande budgetår innebär en ökning med 15 000 kr. Denna hänför sig främst till allmänna löne- och omkostnadsstegringar, ökade kostnader för reparation och underhåll av byggnader och utrustning etc. — Vid kostnadsfördelningen har för Sveriges del räknats med samma procentuella andel av flygtrafiken över nordatlantområdet som under år 1963 eller med 2,27 procent.

Departementschefen

Den föreslagna upprustningen av den meteorologiska materielen på vissa av de berörda väderleksstationerna anser jag mig böra tillstyrka. Med hänsyn härtill och då i övrigt medelsberäkningen icke föranleder någon erinran från min sida torde anslaget uppföras med (970 000 + 239 000) 1 209 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 209 000 kr.

F. Byggnadsväsendet

F 1. Byggnadsstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	8 250 000	7 783 400
1964/65	9 776 000	
1965/66 (förslag)	11 483 000	

Byggnadsstyrelsen (skr. 25/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 2 753 000 kr.

1. Personalförändringar	Ökn. el. minskn.
<i>Avlöningsanslag</i>	
a) Centralsektionen	
1 avdelningsdirektör Be 1	+ 53 928
1 byrådirektör Ae 25	+ 41 772
1 kanslist Af 9/Ae 15	+ 22 488
1 kansliskrivare Ae 11	+ 20 280
1 kanslibiträde Ae 7	+ 16 488
Administrativa byrån	
b) Allmänna avdelningen	
1 byrådirektör Ae 27	+ 46 332
Tillfällig personal	+ 20 000
c) Ekonomisavdelningen	
Arvoden till ADB-experten	—
Utredningsbyrån	
d) Kansliet	
1 kanslibiträde Ae 7	+ 16 488
e) Planeringsavdelningen	
1 byråingenjör Ae 21	+ 33 972
f) Programmeringsavdelningen	
1 byrådirektör Ag 27	+ 46 332
Intendentsbyrån	
g) Kansliet	
1 byråassistent Ae 19	+ 30 648
1 kansliskrivare Ae 11	+ 20 280
h) Underhållsavdelningen	
Planerings- och upphandlingssektionen	
2 byrådirektörer Ae 25	+ 83 544
i) Bränslekontrollavdelningen	
1 förste reparatör Ae 11	+ 20 280
j) Hyresavdelningen	
1 förste bokhållare Ae 17	+ 27 648
1 kanslist Af 9/Ae 15 alt. 1 förste kontorsskrivare Ae 15	+ 22 488
1 kanslibiträde Ae 7	+ 16 488
k) Utrikesavdelningen	
Förvaltningssektionen	
1 byrådirektör Ae 27	+ 46 332
1 kontorist Ae 9	+ 18 312
Byggnadssektionen	
1 byrådirektör Ae 25	+ 41 772
1 ingenjör Ae 17	+ 27 648
1 kontorist Ae 9	+ 18 312

Planbyrån

l) Avdelningen för översiktlig planläggning		
1 avdelningsdirektör Be 1	+	53 928
m) Avdelningen för samordning och information		
1 intendent Ae 23	+	37 680
n) Allmänna avdelningen		
1 byrådirektör Ae 27	+	46 332
1 intendent Ae 23	+	37 680
1 kanslist Af 9/Ae 15	+	22 488

Tekniska byrån

o) Allmänna avdelningen		
1 byrådirektör Ae 27	+	46 332
1 förste byråsekreterare Ae 23	+	37 680
1 provningstekniker Ae 13	+	22 488
p) Byggnadstekniska avdelningen		
1 byrådirektör Ae 27	+	46 332
q) Installationstekniska avdelningen		
1 byrådirektör Ae 27	+	46 332
r) Särskilda utredningar och arvoden till viss expertis	+	226 000

Förskottsstat

s) Kalkylavdelningen		
Utredningssektionen		
1 byrådirektör Ae 27	—	
1 förste aktuarie Ae 23	—	
Byggnadssektionen		
1 byrådirektör Ae 27	—	

2. Tjänsteförändringar

a) Extraordinariesättningar	—	
b) Ändrad tjänstebenenämning	—	
c) Vissa arvodesfrågor	—	8 000

3. Löneomräkning	+1 445 896	
	+2 753 000	

Motiv

1. a) Behovet av ett stabsorgan för beredning av centrala och översiktliga planerings- och produktionsfrågor samt för utrednings-, organisations-, prognos- och uppföljningsarbete har alltmer gjort sig gällande inom styrelsen. Ett sådant bör därför tillskapas i form av en fristående, direkt under generaldirektören lydande centralsektion. Med hänsyn till organets betydelse och de kvalificerade arbetsuppgifterna bör som chef för detsamma finnas en avdelningsdirektör i Be 1. Vidare torde inrättas en tjänst som byrådirektör i Ae 25, vars innehavare närmast skall ha till uppgift att inom organet svara för handläggningen av frågor, som sammanhänger med styrelsens organisation och arbetsrutiner etc. Den föreslagne kanslisten avses biträda vid utredningar, utföra smärre organisationsundersökningar, svara för arbetsintroduktion av verkets biträdespersonal etc. Kansliskrivaren skall upprätta tabläer, bearbeta statistiskt material m. m. och kanslibiträdet slutligen utföra diverse skrivgöromål.

1. b) Såväl för styrelsens tjänstemän som för anlitade konsulter föreligger behov av en snabb och aktuell information i fråga om den tekniska utveck-

lingen på byggnadsområdet. För att få till stånd en effektiv uppföljning av ifrågavarande facklitteratur ävensom en i anslutning därtill rationellt bedriven informationsverksamhet bör för ändamålet finnas en kvalificerad befattningshavare lämpligen med ställning som byrådirektör i Ae 27.

För att tillgodose behovet av skrivbiträdeshjälp vid toppar i arbetsbelastningen torde utöver de 10 000 kr. som innevarande budgetår beräknats för ändamålet ytterligare 20 000 kr. ställas till förfogande.

1. c) För experthjälp vid omläggningen av styrelsens bokföring och ekonomiska kontrollsystem m. m. till automatisk databehandling bör även för nästa budgetår beräknas medelsutrymme om 100 000 kr.

1. d) För allmänna skrivgöromål, sammanställningar av uppgifter i lokalförteckningar och utbyggnadsprogram erfordras inom utredningsbyråns kansli ett kanslibitråde i Ae 7.

1. e) Den statliga förvaltningens starka expansion medför, att lokalbehoven i allt större utsträckning måste täckas genom förhyrningar. Verksamheten med anskaffning av lokaler ställer stora krav på god planering från utredningsbyråns sida. Med hänsyn härtill och till uppgifternas omfattning bör byråns planeringsavdelning förstärkas med en tjänst som byråingenjör i Ae 21.

1. f) För att utarbeta allmängiltiga normer för teknisk-ekonomisk planering av måltidslokaler inom ramen för av styrelsen projekterade byggnadsobjekt samt för att upprätta byggnadsprogram ävensom svara för rådgivningsverksamhet i samband härmed har — med anlitande av förskottsmedel — en expert engagerats inom utredningsbyrån. Då ifrågavarande verksamhet väntas få ökad omfattning, föreslås att en tjänst som byrådirektör i Ag 27 inrättas för ändamålet.

1. g) Det alltmer omfattande arbetet med lokalanskaffning för statsförvaltningen och det växande fastighetsbeståndet har medfört en successivt ökad arbetsbörda inom intendentsbyrån. På grund härav behöver dennas kansli förstärkas med en tjänst som byråassistent i Ae 19. — För att avlasta teknikerpersonalen inom byråns underhållssektioner arbetsuppgifter, som med fördel kan anförtrors kontorspersonal, föreslås vidare inrättandet av en kansliskrivaretjänst i Ae 11.

1. h) Projekteringsverksamheten inom intendentsbyrån har hittills till stor del måst bedrivas genom anlitande av konsulter. För att nedbringa de förhållandevis höga konsultkostnaderna bör en byrådirektörstjänst i Ae 25 tillskapas. — Den inom byrån bedrivna verksamheten avseende central upphandling m. m. har ännu icke organiserats på önskvärt sätt. För att detta skall bli möjligt föreslås inrättandet av ytterligare en byrådirektörstjänst i angiven lönegrad.

1. i) Innehavaren av tjänsten som förste reparatör skall ha till uppgift att utföra reparations- och justeringsarbeten på fasta maskinanläggningar inom en av styrelsen förvaltd fastighet i Stockholm.

1. j) För att anpassa personalen inom intendentsbyråns hyresavdelning till den ökade arbetsbelastningen föreslår styrelsen, att tre tjänster inrättas som resp. förste bokhållare i Ae 17, förste kontorsskrivare i Ae 15 och kansli-biträde i Ae 7.

1. k) Genom utbyggnaden av utrikesrepresentationen har arbetet inom styrelsens utrikesavdelning med handläggning av ärenden rörande projektering, byggande, köp och förhyrning av beskickningslokaler etc. vuxit i omfattning. Härtill kommer att avdelningens arbetsområde utökats i anslutning till uppdraget att handlägga ärenden rörande sådana byggnader i utlandet, vilka uppföres med anlitande av medel disponerade av nämnden för internationellt bistånd. Angivna förhållanden motiverar att som ställföreträdare för och biträde åt chefen för avdelningen finnes en byrådirektör i Ae 27. — På grund av det ökade behovet av kvalificerad biträdespersonal för ombesörjande av såväl hyresregistrering som allmänna kontorsgöromål erfordras vidare en kontorist i Ae 9.

Vad angår avdelningens byggnadssektion föreligger — med hänsyn bl. a. till de byggnadsärenden av biståndskaraktär, vilka nyligen överförts till styrelsen — behov av viss förstärkning. Sålunda bör för programmering, tids- och kostnadsplanering, granskning av bygghandlingar m. m. inrättas en tjänst som byrådirektör i Ae 25. Säsom biträde åt denne bör tillkomma en ingenjör i Ae 17, varjämte för olika kontors- och skrivgöromål krävs en kontorist i Ae 9.

1. l) Utvecklingen inom samhällsplaneringen medför ett växande behov av råd, anvisningar och information från byggnadsstyrelsen som central planmyndighet i landet. Till den ökade arbetsbörda, som härav följer för styrelsens planbyrå, kommer de allt större insatser denna måste göra inom styrelsen i form av rådgivning i planfrågor åt de olika utrednings- och projekteringsbyråerna. Arbetets omfattning och karaktär motiverar, att en tjänst som avdelningsdirektör i Be 1 tillföres planbyråns avdelning för översiktlig planläggning.

1. m) För att inom planbyråns avdelning för samordning och information avlasta befattningshavare med högre teknisk utbildning arbetsuppgifter, som väl kan utföras av mindre kvalificerad befattningshavare, torde en tjänst som intendent i Ae 23 inrättas.

1. n) För att nedbringa den växande balansen av alltmer komplicerade besvärsärenden inom planbyråns allmänna avdelning föreslås förstärkning med en byrådirektörstjänst i Ae 27, en intendentstjänst i Ae 23 samt en kanslisttjänst i reglerad befordringsgång.

1. o) Den fortgående industrialiseringen av byggandet har medfört krav på medverkan från styrelsen såväl vid bedömning av lämpliga provningsmetoder för nya material och konstruktioner som vid utarbetandet av regler för tillverkningskontroll av material och byggnadsdelar. De ökade arbetsuppgifter som blivit en följd härav har aktualiserat behov av ytterligare en

tjänst vid tekniska byråns allmänna avdelning som byrådirektör i Ae 27. — Vidare erfordras en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 23 för biträde vid samordningen av avdelningens informationsverksamhet och för medverkan vid redigering av publikationer i form av tekniska anvisningar och föreskrifter. För undersökningar av bl. a. materialprov och mätningar i samband med erfarenhetsinsamling m. m. krävs en provningstekniker i Ae 13.

1. p) Ljudisoleringsfrågorna har under senare år tillmätts allt större betydelse, och forskningen inom detta område har intensifierats. För att utnyttja härvid framkomna rön och erfarenheter vid utarbetandet av anvisningarna till byggnadsstadgan och vid rådgivning till byggnadsnämnder och byggnadsorgan erfordras en förstärkning av den byggnadstekniska avdelningen med en byrådirektörstjänst i Ae 27.

1. q) I fråga om tekniska byråns installationstekniska avdelning gäller, att krav från olika håll framförts om att frågor rörande installationer i byggnader för vatten och avlopp tas upp till behandling och göres till föremål för anvisningar i anslutning till byggnadsstadgan (BABS). För att tillgodose dessa önskemål behövs en förstärkning av avdelningen med en byrådirektörstjänst i Ae 27.

1. r) För utarbetande av tekniska anvisningar för restaurering av äldre kyrkor erfordras 70 000 kr. och för fortsatt utredning angående normer för anläggning och drift av begravningsplatser 15 000 kr. Inom planväsendet beräknas ca 150 000 kr. för utredningar av olika slag. Till utredningar och expertis inom tekniska byrån i anledning av bl. a. revision av anvisningarna till byggnadsstadgan behövs 200 000 kr. och till sekreterare och utredningsmän inom Nordiska kommittén för byggnadsbestämmelser 25 000 kr. Anlitande av konsulter för styrelsens fastighetsförvaltning och experter för av djurgårdsnämnden igångsatta utredningar samt kompletteringar av fastighetshandlingar föranleder ett medelsbehov av 66 000 kr. Sammanlagt yrkas sålunda 526 000 kr. för särskilda utredningar och arvoden till viss expertis m. m., vilket innebär en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 226 000 kr.

1. s) Kalkylavdelningens personalbehov anpassas med hänsyn till arbetsmängden efter de normer som angivits i byggnadsstyrelseutredningens betänkande (SOU 1962: 37). I den mån tjänster i anslutning härtill inrättas är styrelsen väsentligen hänvisad till extra tjänster. För närvarande föreligger inom avdelningen vid jämförelse med andra enheter inom styrelsen en viss disproportion mellan extra och extraordinarietjänster i högre lönegrad än A 21. För att anpassa tjänsterna till den fördelning som gäller inom andra byråer föreslås inrättande av en byrådirektörstjänst i Ae 27 och en tjänst som förste aktuarie i Ae 23 på avdelningens utredningssektion samt en byrådirektörstjänst i Ae 27 på byggnadssektionen.

2. a) Styrelsen föreslår extraordinariesättning av två tjänster som förste byråingenjör i Ag 23 på intendentsbyråns bränslekontrollavdelning och en

byrådirektörstjänst i Ag 25 på byråns hyresavdelning samt en byrådirektörstjänst i Ag 25 på fjärde projekteringsbyrån ävensom två byrådirektörstjänster i Ag 25 på kalkylavdelningen.

2. b) Styrelsen hemställer, att tjänstetiteln för en inspektör i Ae 25 på bränslekontrollavdelningens driftsektion måtte ändras till byrådirektör i Ae 25.

2. c) Till sammanträden med byggnadsstyrelsens tekniska råd beräknas 8 000 kr. och till arvoden åt rådets expertgrupper 7 000 kr. För styrelsens råd för samhällsplanering erfordras 8 000 kr., varav 3 000 kr. avser sammanträdeskostnader och 5 000 kr. arvoden till experter. Sammanlagt beräknas sålunda 23 000 kr., vilket innebär en minskning i förhållande till innevarande budgetår med 8 000 kr.

Yttrande

Statskontoret finner byggnadsstyrelsens motiv för utökade resurser i fråga om den långsiktiga planeringen inom verksledningen välgrundade. Då styrelsen föreslagit en enda befattningshavare — en avdelningsdirektör — jämte viss biträdespersonal, synes det enligt statskontoret mera vara fråga om en personell förstärkning av verksledningen än tillskapandet av ett stabsorgan för centrala planeringsuppgifter i egentlig mening. För att på längre sikt etablera en effektiv planeringsfunktion bör i första hand ifrågavarande befattningshavares verksamhet inriktas på att kartlägga och analysera planeringsfunktionerna inom styrelsens olika organisationsenheter. Först därefter kan planerings- och andra centrala funktioners omfattning och deras lämpligaste organisatoriska förläggande överblickas. För ledningen av verksamheten finner statskontoret, att en tjänst som avdelningsdirektör i Be 1 bör inrättas. För övrigt förordar ämbetsverket, att till byggnadsstyrelsens förfogande ställes medel för avlöning av biträdespersonal. För att genomföra de av statskontoret förordade mera långsiktiga åtgärderna är det nödvändigt att befattningshavaren erhåller någon form av förstärkning. Detta bör lämpligen ske genom anlitande av expertis, vartill bör anvisas förslagsvis 75 000 kr.

Beträffande inriktningen av arbetsuppgifterna för den föreslagna centralsektionen synes enligt statskontoret tveksamt om till denna även bör förläggas den verksamhet avseende organisations- och rationaliseringsfrågor, som skulle ankomma på den föreslagna byrådirektören i Ae 25. Det erinras om att ett ADB-system f. n. håller på att genomföras för styrelsens bokföring, ekonomiska kontroll och finansiella planering. Då systemet i hög grad kommer att konstituera de arbetsrutiner och administrativa processer, som ett rationaliseringsorgan får till uppgift att effektivisera, synes det naturligt att först avvakta dess genomförande, innan slutlig ställning toges till rationaliseringsfrågornas organisatoriska förläggning.

Statskontoret tillstyrker byggnadsstyrelsens förslag rörande anslagsmedel för fullföljandet av ADB-system.

Departementschefen

Till förslaget att inom byggnadsstyrelsen tillskapa ett stabsorgan för vissa översiktliga utrednings- och planeringsfrågor etc. bör ställning icke nu tagas, då frågan om myndigheternas planeringsresurser f. n. är föremål för överväganden i annat sammanhang.

I övrigt förordar jag ett flertal betydelsefulla förstärkningar av styrelsens personalresurser. Sålunda torde inom intendentsbyrån inrättas två byrådirektörstjänster i Ae 25, vilkas innehavare närmast avses ägna sig åt projekterings- resp. upphandlingsfrågor inom byråns underhållsavdelning. Vid den likaledes till intendentsbyrån knutna utrikesavdelningen bör vidare tillskapas en byrådirektörstjänst i Ae 27. Detta motiveras av de växande arbetsuppgifterna i fråga om utrustning och inredning av svenska beskickningslokaler utomlands. För att tillgodose vederbörande befattningshavares behov av skrivhjälp beräknas medel för ett kanslibiträde i Ae 7. — Jag har icke något att erinra mot att tjänstebenenämningen för en inspektör i Ae 25 på intendentsbyråns bränslekontrollavdelning ändras till byrådirektör i Ae 25.

Med hänsyn till arbetsbelastningen inom planbyrån förordar jag inrättandet av följande befattningar på dess allmänna avdelning, nämligen en byrådirektör i Ae 27, en förste byråingenjör i Ae 23 samt en kanslist i Af 9/Ae 15.

För arvodesanställning av en till styrelsens administrativa byrå knuten befattningshavare med vissa beredskaps- och säkerhetsuppgifter beräknar jag ett medelsutrymme om 16 000 kr. — Förslaget om extraordinariesättning av en tjänst som byrådirektör i Ag 25 på fjärde projekteringsbyrån föranleder ingen erinran från min sida.

För särskilda utredningar och arvoden till viss expertis föreslår jag — bl. a. med hänsyn till de utredningsbehov som aktualiseras av den planerade revisionen av anvisningarna till byggnadsstadgan (BABS) — en uppräkningsmedel om 150 000 kr. Till experthjälp vid omläggningen av styrelsens bokföring och ekonomiska kontrollsystem till automatisk databehandling beräknar jag även för nästa budgetår ett medelsutrymme om 100 000 kr. I likhet med styrelsen bedömer jag, att verksamheten i anslutning till styrelsens tekniska råd och styrelsens råd för samhällsplanering kommer att föranleda ett minskat medelsbehov nästa budgetår om 8 000 kr. För löneomräkning slutligen upptar jag ett belopp om 1 297 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (9 776 000 + 1 707 000) 11 483 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i

personalförteckningen för byggnadsstyrelsen som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	1 447 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	23 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	5 912 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	4 101 000

Summa kr. 11 483 000;

c) till Byggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 11 483 000 kr.

F 2. Byggnadsstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	948 000	902 600
1964/65	2 028 000	
1965/66 (förslag)	2 099 000	

Byggnadsstyrelsen (skr. 25/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 379 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. 1965/66 Mynd.	Dep:t
1. Sjukvård	25 000	+ 5 000	+ 3 000
2. Reseersättningar	230 000	+ 60 000	+ 44 000
3. Övriga expenser	1 333 000	— 40 000	—176 000
4. Publikationstryck	100 000	+ 334 000	+ 200 000
5. Särskilda uppbördsmedel:			
Försäljning av publikationer	120 000	+ 20 000	—
		+ 379 000	+ 71 000

Motiv

3. Posten Övriga expenser är för innevarande budgetår upptagen med 1 333 000 kr. För nästa budgetår föreslår styrelsen — i anslutning till en närmare redovisning av de olika utgiftsändamålen — följande ändringar i medelsberäkningen.

För renhållning och städning beräknas på grund av höjda städlöner och föreslagen personalökning en uppräknig med 4 000 kr.

För telegram, telefon och annonsering har för innevarande budgetår be-

räknats ett medelsutrymme om 562 000 kr., varav 380 000 kr. avser engångskostnad för anskaffning av en ny telefonväxel. För nästa budgetår beräknas medelsbehovet öka med 15 000 kr. till följd av prishöjningar och föreslagen personalökning, med 15 000 kr. för utrikesavdelningens telefonkostnader vilka tidigare bestridits med underhållsmedel samt med 50 000 kr. för erforderlig utökning av den nya telefonväxeln med 100 anknytningar. De angivna ändamålen representerar sålunda ett sammanlagt ökat medelsbehov av 80 000 kr. Avräkning skall emellertid ske för den nämnda engångsanskaffningen, varför delposten kan minskas till $(562\,000 + 80\,000 - 380\,000) 262\,000$, d. v. s. med 300 000 kr.

För inköp och underhåll av möbler m. fl. inventarier disponeras innevarande budgetår ett belopp av 236 000 kr., varav 112 000 kr. avser löpande ersättningsanskaffningar, underhåll etc. samt 124 000 kr. engångsanskaffning av inventarier till ny personal. För nästa budgetår beräknas 96 800 kr. till förstnämnda ändamål samt 64 400 kr. i engångsanskaffningar med hänsyn till nytillkommande personal. Sist angivna belopp har beräknats utifrån en uppskattad utrustningskostnad om 2 300 kr. för var och en av de till inrättande föreslagna 28 tjänsterna. Sammanlagt yrkas sålunda för nästa budgetår avrundat 161 000 kr. vilket innebär en minskning i förhållande till innevarande budgetår med 75 000 kr.

Med hänsyn till prishöjningar och föreslagen personalökning föreslås en uppräkningskostnad till bokinköp och diverse med 20 000 kr., varav 3 000 kr. avser bibliotekskostnader och 3 000 kr. driftskostnader för en ny tjänstebil.

Till flyttningskostnader har för budgetåret 1964/65 beräknats 60 000 kr., vilket belopp avser flyttning av vissa byråer till nya lokaler vid Hantverkargatan. På grund av försening kommer flyttningen troligen icke att ske före den 1 juli 1965. Med hänsyn härtill upptages för nästa budgetår oförändrat belopp.

För särskilda anläggningar föreslås en ökning av medelsutrymmet med 21 000 kr. till 181 000 kr.

Till medlemskap i föreningar m. m. beräknas för nästa budgetår sammanlagt 27 000 kr.

För personalutbildning och kurser m. m. bör på grund av föreslagen personalökning i första hand en uppräkningskostnad ske med 1 000 kr. I anslutning till önskemål från styrelsens företagsnämnd bör vidare — i likhet med vad som sker vid vissa andra myndigheter — medel beräknas för olika trivselfrämjande åtgärder med ett belopp av 5 000 kr.

Inredning och utrustning av restaurant m. m. i de nya lokaler, som håller på att iordningställas åt byggnadsstyrelsen vid Hantverkargatan 29, har beräknats draga en kostnad av 630 000 kr. Då en betydande del härav finansieras genom investeringsanslaget för de nya lokalerna, begränsas yrkandet i detta sammanhang till ett belopp om 300 000 kr.

Till inköp av en transport- och personbil disponeras innevarande budgetår 17 000 kr., av vilket belopp 3 000 kr. avser underhåll och drift. Då medel till sistnämnda ändamål för 1965/66 inräknats under delposten till bokinköp och diverse i det föregående, utgår ifrågavarande delpost i sin helhet.

4. Kostnaderna för publikationstryck beräknas för planbyrån till 39 000 kr. och för tekniska byrån till 395 000 kr. Av sistnämnda belopp avses 200 000 kr. för tryckning av nya anvisningar till byggnadsstadgan (BABS) i en upplaga av 20 000 exemplar, 120 000 kr. för Aktuellt och andra publikationer samt 75 000 kr. för meddelanden. Sammanlagt äskas sålunda 434 000 kr., innebärande en ökning med 334 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till (2 028 000 + 71 000) 2 099 000 kr. Jag har därvid under delposten Övriga expenser inräknat 386 000 kr. för engångsansaffning av inventarier m. m. Under anslagsposten Publikationstryck har jag upptagit ett engångsbelopp om 200 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Byggnadsstyrelsen: Omkostnader för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 2 099 000 kr.

F 3. Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1963/64	700 000	834 400	232 600
1964/65	1 000 000		
1965/66 (förslag)	1 000 000		

Byggnadsstyrelsen (skr. 25/8 1964) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Anslaget får fr. o. m. den 1 juli 1962 belastas endast med kostnaderna för utredningar, som utföres av experter och konsulter m. fl. utanför styrelsen.

Reservationen vid utgången av budgetåret 1963/64 uppgick till 232 000 kr. För innevarande budgetår är anslaget uppfört med 1 milj. kr. Härtill kommer 925 000 kr., som beräknas tillgodoföras anslaget från projekterings- och byggnadsanslag. Styrelsen förväntas således disponera sammanlagt 2 157 000 kr. Detta belopp förutses till största delen bli förbrukat under budgetåret 1964/65 genom utbetalningar av omkring 2 milj. kr.

För 1965/66 förutses en kvarstående reservation från innevarande bud-

getår om 157 000 kr. Härutöver torde ett belopp om 850 000 kr. bli disponibelt genom återföringar från projekterings- och byggnadsanslag. Att styrelsen i sistnämnda fall stannat vid ett lägre belopp än nästföregående budgetår sammanhänger med att vissa större utredningar nu avslutats och att nya projekteringar igångsatts, vilka icke förväntas medföra återföringar under budgetåret 1965/66. Eftersom utbetalningarna då beräknas till ca 2 milj. kr., blir medelsbehovet (2 000 000 — 157 000 — 850 000) 993 000 kr. eller i runt tal 1 milj. kr.

Departementschefen

I enlighet med byggnadsstyrelsens förslag torde anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

F 4. Länsarkitektorganisationen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	6 798 000	6 390 400
1964/65	7 213 000	
1965/66 (förslag)	8 338 000	

Byggnadsstyrelsen (skr. 25/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 1 601 000 kr.

1. Personalförändringar	Ökning
a) 1 maskinchef Ae 15.....	23 892
2 förste reparatörer Ae 11.....	38 544
2 värmeskötare Ae 9.....	34 536
Arvoden till deltidsanställd maskinpersonal.....	30 000
b) 12 kanslisters Af 9/Ae 15.....	244 944
c) Anställning av personal (bitr. ingenjörer och arkitekter m. fl.).....	392 500
2. Löneomräkning.....	836 584
	1 601 000

Motiv

1. a) I beslut den 6 mars 1964 har Kungl. Maj:t bl. a. föreskrivit, att de fasta maskinanläggningarna vid vissa av byggnadsstyrelsen förvaltade fastigheter i Härnösand fortsättningsvis skall utgöra en fast maskinanläggning samt att styrelsen skall ansvara för anläggningen och dess drift. Härutöver har i beslutet medgivits, att hos länsarkitektorganisationen må tills vidare i mån av tillgång på medel finnas inrättad en tjänst som maskinchef i Ae 15.

I årets petitaskrivelse redovisar styrelsen den hel- och deltidsanställda personal, som olika i de berörda fastigheterna inrymda myndigheter och

institutioner disponerar för skötseln av sina resp. anläggningar. Enligt styrelsen bör i fortsättningen i princip alla de för den beslutade fasta maskin-anläggningen erforderliga tjänsterna vara upptagna i personalförteckningen för länsarkitektskontoret i Härnösand. Med hänsyn till svårigheterna att redan nu bedöma det slutliga personalbehovet, tjänsternas fördelning på olika befattningar etc. begränsar sig emellertid styrelsen i dagens läge till att föreslå följande till ifrågavarande länsarkitektskontor knutna befattningshavare, nämligen en maskinchef i Ae 15, två förste reparatörer i Ae 11 och två värmeskötare i Ae 9. Härutöver äskas 30 000 kr. för deltidсанställning av personal.

1. b)—c) Länsarkitektskontorens arbetsuppgifter har genom den nya byggnadslagstiftningen med dess uppgiftsdecentralisering och överhuvud genom utvecklingen av byggnads- och planläggningsverksamheten under de senaste åren ökat i omfattning och betydelse. De allt större insatser, som sålunda krävs från kontorens sida, gör det nödvändigt, att en personalförstärkning kommer till stånd. Härvidlag framstår det som angeläget, att förstärkningen sker på sådant sätt att den kvalificerade arkitektpersonalen får en arbetsavlastning, som möjliggör för den att i större utsträckning ägna sig åt uppgifter, vilka oundgängligen kräver arkitektkompetens. Styrelsen finner också, att en icke ringa del av göromålen är av den art, att de lämpligen kan överföras på tjänstemän med allmän administrativ utbildning, exempelvis kanslistutbildning. Lämpliga uppgifter för sådana befattningshavare anges vara att handlägga mera rutinbetonade remissärenden, verkställa den formella och förbereda den tekniska granskningen av generalplaner samt stads- och byggnadsplaner, förhandsgranska ärenden avseende besvär, förelägganden etc. samt utföra diverse administrativa göromål. Styrelsen finner det sålunda motiverat att föreslå inrättandet nästa budgetår av 12 kanslisttjänster.

Det framstår också som angeläget, att ökade möjligheter ges att med anlitande av anslagsposten Avlöningar till biträdande ingenjörer och arkitekter m. fl. kunna tillföra länsarkitektorganisationen ett antal ingenjörer med lägre teknisk utbildning och med inriktning på samhällsplanering. Efter lämplig intrimning kan sådana befattningshavare verksamt avlasta den kvalificerade arkitektpersonalen. — Vid två å tre av de största länsarkitektskontoren bör dessutom få anställas administrativa hjälpkrafter av typen jurister och samhällsvetare. Det är enligt styrelsen icke möjligt att nu mera exakt ange storleken av det under 1965/66 erforderliga arbetskraftsbehovet, men det befinnes likväl motiverat att uppräknat förenämnda post med 250 000 kr., vartill då under posten till rörligt tillägg kommer en häremot svarande uppräknat med 142 500 kr.

Departementschefen

Då frågan rörande den lämpliga personalorganisationen för den fasta maskinanläggningen vid vissa av byggnadsstyrelsen förvaltade fastigheter i

Härnösand fortfarande är föremål för överväganden inom styrelsen, anser jag mig för nästa budgetår kunna tillstyrka endast en mera begränsad personalförstärkning vid anläggningen. Sålunda torde en tjänst som förste reparatör i Ae 11 inrättas. Härutöver bör medel beräknas för den maskinchefsbefattning i Ae 15, som redan tillskapats jämlikt särskilt bemyndigande av Kungl. Maj:t.

I likhet med byggnadsstyrelsen finner jag en förstärkning av personalresurserna vid länsarkitektkontoren motiverad. Denna synes böra ske på sätt styrelsen föreslagit. Sålunda torde i första hand tolv kanslisttjänster i Af 9/Ae 15 inrättas. Därmed möjliggöres vid de berörda länskontoren, att mera rutinbetonade göromål i större utsträckning kan avlastas arkitektpersonalen, som i motsvarande mån får ökade möjligheter att ägna sig åt de kvalificerade uppgifter, vilka förutsätter arkitektkompetens. Då erforderlig utbildningskurs först skall medhinnas, räcker det om ifrågavarande kanslisttjänster inrättas fr. o. m. den 1 januari 1966. — Vidare anser jag, att ökade möjligheter bör beredas byggnadsstyrelsen att vid större och mera arbets-
tyngda länskontor medge anställning av exempelvis ingenjörer med lägre teknisk utbildning och med inriktning på plantekniska frågor. Av detta skäl bör posten Avlöningar till biträdande ingenjörer och arkitekter m. fl. uppräknas med 125 000 kr.

Med hänsyn till vad sålunda förordats och till utgiftsändringar av automatisk karaktär torde anslaget uppföras med (7 213 000 + 1 125 000) 8 338 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för länsarkitektorganisationen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	1 028 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	3 655 000
3. Avlöningar till biträdande ingenjörer och arkitekter m. fl., förslagsvis	628 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	3 027 000

Summa kr. 8 338 000;

- b) till *Länsarkitektorganisationen*: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 8 338 000 kr.

F 5. Länsarkitektorganisationen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	596 000	625 800
1964/65	718 000	
1965/66 (förslag)	857 000	

Byggnadsstyrelsen (skr. 25/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 343 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. Mynd.	1965/66 Dep:t
1. Sjukvård m. m.....	11 000	+ 1 000	+ 1 000
2. Reseersättningar.....	302 000	+ 82 000	+ 33 000
3. Expenser			
a) Bränsle, lyse och vatten.....	25 000	+ 7 000	+ 5 000
b) Övriga expenser.....	380 000	+ 253 000	+ 100 000
		+ 343 000	+ 139 000

Motiv

3. b) En höjning av städpersonalens löner samt utökade lokalutrymmen för såväl befintlig som föreslagen ytterligare personal bedömes medföra ökade städkostnader om ca 10 000 kr.

Kostnaderna för telegram, telefon och annonsering torde för nästa budgetår stiga med ca 12 000 kr. till följd av avgifts- och prishöjningar samt föreslagen personalökning.

Med hänsyn till allmänna pris- och kostnadsstegringar erfordras för blankettryck, bokinköp m. m. ytterligare 4 000 kr.

Kostnaderna för engångsanskaffningar av möbler, kontorsmaterial m. m. i anslutning till den föreslagna personalökningen anges till ca 37 000 kr.

De medel, som under senare år anvisats till övriga expenser, har endast i ringa utsträckning medgivit ersättnings- och kompletteringsanskaffningar av olika slags kontorsutrustning till länsarkitektskontoren. En väsentlig utrustning är därför ofrånkomlig. Det gäller möbler, bokhyllor, kartsåp etc., skriv- och andra kontorsmaskiner, telefon- och snabbtelefonanläggningar m. m. Enligt av byggnadsstyrelsen utförda inventeringar och beräkningar skulle det totala utrustningsbehovet uppgå till sammanlagt 400 000 kr., vilket tänkts bli tillgodosett under loppet av en treårsperiod. Av angivna belopp hade 158 000 kr. bedömts erforderliga för innevarande budgetår. Endast ett engångsbelopp om 60 000 kr. ställdes emellertid till förfogande. För att fullfölja anskaffningsprogrammet och inhämta eftersläpningen i det samma bör för nästa budgetår i första hand anvisas de ca 100 000 kr., som icke tillhandahållits innevarande budgetår, och därutöver ett belopp om 150 000 kr. Av denna sistnämnda summa avser 60 000 kr. beräknade kostnader för nyanskaffningar m. m. i anledning av länsarkitektskontorets i Göteborg förflyttning till nya lokaler. Sammanlagt erfordras sålunda för nästa budgetår ett belopp om 250 000 kr. till den angivna utrustningen, varifrån avgår det angivna engångsbeloppet om 60 000 kr., varefter återstår ett behov av 190 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upp-
tar jag anslaget till (718 000 + 139 000) 857 000 kr. Jag har därvid under

delposten Övriga expenser inräknat 100 000 kr. för engångsanskaffning av inventarier m. m. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Länsarkitektorganisationen: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 857 000 kr.

F 6. Bidrag till upprättande av regionplaner m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1963/64	100 000	200	1 080 700
1964/65	700 000		
1965/66 (förslag)	1 000		

Byggnadsstyrelsen (skr. 25/8 1964) föreslår, att anslaget uppföres med 200 000 kr.

Motiv

Anslaget är avsett för bidrag till kostnader *dels* för upprättande av regionplan, *dels* till vägförening för genomförande av byggnadsplan.

Kvarstående reservation från föregående budgetår i förening med anvisade nya anslagsmedel innebär, att för budgetåret 1964/65 finns disponibelt ett sammanlagt belopp om 1 780 700 kr.

Hittills slutförda eller pågående regionplaneföretag, beträffande vilka bidragsfrågan icke reglerats, kan beräknas representera bidragskrav om tillhoppa ca 900 000 kr. Om detta belopp frånräknas, kvarstår under anslaget 880 000 kr. Tillgängliga medel borde sålunda i och för sig räcka både för innevarande och nästa budgetår. Vissa andra bidragsbehov kan emellertid komma att aktualiseras, såsom planeringen av Stockholms skärgård, vilken fråga behandlats i en nyligen gjord framställning från länsstyrelsen i Stockholms län. Med hänsyn härtill föreslår styrelsen, att anslaget upptages med 200 000 kr. för nästa budgetår.

Departementschefen

Då redan tillgängliga medel under anslaget kan bedömas vara tillräckliga även för nästa budgetår, bör anslaget för 1965/66 uppföras med ett formellt belopp om 1 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till upprättande av regionplaner m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

G. Tekniska institut**G 1. Statens väginstitut**

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 385 000	1 249 700
1964/65	1 506 000	
1965/66 (förslag)	1 740 000	

Direktionen för statens väginstitut (skr. 26/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 894 900 kr.

Ökn. el.
minskn.

Avlöningar**A. Statens väginstituts verksamhet i allmänhet****1. Personalförändringar**

Administrativa kansliet

a) 1 materialförvaltare Ae 11	+ 20 280
b) 1 billförare Ae 7	+ 16 488
c) 1 telefonist Ae 5	+ 14 880

Beläggingsavdelningen

d) 1 laboratoriebiträde högst Ae 9	+ 16 488
------------------------------------	----------

Bärighetsavdelningen

e) 1 forskningsingenjör Ae 21	+ 33 972
-------------------------------	----------

Maskintekniska avdelningen

f) 1 räknebiträde Ae 5	+ 14 880
------------------------	----------

Trafiktekniska avdelningen

g) 1 förste forskningsingenjör Ae 27	+ 46 332
h) 1 tekniker Ae 11	+ 20 280
i) 1 tekniskt biträde Ae 9	+ 18 312
j) 1 räknebiträde Ae 5	+ 14 880

Överflyttas från uppdragsverksamheten

k) 1 avdelningsdirektör Be 1	+ 53 928
1 förste forskningsingenjör Ae 27	+ 46 332
4 forskningsingenjörer Ae 21	+ 135 888
2 ingenjörer Ae 17	+ 55 296
4 ingenjörer högst Ae 15	+ 89 952
2 kontorister Ae 9	+ 36 624
1 laboratoriebiträde högst Ae 9	+ 16 488
3 kontorsbiträden Ae 5	—
1 kontorsbiträde Af 2/Ae 5	+ 14 880

2. Tjänsteförändringar

a) Lönegradsförändringar	+ 14 798
b) Ändrade anställningsformer m. m.	—
c) Viss arvodesfråga	+ 600

3. Löneomräkning + 166 822**B. Statens väginstituts verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning****1. Personalförändringar**

a) Överflyttning av tjänster enligt A. 1. k)	— 440 388
b) Nya tjänster	+ 200 000

2. Tjänsteförändring

Lönegradsförändring	+ 12 156
---------------------	----------

3. Löneomräkning + 124 232

	Anvisat 1964/65		Föreslagen ändr. Mynd.	1965/66 Dep:t
Omkostnader				
<i>A. Statens väginstituts verksamhet i allmänhet</i>				
1. Sjukvård m. m.	2 500	+	1 000	+ 1 500
2. <i>Expenser</i>				
a) Bränsle, lyse och vatten	29 500	+	10 000	+ 10 000
b) Övriga expenser	77 500	+	15 000	+ 15 000
3. Publikationstryck	15 000	+	8 000	+ 3 000
4. <i>Övriga utgifter</i>				
a) Materialkostnader m. m.	98 000	+	15 000	+ 15 000
b) Tekniska inventarier och maskiner	40 000	—	40 000	+ 5 000
c) Underhåll av tomt och gata	3 500	+	3 500	+ 3 500
d) Avgifter för deltagande i fortbildningskurser.	1 000	+	2 000	+ 1 000
<i>B. Statens väginstituts verksamhet för särskilda uppdrags- givares räkning</i>	400 000	+	200 000	+ 200 000

Beräknad
nettoinkomst
1964/65

Särskilda uppbördsmedel

Ersättning för tillfälliga uppdrag m. m.	1 699 000	+	55 000	+ 523 000
			+	894 900

Motiv**Avlöningar**

A. 1. a) Anskaffning, vård och redovisning av kontorsinventarier bör handhas av en materialförvaltare, som även skall utföra vaktmästaregöromål. På grund av institutets utökning under senare år medför det vissa svårigheter att uppgifterna, såsom f. n., handhas av flera personer.

A. 1. b) För transporterna bl. a. mellan institutets huvuddel och de till Bromma utflyttade maskin- och trafiktekniska avdelningarna erfordras en särskild bil med förare. Bilföraren beräknas även kunna utföra vaktmästaregöromål.

A. 1. c) För telefonväxeln vid avdelningarna i Bromma erfordras en telefonist, som även beräknas kunna utföra visst skrivarbete.

A. 1. d) För det omfattande laboratoriearbetet i samband med försök bl. a. med vägoljor erfordras förstärkning med ett laboratoriebiträde.

A. 1. e) Innehavaren av tjänsten skall leda laboratorie- och fältförsök med Chloeprofilmätare och svara för bearbetning av försöksresultat. Han måste behärska teorin för den matematiska behandlingen av till profil-mätning hörande frågor.

A. 1. f) och j) Vid institutets mätningar framkommer observationsdata oftast i sådan form att bearbetning erfordras, t. ex. uppmätningar på diagramresor och olika räkneoperationer. För detta arbete erfordras biträdespersonal med erfarenhet från dylik verksamhet.

A. 1. g) Vid trafiktekniska avdelningen behandlas sådana problem som framkomlighetens beroende av trafiksammansättning, horisontal- och ver-

tikalkurvor samt parkeringsmöjligheter. Härtill kommer trafikekonomiska problem, komfortfrågor och trafiksäkerhetstekniska frågor. Allteftersom den experimentella mättekniken utvecklas, ökar kraven på rationell teori-bildning, varför avdelningen bör tillföras en befattningshavare med kvalificerad teoretisk utbildning. Denne skall hålla sig à jour med utvecklingen i andra länder. Han skall samarbeta med övriga forskare inom avdelningen och själv svara för forskningsuppgifter av teoretisk natur. Befattningshavaren bör vara teknisk fysiker eller akademiker med betyg bl. a. i fysik samt ha omfattande praktisk erfarenhet helst från industriforskning. Tjänsten bör placeras i lägst A 27.

A. 1. h) För trafiktekniska avdelningens försökscentral erfordras en tekniker för mätningar och försök i samband med trafikstudier och trafikundersökningar. Befattningshavaren skall ha erfarenhet av mätapparatur av olika slag och kunna genomföra enklare mätningar självständigt.

A. 1. i) Vid bl. a. trafikforskning måste insamlade observationsdata omarbetas för datamaskin. Befattningshavaren skall leda bearbetningen av insamlade data. Som kompetenskrav måste sättas bl. a. lång erfarenhet av kodningsarbete.

A. 1. k) Enligt direktionens uppfattning har institutet en mycket viktig uppgift att fylla vid den pågående upprustningen av vägnätet. Ett ökat forsknings- och utvecklingsarbete måste därför ske inom institutets samtliga verksamhetsområden. För en utökad verksamhet måste förstärkning åstadkommas av de personella och materiella resurserna. För den allmänna verksamheten bör inrättas nya tjänster och överflyttas tjänster från uppdragsverksamheten.

Gällande personalförteckning upptager ordinarie och extra ordinarie tjänster även för uppdragsverksamheten. Enligt direktionens mening bör samtliga sådana tjänster hänföras till institutets verksamhet i allmänhet. I uppdragsverksamhetens natur ligger någonting tillfälligt. För sådan verksamhet bör icke anställas ordinarie eller extra ordinarie tjänstemän.

A. 2. a) Direktionen för institutet föreslår, att tjänsten som överdirektör höjes från Bp 5 till Bp 6. Vidare föreslås uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen på administrativa kansliet en kontorsskrivare i Ae 13 till bokhållare i Ao 15 samt på tekniska kansliet en ingenjör i Ae 19 till förste byråingenjör i Ae 21, en assistent i Ag 13 till Ae 15 och en provberedare i Ae 9 till tekniker i Ae 11.

A. 2. b) Direktionen föreslår ordinariesättning av den kontorsskrivare-tjänst, som under punkten A. 2. a) föreslagits ändrad till bokhållare i Ao 15, samt av en telefonisttjänst. I samband härmed kan en tjänst som kontorsbiträde i Ao 5 å övergångsstat indragas. Tjänsten såsom kontors-skrivare är avsedd för institutets kassör. Liksom vid flertalet myndigheter bör tjänsten som kassör vara ordinarie. Innehavaren av tjänsten såsom

telefonist i Ae 5 förordnades å denna tjänst den 1 oktober 1955. Med hänsyn till den långa tiden för innehavet bör tjänsten ordinarieättas.

Direktionen föreslår vidare, att tjänstebenämningen avdelningschef utbytes mot överingenjör, vilket bättre angiver tjänsteinnehavarens huvudsakliga arbetsområde. Vidare bör tjänstebenämningen ingenjör ändras till byråingenjör för en tjänst i Ae 19 på tekniska kansliet.

A. 2. c) Enligt prop. 1960: 125 bör särskilt arvode utgå till organisationsföredragande. Arvodet bör beräknas till 600 kr. för myndigheter med mindre än 100 tjänstemän och till 1 200 kr. för övriga. Väginstitutet har numera 111 tjänstemän och beräknas öka ytterligare. Arvode bör därför utgå till organisationsföredraganden med 1 200 kr. per år.

B. 1. b) Direktionen har nödgats inrätta ett antal tjänster för att anställa för uppdragsverksamheten erforderlig personal. Direktionen hemställer därför att anslaget för budgetåret 1965/66 räknas upp med 200 000 kr.

B. 2. Direktionen föreslår uppflyttning i lönegrad av en tjänst på maskintekniska avdelningen som förste forskningsingenjör i Ae 25 till avdelningsdirektör i Be 1.

O m k o s t n a d e r

A. 4. b) Delposten föreslås överförd till anslaget Statens väginstitut: Utrustning av skäl som redovisas under nämnda anslag.

B. Belastningen för budgetåret 1963/64 var 786 000 kr. Även om kostnaderna kan hållas något lägre innevarande budgetår, är nuvarande anslag otillräckligt. En uppräknig till 600 000 kr. bedömes erforderlig.

Departementschefen

I likhet med institutet anser jag viss personalförstärkning erforderlig med hänsyn till att två avdelningar flyttar till nya lokaler i Bromma. Jag föreslår, att en tjänst som expeditionsvakt i Ae 7 och en som kontorsbiträde i högst Ae 5 inrättas härför. Vidare föreslår jag att en tjänst som förste forskningsingenjör i Ae 27 på trafiktekniska avdelningen överflyttas till den allmänna verksamheten. Jag förordar, att en tjänst som provberedare i Ae 9 ändras till fotograf i samma lönegrad. Jag biträder förslagen om ordinarieättning av en tjänst som kontorsskrivare i Ae 13 samt om höjning av arvodet till organisationsföredraganden. Tjänsterna som avdelningschef i Bo 3 och Be 3 bör benämnas överingenjör. Tjänstebenämningen för ingenjören i Ae 19, som är chef för tekniska kansliets bibliotek, bör ändras till byråingenjör. För nya tjänster till uppdragsverksamheten beräknar jag 200 000 kr.

Jag är inte beredd att tillstyrka direktionens övriga förslag beträffande personal- och tjänsteförändringar och inte heller förslaget att kostnaderna för underhåll m. m. av tekniska inventarier för allmänna verksamheten skall beräknas under institutets utrustningsanslag.

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptager jag ökningen av omkostnaderna för den allmänna verksamheten till 54 000 kr. och för uppdragsverksamheten till 200 000 kr.

I enlighet med tillämpade principer för beräkningen av de särskilda upp-
bördsmedlen bör dessa öka med 523 000 kr.

Anslaget torde böra uppföras med (1 506 000 + 234 000) 1 740 000 kr.
Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i
personalförteckningen för statens väginstitut som föranle-
des av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande stat för statens väginstitut, att till-
lämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Stat

Avlöningar

Statens väginstituts verksamhet i allmänhet

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslags- vis</i>	279 000
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	11 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	760 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	592 000
	1 642 000

Statens väginstituts verksamhet för särskilda uppdrags- givares räkning

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>för- slagsvis</i>	861 000
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	491 000
	1 352 000

Summa kr. 2 994 000

Omkostnader

1. Statens väginstituts verksamhet i allmänhet, <i>förslagsvis</i>	368 000
2. Statens väginstituts verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning, <i>förslagsvis</i>	600 000
	968 000

Summa kr. 3 962 000

Särskilda uppbördsmedel

Ersättningar för tillfälliga uppdrag m. m.	2 222 000
---	-----------

Nettoutgift kr. 1 740 000;

c) till *Statens väginstitut* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 740 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

G 2. Statens väginstitut: Utrustning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1963/64	105 000	142 400	31 900
1964/65	120 000		
1965/66 (förslag)	140 000		

Direktionen för statens väginstitut (skr. 26/8 1964) föreslår, att anslaget uppföres med 200 000 kr.

Motiv

Större delen av reservationen vid utgången av budgetåret 1963/64 liksom anslaget för budgetåret 1964/65 beräknas genom utlagda och planerade beställningar vara utnyttjade per den 30 juni 1965.

Maskiner och annan utrustning anskaffas f. n. medelst användande av dels förevarande anslag och dels förslagsanslaget till statens väginstitut, av vilket högst 40 000 kr. må tagas i anspråk för tekniska inventarier och maskiner. Någon saklig skillnad finnes icke mellan den materiel, som anskaffas för medel från de två anslagen. *Direktionen* föreslår att posten för tekniska inventarier och maskiner utgår ur omkostnadsstaten och att förevarande anslag ökas med samma belopp.

Under flera år har *direktionen* föreslagit att anslaget till utrustning skulle ökas relativt kraftigt för att möjliggöra anskaffning av viss betydelsefull materiel. Kravet upprepas ånyo och förstärkning med 40 000 kr. synes erforderlig. *Direktionen* hemställer således att anslaget uppföres med 200 000 kr. Beloppet avses användas för komplettering och upprustning av provvägsmaskinen för 50 000 kr., anskaffning av vibrationsgivare för 50 000 kr., pantophot-apparat för 16 000 kr., bromsvagn för friktionsmätning vid hög hjulbelastning, varvid anskaffningskostnaden 100 000 kr. fördelas på två budgetår, färdskrivare med registrering på hålremsa för 10 000 kr. samt kameror för trafikstudier för 30 000 kr.

Departementschefen

Som jag anförte vid behandlingen av anslaget till statens väginstitut (p. G 1.) är jag inte beredd att tillstyrka *direktionens* förslag att den under institutets omkostnader för allmän verksamhet upptagna posten om 40 000 kr. till tekniska inventarier skall utgå och utrustningsanslaget i stället ökas med motsvarande belopp.

För att institutet skall få ökade möjligheter att förnya och komplettera utrustningen föreslår jag, att förevarande anslag ökas med 20 000 kr.

Anslaget bör sålunda uppföras med (120 000 + 20 000) 140 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens väginstitut: Utrustning* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 140 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

G 3. Statens geotekniska institut: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	982 000	889 900
1964/65	1 024 000	
1965/66 (förslag)	1 126 000	

Direktionen för statens geotekniska institut (skr. 24/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 330 000 kr.

	Ökning
1. <i>Personalförändringar</i>	
a) Tekniska kansliet	
1 biblioteksbiträde högst Ae 9	17 559
b) Forsknings- och konsultationsavdelning C	
1 avdelningschef Be 3	60 100
1 avdelningsdirektör Be 1	54 504
1 forskningsingenjör Ae 21	34 345
1 kontorist Ae 9	18 482
c) Mekaniska avdelningens konstruktionskontor	
1 förste forskningsingenjör Ae 23	38 076
2. <i>Tjänsteförändring</i>	
Överdirektör Bp 5—Bp 6	4 672
3. <i>Löneomräkning</i>	102 262
	330 000

Motiv

1. a) För institutets biblioteksverksamhet är f. n. anställd en biblioteksassistent i Ae 13. Med hänsyn till arbetets omfattning bör även en tjänst som biblioteksbiträde i högst Ae 9 inrättas, vars innehavare kan biträda med mera rutinbetonade göromål, såsom registrering och katalogisering av litteratur, utlåning etc.

1. b) I samband med omorganisationen år 1963 av institutet inrättades två forsknings- och konsultationsavdelningar. Från och med innevarande budgetår har — i enlighet med förslaget i den utredning, som låg till grund för omorganisationen — ytterligare en tredje sådan avdelning inrättats. I motsats till vad som är fallet med de båda förstnämnda avdelningarna gäller beträffande den sistnämnda, att verksamheten där i sin helhet skall bestridas med medel från uppdragsverksamheten. Det särskilda anslaget för denna belastas därför med kostnaden för personalen, vilken f. n. innefat-

tar endast en fast anställd befattningshavare — avdelningschefen i Be 3 — och därjämte viss extra personal. Institutet understryker angelägenheten av att förutsättningar nu skapas för stadga och effektivitet i arbetet genom att ytterligare fasta tjänster tillskapas. Även från en annan synpunkt är det av vikt, att avdelningen ges ökade resurser. Med nuvarande ordning är sålunda arbetet endast inriktat på uppdragsverksamhet. Något utrymme finns icke för den forskning, som samtliga här berörda avdelningar även förutsatts ägna sig åt. Under återopande av det anförda föreslår institutet, att för nästa budgetår avdelningschefstjänsten överföres från uppdragsverksamheten till den allmänna verksamheten. Härjämte bör tio nya tjänster tillskapas, varav tre för den allmänna verksamheten (forskning) och sju för uppdragsverksamheten. Vad angår de tre förstnämnda gäller om de tilltänkta arbetsuppgifterna följande.

Avdelningsdirektören skall fungera som avdelningschefens ställföreträdare. Han skall därjämte under avdelningschefen delta i forskningsarbetet samt självständigt handlägga ärenden av konsultativ art.

Forskningsingenjören skall i huvudsak biträda den högre tekniska personalen i dess forskningsarbete.

Kontoristen skall tjänstgöra som handsekreterare åt avdelningschefen och i övrigt svara för på avdelningen förekommande expeditionsgöromål m. m.

1. c) Den föreslagna tjänsten motsvaras f. n. av en befattning i Ag 23 med avlönning av medel från uppdragsverksamheten. Då de med denna befattning förenade göromålen även innefattar mera forskningsbetonade konstruktionsuppgifter på det mekaniska området, bör den överföras till den allmänna verksamheten och i samband därmed extraordinariesättas.

Departementschefen

Institutets förslag till personal- och tjänsteförändringar anser jag mig icke kunna tillstyrka. För egen del förordar jag enbart den ändringen, att de till forsknings- och konsultationsavdelningarna A och B knutna avdelningschefstjänsterna i Be 3 resp. Bo 3 samt den till mekaniska avdelningen knutna avdelningschefen i Bo 3 i fortsättningen erhåller tjänstebenenämningen överingenjör.

Anslaget bör sålunda endast uppräknas med hänsyn till automatiska utgiftsstegringar och föreslås anvisat med (1 024 000 + 102 000) 1 126 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens geotekniska institut som förändrades av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens geotekniska institut, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	135 000
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	7 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	578 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	406 000

Summa kr. 1 126 000;

c) till *Statens geotekniska institut*: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 126 000 kr.

G 4. Statens geotekniska institut: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	129 000	131 000
1964/65	236 000	
1965/66 (förslag)	245 000	

Direktionen för statens geotekniska institut (skr. 24/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 16 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. 1965/66	
		Mynd.	Dep:t
1. Sjukvård m. m.....	3 000	+ 1 000	+ 1 000
2. Reseersättningar.....	15 000	+ 3 000	+ 2 000
3. Övriga expenser.....	44 000	+ 5 000	+ 5 000
4. Publikationstryck.....	15 000	+ 1 000	—
5. Underhåll och anskaffning av apparater och redskap för forskning.....	43 000	+ 3 000	—
6. Kostnader för provfält, förbrukningsmateriel m. m. . .	8 000	+ 2 000	+ 1 000
7. Böcker och tidskrifter.....	5 000	+ 2 000	+ 1 000
8. Geoteknisk verksamhet i Götaålväldalen.....	80 000	—	—
	Beräknat 1964/65		
9. Särskilda uppbördsmedel:			
Försäljning av publikationer.....	7 000	- 1 000	- 1 000
		+16 000	+ 9 000

Motiv

3. Av den för innevarande budgetår upptagna delposten avser 5 000 kr. engångsanskaffning av inventarier. Under året blir det nödvändigt att begränsa ifrågakvarande inventarieanskaffning till ett minimum, då medelsutrymmet behöver tagas i anspråk för att täcka vissa kostnadsökningar. Härav följer att det för engångsändamål anvisade beloppet fortsättningsvis måste bibehållas. För nästa budgetår erfordras dessutom en uppräknig av posten med ytterligare 5 000 kr. med hänsyn till ökade utgifter för inköp och underhåll av möbler och annan kontorsutrustning, renhållning och städning, skrivmateriel, telegram, telefon och annonsering etc.

8. Institutet, som fungerar såsom centralt organ vid övervakning av stabilitetsförhållandena i Götaälvdalen, disponerar för innevarande budgetår 80 000 kr. för geoteknisk verksamhet därstädes. En medelstillsdelning av samma storleksordning erfordras under nästa budgetår för fortsatta undersökningar i älvdalen. Beträffande dessa är en uppföljning planerad av erosionsförloppet i älven nedströms Lilla Edet genom pejling av älvbotten i ca 180 sektioner. För ändamålet beräknas 20 000 kr. Institutet ämnar vidare utföra kompletterande undersökningar inom vissa områden till en uppskattad kostnad av 20 000 kr. samt fortsätta med undersökningar av grundvattentryck och markrörelser representerande ett medelsbehov av 15 000 kr. Sprickbildningar, utglidningar och andra ändringar i stabilitetsförhållandena kommer att studeras och kontrolleras. För inspektioner och besiktningssesor i bl. a. detta sammanhang ävensom för viss förutsatt rådgivningsverksamhet beräknas 20 000 kr. Slutligen upptages under rubriken diverse och oförutsett 5 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptager jag anslaget till (236 000 + 9 000) 245 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens geotekniska institut: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 245 000 kr.

G 5. Statens geotekniska institut: Uppdragsverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 444 000	930 000
1964/65	1 529 000	
1965/66 (förslag)	1 637 000	

Direktionen för statens geotekniska institut (skr. 24/8 1964) föreslår, att anslaget ökas med 283 000 kr.

Avlöningar

1. Personalförändringar

a) Forsknings- och konsultationsavdelning C

	Ökning eller minskning
Minskning med 1 avdelningschef Be 3.....	- 60 100
1 statsgeotekniker Ae 27.....	+ 46 817
1 förste forskningsingenjör Ae 25.....	+ 42 220
1 forskningsingenjör Ae 21.....	+ 34 345
1 ingenjör Ae 19.....	+ 30 973
2 ingenjörer högst Ae 15.....	+ 47 854
1 ritbiträde högst Ae 7.....	+ 15 826

b) Laboratoriet

2 förste forskningsingenjörer Ae 23.....	+ 76 152
--	----------

c) Mekaniska avdelningen

Minskning med 1 förste forskningsingenjör Ag 23.....	- 38 076
--	----------

2. Löneomräkning.....	+106 989
Omkostnader.....	- 20 000
	+283 000

Motiv

1. a) Under institutets avlöningsanslag har föreslagits att den fr. o. m. innevarande budgetår inrättade tredje avdelningen för forskning och konsultation förstärkes med tio nya tjänster varav tre för den allmänna verksamheten (forskning) och sju för uppdragsverksamheten. Beträffande de sistnämnda anföres följande.

Statsgeoteknikern i Ae 27 och förste forskningsingenjören i Ae 25 skall närmast handlägga mera krävande ärenden inom uppdragsverksamheten men därjämte i viss omfattning syssla med forskningsproblem, som uppkommer i anslutning till denna.

Forskningsingenjören i Ae 21 skall i huvudsak ägna sig åt uppdragsverksamhet och i övrigt utföra kalkylarbeten.

Ingenjören i Ae 19 skall biträda vid handläggningen av enklare ärenden av rutinkaraktär ävensom fungera som arbetsledare vid större och mera komplicerade undersökningar i fält.

De båda ingenjörerna i högst Ae 15 skall omhänderha fältundersökningar inom konsultationsverksamheten.

Ritbiträdet skall göra borrhingsritningar efter protokoll, utföra renritning och liknande göromål.

1. b) Tillkomsten av den tredje avdelningen för forskning och konsultation ställer ökade krav på laboratoriets kapacitet. Med hänsyn härtill bör de redan tidigare föreslagna tjänsterna som förste forskningsingenjör i Ae 23 nu inrättas. Av tjänsterna är den ena närmast avsedd för forsknings- och den andra för uppdragsverksamhet. Båda befattningshavarna skall inom respektive verksamhetsområden utöva arbetsledning samt syssla med avancerade mätningssuppgifter och laboratorieanalyser. Den för forskningsverksamheten avsedda ingenjören skall därjämte biträda avdelningens forskare.

1. c) I enlighet med förslag under institutets avlöningsanslag bör en tjänst som förste forskningsingenjör i Ag 23 på mekaniska avdelningens konstruktionskontor överföras från uppdrags- till allmänna verksamheten och i samband därmed extraordinariesättas.

Omkostnader	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. 1965/66	
		Mynd.	Dep:t
1. Reseersättningar.....	100 000	+20 000	+ 10 000
2. Expenser.....	50 000	+10 000	+ 10 000
3. Övriga utgifter.....	425 000	- 50 000	-100 000
		-20 000	- 80 000

3. Fr. o. m. innevarande budgetår har en omläggning skett beträffande medelsanvisningen för geotekniska undersökningar i Götaälvdalen. I institutets omkostnadsstat har sålunda upptagits en särskild post för angivna

ändamål. Länsstyrelsen i Älvsborgs län har tidigare handhaft ifrågavarande medel, vilka av institutet kunnat rekvireras i mån av behov till täckande av dess kostnader i sammanhanget. Dessa har därvid redovisats inom ramen för institutets uppdragsverksamhet. Med hänsyn till den utgiftsminskning på uppdragssidan, som angivna omläggning medför, kan förevarande post minskas med 50 000 kr.

Departementschefen

Institutets förslag om överföring av vissa tjänster från uppdragsverksamheten till den allmänna verksamheten är jag icke beredd att biträda. Där- emot anser jag mig i fråga om de föreslagna personalförändringarna i övrigt under förevarande anslag kunna tillstyrka, att vid institutets forsknings- och konsultationsavdelning C två nya tjänster inrättas, nämligen en som statsgeotekniker i Ae 27 och en som forskningsingenjör i Ae 21. I fråga om den till avdelningen knutne avdelningschefen i Be 3 förordar jag vidare, att tjänstebenämningen ändras till överingenjör. — Med hänsyn till angivna nya tjänster ävensom till lönekostnadsstegringar av automatisk karaktär bör en uppräknig ske av anslaget med 188 000 kr.

Med hänvisning till den föregående sammanställningen avseende omkostnaderna i uppdragsverksamheten beräknas för dessa ett minskat medels- utrymme med 80 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (1 529 000 + 108 000) 1 637 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens geotekniska instituts uppdragsverksamhet som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande stat för statens geotekniska insti- tuts uppdragsverksamhet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Stat

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, för- slagsvis	726 000
2. Rörligt tillägg, förslagsvis	413 000
3. Omkostnader, förslagsvis	498 000

Summa kr. 1 637 000;

c) till *Statens geotekniska institut: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 637 000 kr.

G 6. Statens geotekniska institut: Utrustning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1963/64	100 000	128 000	27 000
1964/65	100 000		
1965/66 (förslag)	100 000		

Direktionen för statens geotekniska institut (skr. 24/8 1964) föreslår, att anslaget uppföres med 150 000 kr.

Motiv

Utredningen angående statens geotekniska instituts organisation och arbetsuppgifter föreslog i enlighet med ett av institutet uppgjort anskaffningsprogram en medelstillsdelning av 590 000 kr. att fördelas på en fem-årsperiod. Av detta belopp hänförde sig 150 000 kr. till ersättningsanskaffning av föråldrad materiel och resterande 440 000 kr. till erforderlig nyan-skaffning till följd av verksamhetens utbyggnad.

Av angivna totalbelopp har för budgetåren 1963/64 och 1964/65 samman-lagt 200 000 kr. ställts till förfogande. För att inhämta den eftersläpning i utrustningsanskaffningen som uppstått bör enligt direktionen för nästa budgetår en uppräknig ske av anslaget med 50 000 kr.

Departementschefen

Den av direktionen föreslagna uppräknigen anser jag mig icke kunna tillstyrka. Anslaget torde sålunda uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens geotekniska institut: Utrustning* för bud-getåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr.

H. Diverse**H 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond**

	Anslag
1964/65	3 700 000
1965/66 (förslag)	4 207 000

Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang anför angående ersättning till slottsbyggnadernas delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 4 207 000 kr.

H 2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond

	Anslag
1964/65	7 448 000
1965/66 (förslag)	10 542 000

Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang anför angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 10 542 000 kr.

H 3. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Sjöfartsstyrelsens delfond

	Anslag
1964/65	1 042 000
1965/66 (förslag)	1 109 000

Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang anför angående ersättning till sjöfartsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Sjöfartsstyrelsens delfond* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 109 000 kr.

H 4. Ersättning till statens järnvägar för drift av icke lönsamma järnvägs- linjer

	Anslag
1963/64	80 000 000
1964/65	215 000 000
1965/66 (förslag)	210 000 000

Enligt riksdagens beslut i anledning av prop. 1963: 191 angående riktlinjer för den statliga trafikpolitiken m. m. skall SJ fr. o. m. budgetåret 1964/65 erhålla full ersättning för driftunderskott på trafiksvaga järnvägslinjer (SL³U1, rskr. 424). Sedan järnvägsstyrelsens beräkningar av underskottet på sistnämnda linjer (1963 års separatredovisning) granskats av särskilda sakkunniga fastställde 1964 års riksdag efter Kungl. Maj:ts förslag i prop. 1964: 118 ersättningsbeloppet för innevarande budgetår till 215 milj. kr. (SU 100, rskr. 220). Häri ingick ersättning för inkomstbortfall genom att SJ under en längre övergångstid tillämpar en reducerad taxa för styckegods-
trafiken vid övergång till billinjetrafik i samband med nedläggning av järnvägs-
linjer. Inkomstbortfallet har för de närmaste åren beräknats till 4 milj. kr. per år. Exklusive nämnda belopp utgjorde ersättningen 211 milj. kr.

Järnvägsstyrelsen (skr. 21/8 1964) har beräknat förlusten på de olönsamma järnvägslinjerna under budgetåret 1965/66 till 217 milj. kr. Även denna beräkning har baserats på 1963 års separatredovisning. Vid beräkningen har de banor, som bedömts komma att läggas ned före den 1 juli 1965, utslutits samt hänsyn tagits till de nedläggningar, som väntas äga rum under budgetåret 1965/66. Vidare har det ekonomiska resultatet justerats med hänsyn till redan inträffade samt väntade förändringar i dels löne-, pris- och taxenivåerna, dels trafikstrukturen på det olönsamma bannätet. Till den sålunda framräknade förlusten 217 milj. kr. bör läggas ersättning med 4 milj. kr. för inkomstbortfall genom reduktion av styckegodsavgifterna. För budgetåret 1965/66 äskas alltså ersättning med 221 milj. kr.

Departementschefen

I prop. 1964: 118 lämnade jag en ingående redogörelse för styrelsens beräkningar av underskottet i den till grund för ersättningsens bestämmande utförda 1963 års separatredovisning. På mitt förslag fastställde riksdagen ersättningen för innevarande budgetår till 211 milj. kr., vartill kom 4 milj. kr. för viss reduktion av styckegodsavgifter vid övergång från järnvägs- till landsvägstrafik. Av naturliga skäl är det vanskligt att bedöma hur de olika faktorer, som påverkar ersättningsens storlek, kan väntas utveckla sig intill utgången av budgetåret 1965/66. Särskilt gäller detta lönekostnader samt de besparingar, som väntas av bannedläggningar. Erfarenheterna har hittills visat, att dessa besparingar inte kunnat helt kompensera löneökningarna, varför underskottet på det ersättningsberättigade bannätet utvecklas

ogynnsamt. Vid mina överväganden härutinnan har jag dock funnit att driftersättningen för nästa budgetår bör utgå med 206 milj. kr., vilket innebär en minskning med 5 milj. kr. jämfört med ersättningen för innevarande budgetår. I ersättningen har jag därvid räknat in 12 milj. kr. för investeringar i fasta anläggningar och investeringsinventarier i de ersättningsberättigade banorna. Liksom för innevarande budgetår bör SJ i samband med ersättningen erhålla 4 milj. kr. såsom kompensation för det inkomstbortfall, som uppkommer genom att företaget vid nedläggningar av banor tillämpar en reducerad taxa för styckegods, som förs över till billinjetrafik. Jag förordar därför att ersättningen för budgetåret 1965/66 utgår med 210 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens järnvägar för drift av icke lönsamma järnvägslinjer* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 210 000 000 kr.

H 5. Ersättning till trafikföretag för drift av icke lönsamma busslinjer

	Anslag
1963/64	3 000 000
1964/65	6 100 000
1965/66 (förslag)	6 500 000

Anslaget avser att möjliggöra upprätthållandet av linjetrafik på landsbygden genom statsbidrag åt icke lönsam buss- eller biltrafik på landsbygdslinjer, som till minst fyra femtedelar ligger utanför stadsplanlagt område. Bidrag utgår för högst en personförande dubbeltur per dag med i regel högst två kronor per vagnmil stödberättigat trafikarbete. Principerna för bidragsgivningen har närmare angivits i prop. 1961: 98 och i statsverkspropositionen år 1964 (bil. 8, p. 84). De närmare bestämmelserna för bidragsgivningen har senast upptagits i kungörelsen den 29 april 1964 (nr 118) om statsbidrag till viss linjetrafik på landsbygden.

Statens biltrafiknämnd (skr. 10/9 1964) föreslår, att anslaget ökas med 1 300 000 kr.

Motiv

Sammanlagt inkom till statens biltrafiknämnd 394 ansökningar om bidrag för 1963 års trafik. Nämnden ansåg 386 ansökningar bidragsberättigade med ett sammanlagt belopp av 3 300 708 kr.; sju av ansökningarna ansågs icke kunna bifallas. Vid den slutliga fördelningen av bidragsanslaget kom bidrag att utgå med ca 90 % av de vitsordade bidragsberättigade under-

skotten eller med sammanlagt 2 954 000 kr. Nämnden medgav i 18 fall högre bidrag än två kronor per vagnmil stödberättigat trafikarbete.

De 394 sökandena bedrev med 1 827 fordon trafik, som för den sammanlagda rörelsen uppgick till 79,6 milj. vagnkm. Det stödberättigade trafikarbetet beräknades till 19,1 milj. vagnkm. Av den utbetalade bidragssumman om 2 954 000 kr. föll 1 488 000 kr. eller drygt 50 % på de fyra nordligaste länen. För Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Skaraborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs och Gävleborgs län varierade bidragen mellan 82 000 kr. och 166 000 kr. medan de för övriga län understeg 53 000 kr. Inga ansökningar inkom från Gotlands och Blekinge län.

Antalet till länsstyrelserna inkomna ansökningar om statsbidrag från enskilda och kommunala företag för 1964 års trafik uppgår till 413. Därjämte har från statliga företag inkommit 36 ansökningar.

Erforderligt bidragsbelopp för år 1963 var ca 3,3 milj. kr. Beräkning av det statsbidragsberättigade underskottet för 1964 har icke ännu kunnat verkställas. För täckning av det bidragsberättigade underskottet inom den icke-statliga sektorn kan behovet beräknas till ca 4 milj. kr. Beträffande de statliga företagen beräknas bidragsbehovet till ca 2,7 milj. kr. Sammanlagt skulle sålunda det bidragsberättigade underskottet uppgå till ca 6,7 milj. kr. för år 1964. Ökningen av anspråken på statsbidrag från år 1964 till år 1965 antages bli ca 10 % av det beräknade bidragsberättigade underskottet för år 1964. Med ledning av dessa prognoser beräknas det bidragsberättigade underskottet för år 1965 till ca 7,4 milj. kr.

Det är angeläget att nämnda belopp helt kan täckas genom statsbidrag för att fortsatt uttunning av busstrafiken på landsbygden skall kunna undvikas.

Departementschefen

Sedan biltrafiknämnden i början av november från länsstyrelserna erhållit materialet för bedömning av bidragsgivningen till 1964 års trafik, har det visat sig att vissa avvikelser föreligger jämfört med de preliminära uppgifterna i nämndens petita. Sammanlagt har 457 ansökningar om bidrag inkommit, varav 418 från privata och kommunala företag och 39 från statliga. Länsstyrelserna har tillstyrkt bidrag om sammanlagt 5,8 milj. kr. Häremot svarar ett för innevarande budgetår anvisat belopp av 6,1 milj. kr. från vilket även kostnaderna för administration av bidragsgivningen, ca 60 000 kr., skall bestridas. Även om man räknar med viss marginal för ytterligare bidrag i anslutning till besvärssärenden, synes det för 1964 års trafik anvisade beloppet således förslå till bidragsgivningen utan att någon generell jämkning av bidragsbeloppen skall bli erforderlig.

Vad beträffar bidragsgivningen till 1965 års trafik har nämnden upp-

skattat medelsbehovet till 7,4 milj. kr. Av det material rörande bidragsgivningen till 1964 års trafik, som numera står till nämndens förfogande, framgår, att medelsbehovet för nästa budgetår torde bli icke oväsentligt lägre än vad som angivits i *petita*. Jag uppskattar medelsbehovet för 1965 års trafik till 6,5 milj. kr.

Det torde liksom hittills böra ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda kungörelse rörande bidragsgivningen. Då flera års erfarenhet av bidragsgivningen nu föreligger, torde det hittillsvarande systemet med en årlig kungörelse i ämnet böra ersättas med en kungörelse utan tidsbegränsning.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till trafikföretag för drift av icke lönsamma busslinjer* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 6 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

H 6. *Ersättning till statens järnvägar för överlåtelse av mark vid Stockholms östra station*

Anslag

1965/66 (förslag) 1 630 000

Järnvägsstyrelsen (skr. 21/8 1964) föreslår, att ett belopp av 1 630 000 kr. anvisas för ifrågavarande ändamål.

Motiv

1963 års riksdag bemyndigade Kungl. Maj:t att under tomträtt upplåta ett SJ tillhörigt område vid Östra station i Stockholm till Stiftelsen Stockholms studentbostäder för uppförande av ett internationellt studenthem (prop. 50, SU 64, rskr. 173). Samtidigt bemyndigades Kungl. Maj:t att till SJ:s dotterföretag Rimbobanans fastighetsaktiebolag försälja ett under domänstyrelsens förvaltning stående område inom Rinkebyskogen i Danderyds köping. För området vid Östra stationen bestämdes ersättningen till SJ med beaktande av bostadsstyrelsens värdering till 1 630 000 kr. Ersättningen skulle anvisas över riksstaten efter framställning av järnvägsstyrelsen.

Järnvägsstyrelsen framhåller, att markens iordningställande genom spår-omflyttningar m. m. skall bekostas av SJ. Utöver bangårdsarbeten erfordras ersättning för personallokaler och andra tjänstetrymmen i det gods-magasin, som måste rivas för att friställa tomtmarken. Kostnaderna för bangårdsarbetena beräknas till 335 000 kr. och för ersättningslokaler m. m. till 250 000 kr., eller tillhoppa 585 000 kr.

SJ bör under budgetåret 1965/66 erhålla ersättning med 1 630 000 kr. och medgivnas att av denna få bestrida kostnaderna för markens iordningställande.

Stiftelsen har för avsikt att påbörja byggnadsarbetet år 1965. SJ kommer därför att iordningställa tomten under innevarande budgetår, varefter den överlåtes till byggnadsstyrelsens förvaltning för att av denna upplåtas med tomträtt till Stiftelsen Stockholms studentbostäder. Förslag till avtal härom kommer senare att ingivas till Kungl. Maj:t.

Departementschefen

I samband med prop. 1963:50 rörande upplåtelse av viss SJ tillhörig mark vid Östra station i Stockholm för att möjliggöra uppförandet av ett internationellt studenthem beräknades värdet av markupplåtelsen till 1 630 000 kr. Ett särskilt anslag härför bör upptagas för budgetåret 1965/66 och rubriceras Ersättning till statens järnvägar för överlåtelse av mark vid Stockholms östra station. Beloppet bör användas för att bestrida kostnaderna för markens iordningställande. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens järnvägar för överlåtelse av mark vid Stockholms östra station* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 1 630 000 kr.

H 7. Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	60 700 000	60 277 200
1964/65	62 800 000	
1965/66 (förslag)	74 000 000	

Enligt en promemoria beräknar *generalpoststyrelsen* ersättningarna för tjänstebrevsförsändelser för budgetåret 1964/65 till 70 milj. kr.

Ersättning för befordran av tjänsteförsändelser i allmänhet utgår jämlikt 2 § tjänstebrevsförordningen med viss procent av postverkets frankoteckensuppbörd. Ersättningen erlägges under kvartalet näst efter det, som ersättningen avser. Storleken av ifrågavarande procent bestämmes av generalpoststyrelsen och riksrevisionsverket. Fr. o. m. budgetåret 1956/57 tills vidare har procenttalet bestämts till 12. Med utgångspunkt från nämnda procenttal synes ersättning för befordran av tjänsteförsändelser i allmänhet under budgetåret 1965/66 kunna beräknas till 65 800 000 kr.

Jämväl ersättningen för befordran av post från de statliga kristidsorganen erlägges kvartalsvis i efterskott. För andra kvartalet 1964 uppgick ersättningen för dylik post till ca 21 000 kr. Den ersättning, som kommer att inflyta till postverket under budgetåret 1965/66, beräknas till 80 000 kr.

Från anslaget utgår från den 1 januari 1948 även ersättning för postdel-

givning (SFS 1947: 641). Ersättningen uppgick under budgetåret 1963/64 till 1 105 875 kr. och uppskattas för budgetåret 1965/66 till 1 350 000 kr.

Ersättning till postverket för befordran av militärbrev utgår jämväl från förevarande anslag. Ersättningen för denna befordran beräknas under innevarande budgetår inflyta med ca 225 000 kr. För budgetåret 1965/66 torde den kunna upptagas med ett belopp av 240 000 kr.

För budgetåret 1963/64 har postverket i ersättning för tjänsteförsändelser från de allmänna försäkringskassorna erhållit ca 5 440 000 kr. För budgetåret 1965/66 synes posten böra beräknas till ca 6 550 000 kr.

Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser för budgetåret 1965/66 skulle alltså enligt styrelsens beräkningar uppgå till (65 800 000 + 80 000 + 1 350 000 + 240 000 + 6 550 000) 74 020 000 kr. eller avrundat 74 milj. kr.

Departementschefen

Generalpoststyrelsens beräkning av medelsbehovet har icke givit mig anledning till erinran. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår upptagas med 74 milj. kr. Härav bör ett så stort belopp avräknas mot automobilskattemedel, som svarar mot den del av ersättningen för befordran av tjänsteförsändelser, som beräknas falla på myndigheter, för vilka kostnaderna helt eller delvis avräknas mot angivna medel. Med ledning av upplysningar från generalpoststyrelsen kan ifrågavarande del av ersättningen för nästa budgetår uppskattas till 1,7 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 74 000 000 kr., därav 1 700 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

H 8. Kostnader för vissa nämnder m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	20 000	15 800
1964/65	27 000	
1965/66 (förslag)	27 000	

I enlighet med sjöfartsstyrelsens förslag (skr. 21/8 1964) beräknar jag kostnaderna för statens oljeskyddsråd till oförändrat 7 000 kr. Kostnaderna för statens lånenämnd för den mindre skeppsfarten uppskattar jag till likaledes oförändrat 20 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med 27 000 kr. Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för vissa nämnder m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 27 000 kr.

H 9. Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m.m.

	Anslag	Nettoutgift	
1963/64	511 000	464 800	
1964/65	630 000		
1965/66 (förslag)	757 000		
	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66 Dep:t	
1. Meteorologiska världsorganisationen (WMO) m. m.	145 000	+	41 000
2. Internationella föreningen för frågor rörande vägväsendet (PIARC) m. m.	800	+	500
3. Vissa förhandlingar rörande luftfarten.	13 300		—
4. Förenta nationernas ekonomiska kommission för Europa (ECE) ..	30 000		—
5. Europeiska transportministerkonferensen (CEMT).....	30 000	+	5 000
6. Internationella järnvägsfördragen (CIM — CIV).....	5 000		—
7. Vissa förhandlingar rörande vägtransporter	7 200		—
8. Europeiska konferensen angående telekommunikationer via satel- liter (CETS).....	—	+	20 000
9. Internationella federationen för bostadsbyggnad och samhälls- planering (IFHP).....	3 000	+	2 000
10. Internationella organisationen för fyrtekniska frågor (IALA).....	4 600	—	700
11. Internationella hydrografiska byrån.....	30 000		—
12. Mellanstatliga rådgivande sjöfartsorganisationen (IMCO).....	125 000	+	56 000
13. Bidrag till internationell ispatrulleringstjänst i norra Atlanten....	100 000		—
14. Bidrag till driften av livräddnings- och väderleksfartyg i Nordsjön	91 000		—
15. Kostnader för handelssjöfartens dirigerings.....	20 000		—
16. Internationella föreningen i Bryssel för sjöfartskongresser (PIANC)	1 100	+	3 200
17. Bidrag till vissa fyror i Röda havet.....	24 000		—
		+	127 000

Motiv

1. Meteorologiska världsorganisationen har fattat preliminärt beslut att upprätta en särskild utvecklingsfond om 1,5 milj. dollar att användas för meteorologiska installationer företrädesvis i utvecklingsländerna. Sveriges bidrag till fonden beräknas till ca 100 000 kr. att inbetalas under en treårsperiod. Av beloppet torde nästa budgetår erfordras 36 000 kr. För ökad reseverksamhet beräknas ytterligare 5 000 kr.

2. För höjd medlemsavgift bör ytterligare 500 kr. upptagas.

5. Ökad reseverksamhet föranleder en uppräknings med 5 000 kr.

8. Med hänsyn till Sveriges deltagande i den nyskapade europeiska konferensen för frågor angående telekommunikationer via satelliter (CETS) bör medel beräknas för medlemsavgift till konferensen och bidrag till dens sekretariat även som för resor i anslutning till sammanträden inom konferensen. För ändamålet beräknas preliminärt 20 000 kr.

9. Med hänsyn till ett förutsett ökat deltagande i federationens arbete bör medelsutrymmet för resor ökas med 2 000 kr.

10. Posten bör å ena sidan nedräknas med 2 200 kr. avseende medelsanvisning under innevarande budgetår för visst engångsändamål, å andra sidan uppräknas med 1 500 kr. med hänsyn till reseverksamhet, vilken tidigare belastat anslaget Extra utgifter. Detta innebär sammanlagt en minskning av posten med 700 kr.

12. Med hänsyn till belastningen, vilken budgetåret 1963/64 var 136 000 kr. och innevarande budgetår beräknas till 156 000 kr., bör posten uppräknas med 31 000 kr. — Inom organisationen har Sverige i likhet med andra medlemsstater åtagit sig att utföra visst arbete för samordning av medlemsstaternas beräkningsnormer för stabilitet och därefter beräkna stabilitet och flytbarhet för vissa fartygstyper. För dessa uppgifter har innevarande budgetår beräknats 35 000 kr. För nästa budgetår bör medelsutrymmet för dessa och liknande uppgifter ökas med 25 000 kr.

14. Vid konferens i Oslo år 1963 med deltagare från de skandinaviska länderna samt Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland och Nederländerna samt med observatör från Storbritannien behandlades frågan om väderleks- och sjöräddningstjänsten i Nordsjön. Därvid diskuterades bl. a. spørgsmålet om stationering av ett gemensamt väderleksfartyg i den centrala delen av Nordsjön under hela året, vilket fartyg jämväl skulle kunna bistå med sjöräddning. Det beslöts, att spørgsmålet skulle bli föremål för fortsatta överläggningar. Kostnaderna för ett dylikt fartyg beräknas för Sveriges vidkommande bli ca 62 500 kr.

I den mån nämnda förhandlingar leder till att ytterligare ett fartyg stationeras i Nordsjön torde Sveriges andel i kostnaderna härför böra täckas från förevarande anslag.

16. Under posten torde upptagas ytterligare 3 200 kr. avseende reseverksamhet, vilken hittills belastat anslaget Extra utgifter.

Departementschefen

Till den inom meteorologiska världsorganisationen upprättade särskilda utvecklingsfonden kan Sverige under en treårsperiod beräknas få lämna ett sammanlagt bidrag om ca 100 000 kr. Härav torde 30 000 kr. erfordras under innevarande och 36 000 kr. under nästa budgetår. För den på 1965/66 belöpande bidragsandelen har medelsutrymme beräknats i det föregående. Beträffande det på 1964/65 fallande bidragsbeloppet torde detsamma — därest riksdagen icke har något att erinra — få belasta innevarande års anslag.

För det fall de år 1963 inledda internationella förhandlingarna rörande stationering hela året av ett väderleksfartyg i centrala Nordsjön skulle leda till beslut i positiv riktning, torde Sveriges andel i kostnaderna i anledning härav få bestridas från förevarande anslag.

Under åberopande av det anförda och med hänvisning till medelsberäkningen i den föregående sammanställningen upptager jag anslaget till (630 000 + 127 000) 757 000 kr. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 757 000 kr.

H 10. Viss beredskapsutrustning

	Anslag
1963/64	100 000
1964/65	100 000
1965/66 (förslag)	500 000

I skrivelser den 28 augusti och den 14 september 1964 har Sveriges Radio AB hemställt, att sammanlagt 800 000 kr. måtte anvisas till vissa närmare angivna ändamål.

Med hänsyn till skrivelsernas innehåll torde någon närmare redogörelse icke böra lämnas till statsrådsprotokollet. Riksdagens vederbörande utskott torde få beredas tillfälle taga del av skrivelserna genom att dessa tillhandahållas utskottet.

Departementschefen

Jag förordar, att för ändamål som avses i nämnda skrivelser förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 500 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss beredskapsutrustning* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kr.

H 11. Ersättning för viss rundradioverksamhet

	Anslag
1964/65	12 850 000
1965/66 (förslag)	19 500 000

I skrivelser den 27 resp. den 31 augusti 1964 har Sveriges Radio AB och telestyrelsen hemställt, att sammanlagt 20 600 000 kr. måtte anvisas under förevarande anslag för att täcka dels Sveriges Radios och televerkets kostnader för skolprogramverksamhet och programverksamhet gentemot utlandet, dels televerkets kostnader för fria ljudradiolicenser åt blinda. Angivna kostnader skall jämlikt beslut av 1964 års riksdag fr. o. m. innevarande budgetår i sin helhet bestridas av skattemedelsanslag på riksstaten.

Departementschefen

Med hänvisning till vad jag anför i det följande vid anmälan av frågorna rörande ljudradio och television under televerkets fond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för viss rundradioverksamhet* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 19 500 000 kr.

II. Luftfartsfonden

1. Underskott å luftfartsfonden

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	12 300 000	10 284 200
1964/65	10 500 000	
1965/66 (förslag)	10 500 000	

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom i 1964 års statsverksproposition (bil. 8, p. 90) gjorda hemställan upptog riksdagen för luftfartsfonden å riksstaten för budgetåret 1964/65 ett underskott av 10 500 000 kr.

I skrivelser den 21 maj och den 18 juni 1964 framlade luftfartsstyrelsen slutligt förslag till driftkostnadsstat för budgetåret 1964/65. I förslaget beräknades utgifterna till 58 125 000 kr. och inkomsterna till 46 100 000 kr., vilket skulle resultera i ett underskott om 12 025 000 kr.

Genom beslut den 29 juni 1964 fastställde Kungl. Maj:t driftkostnadsstat för luftfartsverket för budgetåret 1964/65. Staten slutade på 57 355 000 kr. och underskottet förutsattes icke få överstiga 10 500 000 kr. Härjämte meddelades vissa bestämmelser angående avlönings- och omkostnadsposterna.

Luftfartsstyrelsen

Med skrivelse den 14 september 1964 har luftfartsstyrelsen framlagt beräkningar rörande underskottet å luftfartsfonden för budgetåret 1965/66.

I. Allmänt

Inledningsvis berör luftfartsstyrelsen bl. a. den fortsatta ökningen av lufttrafiken vilket medför en motsvarande ökning av luftfartsverkets arbetsuppgifter och medelsomslutning. Vidare beröres rationaliseringsarbetet inom luftfartsverket, vilket huvudsakligen präglas av de åtgärder, som föreslagits av statskontoret. Vid upprättandet av anslagsframställningen för budgetåret 1965/66 har i möjligaste mån hänsyn tagits till statskontorets synpunkter och förslag.

II. Organisations- och personalfrågor

Kostnaderna för styrelsens förslag till personal- och tjänsteförändringar framgår av följande sammanställning.

1. Personalförändringar

Luftfartsstyrelsen		Ökn. el. minskn.
a) Trafikbyrån		
3 förste trafikledare Ae 23.....	+	113 000
1 assistent Ae 17.....	+	27 600
1 assistent Ae 15.....	+	25 000
b) Kanslibyrån		
1 amanuens Af 17/Ae 21.....	+	30 600
c) Luftfartsinspektionen		
1 luftfartsinspektör Bp 1.....	+	53 900
1 haveriassistent, arvode.....	+	30 000
d) Gemensamt		
2 biträden, 1 expeditiionsvakt.....	+	47 700
Flygplatsorganisationen		
e) 1 besiktningsingenjör Ae 27.....	+	46 300
Minskning med 1 luftfartsinspektör ABp 27.....	—	48 800
f) 10 trafikledare Af 13/Ae 19 (fr. o. m. 1/11 1965).....	+	177 300
g) 3 brandförmän Ae 13.....	+	67 500

2. Tjänsteförändringar

Luftfartsstyrelsen		
a) Lönegradsförändringar.....	+	59 200
b) Löneklassuppflyttningar.....	+	50 000
c) Ändrad anställningsform.....		—
Flygplatsorganisationen		
d) Lönegradsförändringar.....	+	87 700
e) Löneklassuppflyttningar.....	+	100 000

3. Arvoden

Luftfartsstyrelsen.....	+	20 000
-------------------------	---	--------

4. Löneomräkning

Luftfartsstyrelsen.....	+	125 000
Flygplatsorganisationen.....	+	320 000
		+ 1 332 000

Motiv

1. a) Navigationssektionen svarar för huvudparten av planeringsarbetet inom trafikbyrån. För att sektionens kapacitet skall kunna koncentreras på detta arbete avser styrelsen att överföra vissa arbetsuppgifter till övriga sektioner inom byrån. Navigationssektionen kommer med hänsyn till de ändrade arbetsuppgifterna att framdeles benämnas planeringssektionen. I samband med omfördelningen av arbetsuppgifterna kommer trafikledningssektionen att kallas trafiksektionen. Arbetsbelastningen inom denna sektion har ökat avsevärt. På grund härav har bl. a. arbetet med utveckling av trafikledningssystemet och instruktionerna m. m. för detta icke hunnits med. Systemet kan f. n. icke anses helt motsvara flygtrafikens behov. Utländska erfarenheter tyder på att personalbehovet inom större trafikledningsorgan ökar snabbare än trafikvolymen. Berörda planeringsverksamhet i förening med automation avser att i möjligaste mån förebygga en liknande utveckling inom den svenska trafikledningsorganisationen. Trots detta blir en betydande personalökning ofrånkomlig under de närmaste åren. Under flera år torde sålunda ett tjugotal trafikledare per år behöva anställas för att ersätta avgående personal och täcka behovet av utökning av kåren. Dessutom

måste utbildningstiden vid trafikskolan förlängas och viss vidareutbildning av de äldre trafikledarna ske. För att ge trafikbyrån möjlighet att mera ingående gripa sig an nämnda arbetsuppgifter fordras en kraftig personalförstärkning fördelad på två budgetår. I det följande upptages de nu mest anslagna tjänsterna.

För utveckling av trafikledningens arbetsmetoder m. m. samt tidskrävande utländskt samarbete behöver navigationssektionen förstärkas med en tjänst som förste trafikledare i Ae 23.

Allvarlig eftersläpning föreligger i fråga om utarbetandet av bestämmelser för trafikledning. I verksamheten, vilken kräver tekniska kunskaper och ingående kännedom om de civila och militära trafikledningarna, ingår analys av separationsfrågor beträffande luftrummet utnyttjande, vilket är av vittgående betydelse för flygsäkerheten. Verksamheten fordrar personal med förhandlingsvana och goda språkkunskaper. Härfor fordras en ny tjänst som förste trafikledare i Ae 23 på trafikledningssektionen.

Luftfartsverkets trafikskola måste tillföras ytterligare en instruktör. Denne bör vara chef och huvudinstruktör för skolans allmänna linje och svara för kursverksamheten med undantag av radarutbildningen. Han skall även vara skolchefens ställföreträdare. Befattningshavaren måste äga omfattande erfarenhet av trafikledning samt god pedagogisk och administrativ förmåga. En tjänst som förste trafikledare i Ae 23 bör därför inrättas vid trafikbyråns skolsektion.

Betydande eftersläpningar föreligger i revideringen av Aeronautical Information Publication. En ny tjänst som assistent i Ae 17 bör därför inrättas vid informationssektionen.

Vid navigationssektionen kommer att utföras litteraturuppföljning, kartritning m. m. samt rutinmässig programmering för datamaskin. För att avlasta den kvalificerade personalen rutinarbetet erfordras särskild personal med bl. a. god kännedom om trafikledning. Medel bör upptagas för en ny tjänst som assistent i Ae 15.

1. b) På kanslibyråns sekretariat finnes icke någon tjänsteman på byråsekreterarplanet för handläggning av mera kvalificerade ärenden. Med hänsyn till den växande arbetsbördan bör sekretariatet tillföras en amanuens-tjänst.

1. c) Ökningen av antalet civila flygplan påkallar ändring av organisationen för tillsyn av flygmaterielens underhåll. Hittills har luftfartsinspektionens luftvärdighetssektion handlagt frågor rörande konstruktion och underhåll av flygmateriel. Större intresse än tidigare måste ägnas underhållsverkstädernas organisation och arbetsresultat, varför handläggningen av dessa ärenden bör överföras till chefens för besiktningsverksamheten ansvarsområde. Chefen för det hittillsvarande centrala besiktningskontoret inom flygplatsorganisationen bör därför flyttas till luftfartsinspektionen för att centralt leda besiktningsverksamheten och verkstadsinspektionen samt vara föredragande i ärenden inom dessa områden. Han befrias samtidigt

från uppgiften att vara chef för besiktningskontoret för mellersta besiktningsområdet. Organisationsförändringen innebär, att en ny sektion benämnd besiktningssektionen upprättas inom luftfartsinspektionen, varifrån verksamheten vid de fem besiktningskontoren skall ledas.

Med hänsyn till den ändrade ställningen för chefen för den nuvarande besiktnings- och provflygningsorganisationen genom överflyttningen till luftfartsinspektionen bör en tjänst som luftfartsinspektör i ABp 27 uppflyttas till Bp 1 och överföras från flygplatsorganisationens till luftfartsstyrelsens avlöningsstat.

Genom omorganisationen av luftfartsinspektionen år 1961 har en effektivisering av haveriutredningarna uppnåtts. Fortfarande måste dock bl. a. statistisk behandling och analys av haveriorsaker samt insamlandet av erfarenheter från utländska flygolyckor eftersättas. Antalet haverier har ökat med 36 % under perioden 1960—1963. Haveriutredarens arbetsuppgifter har utökats med bl. a. vissa internationella ärenden. Med hänsyn till det anförda och till behovet av en ställföreträdare bör en kvalificerad ingenjör med flygutbildning och erfarenhet från civil eller militär flygverksamhet anställas. Kostnaden härför beräknas till lägst 30 000 kr.

1. d) Luftfartsstyrelsens allmänt ökande verksamhet och splittrade lokalisering medför behov av ytterligare två biträdestjänster samt en tjänst som expeditivsvakt.

1. e) Då chefen för besiktnings- och provflygningsorganisationen genom förenämnda organisationsändring överföres till luftfartsinspektionen förlorar besiktningskontoret för mellersta besiktningsområdet sin chefstjänst. En ny tjänst som besiktningsingenjör i Ae 27 bör därför inrättas vid kontoret.

1. f) Med hänsyn till den långa utbildningstiden måste under budgetåret 1965/66 anställas så många nya trafikledare, att personalbehovet år 1968 täckes. Ett behov av minst tio nya trafikledare i reglerad befordringsordning förutses fr. o. m. den 1 november 1965. Rekryteringen är svår, varför det är angeläget att anställningsvillkoren för denna personal förbättras.

1. g) Brand- och räddningstjänsten är huvudsakligen baserad på vapenfria värnpliktiga. Kontinuerlig utbildning av sådan personal sker vid Arlanda flygplats. Utbildningen omhänderhas i betydande utsträckning av brandförmän från andra flygplatser, vilket är dyrbart och opraktiskt då de flygplatser, som tillhandahåller instruktörer, under långa perioder står utan ordinarie brandbefäl. Vidare uppkommer avsevärda kostnader för övertidstjänstgöring samt resor och traktamenten. Det är därför lämpligast att anställa ytterligare personal för utbildningen av de vapenfria värnpliktiga. Medel bör beräknas för tre nya brandförmänstjänster i Ae 13 vid Arlanda.

2. Styrelsen föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen på kanslibyrån en tjänst som byrådirektör i Ao 25 till Ao 27 och en tjänst som byrådirektör i Ae 25 till Ae 27, på marktjänstbyrån en tjänst som byrå-

direktör i Ag 25 till Ae 27 samt inom flygplatsorganisationen tre tjänster som förste trafikledare i Ae 23 till Ae 25. Ändringen av tjänsten på markttjänstbyrån motiveras bl. a. av att styrelsens medverkan kommer att krävas vid planering och utbyggnad av ett antal icke-statliga flygplatser.

Vidare beräknar styrelsen sammanlagt 275 000 kr. för löneklassuppflyttningar samt för uppflyttning av tjänster till högst Ae 23. Sålunda avses bl. a. cheferna för trafikledningen på ett antal flygplatser, där fullständig trafikledningstjänst beräknas bli införd, att uppflyttas till lönegrad Ae 21.

Ledningen av utrikessekretariatet handhaves sedan år 1957 av en tjänsteman i byråchefs ställning, vilken sedan den 1 juli 1964 är placerad i Be 3. Då arbetsuppgifterna vid sekretariatet är permanenta bör tjänsten i likhet med övriga byråchefstjänster vara ordinarie.

3. Av den äskade höjningen om sammanlagt 20 000 kr. avser 5 000 kr. expertarvoden för specialutredningar i samband med planering för framtida flygtrafik, 10 000 kr. arvoden åt kontrollanter vid examinering av privatflygare samt 10 000 kr. ersättning åt tjänstemän, som ålagts att på fritid bestrida beredskapstjänstgöring för mottagande av vissa haverianmälningar. Å andra sidan beräknas behovet av arvoden för utarbetande av vissa kompendier minska med 5 000 kr.

III. Ekonomiska beräkningar m. m.

Inom styrelsen har uppgjorts följande preliminära beräkning av inkomster och utgifter för budgetåret 1965/66, varvid motsvarande belopp för innevarande budgetår medtagits såsom jämförelse. Styrelsen har utgått från det faktiska resultatet å de olika inkomst- och utgiftsposterna för budgetåret 1963/64 samt mot bakgrunden härav och av de för innevarande budgetår beräknade och anvisade beloppen bedömt de modifieringar av olika poster, som utvecklingen ansetts motivera.

Inkomster	1964/65	1965/66
1. Hyror och arrenden	6 700 000	6 800 000
2. Trafikinkomster	35 800 000	37 800 000
3. Besiktningssavgifter m. m.	900 000	1 000 000
4. Diverse inkomster	2 700 000	2 700 000
Summa	46 100 000	48 300 000
Utgifter		
1. Luftfartsstyrelsen:		
Avlöningar	5 262 000	5 844 000
2. Luftfartsstyrelsen:		
Omkostnader	715 000	766 000
3. Flygplatsorganisationen:		
Avlöningar	13 323 000	14 073 000
4. Flygplatsorganisationen:		
Omkostnader	1 735 000	2 162 000
5. Underhåll m. m. av flygplatser	5 930 000	7 350 000
6. Hyres- och arrendeavgifter m. m.	470 000	400 000
7. Stationstjänst	2 055 000	2 100 000

8. Underhåll och drift av radioanläggningar och teleutrustning.....	13 255 000	13 040 000
9. Utgifter för väderlekstjänst.....	5 010 000	5 862 000
10. Sveriges bidrag till ICAO m. m.	677 000	820 000
11. Pensionskostnader.....	1 415 000	1 636 000
12. Diverse utgifter.....	508 000	797 000
13. Avsättning till värdeminskningsskonto.....	7 000 000	7 250 000
14. Oförutsett.....	—	700 000
Summa	57 355 000	62 800 000
Underskott	11 255 000	14 500 000

I anslutning till beräkningarna anför styrelsen i huvudsak följande.

Inkomster

Styrelsen har med hänsyn bl. a. till de faktiska inkomsterna under budgetåret 1963/64 samt prognosen för innevarande budgetår uppskattat totala ökningen för budgetåret 1965/66 till 2,2 milj. kr. jämfört med budgetåret 1964/65. Av ökningen svarar posten Hyror och arrenden för 0,1 milj. kr. beroende på väntad ökning av genomströmningsavgifterna, medan posten Besiktningssavgifter höjts med 0,1 milj. kr. beroende på ökat privatflyg. Posten Diverse inkomster har ansetts bli oförändrad. Posten Trafikinkomster har räknats upp med 2 milj. kr., vilket förefaller lågt vid jämförelse med utvecklingstakten under de gångna åren. Styrelsen har därför låtit verkställa en närmare undersökning av posten för budgetåren 1964/65 och 1965/66.

De olika delposterna under Trafikinkomster baserar sig i första hand på styrelsens bedömning av trafikutvecklingen i relation till inkomstutfallet för budgetåret 1963/64. Då detta blivit sämre än beräknat, har styrelsen i skrivelse den 2 september 1964 anmält, att underskottet på luftfartsfonden för sagda budgetår blivit ca 1,1 milj. kr. högre än beräknat, vilket helt berott på lägre inkomster än förutsett. Bedömningen av den framtida trafikutvecklingen grundar sig på dels styrelsens eget prognosarbete och dels de största svenska flygföretagens uppskattning av trafiktendenserna. Prognoserna stämmer i stort sett överens. Vid de nu verkställda beräkningarna har hänsyn tagits till en skönjbar tendens beträffande landningsavgifterna, som visar att ökningen av passagerarantalet ej medför motsvarande ökning av antalet landningar. En analys av utvecklingen har visat, att förändringar av antalet passagerare till ganska stor del absorberas av genomgående höjda lastfaktorer. Vidare har skolflygverksamheten på Arlanda minskat starkt, varjämte de »tekniska» flygningarna på samma flygplats förskjutits mot mindre flygplan. Proportionen mellan skandinaviska och övriga utrikes resenärer har under senare tid visat en högre skandinavisk andel än tidigare, vilket innebär lägre genomsnittssavgifter per passagerare. Slutsatsen blir att trafikinkomsterna för budgetåret 1965/66 nu beräknas uppgå till följande belopp (milj. kr.).

Landningsavgifter	13,7
Parkeringsavgifter	0,3
Belysningsavgifter	2,2
Stationstjänst	3,2
Passageraravgifter	
inrikes	7,5
utrikes	10,6
Bagagesortering	0,3
Summa	37,8

Detta belopp överstiger inkomstutfallet under posten Trafikinkomster för budgetåret 1963/64 med 8,6 milj. kr.

Det belopp, som i detta avseende i maj 1964 beräknades för innevarande budgetår, var 35,8 milj. kr. Vid den beräkning som styrelsen nu låtit företaga har framkommit, att beloppet sannolikt är för högt. En väsentlig del av passageraravgifterna inlevereras icke förrän kring månadsskiftet maj/juni, varför inkomstprognosen i maj 1964 grundade sig på högst preliminära beräkningar av avgiftsuppbörden. Med hänsyn till beloppets stora betydelse för verkets totala inkomster får relativt små avvikelser i utfallet jämfört med förhandsberäkningarna ganska stor betydelse i absoluta tal. Vid den stora höjningen av passageraravgiften våren 1963 var det icke möjligt att mera exakt förutsäga den inkomstförstärkning, som kunde förväntas. Vid den förnyade genomgången av bedömningarna för innevarande budgetår, varvid viss hänsyn tagits till det ännu icke fullständiga redovisningsmaterialet för innevarande sommar, har framkommit, att berörda tendenser av betydelse för beräkningen av trafikinkomsterna under budgetåret 1965/66 i viss utsträckning gör sig gällande även under budgetåret 1964/65. För innevarande budgetår räknar styrelsen nu med en sänkning av inkomsterna av landningsavgifter från 13,2 milj. kr. till ca 12,2 milj. kr. De utrikes passageraravgifterna beräknas minska med ungefär 0,6 milj. kr. Av antydda skäl är underlaget för denna beräkning ännu så länge knapphändigt, varför styrelsen senare under året torde få återkomma i denna fråga. En ändring av inkomstberäkningen enligt det nu sagda skulle innebära en ökning av styrelsens underskott för innevarande budgetår till nära 12,9 milj. kr. Om så blir fallet, kommer ökningen av trafikinkomsterna från 1964/65 till 1965/66 att bli 3,6 milj. kr., vilket ter sig som en tämligen normal ökning. Det bör anmärkas, att båda budgetåren 1964/65 och 1965/66 påverkas så gott som uteslutande av inkomstökningar beroende på trafikutvecklingen till skillnad mot de båda närmast tidigare åren, som stått under inflytande även av betydande taxehöjningar. Å andra sidan bedömes inkomstökningarna från trafikökningen bli större för budgetåret 1964/65 än året innan genom bl. a. det gynnsamma resultatet av IATA-prissänkningarna och inrikestrafikens återhämtning efter fjolårets temporära stagnation.

U t g i f t e r

1. Posten Luftfartsstyrelsen: Avlöningar har räknats upp med 582 000 kr. inklusive rörligt tillägg. Härav hänför sig 347 800 kr. till inrättande av nya tjänster m. m. samt 59 200 kr. till uppflyttande av vissa angivna tjänster. För löneklassuppflyttningar m. m. samt andra automatiska kostnadsökningar har beräknats 175 000 kr.

2. Under Luftfartsstyrelsen: Omkostnader räknar styrelsen med en ökning av 51 000 kr. i förhållande till innevarande budgetår. Härav hänför sig 35 000 kr. till delposten Övriga expenser, varav 15 000 kr. avser stegrade annonskostnader och 20 000 kr. ökade städningskostnader. Posten Förhyrning av flygplan räknas upp med 10 000 kr. på grund av ökad personal vid luftfartsinspektionen samt visst utbildningsbehov. Posten Arbetsgivarbidrag till den allmänna sjukförsäkringen samt posten Sjukvård m. m. ökas med resp. 5 000 kr. och 1 000 kr.

3. Utgifterna under Flygplatsorganisationen: Avlöningar beräknas stiga med 750 000 kr. inklusive rörligt tillägg. Härav belöper 242 300 kr. på nya tjänster samt 87 700 kr. på höjningar av tjänster. Löneklassuppflyttningar samt andra automatiska kostnadsökningar drager en kostnad av 420 000 kr.

4. För posten Flygplatsorganisationen: Omkostnader räknar styrelsen med en ökning av sammanlagt 427 000 kr. Personalens resekostnader till och från avlägsna flygplatser ökar med 25 000 kr. Vidare ökar reseersättningarna med 40 000 kr. på grund av ökad personal med därav följande ökat behov av tjänsteresor. Förutsedd höjning av flygtimpris kräver en uppräknings av delposten Förhyrning av flygplan med 5 000 kr. På grund av ökad personal och verksamhet och därigenom ökad teletrafik bör posten till expenser räknas upp med 20 000 kr. Vidare nödvändiggör ökade städnings- ytor och löner en uppräknings med 35 000 kr. Ökade annonskostnader kräver en uppräknings med 5 000 kr. Ökat behov särskilt av arbetskläder erfordrar en uppräknings av delposten Tjänstedräkt m. m. med 7 000 kr. Med hänsyn till belastningen bör delposten till arbetsgivarebidrag till den allmänna sjuk- försäkringen höjas med 55 000 kr. Vid bifall till föreslagna investeringar fordras inventarier vid Arlanda för 200 000 kr. och vid Torslanda för 30 000 kr. Vid Bulltofta erfordras av andra skäl inventarier för 20 000 kr. Den in- ventarieanskaffning vid Karlstad för 40 000 kr. som skulle ha ägt rum inne- varande budgetår uppskjutes till budgetåret 1965/66. Posten till anskaffning av inventarier bör räknas upp med 235 000 kr.

5. Kostnaderna för drift och underhåll av den ökande fordons- och maskin- parken beräknas stiga med 85 000 kr. Underhåll och reparationer av bygg- nader medför en kostnadsstegring av 140 000 kr. För underhåll av vägar, stängsel m. m. beräknas en merkostnad av 125 000 kr. Värmekostnaderna beräknas stiga 20 000 kr. Kostnaderna för elkraft och underhåll av belys- ning på stationsområden beräknas öka 25 000 kr. Ytterligare kollektiv- anställd personal drager en kostnad av 60 000 kr. Större förbrukning av ma- terial för utbildning av brandpersonal kräver en ökning med 15 000 kr. För generell lönehöjning för kollektivavtalsanställda samt prishöjningar på va- ror och tjänster beräknas 300 000 kr. Huvudbanan på Bulltofta anlades 1953 och beläggningen har icke förnyats. Ytan är starkt nedsliten och vid skilda tillfällen har partier av ytlagret lossnat vid starter och landningar. Ur flyg- säkerhetssynpunkt och för att förhindra en fortsatt nedbrytning av belägg- ningen är det nödvändigt, att banan förses med nytt ytlager av asfaltbetong. Kostnaderna härför uppgår till 650 000 kr. Sammanlagt bör således posten Underhåll m. m. av flygplatser räknas upp med 1 420 000 kr.

6. Då styrelsen flyttar till egna lokaler vid Bromma flygplats, bortfaller större delen av nuvarande lokalhyra för ämbetsbyggnad. Posten Hyres- och arrendeavgifter m. m. kan därför minskas med 70 000 kr.

7. Kostnaderna för stationstjänst beräknas öka 45 000 kr. till följd av nya uppdrag. Ökning av inkomsterna för stationstjänsten har verkställts med större belopp.

8. Posten Underhåll och drift av radioanläggningar och teleutrustning minskar 215 000 kr., varav 190 000 kr. hänförs sig till inträdesavgifter för ledningar till kontrollcentralen vid Arlanda.

9. Utgifterna för väderlekstjänst ökar 852 000 kr. Ökningen avser det av Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut disponerade anslaget Vä- derlekstjänst för luftfarten. Luftfartsstyrelsen och institutet är icke ense om fördelningen mellan civil luftfart och allmän väderlekstjänst av kostna- derna för viss personal och maskinell databehandling. Luftfartsstyrelsen föreslår en omprövning av kostnadsfördelningen. I avvaktan härpå upptages preliminärt det av institutet begärda beloppet.

10. Enligt vad som under hand meddelats från ICAO beräknas Sveriges bidrag öka med ca 19 500 dollar eller 84 500 kr. Vidare förutsättes Sverige

övertaga den skandinaviska rådsplatsen fr. o. m. sommaren 1965 och skall enligt avtal med Danmark och Norge därvid bekosta hälften i stället för en fjärdedel av Scandicaos kostnader, vilket innebär en uppräknings med 17 400 kr. I samband med rådsplatsbytet uppstår merkostnader för rådsrepresentanternas utflyttning m. m. med 17 000 kr. Ökade kostnader för av Island förvaldade anläggningar m. m. beräknas medföra en ökning av Sveriges bidrag med 25 000 kr.

11. Ökningen av pensionskostnaderna med 221 000 kr. är huvudsakligen en följd av beräknade personalavgångar.

12. Posten Diverse utgifter beräknas öka 289 000 kr. Härav belöper 2 000 kr. på representationskostnader. Civilförsvarskostnader m. m. ökar 4 000 kr. på grund av tillkomsten av nya flygplatser samt eftersläpning i anskaffning av civilförsvarsmateriel. En ökning av 215 000 kr. avser fortsatt projektering för utbyggnad av Torslanda flygplats. Kostnaderna för läkarundersökningar av trafikledare beräknas stiga med 5 000 kr. För ränteutgifter för rörliga krediter upptages liksom för innevarande budgetår ett belopp av 80 000 kr. År 1963 bemyndigade Kungl. Maj:t luftfartsstyrelsen att för budgetåret 1963/64 utgiva ett engångsbidrag till Svenska aeroklubben till kompletterande flyglärarkurser och särskilda utbildningskurser för motorflygchefer. I enlighet med luftfartsutredningens förslag har luftfartsstyrelsen samrått med överstyrelsen för yrkesutbildning angående anknytning på längre sikt av utbildningen av flyglärare till den ordinarie yrkesutbildningen. I avvaktan på resultatet härav bör nya kurser anordnas under budgetåret 1965/66. För ändamålet upptages 35 000 kr. För snöröjningskostnader för civil trafik på militära flygplatser upptages 30 000 kr. Slutligen beräknas vissa andra utgifter minska med 2 000 kr.

13. Avsättningen till värdeminskningskontot är av automatisk natur och ökar med 250 000 kr. emedan antalet avskrivningsobjekt är flera. Delposten Avskrivningsmedel inom luftfartsfonden i investeringsstaten för luftfartsfonden för budgetåret 1965/66 föreslås uppförd med ett belopp av 7 250 000 kr.

14. För oförutsett föreslås 700 000 kr. för bl. a. generella lönehöjningar första halvåret 1966 samt andra resultat av centrala löneförhandlingar.

Luftfartsstyrelsens beräkningar av underskottet å luftfartsfonden för budgetåret 1965/66 slutar sålunda på 14 500 000 kr., utgörande skillnaden mellan utgifter, beräknade till 62 800 000 kr., och inkomster, uppskattade till 48 300 000 kr. Då underskottet för innevarande budgetår i samband med fastställandet av driftkostnadsstaten beräknats till 11 255 000 kr., innebär detta en ökning av underskottet med 3 245 000 kr.

En avsevärd del av utgiftsökningen om 5 445 000 kr. i förhållande till innevarande budgetår beror på automatiskt verkande faktorer, följderna av redan fattade beslut om nya flygplatser och anläggningar m. m. samt förhållanden utanför luftfartsstyrelsens kontroll. Sammanlagt svarar kända automatiska kostnadsökningar för en utgiftsökning av ca 2 175 000 kr. I de beräknade utgiftsökningarna ingår även ett belopp av 700 000 kr. under rubriken Oförutsett. Storleken av utgifterna från denna post ligger i huvudsak utanför luftfartsstyrelsens kontroll. Det av nämnda orsaker föranledda beloppet om sammanlagt 2 875 000 kr. motsvarar mera än två tredjedelar av den beräknade underskottsökningen.

Det faktiska underskottet för budgetåret 1963/64 var ca 10 284 000 kr. För innevarande budgetår har underskottet nyberäknats till 12 855 000 kr. och för nästa budgetår till 14 500 000 kr. Denna utveckling är delvis inbyggd i luftfartsfondens konstruktion så länge penningvärdet försämrats utan motsvarande höjning av avgifterna. Under de två sista budgetåren har avgifterna varit oförändrade, medan löner och omkostnader stigit avsevärt på grund av centrala överenskommelser. Därtill har trafikökningen under perioden icke helt kunnat absorberas av tillgänglig kapacitet. På grund härav har praktiskt taget alla delposter ökat på kostnadssidan. På inkomstsidan är att märka, att trafikökningen främst påverkar posten Trafikinkomster medan övriga poster är mera trögrörliga.

Luftfartsstyrelsen vill förutskicka att den ogynnsamma tendensen till ökning av underskottet på luftfartsfonden kommer att bestå, om icke pågående utredningar om luftfartens kostnadsansvarighet och om avgiftspolitiken leder till en annan syn på förhållandet mellan utgifter och inkomster på luftfartsfonden.

Yttrande

Bl. a. med hänsyn till att statskontoret hösten 1963 redovisat en på uppdrag av Kungl. Maj:t verkställd granskning av luftfartsverket har 1963 års *luftfartsutredning* begränsat sig till att framföra, förutom vissa allmänna resonemang, synpunkter på enstaka i luftfartsstyrelsens petita berörda förhållanden. Utredningen anför i huvudsak följande.

Allmänt finner utredningen, att utvecklingen av luftfartsfondens ekonomi inger stora bekymmer då underskotten i absoluta tal icke visat någon tendens att minska. Relativt beräknas inkomsterna öka med 24,0 %, utgifterna med 27,6 % och underskottet med 41,0 %, allt i jämförelse med utfallet under budgetåret 1963/64. Fondens utgifter under innevarande och nästkommande budgetår beräknas sålunda stiga avsevärt mer än dess inkomster. Det synes därför utredningen som om en väntad ökad flygverksamhet kommer att medföra ökat underskott för luftfartsfonden, om icke kraftiga motåtgärder vidtages. Med hänsyn härtill bör enligt utredningen åtgärder vidtagas, som dels leder till ökade inkomster och dels så långt möjligt minskar kostnaderna.

Utredningen erinrar om att luftfartsstyrelsen äskat fem nya tjänster inom trafikbyrån till en kostnad av ca 200 000 kr. samt redovisat ökade kostnader för väderlekstjänsten med 852 000 kr. I bägge dessa fall rör det sig om service som luftfartsstyrelsen tillhandahåller luftfarten utan direkt ersättning. Därest styrelsen icke kan erhålla betalning för denna service, synes det utredningen synnerligen tveksamt om styrelsens äskanden i dessa hänseenden bör bifallas. Under alla omständigheter måste enligt utredningens mening i nuvarande läge en stark återhållsamhet iakttagas vid anställande av ny personal.

Utredningen anför vidare, att luftfartsstyrelsen som stöd för krav på en viss tjänst bl. a. åberopat att styrelsens medverkan kommer att krävas vid planering och utbyggnad av ett antal icke statliga flygplatser. Utredningen anser sig böra utgå från att staten icke skall slutligt belastas med några kostnader för planering, projektering eller utbyggnad av sådana flygplatser, som icke ingår i det statliga nätet av flygplatser för reguljär trafik.

I fråga om luftfartsstyrelsens äskanden beträffande luftfartsinspektionen anför utredningen, att styrelsen motiverat sin begäran om personalökning med att antalet i landet registrerade civila luftfartyg ökat mera än beräknat. I den mån ökningen hänförs till allmänflyget kan den enligt utredningen förmodas medföra allt större krav på service från luftfartsverket. Utredningen anser att luftfartsverket därför måste föra en prispolitik, som gör det möjligt för verket att möta dessa anspråk med ökade intäkter från allmänflyget. Av dessa skäl bör luftfartsverket driva en sådan avgiftspolitik, som i första hand täcker verkets särkostnader för tjänster till allmänflyget och därutöver syftar till att täcka skälig andel av luftfartsverkets gemensamma kostnader. Sammanlagt belöper sig de äskade ökningarna inom luftfartsinspektionen till 101 400 kr. medan den beräknade inkomstökningen stannar vid 100 000 kr. Inte minst med hänsyn till att en ökning av antalet registrerade luftfartyg beräknas leda till ökade gemensamma kostnader inom verket, kan det enligt utredningen vara tillrådligt att höja avgifterna, så att inspektionsverksamheten lämnar ett visst bidrag till dessa gemensamma fasta kostnader.

Flygplatsorganisationens personalkostnader exklusive centralt redovisade pensionskostnader m. m. beräknas under budgetåret 1965/66 stiga med ca 750 000 kr. jämfört med 1964/65. En relativt stor post utgöres av löner till nya trafikledare, vilket motiveras med förväntad trafikökning och ökad öppethållningstid på flera flygplatser. Luftfartsstyrelsen föreslår också uppflyttningar till högre löneklasser av trafikledare vid ett antal flygplatser. Beträffande vissa av dessa motiveras uppflyttningen med att fullständig trafikledningstjänst kommer att införas. Luftfartsstyrelsen har emellertid enligt utredningen icke uttömmande redogjort för skälen till att en mera omfattande trafikledningstjänst än den nuvarande bör inrättas vid t. ex. Hultsfreds och Kristianstads flygplatser. Med hänsyn till de mycket svaga prognoserna för trafikutvecklingen vid sistnämnda flygplatser anser utredningen, att utan tvingande skäl inga åtgärder bör vidtagas vid dessa fält som ökar kostnaderna för dem.

Bland utgifterna har luftfartsstyrelsen upptagit 80 000 kr. för ränteutgifter för rörliga krediter. Utgiften är en följd av att SAS levererar passageraravgifterna för utrikesresande endast en gång om året, vilket försätter styrelsen i likviditetssvårigheter. Utredningen ifrågasätter om icke en rimligare uppgörelse bör eftersträvas, exempelvis genom att SAS levererar nämnda passageraravgifter minst två gånger om året.

I fråga om luftfartsstyrelsens äskande om medel för kompletterande utbildning av flyglärare m. m. anför utredningen att allmänflyget bör debitera de statliga organ, som begagnar sig av dess tjänster, kostnaderna härför. Därigenom blir allmänflyget i stånd att bestrida sina egna kostnader för den förbättrade och vidgade utbildning som erfordras för dess vidkommande. Det av utredningen år 1963 tillstyrkta och av Kungl. Maj:t beviljade anslaget för motsvarande ändamål var ett engångsbidrag.

Utredningen avstyrker inrättande av nya ordinarie tjänster, innan utredningens arbete avslutats.

Departementschefen

Luftfartsfondens underskott upptogs å riksstaten för budgetåret 1963/64 till 12,3 milj. kr. Kungl. Maj:t föreskrev sedermera att utgifterna å luftfartsverkets driftkostnadsstat för nämnda budgetår ej finge överstiga verkets inkomster med mer än 9,2 milj. kr. Minskningen i förhållande till det å riksstaten uppförda beloppet berodde huvudsakligen på att intäkterna beräknades till högre belopp än som tidigare förutsatts. Efter framställning av luftfartsstyrelsen medgav Kungl. Maj:t den 27 november 1964, att ett underskott å 10,3 milj. kr. för budgetåret 1963/64 finge i sin helhet avföras från luftfartsfonden. Det ökade underskottet berodde helt på att inkomsterna blivit lägre än förutsatt.

I 1964 års statsverksproposition beräknades luftfartsfondens underskott för budgetåret 1964/65 till 10,5 milj. kr. I luftfartsstyrelsens i maj 1964 framlagda förslag till driftkostnadsstat uppskattades inkomsterna till 46,1 milj. kr. och underskottet till i runt tal 12,0 milj. kr. Genom beslut den 29 juni 1964 fastställde Kungl. Maj:t driftkostnadsstat för luftfartsverket, varvid driftkostnaderna upptogs till inemot 57,4 milj. kr. och underskottet beräknades till högst 10,5 milj. kr. Vid den beräkning, som verkställdes inom luftfartsstyrelsen i samband med anslagsframställningen för nästa budgetår, har underskottet för innevarande år beräknats till nära 12,9 milj. kr.

För nästa budgetår uppskattar luftfartsstyrelsen driftutgifterna till 62,8 milj. kr., vilket innebär en ökning i förhållande till staten för innevarande budgetår med nära 5,5 milj. kr. Inkomsterna beräknas samtidigt öka med 2,2 milj. kr. till 48,3 milj. kr. Underskottet å fonden för budgetåret 1965/66 skulle följaktligen enligt luftfartsstyrelsen komma att uppgå till 14,5 milj. kr.

Den största delen av den beräknade inkomstökningen eller 2,0 milj. kr. hänför sig till trafikinkomster. Av utgiftsökningarna belöper 1,3 milj. kr. på avlöningsposterna, 0,5 milj. kr. på omkostnadsposterna, 1,4 milj. kr. på underhåll av flygplatser samt 0,9 milj. kr. på utgifter för väderlekstjänsten. Dessutom har upptagits en post om 0,7 milj. kr. för oförutsedda utgifter.

Vad beträffar föreslagna personalförändringar vid luftfartsstyrelsen tillstyrker jag inrättande av en tjänst som förste trafikledare i Ae 23 och en som assistent i Ae 15 på trafikbyrån. Jag beräknar vidare medel för en ny

tjänst som kontorsbiträde i högst Ae 5. Vidare upptager jag i likhet med styrelsen 50 000 kr. för löneklassuppflyttningar, 20 000 kr. för vissa arvoden samt 125 000 kr. för löneomräkning. I övrigt kan jag icke biträda förslagen rörande styrelsens avlöningspost. Mina ställningstaganden innebär, att kostnadsökningen i förevarande avseende kan beräknas till 272 000 kr.

I fråga om flygplatsorganisationens avlöningspost upptager jag medel för åtta tjänster som trafikledare i Af 13/Ae 19. Vidare tillstyrker jag, att två tjänster som brandförman i Ae 13 inrättas. Jag biträder styrelsens förslag till löneklassuppflyttningar och löneomräkning inom flygplatsorganisationen. Övriga förslag anser jag mig inte kunna biträda. Styrelsens förslag till vissa tjänsteförändringar för bl. a. ett antal trafikledare är icke av den art, att de bör prövas i förevarande sammanhang. Utgiftsökningen under flygplatsorganisationens avlöningspost beräknar jag därför totalt till ett belopp av 612 000 kr.

För luftfartsstyrelsens och flygplatsorganisationens omkostnader beräknar jag en ökning med resp. 36 000 kr. och 197 000 kr.

Med hänsyn till vad jag föreslagit vid anmälan av anslagen till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut upptager jag utgiftsökningen för väderlekstjänsten till 561 000 kr. Beträffande posten diverse utgifter förordar jag en ökning med 100 000 kr. i förhållande till staten för innevarande budgetår.

Styrelsens förslag under övriga poster i driftkostnadsstaten tillstyrker jag.

Vid bifall till de av mig tillstyrkta driftkostnaderna kan luftfartsverkets utgifter för budgetåret 1965/66 beräknas öka i förhållande till innevarande budgetårs driftkostnadsstat med ca 4,3 milj. kr. eller 7,5 %. Verkets driftkostnader skulle därmed beräknas till $(57,3 + 4,3)$ 61,6 milj. kr.

Inkomsterna för nästa budgetår har av styrelsen vid oförändrade avgifter beräknats till sammanlagt 48,3 milj. kr. Underskottet på luftfartsfonden för nästa budgetår skulle sålunda komma att uppgå till $(61,6 - 48,3)$ 13,3 milj. kr. Kostnadsökningarna torde således bli av väsentligt större omfattning än de av styrelsen beräknade inkomstökningarna. 1963 års luftfartsutredning har i sitt yttrande över luftfartsstyrelsens petita anfört, att utvecklingen av luftfartsfondens ekonomi inger stora bekymmer. Det synes vidare utredningen som om en väntad ökad flygverksamhet kommer att medföra ökat underskott. Med hänsyn härtill bör enligt utredningen åtgärder vidtagas, som leder till ökade inkomster och så långt som möjligt minskar kostnaderna.

I sammanhanget bör påpekas att det under luftfartsfonden redovisade underskottet ej ger en realistisk bild av det ekonomiska resultatet av luftfartsverkets verksamhet. Det under fonden redovisade underskottet inbegriper således ej bl. a. avsedd förräntning — ca 12 milj. kr. — av det av luftfartsverket disponerade statskapitalet om ca 225 milj. kr. Med hänsyn härtill är det verkliga underskottet ca 25 milj. kr., d. v. s. mer än dubbelt så mycket som det redovisade underskottet. Det kan sägas innebära, att varje flygres

inom landet eller till utlandet av staten subventioneras med i genomsnitt 17 kr. Enligt min mening måste effektiva åtgärder vidtagas för att förbättra relationen mellan luftfartsverkets inkomster och utgifter. I avbidan på resultatet av luftfartsutredningens arbete anser jag, att man i första hand bör inrikta sig på att söka hålla det direkta underskottet inom den av statsmakterna för innevarande budgetår angivna ramen av 10,5 milj. kr. Som luftfartsstyrelsen själv framhållit är utgiftsökningarna till stor del av automatisk karaktär. Till en del motiveras de av kraven på trafiksäkerhet. Främst med hänsyn härtill finner jag att strävandena att förbättra verkets ekonomi inte helt bör inriktas på att undvika ökade utgifter utan också på att öka inkomsterna. Jag avser därför, att inom den närmaste tiden pröva föreliggande möjligheter att företaga vissa höjningar av avgifterna för luftfarten.

Med hänvisning till vad jag i det föregående framhållit rörande luftfartsverkets ekonomi torde vid riksdagens bifall därtill underskottet på luftfartsfonden för budgetåret 1965/66 böra upptagas till oförändrat 10,5 milj. kr. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t, att liksom hittills varit fallet, verkställa en mera noggrann avvägning av de olika utgiftsposterna, sedan styrelsen under våren 1965 ingivit sina definitiva förslag till driftkostnadsstat.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *Luftfartsfonden* å riksstaten för budgetåret 1965/66 upptaga ett underskott av 10 500 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

Investeringsplan för kommunikationsverken m. m.

I 1964 års statsverksproposition (bil. 8) framlades investeringsplaner för huvuddelen av de under kommunikationsdepartementet hörande kapitalfonderna. Därvid redovisades postverkets, televerkets, statens järnvägars och statens vattenfallsverks fonder, luftfartsfonden samt väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond. Statens vattenfallsverks fond redovisas fr. o. m. budgetåret 1965/66 av handelsdepartementet. För övriga här nämnda fonder lämnas i det följande en motsvarande redovisning gällande budgetåren 1963/64—1965/66. För budgetåret 1965/66 framlägges även en sammanfattande redogörelse för investeringarna i övrigt såvitt avser kommunikationsdepartementets del av kapitalbudgeten.

Investeringsutfall under budgetåret 1963/64

I följande tabell redovisas de anslagsmedel, som under det gångna budgetåret stått till förfogande, och den omfattning, i vilken de tagits i anspråk. Enligt beräkningarna i 1964 års statsverksproposition skulle medelsförbrukningen på kommunikationsverkens investeringsanslag, därvid bortses från statens vattenfallsverk, uppgå till ca 835 milj. kr. under budgetåret 1963/64. De sammanlagda faktiska investeringsutgifterna har emellertid stannat vid ca 826 milj. kr. och sålunda underskridit de beräknade utgifterna med ca 9 milj. kr.

Utfall budgetåret 1963/64

	Ing. behålln.	Anvisade anslag	Medelsförbrukning beräknad faktisk i prop. 1964:1		Utg. behålln.
			miljoner kronor		
Postverket.....	6,4	7,0	12,2	12,2	1,2
Televerket, exkl. rundradio.....	16,2	402,0	380,0	378,1	40,1
Televerket, rundradio.....	1,9	35,0	31,5	33,4	3,5
Statens järnvägar.....	53,2	331,0	349,0	340,3	43,9
Luftfartsverket.....	5,6	7,5	9,5	9,5	3,6
Förrådsfonden.....	9,8	49,0	52,3	52,3	6,5
Summa	93,1	831,5	834,5	825,8	98,8

Resultatet för televerket blev en mindre förskjutning mellan de bägge till verkets förfogande stående anslagen, vilken dock icke påverkade den totala medelsförbrukningen för televerket under budgetåret. Avvikelsen i övrigt

(— 8,7 milj. kr.) hänför sig till statens järnvägar och beror huvudsakligen på inträffade förseningar i planerings- och projekteringsarbetet beträffande vissa komplicerade teleanordningar.

Budgetåret 1964/65

I 1964 års statsverksproposition förordades för budgetåret 1964/65 ett totalt rambelopp av 838,2 milj. kr. för här berörda fonder, exkl. vattenfallsverkets fond, vilket jämfört med motsvarande belopp för det föregående budgetåret innebar en ökning med 3,7 milj. kr. Genom beslut under våren 1964 har investeringsramen för televerket uppräknats med 3 milj. kr. för visst byggnadsprojekt i Farsta (prop. 1964: 120, SU 101, rskr. 221). Därigenom skulle den totala investeringsomslutningen uppgå till 841,2 milj. kr. Härutöver har i december 1964 genom beslut av Kungl. Maj:t medgivits en ytterligare ramökning för televerket om 19 milj. kr. för att kompensera verket för bl. a. vissa kraftiga materialkostnadsstegringar. Den totala investeringsomslutningen för 1964/65 kan därmed beräknas komma att uppgå till 860,2 milj. kr. I följande tabell redovisas dels beräkningarna i 1964 års statsverksproposition, dels de beräkningar som gjordes under våren 1964, dels den medelsförbrukning som man f. n. kan förutse.

Beräknad medelsförbrukning budgetåret 1964/65

	Beräknat i prop. 1964:1	Beräknat våren 1964	Beräknat hösten 1964
	miljoner kronor		
Postverket.....	12,7	12,7	12,7
Televerket, exkl. rundradio.....	420,0	423,0	443,9
Televerket, rundradio.....	28,5	28,5	26,6
Statens järnvägar.....	320,0	320,0	320,0
Luftfartsverket.....	7,0	7,0	7,0
Förrädsfonden.....	50,0	50,0	50,0
Summa	838,2	841,2	860,2

Budgetåret 1965/66

Affärsverksfonderna och förrädsfonden

För budgetåret 1965/66 föreslår verksstyrelserna investeringar om sammanlagt 957,2 milj. kr., vilket i jämförelse med beräkningarna i statsverkspropositionen år 1964 avseende innevarande budgetår skulle innebära en ökning med 119 milj. kr. och i förhållande till nu verkställda beräkningar för sistnämnda budgetår en ökning med 97 milj. kr. Beträffande de olika verken föreslås i förhållande till statsverkspropositionen år 1964 ökning för postverket, televerket, statens järnvägar, luftfartsverket och förrädsfonden med resp. 0,7, 92,2, 5,0, 6,6 och 14,5 milj. kr. Jämfört med nu verkställda beräkning rörande medelsförbrukningen budgetåret 1964/65 innebär äskandet

för televerket en ökning med 70,2 milj. kr. I särskild framställning har telestyrelsen dessutom hemställt om ett investeringsanslag på 150 milj. kr. för förstärkning av televerkets fasta rörelsekapital.

För nästa budgetår har jag vid en avvägning utifrån olika synpunkter ansett mig böra för ifrågavarande fonder räkna med en total medelsförbrukning av 893,8 milj. kr., vilket innebär en ökning med 55,6 milj. kr. jämfört med totalbeloppet för innevarande budgetår i 1964 års statsverksproposition och med 33,6 milj. kr. om jämförelse sker med de hösten 1964 gjorda beräkningarna. I förhållande till samma beräkningar innebär mitt förslag för postverkets, televerkets, luftfartsverkets och förrådsfondens investeringar höjningar med resp. 0,3, 31,1, 0,7 och 1,5 milj. kr., medan medelsförbrukningen för statens järnvägar beräknas bli oförändrad. Den av telestyrelsen begärda förstärkningen av televerkets rörelsemedel föreslår jag ske på så sätt, att maximibeloppet för den till verkets förfogande stående rörliga krediten hos riksgäldskontoret ökas till 200 milj. kr., d. v. s. med 145 milj. kr.

I den inledande översikten har jag lämnat en sammanfattande redogörelse för investeringsbehovet inom de olika verken samt i korthet berört inriktningen av investeringarna för nästa budgetår.

Den för budgetåret 1965/66 förordade investeringsverksamheten framgår av följande tabell. Som jämförelse har i tabellen upptagits siffrorna för den hösten 1964 beräknade medelsförbrukningen under budgetåret 1964/65.

Beräknad medelsförbrukning budgetåret 1965/66

	1964/65 Enl. prop. 1964:1	Verkens förslag	1965/66 Förordat av dep:t
	miljoner kronor		
Postverket.....	12,7	13,4	13,0
Televerket, exkl. rundradio.....	443,9	515,1	476,0
Televerket, rundradio.....	26,6	25,6	25,6
Statens järnvägar.....	320,0	325,0	320,0
Luftfartsverket.....	7,0	13,6	7,7
Förrådsfonden.....	50,0	64,5	51,5
Summa	860,2	957,2	893,8

Övriga kapitalinvesteringar

Under statens allmänna fastighetsfond upptas investeringsmedel för nästa budgetår för bl. a. fortsatta arbeten på radio- och televisionshusen i Stockholm, för färdigställande av kontorshuset i kvarteret Murmästaren i Stockholm samt för fortsatta saneringsarbeten inom Djurgårdsstaden i Stockholm. Dessutom beräknas medel för merkostnader för vissa byggnadsarbeten och för säkerhetsanstalter för sjöfarten.

Medelsförbrukningen för Kommunikationsdepartementets anslag under fastighetsfonden för nästa budgetår beräknas till 27,8 milj. kr. mot nu beräknade 44,8 milj. kr. under innevarande budgetår. Anslagen under fastighetsfonden kommer vid bifall till mina förslag att uppgå till 22,4 milj. kr.

att jämföras med 17,1 milj. kr. för innevarande budgetår. Anslagen ökar alltså med 5,3 milj. kr.

Under kommunikationsdepartementets kapitalbudget upptas vidare anslag om 3 milj. kr. till statens lånefond för den mindre skeppsfarten, 7,5 milj. kr. för garanti till Aktiebolaget Aerotransport, 25 milj. kr. för lån till anskaffning av högertrafikbussar samt 0,4 milj. kr. till förskott för regionplanering.

Sammanställning

En sammanfattning över anvisade resp. förordade anslagssummor för affärsverksfonderna och förrådsfonden samt beräknad medelsförbrukning under budgetåren 1964/65 och 1965/66 ges i följande sammanställning.

Anslag och medelsförbrukning budgetåren 1964/65 och 1965/66

	Behålln. 1.7.1964	Anslag 1964/65	Medels- förbr. 1964/65	Anslag 1965/66	Medels- förbr. 1965/66
			miljoner kronor		
Postverket.....	1,2	13,0	12,7	13,0	13,0
Televerket, exkl. rundradio.....	40,1	424,0	443,9	504,0	476,0
Televerket, rundradio.....	3,5	26,0	26,6	25,0	25,6
Statens järnvägar.....	43,9	317,0	320,0	310,0	320,0
Luftfartsverket.....	3,6	4,0	7,0	7,9	7,7
Förrådsfonden.....	6,5	49,0	50,0	51,5	51,5
Summa	98,8	833,0	860,2	911,4	893,8

Anslagsbehållningarna per den 1 juli 1964 uppgick till ca 99 milj. kr. Tillsammans med för innevarande budgetår anvisade anslag, 833 milj. kr., utgör den för budgetåret disponibla anslagssumman ca 932 milj. kr. Med nu föreslagna investeringsramar kommer medelsförbrukningen under innevarande budgetår att uppgå till totalt ca 860 milj. kr. De vid budgetårets slut förefintliga behållningarna kommer därmed att utgöra ca 72 milj. kr.

De beräknade anslagsbeloppen för nästa budgetår avser att jämte behållningarna från innevarande budgetår täcka den förutsatta medelsförbrukningen och därutöver ge en marginal om ca 10 % för att möjliggöra ökade investeringsramar, om så skulle komma att bli påkallat av konjunkturmässiga eller andra särskilda skäl. Den förordade totala anslagsanvisningen uppgår till 911,4 milj. kr. Tillsammans med de beräknade till budgetåret 1965/66 ingående behållningarna kommer den under samma budgetår tillgängliga anslagssumman att uppgå till ca 983 milj. kr. Då medelsförbrukningen beräknas till ca 894 milj. kr. utgör anslagsreserven ca 89 milj. kr.

Medräknas även övriga anslag under kommunikationsdepartementets del av kapitalbudgeten, d. v. s. de under statens allmänna fastighetsfond, statens utlåningsfonder, fonden för låneunderstöd och fonden för förlag till statsverket, blir totalsumman för budgetåret 1965/66 enligt förslaget

969 710 000 kr. att jämföras med på riksstaten för budgetåret 1964/65 upptagna 860 746 000 kr. Anslagen ökar sålunda totalt med ca 109 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte bereda riksdagen tillfälle att avgiva yttrande i anledning av vad jag sålunda anför.

I. Statens affärsverksfonder

A. Postverket

Av balansräkningen per den 30 juni 1964 för postverkets fond framgår, att postverkets tillgångar exklusive postsparbanks- och postgirorörelsen uppgår till sammanlagt 769,1 milj. kr., varav 129,1 milj. kr. belöper på fast egen- dom, huvudsakligen posthus, 44,2 milj. kr. på inventarier och förråd samt återstoden på poster av finansiell natur.

Kapitalbehållningen inklusive balanserade överskottsmedel har ökat med 13,6 milj. kr. under budgetåret 1963/64 och utgör vid utgången av budgetåret 105,9 milj. kr. Exklusive balanserade överskottsmedel är kapitalbehållningen 94,9 milj. kr., vilket innebär en ökning under budgetåret 1963/64 med 2,7 milj. kr.

Överskottet uppgick för budgetåret 1963/64 till 16,0 milj. kr. mot 3,1 milj. kr. under budgetåret 1962/63.

Poststyrelsen

I skrivelser den 27 augusti och den 22 oktober 1964 har poststyrelsen fram- lagt sina petita för budgetåret 1965/66.

1. Posthus m. m.

	Ing. behållning	Anslag	Utgift
1963/64	6 362 000	7 000 000	12 203 000
1964/65	1 159 000	13 000 000	12 700 000*
1965/66 styrelsen	1 459 000	13 000 000	13 400 000*
departementschefen	1 459 000	13 000 000	13 000 000*

* Preliminärt belopp

Medelsförbrukning under budgetåren 1963/64—1965/66

För budgetåret 1963/64 fastställdes investeringsramen till 12,2 milj. kr. Detta belopp förbrukades helt.

För budgetåret 1964/65 har medgivits en investeringsram om 12,7 milj. kr. Styrelsen räknar med en medelsförbrukning av samma storlek.

För budgetåret 1965/66 anger styrelsen en medelsförbrukning om 13,4 milj. kr. Därvid har räknats med att två nya byggnadsföretag skall få igångsättas under budgetåret.

Investeringsprogram

I följande sammanställning lämnas en redogörelse för faktisk resp. beräknad medelsförbrukning 1963/64—1965/66 med fördelning på olika objektsgrupper.

	Faktisk utgift	Beräknad utgift	
	1963/64	1964/65	1965/66
		tusental kronor	
Posthus	4 223	7 100	7 400
Inköp av fastigheter	112	100	100
Anskaffning av bilar m. m.	1 600	1 900	2 200
Garagebyggnader m. m.	122	100	—
Anskaffning av bilar m. m. för diligensrörelsen	5 730	3 000	3 000
Förvärv av billinjer	—	—	200
Diverse och oförutsett	416	500	500
Summa	12 203	12 700	13 400

Styrelsen meddelar följande rörande de olika objektsgrupperna.

P o s t h u s

Styrelsen framlägger i det följande återgiven investeringsplan för posthusbyggnader.

Beträffande vissa tidigare redovisade projekt anmäler styrelsen, att dröjsmål med igångsättandet uppstått. Det gäller om- och tillbyggnaden av post- och telehuset i Linköping, där telestyrelsen framfört vissa från driftsynpunkt starkt motiverade önskemål om ändringar i den ursprungliga planeringen. Vidare har om- och tillbyggnaden av posthuset i Karlstad samt anläggningen av ett truckgarage m. m. i Hässleholm något fördröjts på grund av det under viss del av 1964 för statliga myndigheter gällande förbudet att igångsätta husbyggnadsföretag.

För tidigare anmälda projekt överhuvud gäller, att byggnadsstyrelsen med anledning av de kostnadsökningar på byggnadsmarknaden, som inträtt under budgetåret 1963/64, verkställt en omprövning av förut beräknade kostnader.

För igångsättning under budgetåret 1965/66 anmäler poststyrelsen två nya byggnadsföretag, nämligen tillbyggnad av centralposthuset i Malmö samt uppförande av sorterings- och postkontorsbyggnad i Ånge.

	Tidigare beräknad byggnads- kostnad	Byggnads- kostnad beräknad 1964	Faktisk t. o. m. 30.6.1964	Utgift	
				Beräknad för 1964/65	1965/66
				tusental kronor	
I. Företag, påbörjade före 1.7. 1964					
Sorteringsbyggnad i Krylbo	315	315	282	33	—
Om- och tillbyggnad av bangårdspost- huset i Stockholm, etapp I	1 495	1 500	1 424	53	20
Tillbyggnad av postverkets anläggningar i Ulvsunda	4 285	4 360	2 855	1 500	5
Posthus inom bangårdsområdet i Borås. Om- och tillbyggnad av posthuset i Fin- spång	5 730	5 950	1 058	2 800	1 600
Om- och tillbyggnad av bangårdspost- huset i Stockholm, etapp II	200	205	201	4	—
Om- och tillbyggnad av bangårdspost- huset i Stockholm, etapp II	1 025	1 055	570	410	60
Summa I	13 050	13 385	6 390	4 800	1 685

II. Företag, avsedda att påbörjas under 1964/65

Truckgarage m. m. i Hässleholm	400	415	—	300	115
Om- och tillbyggnad av posthuset i Karlstad	3 050	3 115	—	1 000	1 800
Om- och tillbyggnad av posthuset i Linköping	4 100	4 245	85	1 000	2 000
Summa II	7 550	7 775	85	2 300	3 915

III. Företag, avsedda att påbörjas under 1965/66

Tillbyggnad av centralposthuset i Malmö	—	1 250	—	—	800
Sorterings- och postkontorsbyggnad i Ånge	—	6 420	—	—	1 000
Summa III	—	7 670	—	—	1 800
Summa I—III	20 600	28 830	6 475	7 100	7 400

Såsom motivering för de byggnadsobjekt, som avses igångsättas under nästa budgetår, anför styrelsen följande.

Tillbyggnad av centralposthuset i Malmö

Den ökande trafiken i malmöområdet kräver betydligt större lokalutrymmen. Trångboddheten inom postkontoret Malmö 1 är ytterst besvärande och lokalerna, som togs i bruk 1906, är icke anpassade för modern drift, varför trafiken endast med svårighet kan avvecklas.

Postkontoret har under senare år fått vissa tillskott av utrymmen, huvudsakligen lokaler som tidigare varit uthyrda. Dessutom har decentralisering av brevbäringen ägt rum, varigenom en avlastning skett beräffande de utrymmen, som ankommande avdelningen disponerar. Vidare har postgiroavdelningens utflyttning något bidragit till att öka postkontorets utrymmen. De friställda lokalerna har provisoriskt utnyttjats för olika ändamål, men utökningen står icke i proportion till den stora trafikökning som ägt rum.

Det största lokalbehovet har de avgående avdelningarna och utrikesavdelningen, för vilka trafikökningen under senare år varit mycket kraftig. För att tills vidare tillgodose de mest angelägna utrymmesbehoven har den ankommande paketsorteringen tillfälligtvis flyttats till en provisorisk barackbyggnad i närheten av posthuset. Såväl ankommande som avgående paketsortering beräknas i slutet av år 1965 kunna verkställas i en av hamndirektionen förhyrd lokal i en projekterad magasinsbyggnad. De vidtagna åtgärderna är emellertid icke tillräckliga för att tillgodose de mest trängande utrymmesbehoven för de funktioner, som måste bibehållas i posthuset. För att bereda plats för dessa måste en tillbyggnad till posthuset äga rum.

Vid planeringen av den nu aktuella tillbyggnaden, som avses ge ett lokal-tillskott av ca 800 kvm ovan jord och ca 400 kvm i källarplan, lägger styrelsen stor vikt vid att posttransporterna inom byggnaden i väsentligt högre grad än hittills mekaniseras. Byggnadsstyrelsen har på grundval av huvudhandlingar beräknat kostnaderna för projektet till 4 100 000 kr., varav 2 850 000 kr. hänför sig till ändrings- och underhållsarbeten av ej värdehöjande natur. Företaget förutsättes kunna påbörjas i augusti 1965 och beräknas få en byggnadstid av ca två år.

Sorterings- och postkontorsbyggnad i Ånge

Paketpost till övre Norrland sorteras och omlastas i Ånge. Omsortering av paketposten ävensom av viss korsbandspost sker där i en åren 1936—37 inom

järnvägsområdet uppförd träbyggnad, vilken är helt otillräcklig för sitt ändamål. Till följd härav kan i Ånge f. n. endast sorteras för ca 500 av de drygt 800 orter, som ingår i Ånges distributionsområde. Omsortering av paket måste därför även ske på andra platser norr om Ånge, vilket fördyrar posthanteringen och i vissa fall även försenar paketen. — Vad i övrigt angår den nuvarande byggnaden, gäller att den är dåligt värmeisolerad, har bristfälliga sanitära anordningar och underdimensionerade personalutrymmen.

För att få till stånd en bättre ordning planeras nu för en större och mera rationellt inrättad sorteringsexpedition i en nybyggnad, som avses utförd på en tomt i den s. k. järnvägsparken väster om Ånge järnvägsstation. I nybyggnaden har det från drifts- och administrationssynpunkt ansetts lämpligt att inrymma även postkontoret i köpingen, vilket f. n. har sina lokaler i ett inom järnvägsområdet beläget posthus av trä, uppfört år 1894 och numera uttjänt.

Byggnadsstyrelsen har på grundval av upprättade huvudhandlingar kostnadsberäknat projektet till 6 020 000 kr., däri inbegripits kostnader för bl. a. rivning resp. flyttning av de av byggnadsföretaget berörda byggnaderna. Härtill kommer ca 400 000 kr. i kostnader för framdragnings- och spår till och inom byggnaden etc. I investeringsplanen för posthus har därför den sammanlagda kostnaden för projektet upptagits till 6 420 000 kr. Kostnaderna för de mekaniska anordningarna i nybyggnaden, vilka är avsedda att på sedvanligt sätt bestridas med postverkets driftsmedel, har kalkylerats till ca 1,1 milj. kr.

Bygghandlingar beräknas bli färdiga i mars 1965, och igångsättningen av företaget förutsättes ske i september detta år. Byggnadstiden uppskattas till ca 20 månader.

Inköp av fastigheter

Under budgetåret 1963/64 har styrelsen för 50 000 kr. förvärvat en tomt intill postverkets fastighet i Köping. Vidare har ca 60 000 kr. disponerats för bestridande av på postverkets fastighet i Västerås belöpande gatumarkens ersättning.

Innevarande budgetår har hittills disponerats ca 5 000 kr. för markinköp. — Styrelsen har för budgetåret 1965/66 beräknat utgifterna för förvärv av fastigheter till 100 000 kr.

Anskaffning av bilar m. m.

Ungefär 15 procent av antalet fordon har nått en sådan ålder, att de med normal brukningstid nu bör tagas ur drift. Behovet av en väsentlig ersättningsanskaffning av fordon för att möjliggöra en rationell och driftsäker postbefordran är stort. Vidare måste fordonsparken utökas i takt med den fortgående ökningen av poströrelsen.

För budgetåret 1965/66 anges ett belopp av 1,9 milj. kr. bli erforderligt för anskaffning av fordon för lokala transporter. Härutöver beräknas 0,3 milj. kr. för nyanskaffning av bilar för landsvägstransporter.

Garagebyggnader m. m.

För garagebyggnader redovisar styrelsen följande investeringsplan.

	Tidigare beräknad byggnads- kostnad	Byggnads- kostnad beräknad 1964	Faktisk t. o. m. 30.6.1964	Utgift Beräknad för	
				1964/65	1965/66
				tusentals kronor	
<i>Företag, påbörjade före 1.7. 1964</i>					
Garage i Överkalix.....	450	450	412	38	—
Garage och stationsanläggning i Gäddede.....	390	350	320	30	—
Summa	840	800	732	68	—

Som framgår av investeringsplanen räknar styrelsen icke med något medelsbehov för garagebyggnader för budgetåret 1965/66.

Anskaffning av bilar m. m. för diligensrörelsen

I anslutning till det program för anskaffning av bussar förberedda för högertrafik, som godkänts av statsmakterna, har Kungl. Maj:t genom beslut i maj 1964 bemyndigat poststyrelsen att för anskaffning av sådana bussar med leverans under budgetåren 1965/66 och 1966/67 ikläda sig betalningsansvar intill ett belopp av högst 4,7 milj. kr. I sammanhanget har föreskrivits, att beträffande leveransernas fördelning på nämnda två budgetår samråd skall ske med statens högertrafikkommission. Sedan styrelsen i skrivelse till kommissionen hemställt, att huvudparten av de nya bussarna skall få levereras i så nära anslutning till tidpunkten för övergång till högertrafik som möjligt, har kommissionen med viss reservation godkänt den begärda leveransordningen.

I förenämnda anskaffningsprogram har för budgetåret 1965/66 beräknats en medelsförbrukning av 3 milj. kr. och för budgetåret 1966/67 av 1,7 milj. kr. Dessa beräkningar grundar sig på busspriserna vid 1962 års ingång. De priser, som kommer att utgå för bussar levererade 1966 och 1967, torde väsentligt komma att överstiga de beräknade, varför det sammanlagda medelsbehovet för de angivna två budgetåren kommer att öka. Styrelsen räknar emellertid med att 3,0 milj. kr. skall räcka för betalningsutfallet under budgetåret 1965/66 avseende planerade bussinköp. För budgetåret 1966/67 måste emellertid den tidigare kalkylerade medelsförbrukningen på 1,7 milj. kr. räknas upp.

För att beställningar skall kunna ske i förutsedd omfattning hemställer styrelsen om en utökning av bemyndigandet att ikläda sig betalningsansvar för ifrågavarande leveranser med ett beräknat belopp av ytterligare 1,3 milj. kr. utöver redan beviljade 4,7 milj. kr. för budgetåren 1965/66 och 1966/67.

Förvärv av billinjer

Flera erbjudanden om förvärv av enskilda trafikrörelser föreligger. Huruvida något förvärv blir aktuellt under budgetåret 1965/66 kan f. n. icke av-

göras. Styrelsen förmodar, att inför omläggningen till högertrafik antalet förvärvserbjudanden kommer att öka, och föreslår att ett belopp av 0,2 milj. kr. upptages för förvärv av billinjer under budgetåret 1965/66.

Diverse och oförutsett

Storleken av det belopp, som under denna rubrik kan komma att erfordras under budgetåret 1965/66, är det icke möjligt att med säkerhet nu bedöma. Normalt har i styrelsens investeringsplan för Diverse och oförutsett tidigare beräknats 300 000 kr. Det är emellertid önskvärt, att ett större belopp finns disponibelt för ändamålet, så att behov av bl. a. mindre sorteringsbyggnader kan tillgodoses. Styrelsen har för budgetåret 1965/66 kalkylerat med en medelsförbrukning av 500 000 kr.

Styrelsen har lämnat en sedvanlig redogörelse för användningen av posten under det gångna budgetåret. Redogörelsen torde få bringas till riksdagens kännedom i samband med att handlingarna i ärendet ställes till vederbörande utskotts förfogande.

Yttrande

Arbetsmarknadsstyrelsen har i ett utlåtande över bl. a. poststyrelsens, telestyrelsens, järnvägsstyrelsens och luftfartsstyrelsens framställningar om investeringsanslag anfört följande.

Enligt arbetsmarknadsstyrelsens bedömning kommer efterfrågan på arbetskraft inom industrin och särskilt då verkstadsindustrin och byggnadsverksamheten under de närmaste månaderna alltjämt att ligga på en hög nivå. Svårigheter att tillfredsställa arbetskraftsbehovet kan väntas föreligga i stora delar av syd- och mellansverige.

De olikheter mellan arbetsmarknadssituationen i de norra och södra delarna av landet, som blivit så påtagliga under de senaste åren, kan väntas kvarstå. I övre Norrland föreligger brist på arbetstillfällen. De åtgärder, som vidtagits för att förstärka näringslivet och underlätta arbetskraftens flyttning, torde icke vara tillräckliga för att hindra att en säsongsmässig arbetslöshet uppstår i detta område. Beredskapsarbeten av betydande omfattning blir därför nödvändiga.

Mot bakgrunden av denna bedömning av arbetsmarknadsläget under den närmaste tiden bör särskild försiktighet iakttagas beträffande sådana investeringsönskemål, vilkas realiserande medför ökad arbetsbelastning på verkstadsindustrin samt på byggnadsverksamheten i syd- och mellansverige. — Vad beträffar investeringar, där den sysselsättningsmässiga effekten huvudsakligen är lokaliserad till Norrland, föreligger däremot ett klart arbetsmarknadsmässigt utrymme.

Även om utsikterna för den närmaste tiden med de undantag, som framgår av det föregående, tyder på en hög sysselsättningsnivå, vill arbetsmarknadsstyrelsen understryka vikten av att förberedelser vidtas så att den statliga anläggningsverksamheten snabbt kan utvidgas, om konjunkturläget skulle försvagas.

I övrigt föranleder verkens anslagsframställningar ingen erinran från arbetsmarknadsstyrelsens sida.

Departementschefen

Investeringsramen för postverket uppgår för innevarande budgetår till 12,7 milj. kr. För 1965/66 har styrelsen föreslagit en medelsförbrukning om 13,4 milj. kr.

Som framgått av investeringsplanen för kommunikationsverken har jag tillstyrkt en medelsförbrukning nästa budgetår om 13,0 milj. kr. I följande sammanställning redovisas hur inom ramen för nämnda belopp postverkets investeringar ungefärligt kan beräknas komma att fördela sig. Av sammanställningen framgår även utfallet för budgetåret 1963/64 och den beräknade medelsförbrukningen innevarande budgetår.

	1963/64	1964/65	1965/66	
	Utfall	Beräknat	Styrelsen	Dep:t
	miljoner kronor			
Posthus.....	4,2	7,1	7,4	7,0
Inköp av fastigheter.....	0,1	0,1	0,1	0,1
Anskaffning av bilar m. m.	1,6	1,9	2,2	2,2
Garagebyggnader m. m.	0,2	0,1	—	—
Anskaffning av bilar m. m. för diligensrörelsen	5,7	3,0	3,0	3,0
Förvärv av billinjer	—	—	0,2	0,2
Diverse och oförutsett	0,4	0,5	0,5	0,5
Summa	12,2	12,7	13,4	13,0

Jämfört med styrelsens anslagsframställning innebär mitt förslag en begränsning av medelsförbrukningen nästa budgetår med 0,4 milj. kr. Detta sammanhänger med att kostnaderna för vissa av de byggnadsobjekt, som innefattas i posten Posthus, efter numera genomfört anbudsförfarande kan bedömas bli lägre än enligt styrelsens i petitaframställningen gjorda uppskattning.

Mitt förslag innebär, att under nästa budgetår två angelägna byggnadsobjekt kan igångsättas, nämligen en tillbyggnad av centralposthuset i Malmö samt uppförande av en ny sorterings- och postkontorsbyggnad i Ånge. I övrigt möjliggör förslaget bl. a. en utökad ersättnings- och nyanskaffning av bilmateriel åt postverket och en fortsatt planenlig anskaffning av bussar, förberedda för högertrafik. I fråga om bussarna förordar jag även, att styrelsen lämnas bemyndigande att lägga ut beställningar för sammanlagt 3,0 milj. kr. med sikte på leverans under budgetåret 1966/67.

Anslaget under postverkets fond torde med beaktande av förefintliga behållningar böra uppföras med 13,0 milj. kr. Beloppet har beräknats under hänsynstagande till att en marginal utöver ramen bör finnas för att möjliggöra en av konjunkturmässiga eller andra särskilda skäl påkallad ökning av medelsförbrukningen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

I. att till *Posthus m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 13 000 000 kr.;

II. att medgiva, att poststyrelsen lämnas det beställningsbemyndigande jag föreslagit i det föregående.

B. Televerket

Av balansräkningen den 30 juni 1964 för televerkets fond framgår, att verkets tillgångar uppgår till sammanlagt 5 962,0 milj. kr., varav 5 345,6 milj. kr. belöper på fast egendom, 202,2 milj. kr. på inventarier och förråd samt återstoden på poster av finansiell art.

Kapitalbehållningen, inklusive balanserade överskottsmedel, uppgick den 30 juni 1964 till 2 018,9 milj. kr., vilket innebär en ökning under budgetåret 1963/64 med 149,4 milj. kr.

Överskottet för budgetåret 1963/64 uppgick till 113,6 milj. kr. I procent av det i medeltal disponerade kapitalet var överskottet 6,8 under budgetåret 1963/64 mot 10,4 under budgetåret 1962/63.

Telestyrelsen m.fl.

I skrivelser den 31 augusti och den 29 oktober 1964 har telestyrelsen hemställt om investeringsanslag till teleanläggningar m. m. för budgetåret 1965/66.

I skrivelser den 24 augusti och den 9 oktober 1964 har luftfartsstyrelsen äskat anslag för budgetåret 1965/66 till radioanläggningar för luftfarten.

I skrivelse den 31 augusti 1964 har telestyrelsen äskat investeringsanslag till rundradioanläggningar för budgetåret 1965/66.

I skrivelse den 28 augusti 1964 har telestyrelsen slutligen hemställt om anslag för ökning av televerkets fasta rörelsekapital samt om höjning av maximibeloppet för den till verkets förfogande stående rörliga krediten.

1. Teleanläggningar m. m.

	Ing. behållning	Anslag	Utgift
1963/64	16 160 000	402 000 000	378 076 000
1964/65 styrelsen	40 084 000	424 000 000	424 900 000*
departementschefen	40 084 000	424 000 000	443 900 000*
1965/66 styrelsen	39 184 000	475 850 000	515 100 000*
departementschefen	20 184 000	504 000 000	476 000 000*

* Preliminärt belopp.

Av berörda skrivelser och i anslutning härtill lämnade uppgifter inhämtas följande.

Utvecklingen av televerkets rörelse

Telestyrelsen har lämnat följande uppgifter rörande utvecklingen under budgetåret 1963/64 av televerkets rörelse, mätt i antalet telefonapparater,

telexabonnemang, ljudradiolicenser och televisionsradiolicenser samt taxerade samtal, telegram och telexskrivningar. Beträffande utvecklingen av nämnda verksamhetsgrenar under tidigare budgetår torde få hänvisas till handlingarna.

	Antal (prel. siffror)	Ökning absolut	i %
Telefonapparater.....	13 318 100	175 200	5,6
Telexabonnemang.....	13 147	408	14,9
Ljudradiolicenser.....	12 944 500	—	—
Televisionsradiolicenser.....	11 891 900	160 600	9,3
Telefonsamtal			
manuellt kopplade.....	197 000 000	—	² —14,0
automatiskt kopplade.....	3 214 000 000	197 000 000	² 6,5
Taxerade telegram.....	4 543 000	—	— 1,3
Telexskrivningar			
inländska.....	12 949 000	1 273 000	10,9
skrivningar till utlandet.....	2 684 000	406 000	17,8

¹ Vid budgetårets utgång.

² Totalt sett föreligger en ökning av telefontrafiken med 5,1 procent.

Antalet nytecknade *telefonabonnemang* har under budgetåret 1963/64 uppgått till inemot 230 000, vilket är ett högre värde än under någon tidigare årsperiod. Så är även fallet med nettoökningen av antalet telefonapparater, vilken under det sistförflutna budgetåret uppgått till över 175 000.

Antalet befintliga *telefonapparater* utgör vid utgången av budgetåret 1963/64 drygt 3,3 miljoner. Belysande för utvecklingen är, att medan ökningen från en till två miljoner apparater tog tolv år och ökningen från två till tre miljoner åtta år så har på endast två år ca en tredjedel av den fjärde miljonen avverkats.

Internationellt sett belägger Sverige i fråga om telefontäthet (apparater per 1 000 invånare) andra plats bland världens nationer, överträffat endast av Förenta staterna och närmast följt av Canada, Nya Zeeland, Schweiz och Danmark i nu nämnd ordning. Mätes telefontätheten i antal huvudledningar per invånare, ligger Sverige på första plats.

Telefontrafiken har även ökat starkt samt i allt högre grad förskjutits i helautomatisk riktning. Sålunda utgjorde proportionen mellan antalet lokal- och närsamtal samt inländska rikssamtal i automatisk resp. i manuell trafik under budgetåret 1963/64 ungefär 17:1 gentemot 13:1 under föregående år och 6:1 under budgetåret 1959/60. Antalet markeringar på abonnentsamtalsmätarna vid automatstationer ökade från 7 025 miljoner år 1962/63 till 7 731 miljoner under år 1963/64, d. v. s. med drygt 10 %.

Det beräknade totala antalet inländska rikssamtal ökade under motsvarande tid från 399 miljoner till 446 miljoner, d. v. s. med nära 12 %.

Telestyrelsen bedömer såsom sannolikt, att nuvarande starka efterfrågan på nya telefonabonnemang i stort sett kommer att bestå under hela 1960-talet. I sammanhanget redovisar styrelsen en prognos i fråga om huvudabon-

nemang och telefonapparater, vilken i jämförelse med den som framlagts i petita hösten 1963 innebär en icke oväsentlig justering uppåt. Sålunda räknar styrelsen med att antalet huvudabonnemang, som vid utgången av budgetåret 1964/65 förväntas uppgå till ca 2 785 000, skall intill utgången av budgetåret 1968/69 öka till ca 3 300 000 samt att antalet telefonapparater under samma tid skall öka från ca 3 490 000 till ca 4 245 000.

I fråga om telefontrafiken beräknas den hittillsvarande ökningen fortsätta i ungefär samma takt. Den inhemska telefontrafiken automatiseras alltmör. Omkring år 1970 beräknas automatiseringen av såväl lokal- och närtrafiken som den inländska rikstrafiken vara helt genomförd.

Telegraftrafiken har sedan 1950-talets början minskat till följd av att telefon- och telexgrenarna i viss utsträckning övertagit såväl inländsk som utländsk trafik från verkets äldsta rörelsegren, telegrafgrenen. Under sisteförflutna femårsperiod har antalet taxerade telegram, som under budgetåret 1959/60 uppgick till 4 927 000, minskat till för budgetåret 1963/64 beräknade 4 543 000, d. v. s. med nära 8 %. Nedgången i antalet inländska telegram orsakas vidare av en successiv minskning av lyxtelegramtrafiken. För framtiden torde man för antalet lyxtelegram ha att vänta en fortsatt nedåtriktad tendens, vilken under 1960-talet dock bedömes bli mindre utpräglad än under 1970-talet.

I motsats till telegrafrörelsen har *telexrörelsen* visat fortgående tillväxt. Under budgetåret 1963/64 ökade antalet telexabonnemang med 408, vilket är mer än under någon tidigare årsperiod. — För framtiden räknar styrelsen med att antalet telexabonnenter i absoluta tal kommer att öka än hastigare och år 1980 uppgå till drygt 11 000, vilket jämfört med ställningen vid ingången av år 1963 innebär en fyrdubbling.

Även telextrafiken har visat fortgående tillväxt och därvid speciellt antalet skrivningar till utlandet, vilket antal under budgetåret 1963/64 steg med 17,8 %. Motsvarande siffra för föregående budgetår utgjorde 18,6 %.

Den sammanlagda telegraf- och telextrafiken (exklusive transitrafiken) beräknas under den närmaste framtiden komma att öka med i genomsnitt drygt 8 % per år, varav en ständigt växande andel förutses ankomma på telexrörelsen.

Den interkontinentala teletrafiken befinner sig i snabb tillväxt. Detta är framför allt förhållandet på sträckan mellan Europa och Nordamerika, vilken f. n. utgör världens viktigaste internationella teletrafikled och för vilken avsevärda öknningar av förbindelsekapaciteten måste förutses under de närmaste åren. I detta läge har Västeuropas teleförvaltningar och de stora teletrafikföretag i Förenta staterna och Canada, som ombesörjer telefontrafiken över Nordatlanten, övervägt möjligheterna att antingen utlägga nya undervattenskablar eller upprätta kompletterande teleförbindinger via

satelliter. Av skilda orsaker har man därvid bestämt sig för att tills vidare företrädesvis sikta till en utbyggnad medelst satelliter.

I sammanhanget erinrar telestyrelsen om att i Europa de västeuropeiska post- och teleförvaltningarnas samarbetsorgan, CEPT, under senare år övervägt olika problem, som sammanhänger med tillkomsten av telesatellitssystem. Vidare har sedan våren 1963 inom ramen för ett särskilt organ, CETS, överläggningar ägt rum mellan företrädare för regeringarna och teleförvaltningarna i sexton västeuropeiska länder med sikte på att utforma gemensamma ställningstaganden vid underhandlingar med främst Förenta staterna om ett samarbete på detta område. Underhandlingarna med sistnämnda land har resulterat i att enighet nåtts om dels en internationell överenskommelse rörande provisoriska arrangemang för ett världsomspännande kommersiellt telesatellitssystem, dels en därtill anslutande särskild överenskommelse avsedd att ingås mellan vederbörande länders telekommunikationsorgan. Överenskommelserna, som förutom CETS-länderna och Förenta staterna även innefattar Canada, Australien och Japan och som är av temporär karaktär, innebär att parterna förpliktar sig att medverka i och gemensamt finansiera projekteringen, utvecklingen, upprättandet och driften av ett världsomspännande system för teletrafik via artificiella jordsatelliter. En första satellitvia mellan Västeuropa och Nordamerika beräknas kunna provisoriskt tas i bruk för kommersiell trafik under år 1965. Detta arrangemang förutsättes därefter om några år bli ersatt med ett satellitsystem av större räckvidd.

Telestyrelsen understryker den betydelse det har för styrelsen att på detta sätt kunna delta i ett betydelsefullt internationellt samarbete, som ger tillträde till satellitförbindelser för telefon- och telegraftrafik, ljudradio- och televisionssändningar m. m. Deltagandet innebär samtidigt ekonomiska åtaganden genom att de till överenskommelsen anslutna länderna förbinder sig att satsa kapital i projektet för att bli delägare i detta i ungefärlig proportion till sin sammanlagda långväga teletrafik. Erforderliga medel härför har av styrelsen beräknats i det följande.

I fråga om *personalutvecklingen* inom televerket anför styrelsen, att antalet i verkets tjänst anställda personer sedan 1950-talets mitt i stort sett visat en nedåtgående tendens trots den starka och fortgående ökningen av rörelsen. Under de sista två budgetåren har de anställda dock ökat något på grund av att bl. a. den utökade investeringsverksamheten medfört behov av ytterligare anläggnings- och underhållspersonal. Vid utgången av budgetåret 1963/64 uppgick antalet anställda till 38 128, vilket var 370 mer än närmast föregående budgetår.

Medelsförbrukning under budgetåren 1963/64—1965/66

Under *budgetåret 1963/64* uppgick medelsförbrukningen till 378,1 milj. kr., vilket innebar att så gott som hela den fastställda investeringsramen för televerket — 380 milj. kr. exkl. rundradioanläggningar — utnyttjades.

För *budgetåret 1964/65* har investeringsramen fastställts till 423 milj. kr. exklusive rundradioanläggningar. Vid bifall till en av styrelsen hos Kungl. Maj:t gjord framställning om en ökning av ramen med ytterligare 25 milj. kr. skulle denna komma att uppgå till totalt 448 milj. kr. Ökningen har begärts för att kompensera televerket för de kraftiga kostnadsstegringar, som inträffat under år 1964 och som begränsar verkets möjligheter att på det effektiva sätt som förutsatts angripa köbildningsproblemen på telefonområdet. En sålunda förhöjd investeringsram förväntas i sin helhet bli utnyttjad.

För *budgetåret 1965/66* har styrelsen räknat med en medelsförbrukning av 515,1 milj. kr. för verkets investeringar, exklusive rundradioanläggningar. Beloppet är beräknat med utgångspunkt från nu gällande löne- och prisnivå. Ökningen i förhållande till innevarande budgetår beror i huvudsak på att den alltjämt starka tillströmningen av nya abonnenter och den fortgående trafikökningen kräver en omfattande fortsatt utbyggnad av olika anläggningar för att abonnenternas servicekrav i rimlig utsträckning skall kunna tillgodoses. Det är enligt styrelsen vidare angeläget, att automatiseringsarbetet kan fortsättas i oförminskad takt. — Styrelsen konstaterar, att för det fall den begärda höjningen av investeringsramen för innevarande budgetår kommer till stånd kan medelsförbrukningen för budgetåret 1965/66 begränsas till 507,1 milj. kr.

Televerkets investeringar finansieras till stor del genom verkets egna avskrivningar, varför investeringarna med relativt sett mera begränsade belopp belastar statsbudgeten. De extra avskrivningsmedel om 100 milj. kr., som ställts till telestyrelsens förfogande för 1964/65 i anslutning till företagen höjning av samtalsmarkeringsavgiften, medför att styrelsen under detta budgetår blir självfinansierande. I fortsättningen har styrelsen emellertid utgått från att några extra avskrivningsmedel icke kommer att tillhandahållas, vilket medför att belastningen på statsbudgeten under budgetåren 1965/66—1967/68 förväntas uppgå till 172,4, 132,8 resp. 95,3 milj. kr. Självfinansieringsdelen skulle under nämnda tre budgetår då komma att uppgå till 68, 75 resp. 81 %.

Investeringsprogram

I följande sammanställning lämnas en redogörelse för faktisk resp. beräknad medelsförbrukning 1963/64—1965/66 med fördelning efter objektsgrupper.

	Faktisk utgift 1963/64	Beräknad utgift	
		1964/65	1965/66
	tusental kronor		
<i>Inköp och byggande av fastigheter</i>			
Telefonstationsbyggnader.....	22 681	19 600	30 600
Förrådsbyggnader.....	2 190	3 100	5 600
Verkstadsbyggnader.....	1 584	3 900	10 300
Övriga byggnader.....	4 402	10 900	14 400
Inköp av fastigheter.....	1 385	3 500	3 500
Summa	32 242	41 000	64 400

Telefon- och telegrafanläggningar

Abonnentanläggningar	104 064	122 000	163 500
Fjärrförbindelseanläggningar	121 335	123 500	137 200
Telefon- och telegrafstationer	103 930	111 000	126 000
Summa	329 329	356 500	426 700
Radioanläggningar för kommersiell trafik	4 800	5 300	5 500
Radioanläggningar för luftfarten	3 000	3 600	4 850
Försvarsberedskap	7 471	15 500	10 600
Diverse och oförutsett	1 234	3 000	3 000
Totalsumma	378 076	424 900	515 050

Styrelsen meddelar följande rörande de olika objektsgrupperna.

Telefonstationsbyggnader m. m.

För telefonstationsbyggnader har föreslagits 30,6 milj. kr., vilket belopp enligt föreliggande planer avses bli fördelat på olika slag av byggnader på sätt framgår av följande tablå.

	Total byggnads- kostnad beräknad 1964	Återstående kostnad 1.7.1965	Därav under 1965/66
	miljoner kronor		
I. För riksdagen tidigare anmälda byggnader			
Boden	1,30	1,30	0,90
Borås	2,30	0,30	0,30
Glöstorp	0,60	0,30	0,30
Hultsfred	0,70	0,20	0,20
Malmö, Kvarnby	1,20	0,50	0,50
Malmö, Rosengård	2,20	1,40	1,20
Stenungsund	0,90	0,50	0,50
Stockholm, Fredhäll	3,80	2,80	2,00
Stockholm, Vasastaden	2,70	2,00	2,00
Storängen	1,00	0,80	0,80
Strömstad	1,20	0,70	0,70
Sveg	1,10	0,50	0,50
Söderhamn	1,70	1,00	0,80
Södertälje	1,00	0,50	0,50
Umeå	1,60	0,20	0,20
Österskär	0,80	0,40	0,40
Diverse byggnader med beräknad kostnad av högst 0,50 milj. kr. per objekt	2,60	1,45	1,45
Standardhus	5,70	0,40	0,40
Summa I	32,40	15,25	13,65
II. Nya byggnader			
Arboga	0,60	0,60	0,30
Bengtstors	0,70	0,70	0,30
Härnösand	3,20	3,20	1,50
Jakobsberg	0,60	0,60	0,30
Järpen	0,70	0,70	0,30
Karlskoga	0,90	0,90	0,50
Kiruna	2,20	2,20	1,30
Kungsbacka	1,20	1,20	0,60
Kungälv	0,70	0,70	0,50
Lysekil	0,60	0,60	0,20
Malmö, Sparven	1,70	1,70	1,20

Mjölby.....	0,60	0,60	0,30
Roslags-Näsby.....	0,90	0,90	0,50
Spånga.....	0,70	0,70	0,30
Trelleborg.....	0,70	0,70	0,50
Uddevalla.....	0,80	0,80	0,40
Upplands Väsby.....	0,60	0,60	0,40
Vänersborg.....	0,60	0,60	0,40
Överkalix.....	0,90	0,90	0,70
Diverse byggnader med beräknad kostnad av högst 0,50 milj. kr. per objekt.....	2,10	2,10	1,80
Standardhus.....	4,60	4,60	4,60
Summa II	25,60	25,60	16,90
Summa I-II	58,00	40,85	30,55

I de angivna uppgifterna över sådana byggnadsobjekt, som redan tidigare anmälts för riksdagen, överensstämmer nu lämnade uppgifter om totalkostnader i stort sett med tidigare beräknade belopp utom beträffande Boden, Storängen och Söderhamn, för vilka projekt totalkostnaden tidigare beräknats till 0,7, 0,7 respektive 1,2 milj. kr. En redogörelse för de ändrade förhållanden, som inträtt i fråga om dessa stationsbyggnader, lämnas i det följande liksom motiveringar för de byggnadsobjekt, som var för sig beräknas kosta över 0,5 milj. kr. och som ej tidigare anmälts för riksdagen.

Tillbyggnad av telefonstationsbyggnad i Boden

Den nu beräknade totala byggnadskostnaden överstiger den förra året beräknade med 0,6 milj. kr. Anledningen är att den planerade tillbyggnaden bör utökas för att tillräckliga lokaler för ett utbyte av stationsutrustningen till modern typ skall bli möjlig. Det har nämligen visat sig, att den nuvarande äldre utrustningen — innefattande konstruktionsdelar som ej längre tillverkas — med den expansion av teletrafiken som råder ställer sig alltför oförmånlig ur driftssäkerhets- och underhållssynpunkt. Vidare har från postverket, som hyr lokaler i byggnaden, framförts behov av ökade utrymmen för brevbärarexpedition.

Tillbyggnad av telefonstationsbyggnad i Storängen

Den nu beräknade totala byggnadskostnaden överstiger den förra året beräknade med 0,3 milj. kr. Tillbyggnaden avsågs tidigare att utföras i två etapper, varav etapp 1 skulle omfatta källare och en våning och etapp 2 ytterligare en våning vid en senare tidpunkt. Hela utbyggnaden planeras numera att utföras på en gång. Denna lösning, som rekommenderats av byggnadsstyrelsen ur arkitektonisk och miljömässig synpunkt, blir även ekonomiskt fördelaktigare än byggnation i två etapper.

Ny telefonstationsbyggnad i Söderhamn

Den nu beräknade totala byggnadskostnaden överstiger den förra året beräknade med 0,5 milj. kr. Av stadsplanemässiga skäl har det visat sig nödvändigt med förflyttning av stationsbyggnaden till annan plats än som tidigare planerats. Överenskommelse har därför träffats med generalpoststyrelsen om att uppföra stationshuset på postverkets tomt i kvarteret Elefantens i Söderhamn. Stadens myndigheter tillstyrker denna lösning och har ställt behövligheten till byggnadsrätt i utsikt. Den nya stationsbyggnaden plane-

ras numera även inrymma lokaler för teleexpedition. — Kostnadsökningen beror på omprojekteringen och prisstegringar, som inträtt sedan föregående kostnadsberäkning.

Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaderna i Arboga, Jakobsberg, Karlskoga, Kungsbacka, Kungälv, Roslags Näsby, Spånga, Trelleborg, Upplands Väsby och Vänersborg

Angivna stationer kommer att vara fullt utnyttjade under år 1967. För att den alltmer stegrade telefontrafiken skall kunna avverkas, måste därför en utökning av stationsutrustningen vara färdig att tagas i bruk detta år. Härför erforderliga lokaler, som kan erhållas genom tillbyggnad, bör vara disponibla för montage av den tekniska utrustningen under år 1966. Byggnadsarbetet för samtliga dessa stationer planeras att igångsättas under år 1965 och vara slutfört under år 1966.

Kostnaden för respektive byggnadsföretag har beräknats till belopp, som framgår av den tidigare återgivna tablån.

Tillbyggnad av överdragsstationsbyggnaderna i Lysekil och Uddevalla

Dessa tillbyggnader erfordras för installation av teknisk utrustning för en planerad rikskabel mellan Trollhättan och Strömstad. De nya lokalerna bör vara disponibla för montage av utrustning under år 1966. Byggnadsarbetena planeras att igångsättas under år 1965 och vara slutförda under år 1966. Kostnaderna för byggnadsföretagen har beräknats till 0,6 respektive 0,8 milj. kr.

Tillbyggnad av telefonstationsbyggnad i Mjölby

Tillbyggnad erfordras för utökning av överdrags- och förmedlingsutrustningen. De nya lokalerna bör vara disponibla för montage av utrustning under år 1966. Byggnadsarbetet planeras att igångsättas under år 1965 och vara slutfört under år 1966. Kostnaden för tillbyggnaden har beräknats till 0,6 milj. kr.

Ny telefonstationsbyggnad i Bengtsfors

Nuvarande telefonstation i Bengtsfors är manuell och utbyggd så långt tillgängliga lokaler medger. Stationen är därtill så hårt belastad att viss rikstrafik provisoriskt måste expedieras av andra stationer för att ej orimliga expeditiönsförhållanden skall uppstå. Stationen bör därför automatiseras till i slutet av år 1967.

För automatstationen erfordras en nybyggnad, som bör vara uppförd i slutet av år 1966 för att automatisering skall kunna ske till beräknad tidpunkt. Byggnadsarbetet planeras att igångsättas under år 1965. Kostnaden för byggnadsföretaget har beräknats till 0,7 milj. kr.

Ny telefonstationsbyggnad i Härnösand

Med hänsyn till den väntade abonnent- och trafikökningen kommer den nuvarande telefonstationsutrustningen i Härnösand att bli helt otillräcklig. En utbyggnad inom det befintliga telehuset skulle medföra en omfattande och dyrbar ombyggnad, vilken icke heller på längre sikt skulle komma att fylla beräknat lokalbehov. Då den nuvarande stationsutrustningen dess-

ntom är gammal och försliten, bör en ny automatstation anordnas i en för ändamålet särskilt uppförd nybyggnad. Erforderlig tomtmark har av telestyrelsen förvärvats i kvarteret Skepparen i Härnösand. Byggnadsarbetet planeras att igångsättas under år 1965 och vara slutfört under år 1966. Kostnaden för byggnadsföretaget har beräknats till 3,2 milj. kr.

Ny telefonstationsbyggnad i Järpen

Nuvarande telefonstation i Järpen är manuell. I samband med tillkomsten av en koaxialkabel Östersund—Järpen planeras ett utbyte av den manuelle stationen mot en automatstation med utrustning för automatisk förmedling av rikstrafiken. För den nya stationen som bör kunna sättas i trafik i mitten av år 1968 erfordras nya lokaler, vilka bör vara iordningställda för montage i slutet av år 1966. Byggnadsarbetet planeras att igångsättas under år 1965 och vara slutfört under år 1966. Kostnaden för byggnadsföretaget har beräknats till 0,7 milj. kr.

Tillbyggnad av telefonstationsbyggnad i Kiruna

Den nuvarande telefonstationen i Kiruna inrymmer automatstationsutrustning för anslutning av 7 500 abonnenter. Vid årsskiftet 1966/67 beräknas denna kapacitet vara helt utnyttjad, varför nya lokaler erfordras för stationens vidare utbyggnad. Nuvarande automatutrustning bör samtidigt ersättas med en stationstyp av modern konstruktion. Erforderliga lokaler härför och för en planerad ny närförmedlingsstation i Kiruna samt för ny överdragsstation kan erhållas genom tillbyggnad av den nuvarande telefonstationsbyggnaden. Lokalerna bör vara disponibla för montage senast under år 1966. För att möjliggöra tillbyggnaden har telestyrelsen träffat preliminär överenskommelse om förvärv av en till stationstomten gränsande fastighet. Byggnadsarbetet planeras att igångsättas under år 1965 och vara slutfört under år 1966. Kostnaden för byggnadsföretaget har uppskattats till 2,2 milj. kr.

Tillbyggnad av telefonstationsbyggnad inom kvarteret Sparven i Malmö

Den nuvarande manuelle telefonavdelningen i Malmö är av äldre och delvis provisoriskt utförande. Den tillgodoser icke de krav, som måste ställas på en telefonavdelning av här ifrågavarande storleksordning. En ny telefonavdelning ansluten till den befintliga förmedlingsstationen med modern utrustning för expedition av såväl nationell som viss nordisk trafik måste därför anordnas. Härför erfordrerliga nya lokaler i kvarteret Sparven, som kan erhållas genom tillbyggnad, bör vara disponibla för montage under år 1966. Byggnadsarbetet planeras att igångsättas under år 1965 och vara slutfört under år 1966. Kostnaden för byggnadsföretaget har beräknats till 1,7 milj. kr.

Ny telefonstationsbyggnad i Överkalix

Nuvarande telefonstationen i Överkalix är manuell. Den skall ersättas med en automatisk förmedlingsstation och riktnummerstation, varvid den manuelle förmedlingen av rikstrafiken ersättes av automatisk. Härtill erfordras även lokaler för en ny överdragsstation. Den nya automatstationen är planerad att sättas i drift i slutet av år 1967 i en nybyggnad, som bör

vara uppförd i slutet av år 1966. Byggnadsarbetet planeras att igångsättas under år 1965 och vara slutfört under år 1966. Kostnaden för byggnadsföretaget har beräknats till 0,9 milj. kr.

I anslutning till redogörelsen för investeringsprogrammet beträffande telestationsbyggnader har telestyrelsen pekat på vissa olägenheter med nuvarande ordning för redovisning av sådana projekt samt framhållit önskvärdheten av att styrelsen i detta hänseende kunde erhålla vissa ökade befogenheter.

Förrådsbyggnader

För förrådsbyggnader har upptagits 5,6 milj. kr., vilket belopp är avsett att fördelas på följande objekt.

	Total byggnads- kostnad beräknad 1964	Återstående kostnad 1.7.1965	Därav under 1965/66
miljoner kronor			
<i>I. För riksdagen tidigare anmälda byggnader</i>			
Distributionsförråd i Växjö.....	1,90	1,40	1,00
Distributionsförråd i Örebro.....	1,80	1,20	1,20
Diverse småförråd.....	0,65	0,45	0,45
Summa I	4,35	3,05	2,65
<i>II. Nya byggnader</i>			
Distributionsförråd i Uddevalla.....	1,80	1,80	1,30
Tillbyggnad av vissa distributionsförråd.....	1,10	1,10	1,00
Diverse småförråd.....	1,65	1,65	0,65
Summa II	4,55	4,55	2,95
Summa I-II	8,90	7,60	5,60

Telestyrelsen anför i anslutning till här upptagna tidigare anmälda byggnadsprojekt, att kostnaden för distributionsförrådet i Växjö nu beräknas överstiga tidigare anmäld kostnad med 0,3 milj. kr. Detta beror främst på att behovet av personal- och garageutrymme väsentligt ökat. Förutom för förrådsavdelningens personal och bilar skall lokalerna disponeras för drifts-avdelningens bilburna personal och fordon i betydligt större omfattning än tidigare planerats. Härutöver anför styrelsen följande.

Nytt distributionsförråd i Uddevalla

För distributionsförrådsverksamheten i Uddevalla disponeras f. n. en i hamnområdet belägen förrådsbyggnad av trä. Förrådsanläggningen saknar järnvägsspår, är mycket trång och brandfarlig samt är otidsenligt ordnad på grund av lokaliteternas ålderdomliga beskaffenhet. Vid hård västlig storm ställs området under vatten.

Ny förrådstomt belägen invid järnväg öster om staden har inköpts. Anläggningen avses omfatta tre fristående hus, vilka utföres med standardiserade byggnadselement. Detta byggnadssätt har sedan flera år tillämpats av telestyrelsen för samtliga nya förrådsanläggningar och visat sig vara synnerligen ändamålsenligt. Samråd har skett med byggnadsstyrelsen, varvid båda parter funnit det mest rationellt att byggandet av denna anläggning — oaktat anläggningskostnaden överstiger 1 milj. kr. — handhas av telestyrelsen. Totalkostnaden för ett nytt distributionsförråd i Uddevalla

har beräknats till 1,8 milj. kr. Byggnadsarbetet planeras att igångsättas under år 1965 och vara slutfört under år 1967.

Tillbyggnad av vissa distributionsförråd

Härför upptagna medel avser komplettering av fyra befintliga distributionsförråd. Bland kompletteringsarbetena kan nämnas iordningställande av ny förrådsgård, ordnande av parkeringsplatser, utbyggnad av garage, varmboning av kallförråd och nya lastkajer. Arbetena planeras att igångsättas under år 1965 och vara avslutade under år 1967.

Diverse småförråd

Upptagna medel avses för färdigställandet av ett påbörjat och igångsättning av tre nya ortsförråd. Byggnadsarbetet med de tre nya ortsförråden planeras att igångsättas under år 1965 och vara slutfört under år 1967.

V e r k s t a d s b y g g n a d e r

För verkstadsbyggnader har upptagits 10,3 milj. kr., vilket belopp avses bli disponerat för följande byggnadsobjekt.

	Total byggnads- kostnad beräknad 1964	Återstående kostnad 1.7.1965	Därav under 1965/66
miljoner kronor			
<i>För riksdagen tidigare anmälda byggnader</i>			
Nynäshamn, verkstadsbyggnad för snickeri och plast- avdeln. m. m.	8,03	7,40	5,50
Vänersborg, byggnad för personalmatsalar m. m.	1,43	0,70	0,70
Sundsvall, tillbyggnad av verkstads- och förrådslokaler .	5,00	4,10	4,10
Summa	14,46	12,20	10,30

Telestyrelsen framhåller, att ovanstående beräknade totala byggnadskostnader överensstämmer med tidigare anmälda kostnader utom vad gäller verkstaden i Nynäshamn. En planerad utvidgning av där aktuella arbeten medför en ökning av kostnaden från 4,60 till 8,03 milj. kr. Härom anför styrelsen följande.

För budgetåret 1963/64 beviljades medel för uppförande av en verkstadsbyggnad för snickeri- och plastavdelning m. m. vid televerkstaden i Nynäshamn. På grund av meddelat byggnadsförbud kunde arbetet ej påbörjas under hösten 1963. Dispens från nu gällande byggnadsförbud har dock möjliggjort att igångsättning kunnat ske i september 1964.

Verkstadsbyggnaden kostnadsberäknades av byggnadsstyrelsen till 4,6 milj. kr. Denna kostnadsberäkning baserades på prisläget den 1 juli 1961. Sedan dess har fram till 1964 skett en kostnadsstegring med 11 %, varför beloppet måste uppräknas med ca 0,5 milj. kr. till 5,1 milj. kr.

Denna kostnadsberäkning avser en byggnad i ett plan och en källarvåning med en byggnadsyta av 2 255 kvm och en volym av 20 700 kbm. Sedan augusti 1962, då telestyrelsen först äskade medel för ifrågavarande verkstadsbyggnad, har kraven på tekniska resurser och produktionskapacitet vid verkstadsbyrå och televerkstaden i Nynäshamn stigit. Anledningen härtill är främst en stark ökning av antalet beställningar på större abonnentväxlar, vilken medfört ett kraftigt ökat behov av produktionskapacitet. Vidare pågår ett intensivt arbete med utveckling av elektroniska telefonsystem, vilka

kommer att tillverkas vid de egna televerkstäderna. Enligt telestyrelsens planer beräknas produktionen öka kraftigt i slutet av 60-talet då de första elektroniska stationerna skall sättas i drift. I anslutning till angivna utvecklingsarbete måste verkstadsbyrån disponera avdelningar för experimenttillverkning av elektroniska produkter. Härför erforderliga utrymmen saknas f. n.

För att tillgodose de sålunda tillkommande utrymmesbehoven är det enligt styrelsen lämpligt, att den planerade verkstadsbyggnaden för snickeri- och plastavdelning m. m. påbygges med ytterligare två våningar, av vilka den ena då disponeras för teknisk beredning och förmontage av större automatiska abonnentväxlar och den andra för experimenttillverkning av elektroniska produkter. Vissa reservutrymmen beräknas även kunna skapas för att möta de behov av lokaler för utvecklings- och rationaliseringsarbete, som blir erforderliga vid en ytterligare utbyggnad av verkstadsrörelsen. Det bör framhållas, att verkstadsbyggnaden från början konstruerats så att den skall kunna påbyggas med två våningar, och det är uppenbart att det både från byggnadsteknisk och ekonomisk synpunkt är förmånligt att färdigställa hela anläggningen i ett sammanhang. Merkostnaden för påbyggnaden har av byggnadsstyrelsen beräknats till 2,93 milj. kr. De två nya våningarna har en sammanlagd bruttogolvyta av 4 000 kvm och en byggnadsvolym av 19 000 kbm.

Övriga byggnader

För övriga byggnader har upptagits 14,4 milj. kr., vilket belopp är avsett att fördelas på följande objekt.

	Total byggnads- kostnad beräknad 1964	Aterstående kostnad 1.7.1965	Därav under 1965/66
miljoner kronor			
<i>I. För riksdagen tidigare anmälda byggnader</i>			
Anläggning för teletekniskt utvecklingsarbete m. m. i			
Farsta.....	11,30	7,40	5,50
Stockholm, kvarteret Jericho, tillbyggnad.....	12,00	8,00	5,00
Göteborg, Hisingen, tillbyggnad.....	2,10	0,90	0,90
Summa I	25,40	16,30	11,40
<i>II. Nya byggnader</i>			
Telestyrelsens förvaltningsbyggnad i Farsta.....	65,00	65,00	3,00
Summa I-II	90,40	81,30	14,40

Telestyrelsen meddelar, att av den för anläggning för teletekniskt utvecklingsarbete upptagna totalkostnaden om 11,3 milj. kr. ett belopp om 1,4 milj. kr. avser en tidigare anmäld tillbyggnad av en hallbyggnad samt ett belopp om 9,9 milj. kr. uppförande av en byggnad för vissa tekniska avdelningar inom styrelsen, vilket projekt anmälts för riksdagen våren 1964.

Av de övriga för riksdagen tidigare anmälda objekten har den beräknade kostnaden för tillbyggnad i kvarteret Jericho i Stockholm nu ökats från 11,7

till 12,0 milj. kr. och för tillbyggnad av en post- och telestationsanläggning på Hisingen i Göteborg från 1,9 till 2,1 milj. kr. Dessa kostnadsökningar orsakas av prisstegringar, som inträtt sedan de tidigare beräkningarna gjordes.

För det nya objekt som upptagits under denna rubrik — telestyrelsens förvaltningsbyggnad i Farsta — föreligger ännu icke tillförlitlig kostnadsberäkning. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande pågår projekteringsarbetet sedan hösten 1963. Kostnadsberäknade huvudhandlingar beräknas föreligga efter årsskiftet 1964/65, då framställning om byggnadsanslag kommer att ingivas.

I n k ö p a v f a s t i g h e t e r

Styrelsen har lämnat sedvanlig redogörelse för de inköp av fastigheter som skett under budgetåret 1963/64. Redogörelsen torde få bringas till riksdagens kännedom i samband med att handlingarna ställs till vederbörande utskotts förfogande.

För televerkets del kommer vissa större fastighetsköp att bli aktuella under innevarande och de närmast följande budgetåren. Detta gäller sålunda bl. a. inköp av fastigheter för telefonstationer m. m. i Göteborg, Malmö, Stockholm, Uddevalla, Umeå och Örebro. Erforderligt belopp för budgetåret 1965/66 har av telestyrelsen uppskattats till 3,5 milj. kr.

A b o n n e n t a n l ä g g n i n g a r

För abonnentanläggningar har upptagits 163,5 milj. kr., vilket belopp avses bli fördelat på sätt framgår av följande tablå.

	Beräknad totalkostnad	Därav under 1965/66
	miljoner kronor	
Telefonabonnentanläggningar	61,3	61,3
Telegrafabonnentanläggningar	5,2	5,2
Nätarbeten	94,5	94,5
Blanka riks- och landsledningar m. m.	2,0	2,0
Rörliga abonnentanläggningar (mobilradio).	0,5	0,5
Summa	163,5	163,5

De under denna rubrik upptagna posterna avser kostnaderna för dels nya abonnentanläggningar, dels sådan utbyggnad av telefonnätet som erfordras för att kunna taga emot nya abonnenter, dels slutligen anordnandet av behövliga nya blanka mellanortsledningar.

I anslagsäskandena för budgetåret 1964/65 underströk telestyrelsen angelägenheten av att ökade medel ställdes till förfogande, som skulle möjliggöra för styrelsen att minska abonnentköerna. I 1964 års statsverksproposition föreslog också departementschefen en höjning av anslaget, som till och med var större än vad styrelsen begärt. I stället för de 346 milj. kr. i medelsförbrukning, som styrelsen beräknat under rubriken Telefon- och tele-

grafanläggningar, upptogs i propositionen en uppskattad medelsförbrukning om 353,3 milj. kr. För den till rubriken hörande posten Abonnentanläggningar m. m. skapades härigenom ett medelsutrymme om 120 milj. kr., vilket beräknades möjliggöra inkoppling av ca 255 000 nya telefonapparater under 1964/65. Då antalet nytecknade abonnemang på apparater under samma tid beräknades komma att uppgå till ca 240 000, skulle kön av väntande abonnenter därigenom kunna minskas med ca 15 000 till en nivå av 20 000.

Telestyrelsen erinrar emellertid om de inträffade och nu förutsebara löneökningar och materialkostnadsökningar — främst beträffande metaller — som slår igenom under 1964/65 och som totalt beräknas uppgå till nära 16 % jämfört med föregående budgetår. Med hänsyn härtill blir det icke möjligt att inom den för Abonnentanläggningar m. m. upptagna ramen — vilken genom viss omfördelning inom anslaget beräknats kunna höjas till 122 milj. kr. — kunna installera mer än ca 215 000 nya apparater. I stället för att minskas med 15 000 skulle kön av väntande abonnenter därmed komma att öka med 25 000 till 60 000.

Under antagande av en fortsatt beställningstakt av ca 240 000 apparater även under 1965/66 måste således ett mycket stort antal nya apparater inkopplas under detta budgetår för att det skall bli möjligt att taga igen den angivna eftersläpningen. En större ökning av antalet inkopplade apparater än till 260 000 bedömer styrelsen dock icke möjlig att genomföra med hänsyn till anläggningsorganisationen inom televerket. Kön av väntande abonnenter skulle härigenom uppgå till ca 40 000 per den 1 juli 1966.

Det erinras emellertid om den särskilda framställning, som telestyrelsen gjort hos Kungl. Maj:t om höjning av investeringsramen innevarande budgetår med 25 milj. kr., varav 21 milj. kr. hänför sig till posten Abonnentanläggningar m. m. och 4 milj. till posten Fjärrförbindelseanläggningar. För det fall denna framställning bifalles, skulle det bli möjligt att bibehålla den ursprungliga målsättningen för innevarande budgetår, nämligen att nedbringa kön av väntande abonnenter till 20 000. Vid sådant fall kan målsättningen för nästa budgetår begränsas till att avse 245 000 inkopplingar, varigenom kön skulle ytterligare nedbringas med 5 000 till 15 000 abonnenter. Medelsförbrukningen under Abonnentanläggningar m. m. för 1965/66 kan då minskas med 8 milj. kr. och sålunda anges till (163,5 — 8,0) 155,5 milj. kr.

Även i fråga om automatiska abonnentväxlar bör anläggningsverksamheten intensifieras, så att kortare leveranstider kan uppnås.

Investeringarna i nätarbeten påverkas av det fortsatta bostadsbyggandet samt företagens och det allmännas byggnadsverksamhet. De genom dessa nätarbeten erhållna ledningarna erfordras icke blott för inkoppling av nya abonnenter utan även i stor utsträckning för att möjliggöra flyttning av befintliga telefonabonnemang till nya bostäder och bostadsområden etc.

När det gäller telegrafabonnentarbeten har telestyrelsen utgått från att abonnentantalet i telexnätet såsom inledningsvis anförts kommer att öka i accelererad takt.

Fjärrförbindelsanläggningar

För budgetåret 1965/66 har telestyrelsen beräknat det för fjärrförbindelseanläggningar behövliga beloppet till 137,2 milj. kr., vilket belopp är avsett att fördelas på följande projekt.

	Beräknad total- kostnad	Återstående kostnad 1.7.1965	Därav under 1965/66
miljoner kronor			
Större fjärrförbindelseanläggningar	161,8	75,3	46,4
Landskablar och mindre rikskablar	64,7	62,0	60,9
Uttökning av telefon- och telegrafutrustning på överdragsstationer	67,8	43,8	29,9
Summa	294,3	181,1	137,2

En specifikation rörande kostnaderna för *större fjärrförbindelseanläggningar* lämnas i följande sammanställning.

	Beräknad total- kostnad	Återstående kostnad 1.7.1965	Därav under 1965/66
miljoner kronor			
<i>I. Anläggningar som påbörjats</i>			
<i>a) Nya anläggningar</i>			
Stockholm—Norrtälje—Finland radiolänk	8,5	0,9	0,9
Mora—Sveg—Östersund koaxialkabel	12,6	11,1	4,7
Skellefteå—Storuman—Vilhelmina med avgrening till Arvidsjaur »	18,5	3,5	3,5
Trollhättan—Strömstad »	9,2	7,5	4,6
Västerås—Gävle »	21,7	2,0	2,0
Västerås—Örebro »	7,9	0,8	0,8
Östersund—Vilhelmina »	9,3	6,8	0,2
<i>b) Kapacitetsökning på befintliga anläggningar</i>			
Jönköping—Malmö koaxialkabel	10,6	0,2	0,2
Stockholm—Jönköping—Göteborg »	15,5	11,7	9,5
Västerås—Falun »	3,3	2,3	1,5
Växjö—Kalmar »	3,9	3,1	0,1
Örebro—Karlstad—Göteborg »	14,2	2,1	2,1
<i>II. Nya anläggningar avsedda att påbörjas under budgetåret 1965/66</i>			
Sundsvall—Härnösand radiolänk	0,7	0,7	0,7
Gudhem—Mariestad koaxialkabel	4,8	4,8	3,3
Kristianstad—Karlskrona »	6,1	6,1	2,8
Norrköping—Linköping »	3,7	3,7	2,6
Östersund—Järpen »	2,5	2,5	1,4
<i>III. Inköp av förbindelser över Atlanten</i>			
	1,5	1,5	1,5
<i>IV. Telesatellitförbindelser</i>			
	7,3	4,0	4,0
Summa I—IV	161,8	75,3	46,4

Tre av de i föregående sammanställning under I upptagna anläggningarna, nämligen Mora—Sveg—Östersund, Skellefteå—Storuman—Vilhelmina med avgrening till Arvidsjaur samt Östersund—Vilhelmina är delvis gemensamma med SJ. De upptagna beloppen avser i dessa fall televerkets andel i kostnaden.

Inköp av i förteckningen under punkten III angivna förbindelser över Atlanten avser inköp av telefonförbindelser i en ny sjökabel (TAT 4) mellan Frankrike och USA, vilken beräknas kunna tagas i bruk under hösten 1965. Sålunda har de svenska, danska, finska och norska teleförvaltningarna fått erbjudande om att köpa var sin telefonikanal mittsjöss Atlanten—franska kusten för ca 200 000 dollar. Dessutom har de nordiska länderna erbjudits att tillsammans köpa två kanaler för fjärrskrift med möjlighet till 22 telegrafförbindelser i varje kanal. Då ett inköp av dylika förbindelser är ekonomiskt fördelaktigt för telestyrelsen jämfört med att hyra dem, har styrelsen för avsikt att antaga erbjudandet. Detta innebär, att ca 1 milj. kr. erfordras för en telefonikanal i TAT 4 för etablering av ytterligare en telefonförbindelse Stockholm—New York och ca 0,5 milj. kr. för två med Danmark, Finland och Norge gemensamma kanaler för fjärrskriftsanläggningar mellan Norden och USA.

De under rubriken Telesatellitförbindelser upptagna beloppen svarar mot de ekonomiska åtaganden för deltagarstaterna, som följer av de i det föregående angivna överenskommelserna om provisoriska arrangemang m. m. för ett interkontinentalt telesatellitsystem. Den maximala svenska insatsen kan i sammanhanget beräknas uppgå till ca 7,3 milj. kr. Härav kan ca 3,3 milj. kr. beräknas falla på innevarande budgetår och ca 4 milj. kr. på nästa.

Eftersom de förenämnda båda projekten avser investeringar utanför landets gränser och därmed faller utanför ramen för televerkets vanliga investeringsverksamhet, hemställer telestyrelsen att de till nästa budgetår för ändamålet upptagna beloppen, tillhoppa (1,5 + 4,0) 5,5 milj. kr., icke medräknas i det maximibelopp för televerkets investeringar, som kommer att fastställas för 1965/66.

Telefon- och telegrafstationer

Det för telefon- och telegrafstationer erforderliga beloppet under budgetåret 1965/66 har av styrelsen beräknats till 126 milj. kr., vilken summa specificerats på följande sätt.

	Beräknad total- kostnad	Aterstående kostnad 1.7.1965	Därav under 1965/66
	miljoner kronor		
Automatisering av telefonstationer.....	25,4	23,1	18,9
Uttökning av telefonstationer.....	134,2	109,4	100,7
Övriga smärre stationsarbeten.....	5,0	5,0	5,0
Telegraf- och telexutrustning.....	1,4	1,4	1,4
Summa	166,0	138,9	126,0

Automatisering av telefonstationer avser bl. a. telefonstationerna Boxholm, Hammarstrand, Hultsfred, Smålandsstenar, Strömstad, Sveg, Torsås, Torup, Vilhelmina, Årjämg och Älvsbyn.

Utökning av telefonstationer och övriga smärre stationsarbeten avser i huvudsak den utbyggnad av befintliga automatiska stationer, som är nödvändig för att televerket skall kunna ta emot den tidigare omnämnda mycket kraftiga tillströmningen av nya abonnenter. Behovet av utrustning är härvidlag mycket stort när det gäller landets tätorter.

Det för *telegraf- och telexutrustning* upptagna beloppet avser främst den utbyggnad av de automatiska telexutrustningarna, som måste ske för att televerket skall kunna koppla in det kraftigt växande antalet telexabonnenter.

Jämfört med innevarande budgetår har det för Telefon- och telegrafstationer behövliga beloppet höjts med ca 15 milj. kr. Delvis kan denna höjning förklaras av inträffade prishöjningar men därtill kommer, att de senaste årens starka trafik- och abonnentökning fortfarande består. Om det skall bli möjligt att eliminera köbildningen på telefonområdet, måste därför stationsutrustningarna byggas ut. Till detta kommer det kraftigt stegrade behovet av abonnentväxelutrustning, som ytterligare skärper behovet av stationsutrustning. Reserverna på stationerna har successivt måst minskas genom mindre, tälare och mera oekonomiska utbyggnadsetapper.

Radioanläggningar för kommersiell trafik

Det för budgetåret 1965/66 under denna rubrik erforderliga beloppet har av telestyrelsen beräknats till 5,5 milj. kr. Härav avses 1,6 milj. kr. för fartygsstationer, 3,1 milj. kr. för dels fortsatt utbyte av omoderna sändare (1,7 milj. kr.), dels modernisering av antenner med tillbehör (0,5 milj. kr.), dels även fortsatta diverse moderniserings- och kompletteringsarbeten på de fasta stationerna för radiotelegraf- och radiotelefontrafik med andra länder (0,9 milj. kr.) samt 0,8 milj. kr. för diverse moderniserings- och kompletteringsarbeten vid befintliga kuststationer för radiotrafik med fartyg på havet.

Radioanläggningar för luftfarten

Luftfartsstyrelsen (skr. 24/8 och 9/10 1964) anför inledningsvis, att luftfarten i Sverige är inne i ett sådant utvecklingsskede, att kostnaderna för radioanläggningar under ett antal år blir väsentligt högre än tidigare, beroende på att kraven på flygsäkerhet, regularitet och trafikledningens kapacitet fordrar avsevärt bättre hjälpmedel. Beviljade anslag gör det möjligt att under budgetåret 1964/65 sätta igång erforderlig upprustning, som dock måste fortsätta ett antal år framåt.

I fråga om de mot bakgrund härav erforderliga investeringarna anför styrelsen följande.

Beträffande *kommunikationsanläggningar* vid flygplatser gäller att moderniseringen av installationerna i trafikledartornen vid Bromma, Torslanda, Visby, Norrköping och Karlstad till största delen kommer att avslutas under budgetåret 1965/66. Sedan det visat sig, att ny kommunikationsutrustning erfordras vid Norrköping samt nya reservutrustningar för radiokommunikation vid Visby och Karlstad, är det icke troligt att tidigare beräknat totalbelopp om 0,2 milj. kr. är tillfyllest. För ändamålet erfordras 0,1 milj. kr. under budgetåret 1965/66.

Även vid kontrollcentralerna i Malmö och Göteborg erfordras vissa förbättringar och utökningar av kommunikationsutrustningen för sammanlagt 50 000 kr. under budgetåret 1965/66.

För de regionala radarcentralerna för Göteborg och Malmö flyginformationsregioner erfordras diverse trafikledningsutrustning. Kostnaderna beräknas till 0,1 milj. kr.

Nya radiokanaler behövs vid Malmö och Kiruna. För dessa ändamål samt för oförutsett beräknas 0,1 milj. kr. under budgetåret 1965/66.

För kommunikationsanläggningar vid flygplatser under budgetåret 1965/66 beräknas således sammanlagt 0,35 milj. kr.

Beträffande *instrumentlandningssystem* anför styrelsen i skrivelsen den 24 augusti 1964 att det föreligger önskemål, att flygplatser med större reguljär trafik än enstaka landningar per dag ur regularitetssynpunkt bör ha tillgång till instrumentlandningssystem (ILS) eller precisionsradar (PAR). För närvarande finnes åtta reguljära trafikflygplatser utan sådan utrustning och en med ofullständig utrustning. Av de åtta kommer tre att utrustas med PAR genom flygvapnets försorg. Övriga flygplatser bör genom luftfartsverkets försorg efterhand förseas med ILS. Flera flygplatser, som icke är utrustade med ILS eller PAR, har så dålig regularitet, att förbättrad utrustning är angelägen. I avvaktan på bearbetning av regularitetsstatistiken anser sig styrelsen icke nu böra angiva prioriteringen mellan de flygplatser, som kan komma i fråga. Ny utrustning, som tillåter vidareutveckling till automatisk landning, ILS kategori II, bör placeras vid en internationell flygplats i utbyte mot där befintlig utrustning, vilken flyttas till den inrikesflygplats som erhåller högsta prioritet. Styrelsen föreslår, att 0,85 milj. kr. upptages för en ILS-utrustning samt att frågan om utrustningens placering anstår tills vidare.

I skrivelsen den 9 oktober 1964 anför styrelsen härjämte, att starka krav på skyndsam anskaffning av ILS för framför allt Halmstad och Örnsköldsviks flygplatser framförts från skilda grupper av intressenter. Styrelsen stöder dessa krav. Under förutsättning att i skrivelsen den 24 augusti 1964 för budgetåret 1965/66 äskade medel beviljas, kan den ena av nämnda flygplatser förseas med ILS. För att förse även den andra flygplatsen med ILS erfordras ytterligare 0,85 milj. kr.

Långvågsradiofyrrar bör installeras för bana 02 vid Visby, i Kalmar terminalområde för separation av civil och militär trafik samt vid Ängelholm för att förhållra inflygningsmöjligheterna. Kostnaderna härför beräknas till 0,2 milj. kr.

För instrumentlandningssystem inklusive långvågsradiofyrrar beräknas sålunda under budgetåret 1965/66 åtgå sammanlagt 1,9 milj. kr.

Beträffande *radaranläggningar* anför styrelsen, att endast Torslandas övervakningsradar saknar fotoregistrering. Då erforderlig radarskärm frigöres vid Arlanda i samband med installation av nytt presentationssystem

erfordras endast installation av denna samt inköp och installation av kamerautrustning. Kostnaderna uppgår till 50 000 kr.

Även bilderna på skärmarna för precisionsradarstationerna bör registreras för att göra det möjligt att rekonstruera förloppet av en radarledd inflygning såväl i utbildningssyfte som då ett tillbud eller haveri inträffat. Kostnaderna för kamerautrustning vid Arlanda, Bromma och Torslanda uppgår till 0,1 milj. kr.

Trafikutvecklingen och det begränsade luftrummet i Malmöområdet gör det tidvis nödvändigt att samtidigt ha tre radarskärmar i bruk vid Bulltofta. Härför måste anskaffas ytterligare en radarskärm för 0,1 milj. kr. Vidare måste presentationen förbättras från övervakningsradarn, som är starkt störd av terrängkon. Kostnaderna härför uppgår till 0,5 milj. kr., varav 0,25 milj. kr. erfordras under budgetåret 1965/66.

Radarpresentationssystemet vid Arlanda kontrollcentral bör kompletteras med tabellrör och symbolgenerator för presentation av avstånds- och bäringsinformationer samt informationer rörande flygplan, som målföljes. Kostnaderna uppgår till 0,2 milj. kr.

För budgetåret 1965/66 erfordras 0,85 milj. kr. till en andra delbetalning för en sekundärradaranläggning.

För radaranläggningar beräknas sålunda under budgetåret 1965/66 åtgå sammanlagt 1,55 milj. kr.

För utbyggnaden av *areanätet* för radiokommunikation med flygplan erfordras under budgetåret 1965/66 0,15 milj. kr.

Bromma bör förses med tvåkanalig automatpejl. Den befintliga automatpejlen frigöres därvid och avses flyttas till Sundsvall/Härnösands flygplats. Kostnaderna för *pejlanläggningen* för Bromma flygplats uppgår till 0,2 milj. kr.

Installationen av *ultrakortvågsfyrrar* (VOR) för navigering i luftlederna måste fortsättas med en VOR-station samt en mastmonterad VOR-station. Kostnaderna beräknas uppgå till 0,3 milj. kr. Dessutom erfordras medel för att installera manöver- och övervakningsutrustning för tio befintliga VOR-stationer för att öka driftsäkerheten och minska driftkostnaderna. Kostnaderna härför uppgår till 50 000 kr. För ultrakortvågsfyrrar beräknas sålunda under budgetåret 1965/66 åtgå 0,35 milj. kr.

Beträffande *automation* av trafikledningen gäller, att den genom flygvapnet beställda stril-60-utrustningen för den regionala radarcentralen i södra Sverige skall slutföras under budgetåret 1965/66. Härför erfordras 0,2 milj. kr. För tillsats till databehandlingsutrustningen vid Arlanda erfordras 0,15 milj. kr. För automation beräknas sålunda under budgetåret 1965/66 åtgå 0,35 milj. kr.

Utgifterna under förevarande rubrik skulle således enligt luftfartsstyrelsens förslag för budgetåret 1965/66 uppgå till 4,85 milj. kr.

Försvarsberedskap vid televerket

Telestyrelsen har framlagt förslag till olika arbeten, för vilka medelsförbrukningen under budgetåret 1965/66 beräknas uppgå till sammanlagt 10,6 milj. kr. Dessa investeringar bör i sin helhet omedelbart avskrivas genom anslag på driftbudgeten.

Den närmare motiveringen till de för nästa budgetår föreslagna investe-

ringarna har styrelsen lämnat i en särskild skrivelse den 31 augusti 1964. Med hänsyn till skrivelsens art torde någon närmare redogörelse för dess innehåll icke böra lämnas till statsrådsprotokollet. Skrivelsen torde få bringas till riksdagens kännedom i samband med att handlingarna i ärendet ställs till vederbörande utskotts förfogande.

Diverse och oförutsett

Liksom för budgetåret 1964/65 har telestyrelsen under anslaget Teleanläggningar m. m. föreslagit en delpost för diverse och oförutsett. Denna delpost har upptagits till 3 milj. kr. eller samma belopp, som styrelsen enligt bemyndigande av Kungl. Maj:t under budgetåret 1964/65 äger taga i anspråk för sådana arbeten och anskaffningar, vilka icke ingår i det av departementschefen förordade investeringsprogrammet.

2. Rundradioanläggningar

	Ing. behållning	Anslag	Utgift
1963/64	1 917 000	35 000 000	33 417 000
1964/65	3 500 000	26 000 000	26 600 000*
1965/66 styrelsen	2 900 000	22 700 000	25 600 000*
departementschefen	2 900 000	25 000 000	25 600 000*

* Preliminärt belopp.

Den faktiska resp. beräknade medelsförbrukningen under budgetåren 1963/64—1965/66 för rundradioanläggningar redovisas i följande sammanställning.

	Faktisk utgift 1963/64	Beräknad utgift 1964/65	1965/66
	tusental kronor		
Ljudradioanläggningar	7 000	6 100	6 800
Televisionsradioanläggningar	26 417	20 500	18 800
Summa	33 417	26 600	25 600

Ljudradioanläggningar

Enligt gällande principer för ljudradiatorörelsens finansiering skall av licensmedlen bestridas såväl de löpande kostnaderna för produktion och distribution av programmen som utgifter för avskrivning till 100 % av investeringarna i ljudradioanläggningar och radiohus. Överskott, som kan uppstå vissa år, reserveras för ljudradiatorörelsens behov under andra år, då de löpande intäkterna ej förslår till att täcka utgifterna. Det anförda gäller dock icke viss mindre del av verksamheten — främst skolradio och utlands-sändningar — som fr. o. m. innevarande budgetår finansieras genom särskilt anslag under sjätte huvudtiteln.

Under budgetåret 1963/64 uppgick utgifterna på ljudradions specialbudget till sammanlagt 108,2 milj. kr., varav (7,0 + 12,0) 19,0 milj. kr. avsåg avskrivning till 100 % av telestyrelsens och byggnadsstyrelsens investeringar samt (66,7 + 22,5) 89,2 milj. kr. Sveriges Radios och televerkets driftkostnader. Då licensintäkterna utgjorde 88,4 milj. kr. och ränteinkomsten på de av telestyrelsen som rörelsemedel för televerkets övriga verksamhet disponerade licensmedlen uppgick till 2,7 milj. kr., uppvisade rörelsen sålunda ett underskott av 17,1 milj. kr. Därmed minskade ljudradions ackumulerade överskott till 15,4 milj. kr. per den 30 juni 1964.

Telestyrelsen har lämnat en sammanfattning av samtliga anslagsäskanden för ljudradiatorörelsen för budgetåret 1965/66 och har efter samråd med Sveriges Radio och byggnadsstyrelsen framlagt förslag till budget för 1965/66.

Med utgångspunkt från bl. a. i petitaskrivelserna lämnade uppgifter redovisas i följande sammanställning det för 1964/65 beräknade budgetutfallet samt budgetförslaget för 1965/66.

	1964/65	1965/66
	miljoner kronor	
Investeringar		
Telestyrelsen.....	6,1	6,8
Byggnadsstyrelsen.....	12,9	4,9
Driftkostnader		
Sveriges Radio.....	72,2	81,0
Telestyrelsen.....	25,3	26,6
Summa kostnader	116,5	119,3
Licensintäkter.....	96,8	103,3
Ränta på licensmedel.....	2,3	2,0
Andel i riksstatsanslag till viss rundradioverksamhet.....	6,5	10,1
Summa intäkter m. m.	105,6	115,4
Underskott.....	10,9	3,9
Akkumulerat resultat.....	4,5	0,6

Vad beträffar ljudradions ekonomiska utveckling under de närmast följande åren, är telestyrelsen i vad avser kostnadssidan och därmed förknippade anslag av riksstatsmedel icke nu beredd att lägga fram en prognos, som omfattar såväl Sveriges Radios och byggnadsstyrelsens som televerkets andel av verksamheten. I sammanhanget hänvisas till de mera långsiktiga prognoser avseende tiden fram t. o. m. budgetåret 1974/75, som begärts av 1960 års radioutredning direkt från respektive myndigheter och företag.

Investeringarna

I likhet med tidigare år har en översyn av planen för distributionsnätets utbyggnad företagits, varvid vissa revideringar visat sig nödvändiga och lämpliga. Rörande utbyggnaden fram till den 1 juli 1965 anför *telestyrelsen* följande.

Vid utgången av budgetåret 1963/64 hade 46 FM-stationer för distribution av program 1 och 2 färdigställt, varav 34 större stationer med full räckvidd, 9 provisoriska stationer och 3 slavstationer. Under nämnda budgetår togs 5 större FM-stationer och 2 slavstationer i bruk. Planenligt skulle följande provisoriska stationer ha ersatts med permanenta, nämligen Borås, Halmstad, Pajala, Skövde, Sollefteå, Uddevalla, Visby och Västerås. Dessa stationer blev dock något försenade, bl. a. till följd av att husbyggnadsarbetena under den stränga vintern 1962/63 tog längre tid i anspråk än normalt.

Beträffande ljudradiodistributionen i övrigt fanns vid utgången av budgetåret 1963/64 för distribution av program 1 inalles 37 sändarstationer på lång- och mellanvåg och ett antal trådradionät, till vilka var anslutna ca 400 000 abonnenter. Program 2 utsändes vid samma tidpunkt över trådradionäten samt över 26 mindre mellanvågsstationer med lokal räckvidd.

Under budgetåret 1964/65 har hittills de ovan nämnda stationerna i Skövde och Sollefteå samt en slavstation tagits i bruk. Ytterligare sju provisoriska FM-stationer beräknas komma att ersättas med permanenta under 1964/65, nämligen dels de enligt ovan försenade stationerna i Borås, Halmstad, Pajala, Uddevalla, Visby och Västerås, dels stationen i Bollnäs. Vidare beräknas en större station i Ånge och 10 slavstationer för FM kunna färdigställas under budgetåret.

Vid utgången av budgetåret 1964/65 beräknas totalt 58 FM-stationer vara i bruk, varav 44 större stationer med full räckvidd och 14 slavstationer. Samtliga dessa stationer kommer att vara försedda med sändare för såväl program 1 som program 2.

Utöver stationerna i Boden, Göteborg, Hörby, Stockholm och Sundsvall, som kompletteras med sändare för de under 1962 påbörjade provsändningarna av ett tredje program, beräknas följande tio större FM-stationer kunna färdigställas för distribution av program 3, nämligen Emmaboda, Gävle, Kiruna, Malmö, Norrköping, Nässjö, Skövde, Sunne, Vännäs och Örebro.

Vad avser övrig utbyggnad av distributionsnätet under 1964/65 beräknas diverse moderniserings- och kompletteringsarbeten på lång- och mellanvågsstationer, distributionscentraler m. m. kunna utföras.

Vad beträffar utbyggnaden under femårsperioden 1965/66—1969/70 anför telestyrelsen, att FM-nätet beräknas i huvudsak komma att utbyggas enligt nu gällande utbyggnadsplan. Sälunda avser styrelsen att under budgetåret 1965/66 uppföra stationer med full räckvidd i Finnveden och Trollhättan. Båda stationerna kommer att förses med sändare för distribution av program 1, 2 och 3. Vidare beräknas FM-stationerna i Arvidsjaur, Bollnäs, Borlänge, Borås, Gällivare, Halmstad, Haparanda, Karlskrona, Skellefteå, Sveg, Tåsjö, Uddevalla, Visby, Västervik, Västerås, Örnsköldsvik och Östersund kompletteras med sändare för distribution av program 3. Härutöver beräknas ett antal reservutrustningar kunna installeras.

I fråga om ljudradiodistributionen i övrigt meddelar styrelsen, att under 1965/66 installation av teknisk utrustning för distributionscentralen i Kakanäs bedömes kunna påbörjas. Vidare räknar styrelsen med vissa mindre kompletterings- och moderniseringsarbeten på AM-stationer m. m.

Investeringskostnaderna — med hänsyn tagen till 1965 års lönenivå — för

en utbyggnad enligt den nu aktuella femårsplanen framgår av följande sammanställning.

	1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70
	mln kronor				
Vissa ljudradioanläggningar.....	1,7				
FM-anläggningar för P1-, P2- och P3-näten.....	5,1	6,8	6,8	6,3	3,5
Summa	6,8	6,8	6,8	6,3	3,5

Beträffande de i investeringsplanen för 1965/66 upptagna projekten meddelar styrelsen följande.

Det för vissa ljudradioanläggningar upptagna beloppet är avsett att användas för dels utrustning och inredning av distributionscentralen i Kaknäs i vad avser ljudradioverksamheten, dels kompletterings- och moderniseringsarbeten på vissa AM-stationer.

Det för FM-anläggningar för P1-, P2- och P3-näten upptagna beloppet beräknas i huvudsak bli erforderligt för att dels uppföra stationer i Finnveden och Trollhättan för distribution av P1, P2 och P3, dels komplettera stationerna i Arvidsjaur, Bollnäs, Borlänge, Borås, Gällivare, Halmstad, Harparanda, Karlskrona, Skellefteå, Sveg, Tåsjö, Uddevalla, Visby, Västervik, Västerås, Örnsköldsvik och Östersund för distribution av P3, dels anskaffa och installera reservutrustningar för ett antal stationer, dels även erlagga slutlikvider och förskott för utbyggnaden i övrigt.

Byggnadsstyrelsen (skr. 25/8 och 21/10 1964) beräknar för radiohuset i Stockholm medelsförbrukningen under budgetåren 1964/65 och 1965/66 till 12,9 resp. 4,9 milj. kr. samt äskar för budgetåret 1965/66 ett investeringsanslag av 4,1 milj. kr. Kostnaden för huset och det i anslutning därtill uppförda studioblocket skall enligt principen för ljudradiobudgetens självfinansiering bestridas av licensmedel. — För anslaget Radiohus lämnas en redogörelse i det följande vid anmälan av anslagen under statens allmänna fastighetsfond.

Driftskostnaderna

Sveriges Radio (skr. 27/8 1964) har lämnat en redogörelse för programproduktionens medelsbehov under budgetåret 1965/66.

I sammanhanget erinras om att för verksamheten vitala frågor är föremål för överväganden av 1960 års radioutredning, vilken f. n. befinner sig i ett slutskede av sitt arbete. I avvaktan på statsmakternas ställningstaganden till utredningens förslag tar yrkandena avseende nästa budgetår mera sikte på en stabilisering och konsolidering av nuvarande verksamhet än på expansion av programproduktionen. Någon ökning av sändningstiden i den allmänna programverksamheten förutsättes sålunda icke ske.

Vad angår medelsbehovet anges detta öka med 8,8 milj. kr. från 72,2 milj.

kr. 1964/65 till 81 milj. kr. 1965/66. Av ökningen avser 6,3 milj. kr. den allmänna licensfinansierade programverksamheten — för vilken utgifterna stiger från 67,3 till 73,6 milj. kr. — samt 1,0 resp. 1,5 milj. kr. den med statsmedel finansierade utlands- och skolprogramverksamheten. Sistnämnda båda verksamhetsgrenar redovisas särskilt i det följande. Av ökningen för den allmänna programverksamheten om 6,3 milj. kr. hänför sig 5,6 milj. kr. till driftkostnader, 0,5 milj. kr. till inventarier samt 0,2 milj. kr. till inredningar.

Telestyrelsen beräknar televerkets driftkostnader för programdistribution och licensinkassering under budgetåret 1965/66 till 26,6 milj. kr., varav 1,0 milj. kr. avser utlandssändningar, 1,54 milj. kr. skolradio och 0,06 milj. kr. fria blindlicenser, vilka kostnader — inalles 2,6 milj. kr. — avses bestridas från anslaget till ersättning för viss rundradioverksamhet. Det av licensmedel erforderliga beloppet beräknas sålunda uppgå till (26,6 — 2,6) 24,0 milj. kr.

Licensintäkterna

Telestyrelsen meddelar, att antalet ljudradiolicenser under budgetåret 1963/64 minskade med 500 från 2 945 000 till 2 944 500. Antalet bilradiolicenser minskade med 12 200, medan antalet övriga licenser ökade med 11 700.

I den prognos, som telestyrelsen lade fram hösten 1963 för tiden 1963/64—1967/68, gjordes det antagandet att bilradiolicenserna, som under budgetåret 1962/63 visade en stegring med 25 000, under 1963/64 skulle öka med 22 000 och övriga licenser med 13 000. I vad avser 1963/64 slog således prognosen fel beträffande antalet bilradiolicenser, medan den för övriga licenser visade sig tämligen riktig.

Styrelsen räknar nu med en ökning av antalet licenser under budgetåret 1964/65 till 2 945 000 och med att licensintäkterna kommer att uppgå till 96,8 milj. kr. Detta belopp representerar en minskning med 1,2 milj. kr. i förhållande till vad som i 1964 års statsverksproposition bedömdes inflyta i form av licensintäkter under 1964/65.

I den nya prognos rörande licens- och licensinkomstutvecklingen, som telestyrelsen nu lägger fram, har styrelsen räknat med följande serie för licensutvecklingen under budgetåren 1965/66—1969/70, nämligen resp. 2 954 000, 2 972 000, 2 988 000, 3 002 000 och 3 014 000, därvid siffrorna avser antalet licenser vid utgången av resp. budgetår. De häremot svarande licensintäkterna beräknas uppgå till 103,3, 103,7, 104,3, 104,8 resp. 105,3 milj. kr.

Televisionradioanläggningar

För televisionsradiorörelsens finansiering gäller samma principer som för ljudradiorörelsen. Av televisionslicensmedlen skall sålunda bestridas såväl

de löpande kostnaderna för produktion och distribution av programmen — med undantag för viss mindre del av verksamheten, vilken numera finansieras genom anslag på driftbudgeten under sjätte huvudtiteln — som utgifter för avskrivning till 100 % av investeringarna i televisionsradioanläggningar och televisionshus. Uppkommande överskott balanseras på televerkets fond för televisionens framtida behov.

I följande sammanställning redovisas utfallet av televisionsverksamheten för budgetåren 1956/57—1963/64. Det till statsverket återbetalade bidraget om 10,77 milj. kr. är icke inräknat i beloppen.

	1956/57— 1962/63	1963/64	Summa
	miljoner kronor		
Licensintäkter	496,2	181,0	677,2
Ränteinkomster	—	8,1	8,1
Kostnader	381,8	143,4	525,2
Överskott	114,4	45,7	160,1
Statens räntekostnader	0,9	—	0,9
Nettoöverskott, som balanserats i televerkets räkenskaper	113,5	45,7	159,2

Telestyrelsen har lämnat en sammanfattning av samtliga anslagsäskanden för televisionsradiorörelsen för budgetåret 1965/66 och har efter samråd med Sveriges Radio och byggnadsstyrelsen framlagt förslag till budget för 1965/66. I följande sammanställning redovisas det för 1964/65 beräknade budgetutfallet samt budgetförslaget för 1965/66.

	1964/65	1965/66
	miljoner kronor	
Investeringar		
Telestyrelsen	20,5	18,8
Byggnadsstyrelsen	14,7	13,5
Driftskostnader		
Sveriges Radio	121,6 ¹	123,5
Telestyrelsen	25,5	28,0
Summa kostnader	182,3	183,8
Licensintäkter	196,0	209,0
Ränta på licensmedel	10,5	12,5
Andel i riksstatsanslag till viss rundradioverksamhet	6,4	10,5
Summa intäkter	212,9	232,0
Överskott	30,6	48,2
Akkumulerat resultat	189,8	238,0

¹ Av beloppet avser 15,3 milj. kr. kostnader för anskaffning av vissa lokaler.

Vad beträffar televisionsradions ekonomiska utveckling efter 1965/66 bedömes denna i hög grad komma att påverkas av de förslag, som 1960 års radioutredning avser att framlägga under år 1965. Telestyrelsen har mot

bakgrund härav avstått från att i förevarande sammanhang presentera någon prognos in fråga om utvecklingen under de närmaste åren.

Investeringarna

I likhet med tidigare år har planen för distributionsnätets utbyggnad översetts, varvid vissa revideringar visat sig nödvändiga och lämpliga. Rörande utbyggnaden fram till den 1 juli 1965 anför *telestyrelsen* följande.

Vid utgången av budgetåret 1963/64 hade 95 TV-stationer färdigställt, varav 38 större stationer med full räckvidd, 9 provisoriska stationer samt 48 slavstationer. Planenligt skulle dessutom de provisoriska stationerna i Borås, Halmstad, Pajala, Skövde, Sollefteå, Uddevalla och Västerås ha ersatts med permanenta stationer under 1963/64, men dessa blev i likhet med motsvarande FM-stationer något försenade. — UHF-sändaren vid Örebro TV-station i Kilsbergen installerades under budgetåret, och tekniska prov påbörjades. — Byggnadsarbetena för radiolänktornet och distributionscentralen vid Kaknäs i Stockholm påbörjades under hösten 1963. — Permanenta radiolänklinjer för television färdigställdes i huvudsak på sträckorna Kramfors—Östersund, Västervik—Visby, Emmaboda—Karlskrona och Malmö—Hörby.

Under budgetåret 1964/65 beräknas ytterligare nio provisoriska stationer komma att ersättas med permanenta sådana, nämligen dels de enligt ovan försenade stationerna i Borås, Halmstad, Pajala, Skövde, Sollefteå, Uddevalla och Västerås, dels stationerna i Bollnäs och Ånge. I 1963 års utbyggnadsplan är under 1964/65 upptagna permanenta stationer även i Finnveden (Anderstorp) och Östhammar. Dessa har dock av olika skäl senarelagts och måste därför hänföras till de stationer, som beräknas kunna tagas i bruk under 1965/66 respektive 1966/67, d. v. s. samtidigt med motsvarande FM-stationer. Under 1964/65 beräknas slavstationer kunna uppföras i Bograngen, Filipstad, Fredriksberg, Funäsdalen, Hassela, Jokkmokk, Kallrör, Långå, Mörlunda, Oskarshamn, Porjus, Smedjebacken, Smålands Taberg, Trelleborg, Tännadalen, Tännäs, Vietas, Älvdalsklitten, Älvdalsåsen och Överkalix.

Vid utgången av budgetåret 1964/65 beräknas totalt 115 TV-stationer vara i bruk, varav 47 större stationer med full räckvidd och 68 slavstationer. Vid nämnda tidpunkt beräknas reservsändare ha installerats vid ca 35 och reservelverk vid ca 30 större TV-stationer.

Radiolänklinjerna avses i huvudsak utbyggas enligt nu gällande plan och beräknas vid utgången av budgetåret 1964/65 ha en längd av ca 4 700 km och innehålla ca 11 100 km bildförbindelser (varav ca 10 900 km med radioutrustning av permanent typ) och ca 15 000 km övriga programförbindelser (ljud).

Antalet invånare inom TV-stationernas täckningsområden beräknas vid utgången av budgetåret 1964/65 uppgå till ca 7,4 miljoner eller 96 procent av befolkningen.

Vad beträffar utbyggnaden under femårsperioden 1965/66—1969/70 meddelar *telestyrelsen* följande. Liksom tidigare beräknas 53 större TV-stationer med full räckvidd ha tagits i bruk senast under budgetåret 1966/67. Under 1965/66 beräknas en sådan station komma att uppföras i Finnveden, varefter

stationer i Karlshamn, Kisa, Oskarshamn, Åsele och Östhammar återstår att färdigställa under 1966/67. Därutöver beräknas i enlighet med 1963 års plan kompletterande byggnadsarbeten kunna utföras för vissa befintliga TV-stationer.

Slavstationer beräknas under 1965/66 kunna uppföras i bl. a. Ammarnäs, Bispfors, Björna, Dådran, Finfors, Gördalen, Hamburgsund, Hemavan, Hälleviksstrand, Kvikkjokk, Kyrkesund, Limesforsen, Nordhallen, Ramsele, Rörbäcksnäs, Storå, Svanstein, Sörsjön, Töcksfors, Valdemarsvik och Östmark.

Under sommaren 1965 beräknas UHF-anläggningen i Hörby kunna tagas i drift. Därefter kan VHF-slavstationer upprättas på sådana orter, där slavstationer erfordras men där störningar på kanal 2 gör det omöjligt att utnyttja den nuvarande Hörby-stationen för programförsörjning.

Reservsändare och reservverk beräknas kunna installeras i den omfattning, som anges i nu gällande utbyggnadsplan.

Installation av teknisk utrustning för radiolänktorn och distributionscentral vid Kaknäs kommer att börja under budgetåret 1965/66. Arbetet härmed beräknas kunna avslutas under budgetåret 1967/68.

Utbyggnaden av förbindelsenätet under den aktuella femårsperioden beräknas under budgetåret 1965/66 i huvudsak komma att omfatta arbeten på radiolänklinjen Stockholm—Örebro—Karlstad—Göteborg samt förbindelseutökning på bl. a. länklinjen Norrköping—Emmaboda—Malmö.

Radiolänklinjerna beräknas vid utgången av budgetåret 1969/70 ha en längd av ca 5 700 km och innehålla minst 16 000 km bildförbindelser och ca 45 000 km övriga programförbindelser (ljud).

Beträffande planeringen av ett framtida UHF-nät anför styrelsen, att det skulle vara värdefullt att utöver de erfarenheter beträffande UHF-sändning och -mottagning, som kan fås av den i Örebro uppförda anläggningen, även få erfarenheter från ett utpräglat storstadsområde. För detta ändamål önskar styrelsen att få anskaffa och installera en UHF-sändare i anslutning till den permanenta FM/TV-stationen i Nacka. Anslag för komplettering av stationens antennanläggning för UHF har erhållits för innevarande budgetår. Kostnaden för en sådan sändare i Nacka och för vissa andra förberedelseåtgärder för ett andra TV-program beräknas uppgå till 2 milj. kr. Om dessa medel beviljas för budgetåret 1965/66, beräknas en UHF-sändare för Stockholms-området kunna tagas i bruk för tekniska försökssändningar i början av 1967.

Några större kostnader — utöver förenämnda 2 milj. kr. — för en utbyggnad, som avser distribution av mer än ett program, har icke upptagits i den utbyggnadsplan, som nu framlägges. Skulle en sådan utbyggnad bli aktuell under femårsperioden, måste särskilda anslag beviljas härför. Detsamma gäller beträffande eventuellt erforderlig kompletteringsutrustning för sändning av färgtelevision.

Investeringskostnaderna — med hänsyn tagen till 1965 års lönenivå —

för en utbyggnad enligt den nu aktuella femårsplanen framgår av följande sammanställning.

	1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70
	miljoner kronor				
Televisionsstationer.....	11,8	14,7	8,4	8,4	6,5
Programförbindelser.....	5,0				
Speciella förberedelseåtgärder för TV-2	2,0				
Summa	18,8	14,7	8,4	8,4	6,5

Beträffande de i investeringsplanen för 1965/66 upptagna projekten meddelar styrelsen följande.

För televisionsstationer upptaget belopp beräknas i huvudsak bli behövt för att dels bygga ut stationen i Finnveden till full räckvidd, dels utföra kompletterande byggnadsarbeten vid vissa tidigare etablerade stationer, dels anskaffa och installera reservutrustningar för ca tio stationer, dels uppföra ca 20 slavstationer, dels anskaffa och installera teknisk TV-utrustning för distributionscentralen vid Kaknäs, dels även erlägga slutlikvider och förskott för den planenliga utbyggnaden i övrigt.

Det för programförbindelser upptagna beloppet är avsett att i huvudsak användas för dels utökning av förbindelserna på bl. a. sträckan Norrköping—Malmö, dels arbeten för ny länklinje på bl. a. sträckan Stockholm—Karlstad—Göteborg, dels installation av tekniska utrustningar i radiolänktornet och distributionscentralen vid Kaknäs, dels även för erläggande av slutlikvider och förskott för den planenliga utbyggnaden av förbindelsenätet i övrigt.

Styrelsen erinrar slutligen om att Kungl. Maj:t för budgetåren 1966/67—1968/69 bemyndigat telestyrelsen att för fortsatt utbyggnad av televisionens distributionsnät ikläda sig betalningsansvar intill belopp av 14,0, 8,0 resp. 8,0 milj. kr. Dessa belopp bör enligt styrelsen med hänsyn till under 1964 och 1965 uppkommande lönekostnadsstegringar höjas till 14,7, 8,4 resp. 8,4 milj. kr. Det för budgetåret 1969/70 erforderliga beställningsbemyndigandet beräknas i 1965 års lönenivå till 6,5 milj. kr.

Byggnadsstyrelsen (skr. 25/8 och 21/10 1964) beräknar medelsförbrukningen för televisionshuset i Stockholm under budgetåren 1964/65 och 1965/66 till 14,7 resp. 13,5 milj. kr. samt äskar för 1965/66 ett investeringsanslag av 10,8 milj. kr. — För anslaget Televisionshus lämnas en redogörelse i det följande vid anmälan av anslagen under statens allmänna fastighetsfond.

Sveriges Radio (skr. 27/8 1964) har lämnat en redogörelse för programproduktionens medelsbehov under budgetåret 1965/66. Bedömningarna härvidlag har — på samma sätt som i fråga om ljudradiorörelsen — skett från den utgångspunkten, att yrkandena med hänsyn till statsmakternas förestående ställningstaganden till 1960 års radioutrednings förslag främst bör

sikta till stabilisering och konsolidering av nuvarande verksamhet. En mindre ökning av sändningstiden i den allmänna programverksamheten har dock ansetts böra komma till stånd.

Vad angår medelsbehovet bedömes detta för nästa budgetår öka med 17,2 milj. kr. från 106,3 milj. kr. 1964/65 till 123,5 milj. kr. 1965/66. Av ökningen avser 13,6 milj. kr. den allmänna licensfinansierade programverksamheten — för vilken utgifterna stiger från 101,4 milj. kr. till 115,0 milj. kr. — samt 0,8 resp. 2,8 milj. kr. den med riksstatsmedel finansierade utlands- och skolprogramverksamheten. En redogörelse för sistnämnda båda verksamhetsgrenar kommer att lämnas i det följande. — Av ökningen för den allmänna programverksamheten om 13,6 milj. kr. kan 10,2 milj. kr. hänföras till driftkostnader, 3,3 milj. kr. till inventarier och 0,1 milj. kr. till inredningar.

I skrivelsen anföres skäl för att en ökning av sändningstiden bör ske med tre timmar i veckan, varav en timme förutsättes utgöra egen produktion samt två timmar annan produktion och repriser. Den totala sändningstiden exkl. skoltelevisionen skulle därmed öka från 44 till 47 timmar i veckan.

Telestyrelsen beräknar televerkets driftkostnader för programdistribution och licensinkassering till 28,0 milj. kr. för 1965/66, varav 2,0 milj. kr. avser skoltelevision och skall bestridas av anslaget till ersättning för viss rundradioverksamhet.

Licensintäkterna

Uppbörden av licensavgifterna sker fr. o. m. den 1 mars 1963 halvsårlsvis i förskott, vilket dock icke gäller de folkpensionärer, som anmält sin önskan att även i fortsättningen betala licens kvartalsvis. Till den del erlagda licensavgifter icke belöper på det budgetår, under vilket de inbetalats, överföres de till nästföljande budgetår.

Hösten 1963 beräknades, att antalet licenser vid utgången av budgetåret 1963/64 skulle uppgå till 1 900 000 och licensintäkterna till 181 milj. kr. Antalet licenser uppgick faktiskt till 1 892 000, varav 37 800 kvartalslicenser. De på budgetåret 1963/64 belöpande licensinkomsterna uppgick till 180,95 milj. kr. Ett belopp av 47,7 milj. kr. har gottskrivits budgetåret 1964/65.

Ökningen av antalet licenser under 1963/64 understeg således den beräknade ökningen med cirka 8 000 licenser. *Telestyrelsen* anser dock icke denna avvikelse vara av sådan storleksordning, att den bör påverka bedömningen av den fortsatta licensutvecklingen. I den prognos som framlägges har styrelsen räknat med följande serie för licensutvecklingen under budgetåren 1965/66—1969/70, nämligen resp. 2 140 000, 2 222 000, 2 287 000, 2 340 000 och 2 385 000, därvid siffrorna avser antalet licenser vid utgången av resp. budgetår. De häremot svarande licensintäkterna beräknas vid oförändrad licensavgift uppgå till resp. 209, 218, 225, 231 och 236 milj. kr.

Skolprogramverksamheten

I fråga om skolprogramverksamheten, som — i likhet med programverksamheten gentemot utlandet — i enlighet med beslut av 1964 års riksdag från och med innevarande budgetår skall finansieras med särskilda på driftbudgeten under sjätte huvudtiteln anvisade medel, anför Sveriges Radio bl. a. följande.

I enlighet med den av 1960 års radioutredning framlagda utvecklingsplanen för skolprogramverksamheten, vilken anmälts i 1964 års statsverksproposition (bil. 8. sid. 270—274), har under innevarande år en expansion av denna verksamhet påbörjats. Under budgetåret 1965/66 beräknas utbyggnaden fortsätta i anslutning till planen. För skolradion innebär detta, att sändningstiden ökas till 290 timmar per år eller med 53 timmar jämfört med 1964/65, varvid ökningen närmast avser program för allmänna gymnasiet, fackgymnasiet, yrkes- och fackskolor. Sändningstiden för skoltelevision avses under budgetåret 1965/66 komma att uppgå till 160 timmar, vilket innebär en ökning med 37,5 timmar i förhållande till innevarande budgetår. — I enlighet med radioutredningens rekommendationer upptas även medel för regional skolradio inom några distrikt.

Sveriges Radios kostnader för skolradion beräknas nästa budgetår komma att uppgå till 3,4 milj. kr., vilket innebär en ökning i förhållande till 1964/65 med 1,5 milj. kr. I ökningen ingår medel för vissa av Sveriges Radio producerade korrespondenskurser, för vilka kostnaderna hittills bestridits av skolöverstyrelsen. — För skoltelevisionen stiger kostnaderna med 2,8 milj. kr. till 6,5 milj. kr.

I sammanhanget framhålles, att då förslag i 1964 års statsverksproposition framlades om överföring av skolprogram- och utlandsverksamheten från ljudradians och televisionens licensbudget till riksstaten endast grova uppskattningar låg till grund för anslagsbedömningen. Inom Sveriges Radio har numera gjorts närmare beräkningar angående den andel i Sveriges Radios kostnader, som berörda båda verksamhetsgrenar bör svara för med hänsyn till deras utnyttjande av gemensamma organ och tekniska produktionsresurser. Resultatet av dessa beräkningar har beaktats vid bedömningen av skolprogramverksamhetens medelsbehov för nästa budgetår.

Till produktionskostnaderna för skolprogrammen, som enligt det föregående totalt uppgår till (3,4 + 6,5) 9,9 milj. kr., kommer televerkets kostnader för distribution av berörda program om (1,5 + 2,0) 3,5 milj. kr. Sammanlagt blir sålunda medelsbehovet för skolprogramverksamheten 13,4 milj. kr.

Programverksamheten gentemot utlandet

Kortvågssändningarna till utlandet har under en följd av år omfattat ca 17,5 timmar per dygn eller drygt 6 000 timmar per år. Vidare förekommer för såväl ljudradion som televisionen verksamhet i form av s. k. transcrip-

tion service, d. v. s. färdigställande av program, som distribueras i bandat eller filmat skick till utländska radioföretag.

För budgetåret 1965/66 räknas icke med någon utökning av sändningstiden eller av omfattningen av transcription service. För ljudradians del planeras emellertid en viss utökning av nyhetstjänsten inom ramen för oförändrad sändningstid. Vidare har i avvaktan på ett definitivt ställningstagande medel reserverats för förberedelsearbete i samband med eventuell introduktion av nytt språk i kortvågsprogrammet.

Sveriges Radios kostnader för utlandsprogrammen budgetåret 1965/66 beräknas till 6,1 milj. kr., varav 4,1 milj. kr. hänför sig till ljudradion och 2,0 milj. kr. till televisionen. I förhållande till innevarande budgetår innebär detta en total höjning med 1,9 milj. kr., varav 1,1 milj. kr. faller på ljudradion och 0,8 milj. kr. på televisionen. I angivna ökningsbelopp har hänsyn tagits till resultatet av de i det föregående angivna beräkningarna angående den andel i kostnaderna för Sveriges Radios gemensamma organ och tekniska produktionsresurser, som utlandssändningarna och skolprogrammen bör svara för. — Till Sveriges Radios kostnader för utlandsprogrammen om 6,1 milj. kr. kommer televerkets kostnader för distribution av berörda program om 1,0 milj. kr. Totalkostnaden blir sålunda 7,1 milj. kr.

För att täcka kostnaderna för skolprogrammen och den till utlandet riktade programverksamheten erfordras enligt de gjorda beräkningarna (13,4 + 7,1) 20,5 milj. kr. Om härtill lägges av telestyrelsen äskat belopp avseende kostnaderna för fria ljudradiolicenser åt blinda, skulle under ifrågavarande anslag på driftbudgeten under sjätte huvudtiteln — Ersättning för viss rundradioverksamhet — behöva anvisas 20,6 milj. kr.

Ökning av televerkets rörelsemedel

Telestyrelsen (skr. 28/8 1964) har hemställt dels om ett investeringsanslag på 150 milj. kr. för utökning av televerkets fasta rörelsekapital, dels om en höjning av maximibeloppet för den rörliga krediten med 45 milj. kr. till 100 milj. kr.

Styrelsen erinrar om att televerket i anslutning till den omläggning, som år 1944 skedde av kapitalbudgeten, gavs möjlighet att såsom rörelsemedel disponera vissa fondavsättningar, vilka per den 30 juni 1944 uppgick till 63,4 milj. kr. Detta fasta rörelsekapital har därefter ökats genom att riksdagen för budgetåren 1950/51 och 1952/53 anvisat investeringsanslag för ändamålet om tillhoppa 20 milj. kr. Det fasta rörelsekapitalet utgör sålunda f. n. 83,4 milj. kr. Därjämte förfogar verket sedan 1944 över en rörlig kredit. Dennas maximibelopp var ursprungligen 25 milj. kr. men har senare successivt höjts — senast genom beslut av 1954 års riksdag — och uppgår f. n. till 55 milj. kr. — Utöver det fasta rörelsekapitalet och den rörliga krediten har verket under senare år kunnat som rörelsemedel disponera överskotten i ljudradio- och televisionsradiatorörelserna, d. v. s. de licens-

medel som icke erfordras för täckning av de löpande kostnaderna i rundradioverksamheten och som i enlighet med beslut av 1957 och 1959 års riksdagar icke skall inlevereras till statsverket utan i stället balanseras i televerkets räkenskaper för verksamhetens fortsatta behov.

I takt med den starka tillväxten av televerkets verksamhet under de senaste budgetåren har ett successivt ökat behov av rörelsemedel uppstått. Sålunda har de i förråden bundna medlen vuxit som en följd främst av den ökade lagerhållningen i anslutning till verkets alltmer omfattande anläggnings-, installations- och underhållsarbeten men i viss mån även till följd av en förändrad struktur hos det lagrade sortimentet, som innefattar alltmer komplicerad och dyrbar materiel. I sammanhanget påtalas även den ökade lagringsberedskap i fråga om metaller, som verket sett sig nödsakad att hålla. — Även rörelsemedelsbehovet inom verkstadsrörelsen har stigit i anslutning till den ökade produktionsvolymen men bl. a. även till de längre processtider, som gäller för olika slags mera avancerade tillverkningar. — I fordringar bundna medel har kommit att representera allt större belopp. Detta förklaras bl. a. med att hos abonnenter utestående fordringar undan för undan stigit i takt med att abonnentantalet och teletrafiken överhuvud ökat. Även andra förhållanden spelar in, såsom en genomförd omläggning av faktureringen i förhållande till vissa abonnentgrupper av innebörd att denna numera sker kvartalsvis i stället för såsom tidigare månadsvis, vidare en i samband med automatiseringen successivt pågående övergång till en abonnemangstaxa, som innebär efterskottsbetalning av samtalsavgifterna. — Växande rörelsemedelsbehov har även följt med de ökade förskottsbetalningarna till verkets leverantörer inom industrin av olika slags teleutrustning. Detta sammanhänger med den allt större beställningsvolymen och de längre produktionstider, som ifrågavarande utrustning och materiel i viss utsträckning för med sig. — Telestyrelsen åberopar även andra omständigheter, som förklarar rörelsemedelsanspråken.

Det ökade behovet av rörelsemedel har kunnat tillgodoses — förutom genom förskott erhållna i anslutning till beställda anläggningsarbeten etc. — genom att de förenämnda överskottsmedlen i rundradioverksamheten helt tagits i anspråk och i sista hand genom att en eftersläpning skett vid inleverans av verkets egna överskottsmedel till riksgäldskontoret.

För att belysa hur behovet av rörelsemedel f. n. ter sig och hur det bedömes utveckla sig under budgetåret 1965/66 lämnar telestyrelsen följande uppgifter avseende ställningen per den 30 juni under ett vart av åren 1963—1966.

Det i sammanställningen angivna återstående rörelsemedelsbehovet vid berörda budgetårsskiften har täckts resp. förutsättes få täckas genom in-
språktagande av överskottsmedel i televerkets rörelse, vilka eljest bort inlevereras till riksgäldskontoret. I fråga om det för budgetåret 1965/66 upp-

	30.6.1963	30.6.1964	30.6.1965	30.6.1966
	miljoner kronor			
<i>Behov av rörelsemedel</i>				
Kassa, bank och postgiro (exkl. skatte- medel).....	4,9	— 14,2	21,0	33,0
I förråden bundna medel.....	157,2	173,8	160,0	170,0
I verkstäder bundna medel.....	44,2	58,0	68,0	85,0
Saldo mellan fordringar och skulder.....	102,9	165,3	225,0	257,0
Nettobehov av rörelsemedel	309,2	382,9	474,0	545,0
<i>Tillgängliga rörelsemedel</i>				
Disponibelt fast rörelsekapital.....	83,4	83,4	83,4	83,4
Balanserade ljudradio- och televisionsradio- licensmedel.....	146,0	174,5	194,0	234,8
Ianspråktagen rörlig kredit.....	—	—	20,0	—
Underskridande av investeringsmyndigande	— 3,4	— 2,2	—	—
Summa tillgängliga rörelsemedel	226,0	255,7	297,4	318,2
Återstående behov av rörelsemedel.....	83,2	127,2	176,6	226,8

tagna beloppet om ca 227 milj. kr. konstaterar styrelsen, att resp. 28 och 79 milj. kr. representerar för budgetåren 1962/63 och 1963/64 ännu icke inlevererade överskottsmedel samt 50 resp. 70 milj. kr. sådana medel, som icke beräknas kunna inlevereras för budgetåren 1964/65 och 1965/66. Det rör sig i sistnämnda båda fall om de totala beräknade överskotten för berörda budgetår. Styrelsen har härvidlag vid bedömningen av överskottet för 1965/66 utgått från att en extra avskrivning av styrelsens anläggnings-tillgångar då sker med 100 milj. kr., d. v. s. med samma belopp som för innevarande budgetår.

Då telestyrelsen med hänsyn tagen till ställningen per den 30 juni 1966 bedömt behovet av ytterligare fast rörelsekapital, har den bortsett från det beräknade överskottet för budgetåret 1965/66 om 70 milj. kr. Detta motiveras med att rörelseöverskotten normalt icke föreligger kontanta vid budgetårsskiftena utan är temporärt bundna på olika sätt i rörelsen. Behovet av ytterligare fast rörelsekapital skulle då utgöra (227—70) 157 milj. kr. eller avrundat 150 milj. kr., vilket belopp sålunda erfordras för att möjliggöra inleverans av de tidigare till riksgäldskontoret icke redovisade överskotten.

I fråga om den rörliga krediten hos riksgäldskontoret, vars syfte närmast är att tillförsäkra verket resurser att likviditetsmässigt bemästra tillfälliga toppar i betalningsanspråken under löpande budgetår, hemställer styrelsen med hänvisning till den redovisade utvecklingen, att maximibeloppet för kreditens utnyttjande höjes från 55 milj. kr. till 100 milj. kr., d. v. s. med 45 milj. kr.

Yttranden

Arbetsmarknadsstyrelsen har avgivit det utlåtande, som redovisas under postverkets fond och som bl. a. avser den med anslagen till teleanläggningar och rundradioanläggningar finansierade investeringsverksamheten.

1963 års luftfartsutredning anför beträffande radioanläggningar för luftfarten, att den icke haft tillgång till erforderlig teknisk expertis för bedömning av varje särskild föreslagen anskaffning. Liksom i fråga om investeringar under luftfartsfonden gäller emellertid, att sådana anskaffningar, som inte oundgängligen erfordras just nu, bör anstå tills vidare.

För anskaffningar som avser luftfartens krav på flygsäkerhet, regularitet och trafikledningens kapacitet bör enligt utredningen i princip krävas kostnadstäckning. Anskaffning av instrumentlandningssystem (ILS) torde emellertid kunna anses ingå som ett led i utbyggnaden av flygplatserna till den standard, som erfordras för tillfredsställande regularitet. Som allmän regel gäller vidare att full kostnadstäckning för i en flygplats gjorda investeringar icke kan krävas under uppbyggnadsskedet. Utredningen är därför beredd att tillstyrka anskaffningar, som syftar till att påtagligt förbättra regulariteten, ej endast i den mån de enligt förkalkyl beräknas betala sig genom den ökade trafikvolym, som den bättre regulariteten väntas medföra. Det torde vara uppenbart, att täckning kan uppnås endast för en del av kostnaden för ILS-anläggningen i Örnköldsvik. På nyssnämnda skäl får utredningen det oaktat tillstyrka anvisandet av medel för att utrusta flygplatsen i Örnköldsvik med ILS.

1960 års radioutredning har avgivit utlåtande rörande anslagsäskandena för televisionsrörelsen. Utredningen förklarar sig därvid icke ha något att erinra mot byggnadsstyrelsens och telestyrelsens investeringsäskanden samt det av telestyrelsen föreslagna beloppet för distributionskostnader. Vad gäller programverksamheten har utredningen närmast övervägt Sveriges Radios uttalanden i vad avser den allmänna programproduktionen. Utredningen anför i sammanhanget, att en inriktning nu måste ske på starten av ett andra program. Då detta kommer att medföra en kraftig engångsökning av programtiden, vilken i sin tur måste underbyggas av en väl utvecklad och tränad organisation, är det angeläget att krafterna icke splittas på en fortsatt mera betydande ökning av den nuvarande sändningstiden. Utredningen erinrar om att den redan vid fjolårets granskning kunde konstatera, att den faktiska utökningen av programtiden visade en markant tendens att vara snabbare än vad såväl utredningen och Kungl. Maj:t förutsatt som Sveriges Radio själv räknat med. Mot denna bakgrund finner utredningen icke den av Sveriges Radio nu förutsatta ökningen av programproduktionen och sändningstiden vara angelägen. En i huvudsak oförändrad programtid under 1965/66 i förhållande till vad som avses för innevarande år bör i stället eftersträvas. Enligt utredningens bedömning torde en sådan begränsning möjliggöra, att medelsanvisningen till Sveriges Radios allmänna programverksamhet inom televisionsrörelsen sätts 3 milj. kr. lägre än det belopp programföretaget äskat.

Riksrevisionsverket och fullmäktige i riksgäldskontoret har avgivit utlåtanden över telestyrelsens framställning angående tillskott av rörelseme-

del. Båda remissinstanserna har därvid förklarat sig icke ha något att erinra mot de av telestyrelsen gjorda beräkningarna angående rörelsemedelsbehovet. Riksrevisionsverket har också tillstyrkt den av styrelsen föreslagna fördelningen av ökningen på fast rörelsekapital resp. höjning av den rörliga krediten. Fullmäktige i riksgäldskontoret förordar däremot med hänsyn till osäkerheten i de av telestyrelsen framlagda prognoserna samt till att formerna för kommunikationsverkens försörjning med rörelsemedel f. n. är föremål för utredning, att den yrkade förstärkningen av televerkets rörelsemedel sker så, att en väsentligt större del än telestyrelsen förutsett hänföres till den rörliga krediten och att tillskottet av fast rörelsekapital minskas i motsvarande mån. Maximibeloppet för den rörliga krediten skulle därvid kunna sättas till 150 milj. kr. och det begärda investeringsanslaget begränsas till 100 milj. kr.

Departementschefen

Såsom framgår av den förut redovisade investeringsplanen för kommunikationsverken m. m. beräknas medelförbrukningen innevarande budgetår för *televerkets investeringar* i teleanläggningar numera till ca 444 milj. kr., vilket belopp överstiger den för televerket ursprungligen fastställda investeringsramen med ca 21 milj. kr. Nämda skillnad sammanhänger i huvudsak med en nyligen beslutad höjning av investeringsramen för att kompensera televerket för vissa inträffade kostnadsstegringar. Av det angivna totalbeloppet hänför sig drygt 440 milj. kr. till televerkets egna anläggningar och 3,6 milj. kr. till radioanläggningar för luftfarten. Under anslaget till rundradioanläggningar beräknas en förbrukning av 26,6 milj. kr.

För nästa budgetår har telestyrelsen föreslagit en medelförbrukning av 515,1 milj. kr., exkl. rundradioanläggningar. Styrelsen har dock angivit, att detta belopp kan minskas till 507,1 milj. kr. under förutsättning att en viss närmare angiven höjning av investeringsramen för innevarande budgetår kommer till stånd. För investeringar i rundradioanläggningar föreslår styrelsen 25,6 milj. kr.

I anslutning till de sålunda gjorda äskandena vill jag först erinra om de successivt ökade medel, som under de senaste budgetåren ställts till televerkets förfogande för att möjliggöra en fortsatt utbyggnad av telekommunikationerna och en allmän förstärkning av verkets resurser. Insatserna har betingats av abonnent- och trafikutvecklingen, vilken varit så kraftig att kö- och belastningsproblem uppkommit. Givetvis är det angeläget att söka komma till rätta med dessa. Alltför långa leveranstider på nya abonnemang bör undvikas, väntetiden vid expediering av manuella rikssamtal hållas nere och en tillfredsställande framkomlighet säkras vid automatisk koppling av rikssamtal.

Mot denna bakgrund föreslogs i 1964 års statsverksproposition en ökning

av medelsramen för investeringar i teleanläggningar med 40 milj. kr. Avsikten därmed var att effektivt kunna angripa köbildningen särskilt på telefonområdet. Möjligheterna för verket att inom den givna ramen åstadkomma detta har dock kommit att begränsas av inträffade löne- och materielkostnadsstegringar. Med hänsyn härtill höjdes genom beslut av Kungl. Maj:t i december 1964 televerkets investeringsram med 19 milj. kr.

Det framstår som angeläget att fortsatta ansträngningar göres nästa budgetår för att komma till rätta med problemen och ytterligare nedbringa kön av väntande abonnenter. Jag är därför beredd att för 1965/66 förorda en investeringsram om 476 milj. kr., exkl. rundradioanläggningar. Detta innebär en höjning med 53 milj. kr. i förhållande till den ursprungligen medgivna medelsförbrukningen för innevarande budgetår och med 32 milj. kr. i jämförelse med den nu beräknade förbrukningen för samma budgetår.

För rundradioanläggningar beräknar jag i enlighet med vad jag tidigare anfört en medelsförbrukning av sammanlagt 25,6 milj. kr. för nästa budgetår. De totala utgifterna för televerkets investeringar under 1965/66 skulle alltså vid bifall till mina förslag uppgå till 501,6 milj. kr.

Av följande sammanställning framgår hur televerkets investeringar ungefärligt torde komma att fördela sig under nästa budgetår. Sammanställningen visar även utfallet för budgetåret 1963/64 och den beräknade medelsförbrukningen 1964/65.

	1963/64	1964/65	1965/66	
	Utfall	Beräknat	Styrelsen	Dep:t
<i>Teleanläggningar m. m.</i>	miljoner kronor			
Inköp och byggande av fastigheter	32,3	41,0	64,4	54,6
Telefon- och telegrafanläggningar	329,3	375,5	426,7	400,5
Radioanläggningar för kommersiell trafik	4,8	5,3	5,5	5,5
Radioanläggningar för luftfarten	3,0	3,6	4,9	4,9
Försvarsberedskap	7,5	15,5	10,6	7,5
Diverse och oförutsett	1,2	3,0	3,0	3,0
Summa	378,1	443,9	515,1	476,0
<i>Rundradioanläggningar</i>				
Ljudradioanläggningar	7,0	6,1	6,8	6,8
Televisionsradioanläggningar	26,4	20,5	18,8	18,8
Summa	33,4	26,6	25,6	25,6
Totalsumma	411,5	470,5	540,7	501,6

I anslutning till tabellen må allmänt framhållas, att de reduceringar som i denna gjorts i förhållande till telestyrelsens förslag närmast skett med hänsyn till sådana projekt, där en senareläggning icke kan antagas i någon väsentlig grad återverka på televerkets möjligheter att fullfölja de angivna intentionerna i fråga om investeringsverksamheten för nästa budgetår. — Härutöver må ifråga om posten Inköp och byggande av fastigheter nämnas, att jag vid mina beräkningar icke inkluderat det av telestyrelsen upptagna

beloppet för det nya administrationskomplexet i Farsta, detta med hänsyn till att tillförlitligt kostnadsunderlag ännu saknas. Projektet får senare — då kostnadsberäknade huvudhandlingar utarbetats — i särskild ordning underställas riksdagens prövning. — I anledning av en av telestyrelsen aktualiserad ny utbyggnadsetapp vid televerkstaden i Nynäshamn vill jag erinra om att i anslutning till ett av Kungl. Maj:t meddelat uppdrag telestyrelsen f. n. mera allmänt prövar frågor i samband med en utbyggnad av televerkets verkstadsrörelse. I avvaktan på resultatet av styrelsens prövning av dessa frågor är jag icke beredd att nu ta ställning till frågan om en ytterligare utbyggnad i Nynäshamn.

Bland de nya objekt, som ingår i telestyrelsens investeringsplan och som bör kunna påbörjas under nästa budgetår, må nämnas nya telestationsbyggnader i bl. a. Härnösand, Karlskoga, Kiruna, Kungsbacka, Malmö (Sparven), Roslags-Näsby och Överkalix. Vidare bör ett nytt distributionsförråd i Uddevalla kunna igångsättas.

Nya projekt under posten telefon- och telegrafanläggningar utgör en radiolänklinje Sundsvall—Härnösand samt koaxialkabelanläggningar Gudhem—Mariestad, Kristianstad—Karlskrona, Norrköping—Linköping och Östersund—Järpen. Automatiseringen av telefonstationerna fortsätter och närmast i tur står nu bl. a. stationerna i Boxholm, Hammarstrand, Strömstad, Sveg, Torsås, Torup, Vilhelmina och Årjäng.

Investeringarna i radioanläggningar för kommersiell trafik avser fortsatta moderniserings- och upprustningsarbeten.

I fråga om radioanläggningar för luftfarten beräknar jag en medelsförbrukning, som överensstämmer med av luftfartsstyrelsen och telestyrelsen framlagda förslag. Därmed möjliggöres bl. a. anskaffning av två nya utrustningar för instrumentlandningssystem (ILS) under nästa budgetår. I övrigt avser den angivna medelsförbrukningen fortsatt planerlig upprustning och komplettering av radaranläggningar, fyrar och andra för flygsäkerhet och trafikregularitet betydelsefulla hjälpmedel.

Anslagen till teleanläggningar m. m. och rundradioanläggningar torde på sedvanligt sätt böra beräknas med inbegripande av en marginal utöver investeringsramen för att möjliggöra en av konjunkturmässiga eller andra skäl påkallad ökning av medelsförbrukningen under nästa budgetår. Jag förordar med hänvisning härtill och med beaktande av beräknade behållningar vid utgången av innevarande budgetår, att under de båda anslagen upptages 504 milj. kr. resp. 25 milj. kr.

Investeringarna i försvarsberedskapsanläggningar vid televerket torde som vanligt böra avskrivas. Chefen för finansdepartementet föreslår därför i annat sammanhang denna dag ett avskrivningsanslag på driftbudgeten om 7,5 milj. kr. för ändamålet.

I detta sammanhang vill jag slutligen erinra om den extra avskrivning av televerkets anläggningstillgångar, som i 1964 års statsverksproposition

förutsatts ske innevarande budgetår. Någon ytterligare extra avsättning till värdeminskningskontot bör enligt min mening icke ske under budgetåret 1965/66.

Jag övergår här efter till att behandla de frågor, som rör *ljudradio- och televisionsverksamheten*.

Enligt gällande principer för ljudradio- och televisionsrörelsernas finansiering skall av licensmedel bestridas såväl de löpande kostnaderna för produktion och distribution av programmen som utgifterna för hundra procentig avskrivning av investeringar i distributionsanläggningar samt radio- och televisionshus. Överskott, som kan uppstå vissa år, reserveras för resp. verksamhets behov under andra år, då de löpande inkomsterna icke förslår till att täcka utgifterna. Undantagna från licensfinansiering är dock skolprogramverksamheten och programverksamheten gentemot utlandet, för vilka kostnaderna jämlikt beslut av 1964 års riksdag fr. o. m. innevarande budgetår skall bestridas med skattemedel anvisade under särskilt anslag på sjätte huvudtiteln.

I fråga om *ljudradion* har enligt det föregående beräknats 6,8 milj. kr. för investeringar i sändaranläggningar. I programmet ingår fortsatt utbyggnad av FM-nätet genom uppförande av två större stationer med full räckvidd, nämligen Finnveden och Trollhättan. Vidare kommer som ett led i den av 1964 års riksdag beslutade utbyggnaden av ett tredje sändarnät för ljudradion närmare ett tjugotal redan befintliga FM-stationer att utrustas med sändare för det tillkommande program 3.

För investeringar i radiohuset i Stockholm beräknar jag en medelsförbrukning av 4,9 milj. kr. för nästa budgetår. Jag återkommer här till i det följande vid anmälan av byggnadsstyrelsens äskanden under statens allmänna fastighetsfond.

Storleken av Sveriges Radios och televerkets driftskostnader under nästa budgetår för rundradioprogrammens produktion och distribution ankommer det på Kungl. Maj:t att senare bestämma. Allmänt vill jag i sammanhanget framhålla, att medelsbehovet för såväl ljudradions som televisionens programproduktion bör bedömas med hänsyn till det förhållandet, att 1960 års radioutredning i början av detta år väntas avge sitt huvudbetänkande. I detta kommer att behandlas olika för den fortsatta rundradioverksamheten centrala problemställningar. I avvaktan på ställningstagandena till utredningens förslag bör återhållsamhet iakttas i fråga om ytterligare utbyggnad av programproduktionen. I stället bör de medel, som ställs till förfogande, disponeras för stabilisering och konsolidering av nuvarande verksamhet.

I fråga om Sveriges Radios drifts- och programkostnader för ljudradions allmänna programverksamhet beräknar jag för nästa budgetår 71,1 milj.

kr., vilket jämfört med nu aktuella beräkningar för innevarande budgetår innebär en ökning med 3,8 milj. kr. För televerkets driftskostnader i anslutning till ljudradion upptar jag slutligen 24,0 milj. kr.

De totala utgifterna för ljudradions allmänna programverksamhet skulle enligt de av mig gjorda beräkningarna komma att för nästa budgetår uppgå till $(6,8 + 4,9 + 71,1 + 24,0)$ 106,8 milj. kr. Licensinkomsterna — inkl. ränteintäkter på av televerket såsom rörelsemedel disponerade ljudradio-licensmedel — beräknar jag till 105,3 milj. kr. Ljudradiatorörelsen skulle således uppvisa ett underskott av 1,5 milj. kr. Detta underskott torde få bestridas av hos televerket balanserade överskottsmedel från ljudradion. Det ackumulerade överskottet skulle härmed nedgå till 3,0 milj. kr. vid utgången av budgetåret 1965/66.

I fråga om *televisionen* har i det föregående tillstyrkts 18,8 milj. kr. för investeringar i sändaranläggningar och programförbindelser. Detta belopp möjliggör bl. a. uppförande av en större sändarstation i Finnveden samt ett tjugutal slavstationer, vidare en fortsatt utökning av radiolänknätet. För att distributionsnätets utbyggnad skall kunna planenligt fullföljas förordar jag vidare dels att åt telestyrelsen redan givna beställningsbemyndiganden för budgetåren 1966/67—1968/69 med hänsyn till inträffade kostnadsstegringar uppräknas med sammanlagt 1,5 milj. kr. eller till resp. 14,7, 8,4 och 8,4 milj. kr., dels att nytt beställningsbemyndigande lämnas telestyrelsen för budgetåret 1969/70 om 6,5 milj. kr.

För investeringar i televisionshuset i Stockholm beräknar jag en medelsförbrukning av 13,5 milj. kr. för nästa budgetår. Jag återkommer härtill i det följande vid anmälan av byggnadsstyrelsens äskanden under statens allmänna fastighetsfond.

Vad angår televisionens allmänna programproduktion har medelstillelningen till denna ökat i snabb takt under de senaste budgetåren. En kraftig successiv ökning av sändningstiden har också ägt rum. Med hänvisning till vad jag anfört i det föregående och till vad 1960 års radioutredning framhållit i yttrande över Sveriges Radios äskanden i fråga om televisionsrörelsen bör — i avvaktan på statsmakternas ställningstagande till radioutredningens betänkande — någon ytterligare expansion av sändningstiden icke nu ifrågakomma. I stället bör Sveriges Radio koncentrera sina resurser på en konsolidering av verksamheten och på åtgärder för en höjning av programkvaliteten. Med sikte härpå beräknar jag för Sveriges Radios drifts- och programkostnader i fråga om televisionens allmänna programverksamhet under nästa budgetår ett belopp av 107,9 milj. kr., vilket jämfört med nu aktuella beräkningar för innevarande budgetår och med hänsyn tagen till viss engångsanvisning detta budgetår innebär en ökning med 9,5 milj. kr.

För televerkets driftskostnader i anslutning till televisionen upptar jag i enlighet med telestyrelsens förslag 26,0 milj. kr.

De av mig beräknade totala utgifterna för televisionens allmänna pro-

gramverksamhet under budgetåret 1965/66 uppgår följaktligen till $(18,8 + 13,5 + 107,9 + 26,0)$ 166,2 milj. kr. Då licensintäkterna för nästa budgetår — inkl. ränteinkomster på av televerket såsom rörelsemedel disponerade televisionsradiolicensmedel — kan beräknas uppgå till ca 221,5 milj. kr., skulle överskottet på rörelsen utgöra 55,3 milj. kr. Det ackumulerade överskottet skulle härmed vid utgången av budgetåret 1965/66 uppgå till ca 245 milj. kr. I anslutning härtill vill jag framhålla, att dessa medel kommer att erfordras vid en framtida utbyggnad av ett andra program i televisionen.

Skolprogramverksamheten och *programverksamheten gentemot utlandet* skall såsom nämnts i fortsättningen finansieras med allmänna skattemedel anvisade över riksstaten under sjätte huvudtiteln. I fråga om skolprogramverksamheten fortsätter utbyggnaden i enlighet med den av 1960 års radioutredning framlagda, i 1964 års statsverksproposition redovisade utvecklingsplanen. Denna utbyggnad jämte bl. a. det förhållandet, att skolprogramverksamheten fr. o. m. nästa budgetår påföres kostnader för vissa korrespondenskurser i ljudradion vilka tidigare bestridits av skolöverstyrelsen, ävensom det förhållandet att ändrade beräkningsgrunder nu tillämpas vid fördelningen på olika rörelsegronar av kostnaderna för Sveriges Radios gemensamma organisation och tekniska produktionsresurser, medför att medelsbehovet för skolprogramverksamheten under 1965/66 ökar med 5,77 milj. kr. till 13,47 milj. kr. — Beträffande utlandsverksamheten beräknar jag en ökning med 0,87 milj. kr. till 5,97 milj. kr., vilken i huvudsak är att hänföra till angivna ändrade beräkningsgrunder. Med hänsyn tagen även till kostnaderna för de fria ljudradiolicenserna åt blinda skulle den erforderliga medelsanvisningen under ifrågavarande anslag därmed uppgå till $(13,47 + 5,97 + 0,06)$ 19,5 milj. kr. Jag har gjort hemställan härom i det föregående under anslaget Ersättning för viss rundradioverksamhet på driftbudgeten.

Slutligen har telestyrelsen i särskild skrivelse hemställt om *ökade rörelsemedel för televerket*, dels genom ett tillskott till verkets fasta rörelsekapital med 150 milj. kr., dels genom en höjning av maximibeloppet för den till verkets förfogande ställda rörliga krediten i riksgäldskontoret med 45 milj. kr. till 100 milj. kr. Bakgrunden till framställningen är, att de rörelsemedel som f. n. står till förfogande i form av fast rörelsekapital samt hos televerket inestående ljudradio- och televisionsradiolicensmedel icke på långt när förslår till att täcka behovet. Sedan flera år har därjämte telerörelsens överskott i växande utsträckning måst tillgripas, vilket inneburit en motsvarande eftersläpning i fråga om inleveranser av dessa till riksgäldskontoret. Enligt telestyrelsen kan läget per den 30 juni 1966 bedömas ha utvecklats sålunda, att till budgetåren 1962/63—1964/65 hänförliga överskottsmedel om drygt 150 milj. kr. tagits i anspråk för att tillgodose behovet av rörelsemedel. Då styrelsen i sin framställning bestämmer den erforderliga ökningen av sitt fasta rörelsekapital till 150 milj. kr., sker det också utifrån

förutsättningen att man därmed skall få ett tillskott av rörelsemedel, som medger inleverans av angivna ackumulerade överskott. Den härutöver yrkade utvidgningen av ramen för den rörliga krediten siktar närmast till att möta mera temporära toppar i betalningsanspråken.

För egen del har jag funnit styrkt, att televerket är i behov av en kraftig förstärkning av sina rörelsemedel. Detta utesluter dock icke uppfattningen, att de tillgångar vilka finansieras med sådana medel — förråd, fordringar, leverantörsförskott etc. — kommit att växa i en omfattning, som icke enbart kan motiveras med televerkets allmänna investerings- och rörelseutveckling. Med hänsyn till den räntekostnad, som sålunda ianspråktagna rörelsemedel representerar, är det givetvis angeläget, att ifrågavarande tillgångar hålls på en så låg nivå som möjligt med hänsyn till driften. Jag förutsätter också, att telestyrelsen vidtar åtgärder som framdeles möjliggör ett fortlöpande effektivt uppföljande av rörelsemedelsläget.

Angelägenheten av att räntekostnadsfaktorn blir tillräckligt beaktad vid den fortsatta dispositionen av de tillgångar, som finansieras med rörelsemedel, motiverar enligt min mening, att televerket erhåller det erforderliga tillskottet härav genom en utvidgning av ramen för den till dess förfogande stående rörliga krediten i riksgäldskontoret. Med hänsyn härtill och till mina bedömningar av rörelsemedelsbehovet i nuvarande läge och på viss sikt tillstyrker jag, att maximibeloppet för verkets rörliga kredit ökas med 145 milj. kr. till 200 milj. kr. Därvid bör hittills inom verket ackumulerade överskottsmedel ävensom framdeles uppkommande sådana i sin helhet inlevereras till statsverket.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

I. att för budgetåret 1965/66 under televerkets fond anvisa följande investeringsanslag, nämligen

1. <i>Teleanläggningar m. m.</i>	504 000 000 kr.
2. <i>Rundradioanläggningar</i>	25 000 000 kr.

II. att medgiva, att telestyrelsen lämnas de beställningsbemyndiganden jag föreslagit i det föregående;

III. att uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret att för beredande av ytterligare rörelsemedel åt televerket tillhandahålla detta en från 55 000 000 kr. till 200 000 000 kr. ökad rörlig kredit.

C. Statens järnvägar

Av balansräkningen per den 30 juni 1964 för SJ:s fond framgår, att tillgångarna uppgår till sammanlagt 7 377 milj. kr. varav 4 169,1 milj. kr. belöper på fast egendom, 2 629,4 milj. kr. på rullande materiel och fartyg m. m., 259,1 milj. kr. på inventarier och förråd samt återstoden på poster av finansiell natur.

Kapitalbehållningen uppgick den 30 juni 1964 till 2 430,8 milj. kr. Under budgetåret 1963/64 har SJ:s fond ökat med 96,5 milj. kr.

Driftunderskottet under budgetåret 1963/64 utgjorde 57,7 milj. kr. sedan det av statsmedel utgående driftbidraget om 80 milj. kr. medräknats som trafikinkomst. Underskottet har täckts dels genom av riksdagen anvisade medel om 50 milj. kr., dels genom minskning av lagerreserven med 7,7 milj. kr.

Järnvägsstyrelsen

I skrivelse den 21 augusti 1964 och i anslutning därtill lämnad komplettering har järnvägsstyrelsen framlagt sina anslagsäskanden för budgetåret 1965/66.

1. Järnvägar m. m.

	Ing. behålln.	Anslag	Utgift
1963/64	53 219 000	1 331 000 000	340 259 000
1964/65	43 960 000	317 000 000	320 000 000*
1965/66 styrelsen	40 960 000	285 000 000	325 000 000*
departementschefen	40 960 000	310 000 000	320 000 000*

* Preliminärt belopp

¹ Fördelat på tre investeringsanslag, nämligen Järnvägar m. m. 312 milj. kr., Ytterligare investeringar för järnvägar m. m. 12 milj. kr. och Avlösning av vissa pensionsförpliktelser 7 milj. kr.

Utvecklingen av statens järnvägars rörelse

Järnvägsstyrelsen lämnar inledningsvis en redogörelse för trafikutveckling, ekonomi och rationaliseringsverksamhet m. m. vid SJ. I styrelsens redogörelse anföres bl. a. följande.

Antalet järnvägsresor i persontrafiken vid SJ har under 1960-talet sjunkit år från år, medan antalet personkm ökat bortsett från ett avbrott år 1963. På korta avstånd, som har det övervägande antalet resor, har personbilismens expansion satt sina tydligaste spår i form av väsentligt minskad resefrekvens på järnvägen. På långa avstånd har däremot järnvägsresorna ökat i antal.

Godstrafikens omfattning bestäms i första hand av industriproduktionen. Dennas tillväxt med vågdalar under perioder av konjunkturavmattning har återspeglats i vagnslasttrafiken. Konkurrenten från bilarna har medfört, att vagnslasttrafikens konjunkturberoende efter hand blivit mera påtagligt. Denna konkurrens har nämligen huvudsakligen varit inriktad på det i taxehänseende högvärdiga godset, vilket medfört att det konjunkturkänsligare massgodsets andel av järnvägstransporterna ökat. I såväl person- som godstrafik har efterfrågan alltmer koncentrerats till huvudlinjerna.

Driftresultatet för budgetåret 1963/64 visar inkomster om sammanlagt 1 702 milj. kr. (föregående budgetår 1 682 milj. kr.) inklusive det av statsmakterna anvisade driftbidraget av 80 milj. kr. (80 milj. kr.). Utgifterna före avskrivningar uppgick till 1 554 milj. kr. (1 490 milj. kr.). Efter avskrivningarna, som kräver 206 milj. kr. (200 milj. kr.), föreligger ett underskott på 58 milj. kr. (8 milj. kr.). För att täcka detta anvisade 1963 års riksdag ett anslag av 50 milj. kr. Det resterande underskottet täckes genom ianspråktagande av lagerreserver. Att SJ under en följd av år inte uppnått en balanserad ekonomi har orsaker, som den nya statliga trafikpolitiken väntas undanröja. Redan innevarande budgetår arbetar företaget under radikalt ändrade ekonomiska betingelser, främst genom att staten tagit på sig det ekonomiska ansvaret för trafikeringen av större delen av SJ-nätets olönsamma del. Ännu återstår emellertid flera viktiga frågor att lösa, innan reformprogrammet är fullföljt och tillfredsställande förutsättningar skapats för att av statsmakterna uppsatta mål för företaget skall kunna nås. Lösningarna av frågan om en reglering av SJ:s onormalt betungande pensionsutgifter samt av frågan om stockholmsområdets förortstrafik kommer exempelvis att i hög grad påverka företagets ekonomi.

Personalutgifterna utgör drygt 70 % av driftutgifterna, inklusive avskrivningar. Rationaliseringsarbetet har därför i stor utsträckning syftat till att minska personalantalet. Totala antalet anställda vid SJ, inklusive biltrafiken, har också kunnat minskas från 73 787 i medeltal år 1951 till 57 321 i medeltal budgetåret 1963/64, d. v. s. med 16 466 personer eller 22,3 %. Personalminskningen under tolv månadersperioden 1.10.1962—1.10.1963 har utgjort 2 050 personer och beräknas för vardera av innevarande och nästa tolv månadersperioder uppgå till samma storleksordning.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 14 maj 1964 med förslag till ändrade befodringsavgifter för järnvägstrafiken har styrelsen lämnat en utförlig redogörelse för företagets utvecklingsprogram på grundval av den nya statliga trafikpolitiken.

Styrelsen framhåller, att de nya riktlinjerna för trafikpolitiken skapar en fastare grund för SJ att långsiktigt utveckla trafik och försäljning inom de områden, där järnvägen har ett naturligt företräde före andra transportmedel. Sålunda kommer järnvägstrafiken på ett mera markant sätt än hit-

tills att successivt inriktas på de starkare trafikströmmarna och de för järnväg i övrigt gynnsammare trafikförhållandena. Stycke- och godstrafiken kommer att koncentreras på direkttrafik mellan mera betydande stationer med tillförsel och utkörning med bil, och vagnslastgodstrafiken att förbättras särskilt i fråga om transporter till och från stora tätorter, betydande industriorter samt vissa hamnar. För kontinuerliga massgodstransporter såsom av malm, järn- och trävaror samt olje- och jordbruksprodukter skall järnvägen erbjuda goda transporter även till och från andra orter än de nämnda. Persontrafiken avses inriktas på direkttrafik i långgående tåg med minsta reseavstånd om 50 å 100 km och på förortståg i förbindelser med tät trafik. I anslutning här till måste transporthastigheten och transportstandarden förbättras i såväl gods- som persontrafik, vilket i kombination med en väl utbyggd uppsamlings- och distributionstrafik på landsväg i många fall kommer att medföra förbättringar även i trafiken till och från ej direkt järnvägsbetjänade orter.

En anpassning mot en sålunda förändrad järnvägstrafikapparat har pågått sedan länge. Trafiksvaga linjer och stationer har lagts ned samtidigt som viktiga linjer och knutpunkter rustats upp. Den kompletterande uppsamlings- och distributionstrafiken på landsväg har successivt byggts ut såväl i egen som andra företags regi. Standarden på den rullande materielen har avsevärt förbättrats, transport- och reshastigheterna på huvudlinjerna har höjts osv. Ett intensivt rationaliseringsarbete inom alla verksamhetsgrenar har därjämte bedrivits med utnyttjande av nya tekniska rön.

Anpassningen måste emellertid kraftfullt föras vidare genom samlade insatser på alla verksamhetsområden. På de trafikstarka linjerna måste standarden och kapaciteten ytterligare förbättras genom investeringsinsatser, som framdeles måste bli förhållandevis betydande. Transporter över natt måste i princip kunna erbjudas för allt vagnslastgods och viktigare styckegods på ej allt för långa avstånd. Transporttiderna bör även på de längsta sträckorna inte överstiga två dygn. Vagnmaterielen och trafikanordningarna måste utformas så att denna utveckling främjas. Bl. a. behövs gods- och vagnparken i framtiden kommer att innehålla en stor mängd standardiserade specialvagnar för transport av framför allt bulkvaror.

Nedläggningen av trafiksvaga linjer och driftplatser måste med kraft föras vidare. Rationaliseringsarbetet måste även ta sikte på en utbyggnad av fjärrstyrningssystemet för att hålla kostnaderna nere.

Knutpunktstrafiken, som beräknas ge en årlig resultatförbättring av ca 15 milj. kr., bör öka SJ:s möjligheter att effektivare konkurrera om det värdefullare fraktstycke- och godset, eftersom servicestandarden och transportsäkerheten härigenom väntas öka avsevärt. Ett liknande system bör på något längre sikt bli rationellt och kunna i viss utsträckning genomföras även för person- och vagnslastgodstrafiken.

På de större godsmagasinen måste eftersträvas en högre grad av mekanisering, vilken bör underlättas av den tidigare nämnda koncentrationen av styckegodsarbetet till ett färre antal platser. Vidare måste ackordssättningen av arbetet vid dessa magasin effektiviseras.

Mekanisering av rangerbangårdarna pågår och planer för den fortsatta utvecklingen utarbetas f. n. Bl. a. är möjligheterna att utnyttja radio- och TV-teknik, att fjärrstyra växlingslok och att införa automatkoppling föremål för utredningar, som väntas leda till goda resultat. Behovet av banunderhåll kommer att reduceras genom fortsatt inläggning av impregnerade träsliprar och betongsliprar samt genom rälsbyten och makadamisering. Vid den närmaste femårsperiodens slut beräknas härigenom de årliga underhållsutgifterna för banan vara närmare 30 milj. kr. lägre än f. n.

Personalanvändningen inom olika arbetsområden kommer även i fortsättningen att kontrolleras genom systematiska genomgångar av personalturlistor och kontrolltalsuppföljningar, varvid olika möjligheter till personalreducering skall utnyttjas. Härvid kommer i fråga bl. a. ökad enbemannning av lok samt ökad ackordsvolym vid — förutom magasin — drift- och bilverkstäder.

Databehandlingstekniken har i ökad utsträckning kommit till användning inom SJ och bör öppna stora utvecklingsmöjligheter i framtiden. Centraliserad platsbokning är i detta sammanhang ett aktuellt projekt.

Vardagsrationaliseringen inom företaget — d. v. s. kontinuerliga smärre åtgärder av skilda slag — bör även i fortsättningen kunna ge väsentliga kostnadsbesparingar. För att denna form av rationalisering skall ge största möjliga utbyte, är det nödvändigt, att alla inom företaget medverkar. Den nya organisationen med dess ökade chefsansvar på alla nivåer bör härvidlag ge ökad stimulans.

För de investeringar, som ger en i vissa sektorer erforderlig ökning av kapaciteten eller som kräves för att uppnå rationaliseringsvinst, kommer lönsamhetskraven att ytterligare skärpas.

Försäljningsaktiviteten kommer att intensifieras och inriktas på att öka volymen av de för järnväg lämpliga transportuppdragen. Detta kommer att ske dels genom effektivisering av marknadsanalyser, säljplanering, säljstöd, uppföljning o. s. v., dels genom en mer selektiv taxe- och prispolitik. Kontakterna med viktigare transportkunder kommer att fördjupas och även avse förbättrad rådgivning i lokaliseringsfrågor, transporttekniska frågor m. m. I detta sammanhang kan noteras, att den nya statliga trafikpolitiken avser att ge och ger ökade möjligheter att anpassa taxe- och prispolitiken till de reella kostnads- och konkurrensförhållandena. En sådan anpassning pågår.

Medelsförbrukning under budgetåren 1963/64—1965/66

För *budgetåret 1963/64* angavs i 1963 års statsverksproposition en investeringsram av 315 milj. kr., vilken därefter genom Kungl. Maj:ts beslut den 31 maj 1963 fastställts till 349 milj. kr. Av ramökningen avsåg 15 milj. kr. vissa konjunkturstimulerande åtgärder (prop. 1963: 105), 12 milj. kr. vissa investeringar för knutpunktstrafik (prop. 1963: 81) och 7 milj. kr. avlösning av vissa pensionsförpliktelser i Enskilda järnvägarnes pensionskassa (prop. 1963: 34). De för budgetåret redovisade investeringsutgifterna uppgick till 340,3 milj. kr. och ligger alltså ca 9 milj. kr. under den fastställda ramen.

I 1964 års statsverksproposition har investeringsramen för *budgetåret 1964/65* angivits till 320 milj. kr. Styrelsen räknar med en medelsförbrukning av samma omfattning.

För *budgetåret 1965/66* har styrelsen beräknat en medelsförbrukning av 325 milj. kr., vilken underskrider vad styrelsen beräknat i sina äskanden för de närmast föregående budgetåren. Av det för budgetåret beräknade beloppet är 221 milj. kr. bundet till tidigare beslutade investeringar och 104 milj. kr. avser helt nya arbeten eller beställningar.

Investeringsprogram

Av följande sammanställning framgår total faktisk resp. beräknad medelsförbrukning budgetåren 1963/64—1965/66. Den beräknade medelsförbrukningen budgetåret 1965/66 avseende järnvägslinjer, för vilkas drift SJ erhåller ersättning av statsmedel — ersättningsberättigade banor — redovisas särskilt.

	Faktisk utgift 1963/64	Beräknad utgift		
		1964/65	1965/66	Varav för ersättnings- berättigade banor
			Totalt	
tusental kronor				
<i>Bana och byggnader</i>				
Bangårdar	22 600	16 850	15 700	520
Dubbelspår och linjeomläggningar	11 900	7 600	3 900	135
Förstärkning av spåröverbyggnaden	27 100	25 000	29 000	2 175
Broar m.m.	3 900	6 850	8 300	150
Husbyggnader	30 300	29 550	31 250	3 335
Lokstationer och driftverkstäder	5 500	12 800	15 900	165
Huvudverkstäder	4 800	3 850	3 900	
Förrådsanläggningar	1 400	100	50	
Summa }	107 500	102 600	108 000	6 480
<i>Nybyggnad och ombyggnad av järnvägslinjer</i>	14 300	12 900	1 800	1 300
<i>Elektriska anläggningar</i>				
Signalsäkerhetsanläggningar	18 300	21 200	20 900	1 070
Vägskyddsanläggningar	7 200	7 500	8 500	400
Teleanläggningar	5 600	12 000	13 000	1 935
Anläggningar för elektrisk tågdrift	6 300	10 000	10 000	20
Summa	37 400	50 700	52 400	3 425

Rullande materiel och sjöfartsmateriel

Lok och lokomotorer.....	29 200	11 200	22 800
Motorvagnar och släpvagnar.....	4 500	7 000	10 400
Person-, post- och resgodsvagnar.....	31 100	14 200	7 900
Godsvagnar.....	43 000	34 200	30 100
Ombyggnad av rullande materiel.....	14 800	13 900	14 500
Sjöfartsmateriel.....	5 100	15 600	19 400
Summa	127 700	96 100	105 100

Biltrafik

Garage och verkstäder m. m.....	2 800	2 200	1 300
Bilmateriel.....	23 300	30 800	29 800
Förvärv av billinjer.....	100	100	300
Lån m. m. till SLAB.....	4 000		
Summa	30 200	33 100	31 400

Försvarsberedskap vid statens järnvägar....

Inventarier m. m.....	4 900	5 000	3 600	
Diverse och oförulsett.....	9 500	13 600	16 700	3 175
Ablösning av vissa pensionsförpliktelser (EJP).....	2 700	6 000	6 000	1 140
	6 100			

Totalsumma	340 300	320 000	325 000	15 520
------------	----------------	----------------	----------------	---------------

Styrelsen anför följande rörande de olika objektsgrupperna.

B a n g å r d a r

Av den beräknade medelsförbrukningen under budgetåret 1965/66 avser större delen eller 11,9 milj. kr. redan pågående eller förut anmälda arbeten, som beräknas komma att sättas igång under innevarande budgetår. Bland större sådana arbeten märks om- och utbyggnad av rangerbangårdarna vid Tomtebodas, Västerås och Hälsingborg samt av bangården vid Albano i Stockholm och på Svartön i Luleå, ombyggnad av bangårdarna i Trollhättan och Kristinehamn samt nya spåranordningar vid Göteborgs norra station med ny spårförbindelse till Olskrokens station.

För nya arbeten beräknas under budgetåret 1965/66 en medelsförbrukning av 3,8 milj. kr. Beträffande dessa arbeten anför styrelsen följande.

Rangerbangården i Malmö behöver byggas ut för att kunna möta trafikökningen över leden Trelleborg—Sassnitz samt för att möjliggöra ett rationellt växlingsarbete. Driftkostnadsbesparing beräknas uppkomma bl. a. genom att godståg i minskad omfattning behöver hållas kvar vid andra stationer på grund av kapacitetsbrist i Malmö.

En utbyggnad av bangården i Trelleborg, vars första etapp i huvudsak omfattar fyra uppställningsspår, avser att tillgodose den ökande efterfrågan på transporter över färjleden Trelleborg—Sassnitz. Utbyggnaden, som är en förutsättning för att kunna öka färjtrafiken över Trelleborg, beräknas kosta 0,9 milj. kr.

Bangården i Skövde behöver byggas ut för att tillfredsställande kunna ombesörja den ökande vagnslasttrafiken. Antalet till- och avkopplade vagnar har nämligen ökat från 88 000 år 1955 till 108 000 år 1963, d. v. s. med drygt 20 %. Ytterligare trafikökning är att vänta.

Skjutspassarzonen på Hallsbergs rangerbangård bör makadamiseras för att spårläget skall förbättras. Därigenom reduceras risken för att bromsskor faller av och därmed antalet alltför kraftiga sammanstötningar av godsvagnar med gods- och vagnskador som följd.

I Spannarboda behöver anläggas en tredje tågväg och längre mötesspår, vilket sammanhänger med införandet av fjärrblockering på sträckan Frövi—Krylbo.

För diverse mindre bangårdsarbeten på ett flertal platser beräknas medelsförbrukningen till ca 1,2 milj. kr.

Dubbelspår och linjeomläggningar

Under budgetåret 1963/64 har inga nya dubbelspårssträckor tagits i bruk. Av den beräknade medelsförbrukningen om 3,9 milj. kr. under budgetåret 1965/66 avser ungefär hälften eller 1,9 milj. kr. fortsättning av pågående och i tidigare anslagsäskanden upptagna dubbelspårsbyggnader och linjeomläggningar.

Ett nytt projekt, som kan behöva påbörjas under budgetåret 1965/66 är byggandet av en ny tunnel för tredje och fjärde spår Stockholm—Solna. Anläggningskostnaderna beräknas till ca 6 milj. kr., varav 2 milj. kr. erfordras under budgetåret. Genom befintlig tunnel framföres, förutom alla tåg på bandelen Stockholm—Uppsala, även tomtågen till och från Hagalund och lokgångar mellan lokstationen i Hagalund och Tomteboda rangerbangård resp. Stockholm C. Antalet tåg- och lokrörelser uppgår till ca 40 under förortstrafikens brådaste timme och den nuvarande tunnelns kapacitet är då ej tillräcklig för att hindra att störningar fortplantar sig och förstoras. Tomtåg och lokgångar, även vissa persontåg, kan inte läggas in på de för dem lämpligaste tiderna utan måste passas in i mindre lämpliga luckor. Personal och materiel utnyttjas härigenom irrationellt och ökade krav ställs på spårutrymmen för uppställning av tågsätt vid Stockholm C.

Förstärkning av spåröverbbyggnaden

På vissa sträckor av huvudlinjerna Stockholm—Göteborg, Stockholm—Malmö och Göteborg—Malmö finns fortfarande 43 kg-räler av hög ålder, vilka med hänsyn till förslitning och trafikbelastning bör bytas ut mot nya 50 kg-räler. Motsvarande byten erfordras likaledes på linjerna Hässleholm—Hälsingborg, Mjölby—Krylbo, Luleå—Riksgränsen och Stockholm—Boden. På sistnämnda linje behöver utbytestakten ökas.

Broar m. m.

Av den för budgetåret 1965/66 beräknade medelsförbrukningen om 8,3 milj. kr. hänför sig 5,6 milj. kr. till förut anmälda arbeten, som redan pågår eller beräknas komma att påbörjas under budgetåret 1964/65. Bland dessa arbeten märks ombyggnad av broar för högre axeltryck på Malmbanan, bro

över Umeälven på sträckan Vännäs—Hörnsjö, snögallerier på sträckan Björkliden—Kopparåsen, tågfarjelägena i Trelleborg samt vägportar på bandelen Lerum—Norsesund.

Återstående medelsförbrukning, 2,7 milj. kr., gäller nya arbeten. Härav avses 1,5 milj. kr. för byggande av tillfartsramper för bilar till ny tågfarja i Trelleborg, 0,5 milj. kr. för ombyggnad av bro över Sagån på bansträckan Lundby—Orresta och 0,7 milj. kr. för diverse mindre arbeten.

I 1964 års statsverksproposition anmäldes medelsbehov för den ombyggnad av norra och södra tågfarjelägena i Trelleborg, som är nödvändig för att dessa skall kunna taga emot den av styrelsen för leden Trelleborg—Sassnitz beställda nya storfärjan och en ny tysk färja. Med hänsyn till att de nya färjorna får utrymme i två plan för överskeppning av bilar måste utöver nämnda ombyggnad av de egentliga färjelägena tillfartsramper för bilar till det övre planet uppföras på mellanpiren. Kostnaden härför har uppskattats till 3 milj. kr., varav 1,5 milj. kr. erfordras för budgetåret 1965/66.

Järnvägsbron över Sagån på sträckan Lundby—Orresta, som har sjuttio år gamla brospann, befinner sig i sådant tillstånd att en ny bro måste byggas. Med hänsyn bl. a. till att nuvarande linjesträckning över bron icke medger önskvärd tåghastighet, kommer den nya bron att läggas ca 20 m nedströms den befintliga, varigenom en bättre linjeföring kan åstadkommas. Totalkostnaden beräknas till 0,8 milj. kr.

H u s b y g g n a d e r

Av den för budgetåret 1965/66 beräknade medelsförbrukningen avses 25,6 milj. kr. till förut anmälda arbeten, som pågår eller kommer att påbörjas under budgetåret. Av nämnda medelsförbrukning kommer 6,5 milj. kr. på det nya godsmagasinet i Göteborg, 4 milj. kr. på ny godsterminal i Örebro, 4 milj. kr. på ny rälsjusteringsanläggning i Hallsberg, 3 milj. kr. till nytt godsmagasin i Skövde, 0,3 milj. kr. till bantekniskt laboratorium i Tomtebodas samt 0,4 milj. kr. till nytt bostadshus med fyra lägenheter i Vassijaure.

För nya arbeten förutses ett medelsbehov av 5,7 milj. kr. Beträffande dessa anför styrelsen följande.

Tillbyggnad av ilgodsbyggnaden i Stockholm erfordras som partiell ersättning för SJ:s fastigheter i kvarteren Pensionären och Pennfäktaren i vilka inrymmes lokaler för en del av centralförvaltningen. I tillbyggnaden planeras även ingå lokaler, som Aktiebolaget Trafikrestauranger behöver för fourneringen av restaurang- och kafévagnar vid Stockholms centralstation. Byggekostnaden uppskattas till ca 20 milj. kr. Rivning av de befintliga byggnaderna i de båda kvarteren beräknas bli aktuell under år 1968. Centralförvaltningens behov av ersättning för de i rivningsfastigheterna befintliga lokalerna beräknas bli tillgodosett, förutom genom nämnda tillbyggnad, även genom uppförande av en kontorsbyggnad vid den påbörjade Vattugatsvia-

dukten samt genom utflyttning av vissa organisationsenheter till Tomtebodan. Kontorsbyggnaden vid Vattugatsviadukten, till vilken styrelsen avser att återkomma i samband med senare anslagsäskanden, kan på grund av arbeten på viadukten inte påbörjas förrän under budgetåret 1968/69.

Nytt stationshus planeras i Örbyhus. Omfattande förbättringsarbeten är nödvändiga om den nuvarande byggnaden skall bibehållas. Genom nybyggnad, som innehåller godsmagasin i direkt anslutning till övriga utrymmen, kan viss personalbesparing göras. Totalkostnaden beräknas till 0,35 milj. kr.

Nuvarande personal- samt förråds- och verkstadslokaler för bantjänst och eldrift inom Norrköpingsområdet är utspridda på ett flertal ställen och medger icke ett rationellt utnyttjande av personalen. Lokalerna är dessutom bristfälliga. Ett angeläget behov föreligger därför av en nybyggnad till vilken flera tjänstegrenars arbetsuppgifter kan koncentreras. Den rationalisering av arbetet, som möjliggöres genom nybyggnaden, beräknas medföra en minskning av driftkostnaderna.

Som ett led i den fortgående förbättringen av bostadsbeståndet i Kiruna, där bostäder för järnvägspersonalen måste tillhandahållas genom SJ:s försorg, planeras ombyggnad av ett bostadshus innehållande tio lägenheter.

Lokstationer och driftverkstäder

Av den för budgetåret 1965/66 beräknade medelsförbrukningen hänförs sig huvuddelen eller 15 milj. kr. till tidigare anmälda arbeten, vilka pågår eller beräknas bli påbörjade under innevarande budgetår. Bland större sådana märks utbyggnad av motorvagnhall i Göteborg, anläggande av ny lokstation med tillhörande driftverkstad i Borlänge, ny driftverkstad med bangård i Gävle, ny vagnhall i Hagalund, ny lokskötselhall med vagnverkstad vid Svartön i Luleå samt upprustning av vagnverkstad m. m. i Kiruna.

För nya arbeten förutses en medelsförbrukning av 0,9 milj. kr. under budgetåret 1965/66, varav för reparations- och översynsspår för personvagnar i Göteborg 0,2 milj. kr. och för diverse mindre arbeten 0,7 milj. kr.

Arbetsplatserna för vagnpersonal i Göteborg ligger f. n. utspridda, vilket försvårar kontakten mellan personal och arbetsledning. Genom utbyggnad av särskilda reparations- och översynsspår kan översynsarbetet koncentreras. Utbyggnaden medför driftkostnadsbesparing genom personalminskning. Anläggningskostnaden beräknas uppgå till ca 0,5 milj. kr.

Huvudverkstäder

Av den planerade medelsförbrukningen under budgetåret 1965/66 avser 1,25 milj. kr. fortsatt ombyggnad av verkstaden i Gävle, ett arbete som beräknas bli igångsatt under innevarande budgetår.

För nya arbeten under nästa budgetår beräknas en medelsförbrukning av 2,3 milj. kr., varav 0,5 milj. kr. för hetvattenpanna i Örebro, 1,2 milj. kr. för

ny värmecentral i Åmål samt 0,6 milj. kr. för mindre arbeten vid olika verkstäder.

Vid huvudverkstaden i Örebro erfordras ny oljeeldad hetvattenpanna som reserv för att användas under den kallare delen av vinterperioden. Den nya pannan, som ersätter fyra gamla koleldade pannor, medför viss driftkostnadsminskning. Vid huvudverkstaden i Åmål behövs ny värmecentral som ersättning för den nuvarande anläggningen från år 1880 med två lokpannor från år 1920.

Förrådsanläggningar

Inga större arbeten pågår eller planeras. Ett belopp av 50 000 kr. upptages för diverse mindre arbeten under nästa budgetår.

Nybyggnad och ombyggnad av järnvägslinjer

För budgetåret 1965/66 beräknas medelsförbrukningen komma att uppgå till 1,8 milj. kr., vilket belopp hänför sig till två större arbeten, som f. n. pågår, nämligen byggande av den nya malmbanan Kiruna-Svappavaara och ombyggnad till normalspår av bandelen Ätvidaberg—Västervik. Båda anläggningarna har tagits i bruk hösten 1964, men efterarbeten väntas pågå in på budgetåret 1965/66. Inga nya arbeten planeras.

Signalsäkerhetsanläggningar

Fjärrblockering har under budgetåret 1963/64 tagits i bruk på sträckorna Roslags Näsby—Rydbo, Långele—Ramsjö och Norrfors—Mellansel. Automatisk linjeblockering har under samma budgetår byggts färdig på sträckorna Roslags Näsby—Rydbo, Ljusdal—Ramsjö och Norrfors—Mellansel samt på sträckorna Moholm—Falköping och Aneby—Nässjö. Linjeblockering finns därmed på hela linjerna Stockholm—Göteborg och Åby—Malmö. Under innevarande budgetår beräknas automatisk linjeblockering komma att tagas i bruk på bl. a. sträckorna Mölndals nedre—Falkenberg, Halmstad—Ängelholm och Bollnäs—Kilafors. Större reläställverk är under arbete vid bl. a. Stockholm C, Solna, Sundbyberg, Norrköping, Borlänge, Svartön, Gävle personbangård och Bollnäs. Växel- och bromsautomatik är under installation på rangerbangårdarna vid Hallsberg och Tomtebodas. Under budgetåret 1963/64 togs anläggningar i bruk vid Gävle och Borlänge.

Av den för budgetåret 1965/66 beräknade medelsförbrukningen om 20,9 milj. kr., avser 13,3 milj. kr. arbeten, som redan pågår eller beräknas bli igångsatta under innevarande budgetår. För helt nya arbeten beräknas åtgå 7,6 milj. kr., varav för ställverk 1,4 milj. kr., för fjärrblockeringsanläggningar 5 milj. kr. samt för diverse arbeten 1,2 milj. kr.

Inom gruppen signalsäkerhetsanläggningar återstår även för framtiden ett flertal nya objekt med god lönsamhet, såväl mera lokalt begränsade anordningar som fjärrblockeringsanläggningar. Planeringen inom centralför-

valtningen syftar till ett fast utbyggnadsprogram för den närmaste tioårsperioden för vilken räknas med årliga investeringar av storleksordningen 20 milj. kr., varav ca hälften för fjärrblockeringsanläggningar. I detta belopp ingår dock inte några kostnader för automatisk kontroll av tågens hastighetsanpassning efter signaler m. m., s. k. automatisk tågkontroll, som kan förutses bli aktuell om några år sedan pågående undersökningar på det internationella planet slutförts.

V ä g s k y d d s a n l ä g g n i n g a r

I den beräknade medelsförbrukningen, 8,5 milj. kr., ingår kostnader för ändrings- och nybyggnadsarbeten, som föranledes av Kungl Maj:ts kungörelse den 20 februari 1959 (nr 50) angående kryssmärken och säkerhetsanordningar vid plankorsningar mellan järnväg och väg. Kostnaderna härför beräknas till ca 2,5 milj. kr. för ettvarvt av budgetåren 1964/65 och 1965/66. För perioden 1959/60—1968/69 har totalkostnaderna för ifrågavarande arbeten beräknats till ca 19 milj. kr.

Kostnaderna för övergång till högertrafik är preliminärt beräknade till 7,5 milj. kr. men är beroende av hur övergången kan förberedas och av möjligheterna till samordning med pågående arbeten enligt sistnämnda kungörelse. Kostnaderna beräknas belasta budgetåret 1964/65 med 0,7 milj. kr. och budgetåret 1965/66 med 2,9 milj. kr.

Till säkerhetsanordningar vid oskyddade plankorsningar och till ändringar av säkerhetsanordningar för ökat skydd beräknas ca 2 milj. kr. för budgetåret 1964/65 och ca 1,8 milj. kr. för budgetåret 1965/66. Här ingår ej kostnader föranledda av nämnda kungörelse angående kryssmärken och säkerhetsanordningar vid plankorsningar mellan järnväg och väg.

Kostnaden för övriga vägskyddsanläggningar beräknas bli 2,3 milj. kr. för budgetåret 1964/65 och 1,3 milj. kr. för budgetåret 1965/66. Här ingår bl. a. kostnader för fortsatt automatisering av skyddsanordningar för att ernå rationaliseringsvinst i samband med att linjeblockering och fjärrblockering installeras på huvudlinjerna.

T e l e a n l ä g g n i n g a r

Av den för budgetåret 1965/66 beräknade medelsförbrukningen om 13 milj. kr. avser 9,4 milj. kr. arbeten, som redan pågår eller beräknas bli igångsatta under innevarande budgetår. Bland dessa märks kabelarbeten, bärfrekvens-, automatväxel- och selektortelefonanläggningar på olika platser. För helt nya arbeten beräknas 3,6 milj. kr. De största av dessa arbeten, nämligen anskaffning av nya lokal- och fjärrväxlar för Stockholm samt flyttning av fjärrskriftcentralen från Stockholm C till Tomtebodavägen, sammanhänger med regleringen av stadsplanen för Nedre Norrmalm. Enligt denna plan blir det under år 1968 aktuellt att riva de byggnader, där dessa anläggningar f. n. är inrymda. Växlar och fjärrskriftanläggning måste därför

byggas upp på annan plats. Med hänsyn till den långa leveranstiden måste medel äskas redan för budgetåret 1965/66.

Anläggningar för elektrisk tågdrift

I den planerade investeringsverksamheten budgetåret 1965/66 ingår pågående och redan anmälda arbeten med ca 6,8 milj. kr. De största delposterna avser om- och tillbyggnad av omformarstationerna i Malmö, Eksund och Häggvik, modernisering av transportabla omformare samt fjärrstyrning av kontaktledningsfrånskiljare i samband med fjärrblockeringsanläggning. För nya arbeten under budgetåret 1965/66 räknas med ca 3,2 milj. kr., omfattande bl. a. transportabla omformare, fjärrstyrning av omformarstationer, kontaktledningsarbeten, hjälpkraftledning, tågvarmeanläggningar, samt anläggningar för elvärme i spårväxlar.

Enligt föreliggande planer bör fjärrstyrning ordnas av ett 20-tal omformarstationer. Vid två av dessa bör arbetena påbörjas under nästa budgetår. Val av stationer sker i samråd med statens vattenfallsverk.

Lok och lokomotorer

I statsverkspropositionen för budgetåret 1964/65 anmäldes järnvägsstyrelsens planer på en successiv förnyelse av elektrolokparken. En ny loktyp har även konstruerats och prövats i trafik. Det nya loket kan tillgodose ökade krav på högre tåghastighet och större dragförmåga. En första beställning av 20 lok har lagts ut för innevarande budgetår och bör följas av ytterligare beställningar de närmaste åren. Tillgång till en större serie universallok ger bättre utnyttjning, minskat lokbehov, rationellt underhåll och minskad reservdelshållning. Under budgetåret 1965/66 planeras en beställning av 40 sådana lok till en totalkostnad av ca 60 milj. kr., varav 2 milj. kr. beräknas falla på nämnda budgetår.

Motorvagnar och släpvagnar

I juni 1964 beställde järnvägsstyrelsen en ny typ av motorvagnar jämte släpvagnar för trafik i stationsrelationer, som är delvis elektrifierade. Materielen är närmast avsedd för linjerna Stockholm—Mora och Malmö—Hässleholm—Kristianstad—Karlskrona. Hela medelsförbrukningen om 10,4 milj. kr. för budgetåret 1965/66 hänför sig till denna tidigare beslutade anskaffning.

Person-, post- och resgodsvagnar

I det för budgetåret 1965/66 upptagna medelsbehovet om 7,9 milj. kr. ingår 5,2 milj. kr. för planerade beställningar under innevarande budgetår. Dessa beställningar omfattar en provserie av ett tiotal sittvagnar av ny enklare typ att användas som förstärkning vid högtrafik och därjämte i viss kortväga trafik. Vidare skall 15 resgodsvagnar beställas.

För budgetåret 1965/66 planeras beställning av 8 kombinerade första och andra klass sittvagnar litt. ABo2 för trafiken i relationerna Stockholm—Köpenhamn, Göteborg—Köpenhamn och Oslo—Köpenhamn. Hittills har för denna trafik beställts 16 vagnar litt. ABo3.

För att främst i exprestågen ersätta nuvarande icke moderniserade kafévagnar, vilka icke fyller dagens krav på ventilation, belysning och sittkomfort, avses 10 kafévagnar skola beställas. Då serveringsvagnarna tillhör de av resenärerna mest uppmärksammade vagnarna i tåget är det angeläget att kafévagnarnas standard blir likvärdig med de nya sittvagnarnas.

Godsvagnar

Av den beräknade medelsförbrukningen för budgetåret 1965/66, 30,1 milj. kr., avser 19,7 milj. kr. beställningar som skall läggas ut innevarande budgetår och 10,4 milj. kr. helt nya beställningar.

För budgetåret 1965/66 planeras sålunda beställning av 800 öppna vagnar, 25 cisternvagnar och 100 flisvagnar, vilka erfordras för slopning av äldre underhållskrävande vagnar. Dessa gamla vagnar är icke lämpade för nutida trafikförhållanden och godtages endast motvilligt av SJ:s kunder. De är dyra i underhåll och medför på grund av brister i tekniskt hänseende även säkerhetsrisker. Anskaffningen av flisvagnar är så angelägen att de bör beställas redan under innevarande budgetår. De planerade beställningarna, som möjliggör att vidmakthålla den nuvarande vagnparkens numerär, ger inget utrymme för trafikökning. Anskaffningen av öppna godsvagnar är i och för sig knapp, men styrelsen avser att försöka åstadkomma en viss kapacitetsökning i första hand genom snabbare vagnomlopp. Beroende på utfallet av dessa försök kan dock en ytterligare anskaffning av godsvagnar bli nödvändig. En sådan eventuell anskaffning torde få finansieras genom en omfördelning inom investeringsbudgeten.

Vidare planeras anskaffning av 10 frysvagnar och 40 cementtransportvagnar för att möta väntad trafikökning.

Ombyggnad av rullande materiel

Huvudparten av medelsförbrukningen nästa budgetår hänför sig till arbeten, som redan är beslutade eller skall påbörjas innevarande budgetår. Ombyggnadsarbetena syftar till att minska underhållskostnaderna, öka kapaciteten och anpassa materielen till nya transporttekniska krav.

Sjöfartsmateriel

En ny tågfärja för leden Trelleborg—Sassnitz har beställts och anbud har infordrats på den i föregående års statsverksproposition upptagna nya färjan för leden Trelleborg—Travemünde. Lägsta anbudet uppgick till ca 28 milj. kr. Ökningen mot tidigare angivna ca 20 milj. kr. beror på ökade dimensioner och motorstyrka samt på allmänt stegrade priser inom varvs-

industrin för fartyg av här ifrågavarande slag. De beräknade utgifterna 19,4 milj. kr. under budgetåret 1965/66 hänför sig till dessa två färjor.

Garage och verkstäder m. m.

Under budgetåret 1965/66 erfordras för ny- eller ombyggnad av garage och verkstäder 1,3 milj. kr. I rationaliseringssyfte planeras nedläggning av några mindre verkstäder och en samtidig koncentration av fordonsunderhållet till större verkstäder. Härfür blir vissa upprustnings- och ombyggnadsarbeten nödvändiga vid dessa verkstäder. Bland nya objekt kan nämnas garage och verkstad i Ulricehamn, Sveg och Uddevalla.

Bilmateriel

Den planerade fordonsanskaffningen för budgetåret 1964/65 omfattar 200 bussar och ett 20-tal släpvagnar och personbilar. Anskaffningskostnaden uppgår till ca 23,5 milj. kr. efter avdrag av beräknat bidrag av statsmedel för bussar, som redan vid anskaffningen inrättas för ombyggnad till högertrafik.

För budgetåret 1965/66 planeras beställning av 270 bussar och 20 andra fordon till en anskaffningskostnad av 31 milj. kr., även här med beaktande av sistnämnda bidrag. Anskaffningen omfattar 60 bussar mer än den i 1964 års statsverksproposition redovisade anskaffningsplanen. I det fortsatta förberedelsearbetet inför övergången till högertrafik har nämligen kunnat konstateras, att ombyggnadskostnaderna för bussar blir betydligt högre än man från början kalkylerade med. Av den anledningen bör av ekonomiska skäl räknas med att ett större antal bussar än beräknat måste slopas. Kostnaden för bussanskaffningen under budgetåren 1965/66 och 1966/67 väntas — trots ökningen i antal — inte komma att överskrida den i Kungl. brev den 29 april 1964 fastställda utgiftsramen av 50 milj. kr.

Förvärv av billinjer

Sedan budgetåret 1955/56 har inköp av enskilda billinjer förekommit i begränsad omfattning. Under de åtta budgetåren 1956/57—1963/64 har för ändamålet förbrukats sammanlagt 0,5 milj. kr. Några förvärv är under prövning och kan komma att genomföras. Härfür bör beräknas ett belopp av 0,3 milj. kr. för nästa budgetår.

Försvarsberedskap vid statens järnvägar

Medelsförbrukningen under nästa budgetår beräknar styrelsen till 3,6 milj. kr.

I särskild skrivelse den 25 september 1964 har styrelsen redovisat de planerade investeringarna för försvarsberedskapsändamål. Med hänsyn till skrivelsens art torde någon redogörelse för innehållet icke böra lämnas till statsrådsprotokollet. Skrivelsen torde få bringas till riksdagens kännedom i

samband med att handlingarna i ärendet ställes till vederbörande utskotts förfogande.

Styrelsen hemställer, att för avskrivning av investeringarna för försvarsberedskap måtte anvisas ett anslag på driftbudgeten av 3,6 milj. kr.

I n v e n t a r i e r m. m.

Styrelsen beräknar medelsförbrukningen för anskaffning av inventarier m. m. under nästa budgetår till 16,7 milj. kr.

Inventarieanslaget används till att anskaffa sådana för driftens olika grenar erforderliga inventarier, som enligt gällande bokföringsprinciper skall avskrivas under en längre följd av år. Av den beräknade medelsförbrukningen avser 1,4 milj. kr. inköp av skåp- och lastbilar, huvudsakligen för banavdelningens behov, 5,6 milj. kr. ballaststoppningsmaskiner med nivelleringsutrustning, slipersbytesmaskiner, växelbyggnadsutrustningar, snöröjningsmateriel och transportredskap m. m. för banavdelningen, 5,5 milj. kr. godsbehållare, som hittills bekostats av driftmedel, truckar och traktorer, biljettmaskiner och kassaapparater för driftavdelningen samt 4 milj. kr. verktygsmaskiner o. d. för huvudverkstäderna.

D i v e r s e o c h o f ö r u t s e t t

Styrelsen beräknar att under nästa budgetår 6 milj. kr. bör reserveras för diverse och oförutsett. Den medelsförbrukning, som kan ifrågakomma, för anledes dels av kostnader för återanskaffning eller reparation av anläggningar, som förstörts eller skadats genom olyckshändelser, dels av oförutsedda arbeten och anskaffningar utanför investeringsprogrammet. Med hänsyn till den speciella karaktären av hithörande arbeten och anskaffningar är det mycket vanskligt att förutbedöma medelsförbrukningen under kommande budgetår.

Styrelsen har lämnat en specificerad redogörelse för de arbeten och anskaffningar utanför investeringsprogrammet, som styrelsen beslutat under budgetåret 1963/64. Redogörelsen torde få bringas till riksdagens kännedom i samband med att handlingarna i ärendet ställes till vederbörande utskotts förfogande.

A v s k r i v n i n g a v i n v e s t e r i n g a r i i c k e l ö n s a m m a j ä r n v ä g s l i n j e r

I prop. 1964: 118 angående ersättning till statens järnvägar för drift av icke lönsamma järnvägslinjer, m. m., förordades att investeringar i de järnvägar, för vilkas drift SJ skall ha ersättning, bör helt avskrivas fr. o. m. budgetåret 1964/65. Vidare uttalades att om investeringsbehovet i dessa linjer något budgetår skulle överstiga de i driftersättningen inräknade avskrivningarna bör detta i motsvarande mån påverka ersättningsanslaget. Propositionen bifölls av riksdagen (SU 100, rskr. 220).

Under *budgetåret 1965/66* beräknas investeringarna i fasta anläggningar och investeringsinventarier avseende de olönsamma järnvägslinjerna uppgå till 21,1 milj. kr. Härvid har hänsyn icke tagits till sådana anläggningar rörande försvarsberedskap och vägskydd, för vilka kostnaderna skall bestridas av statsmedel. Med olönsamma linjer avses härvid de i 1963 års separatredovisning ingående linjerna, således även de från ersättning undantagna. För investeringar i de ersättningsberättigade linjerna beräknar styrelsen 15,5 milj. kr. Den närmare fördelningen av detta belopp framgår av följande sammanställning.

	Milj. kr.
1. Anläggningar, lokaliserade till det ersättningsberättigade nätet, vilka ej berör affärsbanenätet.	11,8
2. Anläggningar, belägna vid gränsstationer mellan ersättningsberättigade nätet och affärsbanenätet. Ersättningsberättigade nätets andel bedömd i varje enskilt fall med hänsyn till berörda linjers trafikvolym.	1,0
3. Vissa för hela SJ gemensamma anläggningar. Ersättningsberättigade nätets andel har beräknats med hjälp av olika fördelningsnycklar.	2,7
Summa	15,5

Investeringar i anläggningar, som är gemensamma för de båda näten, bör hänföras till det ersättningsberättigade nätet med den del, som motsvarar de merkostnader som föranleds av att detta nät trafikeras. Detta innebär, att om en investering i en gemensam anläggning hade kunnat minskas med visst belopp om det ersättningsberättigade nätet inte funnits, är detta belopp att anse som investering i det ersättningsberättigade nätet. En sådan bedömning erbjuder stora svårigheter i många fall. Dels är en beräkning av den merkostnad för ett investeringsprojekt, vilken betingas av det trafiksvaga nätet, svår redan med utgångspunkt i dagens trafik, dels försvåras beräkningarna ytterligare om man tar hänsyn till den framtida trafikutvecklingen och takten i nedläggning av icke lönsamma järnvägslinjer. Således kan den tillskottskapacitet som nu fordras vid vissa anläggningar med tanke på det ersättningsberättigade nätet, vid kommande nedläggningar frigöras och eventuellt nyttiggöras för det trafikstarka nätet och alltså reducera den kapacitetsökning, som eljest kunnat bli nödvändig med hänsyn till trafikutvecklingen på sistnämnda nät. Vanskligheterna att bedöma investeringar lokaliserade utanför det ersättningsberättigade nätet men betingade av driften av detta nät gäller därför delposterna 2. och 3. Vid beräkning av dessa har merkostnaderna i en del fall bedömts för varje enskilt investeringsobjekt och i andra fall har totalkostnaderna fördelats på de båda näten med hjälp av fördelningsnycklar, som ansetts ge en rimlig approximation till merkostnaderna. Därvid har ej någon del av investeringarna av typ rangerbangårdar, fjärrblockeringsanläggningar och dubbelspår på affärsbanenätet hänförs till det ersättningsberättigade nätet, även om trafiken till och från detta nät kan påverka dimensioneringen av dessa anläggningar. Efter ianspråktagandet av de avskrivningsmedel, som ingår i driftersättningen med

15 milj. kr., skulle för budgetåret 1965/66 erfordras avskrivningsanslag på riksstatens driftbudget med 0,5 milj. kr.

För budgetåret 1964/65 beräknas numera de investeringar i fasta anläggningar och investeringsinventarier, som är betingade av trafiken på de ersättningsberättigade linjerna, uppgå till 16,9 milj. kr. Eftersom avskrivningsmedel såsom nämnts ingår i ersättningen med ett belopp av 15 milj. kr., hemställer styrelsen om särskilt avskrivningsanslag på riksstaten med 1,9 milj. kr.

Yttrande

Arbetsmarknadsstyrelsen har avgivit det utlåtande som redovisats under postverkets fond.

Överföring av medel inom värdeminskningsskontot från delkontot för pensionsförpliktelser till slopningskontot

På anmodan av Kungl. Maj:t har styrelsen efter samråd med riksrevisionsverket i skrivelse den 21 februari 1964 redogjort för möjligheterna att i resultatutjämnande syfte vid behov överföra tidigare för pensionsförpliktelser avsatta medel till slopningskonto. Styrelsen förordade i skrivelsen att, i avvaktan på bl. a. affärsverksutredningens arbete, en eventuellt behövlig resultatutjämnning vid SJ under några övergångsår finge komma till stånd på i skrivelsen angivet sätt.

I prop. 1964: 118 förordades att i SJ:s bokföring för budgetåret 1964/65 högst 30 milj. kr. fick överföras från delkontot för pensionsförpliktelser till slopningskontot i den mån behov därav förelåg. Riksdagen beslöt i enlighet med propositionen.

Järnvägsstyrelsen anser det önskvärt, att jämväl för budgetåret 1965/66 genom överföring inom värdeminskningsskontot få disponera till delkonto för pensionsförpliktelser tidigare avsatta driftmedel i den utsträckning, som med hänsyn till SJ:s redovisade resultat och förräntningsåliggande kan befinnas erforderligt intill ett belopp av högst 30 milj. kr.

Yttrande

Affärsverksutredningen har i utlåtande den 30 juni 1964 bl. a. konstaterat, att SJ i den tidigare nämnda propositionen bemyndigats att under budgetåret 1964/65 för avskrivningar utnyttja högst 30 milj. kr. av de medel om sammanlagt drygt 157 milj. kr. som avsatts med hänsyn till framtida belastning för pensionsutgifter. Utredningen föreslår att styrelsen, i mån av behov därav, erhåller fortsatt sådant bemyndigande under de närmast följande budgetåren.

Departementschefen

I 1964 års statsverksproposition förordades en investeringsram för SJ av 320 milj. kr. Järnvägsstyrelsen räknar med att helt utnyttja denna ram.

För budgetåret 1965/66 har styrelsen föreslagit en medelsförbrukning av 325 milj. kr. Av investeringsplanen för kommunikationsverken framgår, att jag ansett mig böra tillstyrka en oförändrad investeringsram av 320 milj. kr. Jag har tidigare i samband med beräkningen av våganslagen (s. 43) redogjort för de åtgärder, som statens förhandlings- och utredningsman funnit erforderliga för att nå en samordning av den kollektiva lokaltrafiken inom storstockholmsområdet. Den preliminära överenskommelse som under förhandlingsmannens medverkan träffats i frågan har beaktats i förevarande sammanhang.

Av följande sammanställning framgår, hur investeringarna ungefärligt torde komma att fördela sig under budgetåret 1965/66. Sammanställningen visar även utfallet för budgetåret 1963/64 och den beräknade medelsförbrukningen för innevarande budgetår.

	1963/64	1964/65	1965/66	
	Utfall	Beräknat	Styrelsen	Dep:t
		miljoner	kronor	
Bana och byggnader.....	107,5	102,6	108,0	106,6
Nybyggnad och ombyggnad av järnvägslinjer.....	14,3	12,9	1,8	1,8
Elektriska anläggningar.....	37,4	50,7	52,4	52,0
Rullande materiel och sjöfartsmateriel.....	127,7	96,1	105,1	105,0
Biltrafik.....	30,2	33,1	31,4	31,0
Försvarsberedskap vid statens järnvägar.....	4,9	5,0	3,6	3,6
Inventarier m. m.	9,5	13,6	16,7	14,0
Diverse och oförutsett.....	2,7	6,0	6,0	6,0
Avlösning av vissa pensionsförpliktelser (EJP).....	6,1			
Summa	340,3	320,0	325,0	320,0

Investeringsprogrammet är inriktat på att stärka SJ:s konkurrenskraft genom arbeten och anskaffningar, som ökar transporttjänsternas effektivitet och standard. Företråde har därvid givits investeringar, som beräknas möjliggöra minskning av driftkostnaderna. Jag har inte något att erinra mot de investeringsprojekt, som styrelsen tagit upp i programmet. Dock anser jag mig inte böra tillstyrka styrelsens hemställan om att under objektsgruppen Inventarier m. m. bestrida anskaffning av godsbehållare med investeringsmedel. Kostnaderna för dylika behållare, som styrelsen för nästa budgetår beräknat till 1,5 milj. kr., bör även i fortsättningen utgå av driftmedel. Den mindre begränsning av medelsförbrukningen i övrigt i förhållande till styrelsens förslag, som jag förordat, torde medföra endast att en del anskaffningar och arbeten behöver något senareläggas. Vad beträffar de olika investeringsprojekten vill jag anföra följande.

I fråga om bangårdar avser styrelsen att bygga ut rangerbangården i Malmö och bangårdarna i Trelleborg (etapp I) och Skövde. De två förstnämnda arbetena föranleds av den snabbt växande efterfrågan på transporter av

huvudsakligen järnvägsgods över färjeleden Trelleborg—Sassnitz. Utbyggnaden i Skövde är angelägen för att tillfredsställande kunna ombesörja den pågående ökningen i vagnslasttrafiken vid stationen.

I investeringsprogrammet har styrelsen tagit upp byggandet av en ny tunnel för tredje och fjärde spår Stockholm—Solna. De två spåren i den befintliga tunneln är den enda normalspårförbindelsen mellan Stockholm och Uppsala samt vidare norrut. Kapaciteten har sedan länge varit hårt utnyttjad, vilket emellanåt medfört allvarliga störningar för såväl den långväga trafiken och lokaltrafiken till och från Stockholm C som norrgående godståg från Tomtebodas rangerbangård. Tunneln används — förutom av de reguljära tågen — för förflyttningar av tomtåg och lok till och från lok- och vagnstationerna i Hagalund. Frågan om att bygga ytterligare en tunnel har länge varit aktuell. Totalkostnaden för denna har beräknats till 6 milj. kr. Enligt min mening bör projektet nu komma till utförande och påbörjas under nästa budgetår.

I samband med den pågående stadsplaneregleringen för Nedre Norrmalm i Stockholm har på grundval av 1962 års cityplan aktualiserats rivning av två SJ tillhöriga fastigheter i kvarteren Pensionären och Pennfäktaren, vilka inrymmer lokaler för en del av SJ:s centralförvaltning. Fastigheten i kvarteret Pensionären behöver rivas under år 1968 för att staden därefter skall kunna bygga ut Klarabergsleden i dess fulla bredd. Rivningen av fastigheten i kvarteret Pennfäktaren torde bli aktuell något senare. Centralförvaltningen har utarbetat ett förslag att lösa frågan om administrationslokaler m. m. för centralförvaltningen och distrikten vid Stockholm C. Såsom ersättning för lokalerna i de båda rivningsfastigheterna har styrelsen föreslagit att en tillbyggnad bör ske av ilgodsbyggnaden i Stockholm. Huvudhandlingar för projektet finnes upprättade och tillbyggnaden har beräknats kosta 20 milj. kr. Byggnadsarbetena beräknas kunna påbörjas under sista kvartalet 1965 och tillbyggnaden stå färdig för inflyttning under år 1968. För min del anser jag en tillbyggnad av ilgodsbyggnaden innebära en lämplig lösning på det lokalproblem, som uppkommit, och tillstyrker därför förslaget. Jag förutsätter att styrelsen för att begränsa lokalbehovet och därmed byggnadskostnaden noggrant följer centralförvaltningens personalutveckling och tillvaratager alla möjligheter att minska dennas personalbehov efter hand som rationaliseringarna fortgår och verksamheten koncentreras bl. a. genom nedläggningar av trafiksvaga järnvägslinjer. Jag har för påbörjandet av tillbyggnaden under nästa budgetår räknat med en medelsförbrukning under året av 3 milj. kr.

Under innevarande budgetår har styrelsen startat arbetena med att bygga om de norra och södra tågfärjelägena i Trelleborg. Den nya tågfärja, som f. n. byggs för SJ:s trafik på Sassnitz, kommer att få utrymme i två plan för överskeppning av bilar. Färjan beräknas sättas i trafik under år 1966. I anslutning till den pågående ombyggnaden av färjelägena avser styrelsen där-

för att under nästa budgetår påbörja uppförandet av de särskilda tillfartsramper, från vilka bilar skall köras in i färjans övre lastplan. Byggnadskostnaden för ramperna torde uppgå till ca 3 milj. kr., varav jag räknar med 1,5 milj. kr. för nästa budgetår.

Liksom under senare budgetår faller en icke obetydlig del av medelsförbrukningen under nästa budgetår på kapacitetshöjande investeringar på huvudlinjerna genom utbyte av lättare räler mot tyngre samt utbyggnad av automatisk linjeblockering och fjärrblockering.

Beträffande rullande materiel fortsätter styrelsen den angelägna ersättningsansaffningen av elektrolok, som jag anmälde i 1964 års statsverksproposition. Beställningen för nästa budgetår avses omfatta 40 lok. Vidare ingår i investeringsprogrammet anskaffning av ytterligare personvagnmateriel för trafiken till Köpenhamn och Oslo samt kafévagnar för främst expresstågen. Upprustningen av godsvagnparken fortsätter likaså med beställning av öppna vagnar och specialvagnar.

För biltrafiken beräknas bl. a. 270 bussar och ett mindre antal andra fordon böra beställas.

I den medelsförbrukning, som jag förordat, ingår investeringar i järnvägslinjer, för vilkas driftunderskott ersättning utgår via riksstaten. Enligt prop. 1964: 118, som behandlar frågan om ersättningen för innevarande budgetår, skall investeringarna i det ersättningsberättigade nätet helt avskrivas. I den mån för något budgetår investeringarna skulle överstiga det belopp om högst 15 milj. kr., som för detta ändamål beräknats i ersättningen, skall avskrivning i särskild ordning ske av det överskjutande beloppet. För innevarande och nästa budgetår har styrelsen beräknat ifrågavarande investeringar till 16,9 resp. 15,5 milj. kr. Vid mina överväganden har jag funnit, att vissa investeringsobjekt inte kan anses beröra det ersättningsberättigade nätet. I den förordade investeringsramen räknar jag därför med att 12 milj. kr. hänförs till de ersättningsberättigade banorna. På samma sätt har jag funnit att av investeringsramen för innevarande budgetår 15 milj. kr. kan anses hänförliga till sistnämnda banor. Någon ytterligare avskrivning torde därför inte bli erforderlig för någotdera budgetåret.

För de beräknade investeringarna för försvarsberedskapen vid SJ under nästa budgetår bör däremot ett särskilt avskrivningsanslag anvisas på driftbudgeten. Chefen för finansdepartementet har därför i annat sammanhang denna dag tillstyrkt ett avskrivningsanslag av 3,6 milj. kr.

Anslagsbeloppet till järnvägar m. m. har beräknats under hänsynstagande till att en marginal utöver ramen bör finnas för att möjliggöra en av konjunkturmässiga eller andra särskilda skäl påkallad ökning av medelsförbrukningen under löpande budgetår. Anslaget torde, med beaktande jämväl av beräknade behållningar på anslaget vid utgången av innevarande budgetår, böra uppföras med 310 milj. kr.

Vidare förordar jag i likhet med affärsverksutredningen, att styrelsen även

för budgetåret 1965/66 får i SJ:s bokföring inom värdeminskningskontot överföra högst 30 milj. kr. från delkontot för pensionsförpliktelser till slopningskontot i den mån behov därav föreligger. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga föreskrifter härom.

Slutligen vill jag anmäla, att chefen för finansdepartementet denna dag i annat sammanhang efter samråd med mig såsom ett led i rekonstruktionen av SJ förordnat dels att det bokförda statskapitalet på de ersättningsberättigade banorna bör skrivas ned per den 30 juni 1965 med 247 milj. kr. men att SJ redan innevarande budgetår befrias från kravet att förränta nämnda belopp, dels att SJ bör kompenseras för att vid beräkningen av ersättningen pensionskostnaderna kalkylerats efter försäkringsmässiga grunder och därvid kommit att understiga de faktiska med 14 milj. kr. Kompensationen bör ske i form av reduktion av förräntningskravet med samma belopp. Genom dessa åtgärder torde förräntningsplikten, som för innevarande budgetår skulle uppgå till ca 128 milj. kr., komma att reduceras till ca 101 milj. kr., eller med ca 27 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Järnvägar m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 310 000 000 kr.

II. Luftfartsfonden

Luftfartens markorganisation

Av balansräkningen per den 30 juni 1964 för luftfartsfonden framgår, att fondens tillgångar uppgår till sammanlagt 315,8 milj. kr., varav 207,3 milj. kr. belöper på mark, fältområden m. m., 52,9 milj. kr. på byggnader, 53,1 milj. kr. på tele-, radio- och belysningsanläggningar samt fordon m. m. samt återstoden, 2,5 milj. kr., på poster av finansiell natur.

Kapitalbehållningen uppgick den 30 juni 1964 till 224,6 milj. kr., vilket innebär en ökning under budgetåret 1963/64 med 2,7 milj. kr.

Underskottet å luftfartsfonden för budgetåret 1963/64 uppgick till nära 10,3 milj. kr., vilket helt täckts av medel, som riksdagen anvisat.

Luftfartsstyrelsen

I skrivelse den 24 augusti 1964 har luftfartsstyrelsen hemställt om investeringsanslag för budgetåret 1965/66.

I. Flygplatser m. m.

	Ing. behålln.	Anslag	Utgift
1963/64	5 648 000	7 500 000	9 500 000
1964/65	3 648 000	4 000 000	7 000 000*
1965/66 styrelsen	648 000	13 575 000	13 575 000*
departementschefen	648 000	7 900 000	7 700 000*

* Preliminärt belopp.

Medelsförbrukningen under budgetåren 1963/64—1965/66

För *budgetåret 1963/64* var investeringsramen 9,5 milj. kr., vilken utnyttjades helt.

För *budgetåret 1964/65* är investeringsramen 7 milj. kr. Ramen beräknas bli helt utnyttjad.

För *budgetåret 1965/66* föreslår styrelsen arbeten för sammanlagt nära 13,6 milj. kr.

Investeringsprogram

Luftfartsstyrelsen anför i huvudsak följande rörande de olika objekten i investeringsprogrammet för nästa budgetår.

	Beräknad totalkostnad	Faktisk me- delsförbruk- ning t. o. m. 30.6.1964	Arbetsprogram	
			1964/65	1965/66
			tusental kronor	
<i>Markförvärv</i>				
Arlanda				
expropriationsärenden	425	—	325	100
Summa			325	100
<i>Flygfällsbyggen</i>				
Arlanda				
beslutade arbeten	150	—	150	—
vägarbeten m. m. inom stationsområdet (nytt objekt).....	200	—	—	200
Bromma				
utfyllnad av svacka.....	500	305	195	—
förbättring av heliport.....	75	—	75	—
Torslanda				
utbyggnadsarbeten ¹	5 500	1 455	1 445	2 600
vägarbeten m. m. vid stationsbyggnaden samt bilparkering (nytt objekt).....	350	—	—	350
Bulltofta				
utvidgning av stationsplattform etapp III.	550	—	550	—
Sundsvall				
stängsel (nytt objekt).....	225	—	—	225
Karlstad				
nytt stationsområde ¹	210	—	210	—
stängsel (nytt objekt).....	150	—	—	150
Diverse flygplatser	550	—	250	300
Summa			2 875	3 825
<i>Byggnader</i>				
Arlanda				
beslutade arbeten.....	150	—	150	—
inbyggnad av passagerargång.....	200	—	200	—
tillbyggnad av stationsbyggnad (nytt objekt).....	3 500	—	—	3 500
utredningar för ny stationsbyggnad (nytt objekt).....	300	—	—	300
Torslanda				
tillbyggnad av stationsbyggnad (nytt objekt).....	500	—	—	500
Sundsvall				
tillbyggnad av garagebyggnad.....	90	—	90	—
tillbyggnad av driftbyggnad.....	275	—	275	—
Karlstad				
ny stationsbyggnad ¹	190	—	190	—
Diverse flygplatser	800	—	300	500
Summa			1 205	4 800

¹ Luftfartsverkets kostnad.

	Beräknad totalkostnad	Faktisk me- delsförbruk- ning t. o. m. 30.6.1964	Arbetsprogram 1964/65 1965/66	
			tusental kronor	
<i>Radioanläggningar samt teleutrustning (å luftfartsfonden)</i>				
Arlanda				
beslutade anläggningar.....	600	—	300	300
teleprintercentral.....	2 230	630	—	1 600
Övriga flygplatser				
teleutrustning (delvis nya objekt).....	500	—	200	300
Summa			500	2 200
<i>Belysningsanläggningar</i>				
Bromma				
utökning av mottagningsstation (nytt objekt).....	120	—	—	120
ombyggnad av inflygningslinjer m. m.	450	—	450	—
Torslanda				
ombyggnad och komplettering av ban- och inflygningsljus ¹	375	—	175	200
komplettering av inflygningslinje med hög- intensitetsljus (nytt objekt).....	200	—	—	200
Reservkraftaggregat för olika flygplatser				
(delvis nya objekt).....	1 170	365	425	380
Diverse flygplatser.....	425	—	175	250
Summa			1 225	1 150
<i>Fordon, maskiner och redskap</i>				
(delvis nya objekt).....	2 370	—	870	1 500
Summa			870	1 500
Totalsumma			7 000	13 575

¹ Luftfartsverkets kostnad.

De exakta igångsättningstidpunkterna kan f. n. icke preciseras, varför ej heller utbetalningsterminerna kan fastställas mera noggrant. Med hänsyn härtill torde det få ankomma på luftfartsstyrelsen att från fall till fall bestämma eller föreslå när och i vilken takt de i arbetsprogrammet angivna objekten skall komma till utförande inom den totalram för investeringsverksamheten, som kan komma att fastställas.

Markförvärv

Markförvärven för utbyggnaden av *Arlanda flygplats* har i huvudsak avslutats. Kostnaderna härför har uppgått till ca 3 milj. kr. För nästa budgetår förutses ett medelsbehov av ytterligare 0,1 milj. kr. Några markförvärv i övrigt förutses icke under budgetåret 1965/66.

Flygfältsbyggen

Under rubriken Byggnader i det följande äskas medel för utökning av den temporära stationsbyggnaden på *Arlanda flygplats*. Utbyggnaden medför även kostnader för vägar och trottoarer. Härför erfordras 0,2 milj. kr.

Utbyggnaden av *Torslanda flygplats* har kostnadsberäknats till totalt 9,4 milj. kr., varav 8,8 milj. kr. avser flygfältsbyggen och 0,6 milj. kr. belysningsanläggningar. Av kostnaderna svarar staten för 62,5 %. Medelsförbrukningen var intill den 1 juli 1964 ca 1,5 milj. kr. För budgetåret 1964/65 beräknas för statens del förbrukningen till ca 1,4 milj. kr. exklusive kostnader för belysningsanläggningar. För att slutföra utbyggnaden under 1965/66 erfordras ett belopp av 2,6 milj. kr. För vägar och parkeringsplatser m. m. samt kulvertering av dike i samband med den under rubriken Byggnader i det följande föreslagna tillbyggnaden av stationsbyggnaden på Torslanda erfordras 0,35 milj. kr.

Med undantag för en kortare sträcka är *Sundsvall/Härnösands flygplats* icke omgärdad med stängsel, varför bl. a. älgar ofta kommer in på fältet, där de utgör en allvarlig fara. För att undanröja denna säkerhetsrisk är det nödvändigt att inhägna hela flygplatsen. Kostnaderna härför beräknas till 0,225 milj. kr.

Även på *Karlstads flygplats* saknas stängsel. På grund härav har allmänheten kunnat bereda sig tillträde till flygplatsen för promenader och skidåkning. Ur säkerhetssynpunkt är det angeläget att flygplatsen delvis inhägnas. Kostnaderna härför uppgår till 0,15 milj. kr.

För oförutsebara arbeten på *diverse flygplatser* upptages ett belopp av 0,3 milj. kr.

Byggnader

Den prognos som låg till grund för den temporära stationsbyggnaden på *Arlanda flygplats* visade för åren 1963, 1967 och 1970 resp. 750 000, 1 000 000 och 1 200 000 passagerare. Antalet passagerare uppgick 1963 till sammanlagt ca 727 000, varav 57 000 i chartertrafik. Under den första delen av år 1964 var dock antalet charterresenärer till och från Arlanda dubbelt så stort som under motsvarande tid 1963. Chartertrafiken vållar särskilt stora, vid byggnadens projektering icke förutsedda anhopningar i byggnadens hallutrymmen. Vidare är det särskilda rummet på flygplatsen för prominenta trafikanter för litet och olämpligt beläget. Arlanda har också blivit ett populärt utflyktsmål, vilket tidvis medför trängsel i lokalerna. Antalet besökare på åskådarterrassen uppgår vissa dagar till ca 7 000. Trängseln vid cafeteria är särskilt lördagar och söndagar besvärande för passagerargenomströmningen. Även restaurangen har tidvis alltför knapp kapacitet, vilket är en betydande olägenhet.

Det synes sålunda erforderligt att snarast utvidga hallen för avgående expediering, utrikeshallen, rummet för prominenta trafikanter, ankomsthallen, cafeteria- och restaurangutrymmena, varjämte ytterligare kontorslokaler erfordras för uthyrning till flygföretagen. En planerad tillbyggnad beräknas kosta 3,5 milj. kr., vilket belopp erfordras för budgetåret 1965/66. Byggnadsarbetet bör färdigställas till sommarsäsongen 1966. Genom till-

byggnaden synes det bli möjligt, att stationsbyggnaden kommer att vara tillräcklig även någon tid efter år 1970. Det bör dock framhållas, att andra delar av stationsanläggningen, nämligen frakutrymmena och stationsplattformen, kan bli otillräckliga redan före år 1970, varvid dessa måste utvidgas eller delar av den permanenta stationsanläggningen byggas ut i förväg.

Inom styrelsen pågår arbetet med ett nytt program för det permanenta stationsområdet på Arlanda. Arbetet måste nu ägnas betydande resurser, därest anläggningarna skall kunna färdigställas till början av 1970-talet. För utredningar och undersökningar i samband därmed erfordras 0,3 milj. kr. för budgetåret 1965/66.

Stationsbyggnaden på *Torslanda flygplats* uppfördes 1939 och har vid skilda tillfällen om- och tillbyggt. Under de senaste åren har tillkommit nya flyglinjer och betydande chartertrafik. Vid trafiktopparna är passagerarhallarna otillräckliga. En ny provisorisk hall för ankommande passagerare kostnadsberäknad till 0,5 milj. kr. bör byggas. Detta är så mycket angelägnare som den planerade permanenta stationsbyggnaden ej beräknas komma till stånd förrän omkring år 1970. Genom den föreslagna tillbyggnaden beräknas passagerartrafiken kunna klaras fram till denna tidpunkt.

För oförutsebara arbeten på *diverse flygplatser* beräknas erforderligt ett belopp av 0,5 milj. kr.

Radioanläggningar samt teleutrustning

För radioanläggningar under den andra etappen av utbyggnaden av *Arlanda flygplats* har upptagits ett belopp av 0,3 milj. kr.

Kungl. Maj:t bemyndigade den 1 november 1963 styrelsen att beställa en automatisk fjärrskriftanläggning för Arlanda. Kostnaderna beräknas till 2,23 milj. kr. med betalningsutfall av 0,63 milj. kr. vid inköpskontraktets undertecknande i april 1964 samt 1,6 milj. kr. under budgetåret 1965/66.

Erforderlig komplettering och nyanskaffning för *övriga flygplatser* avser radio för brandfordon, trafikant högtalare m. m. för en sammanlagd kostnad av 0,3 milj. kr.

Belysningsanläggningar

På grund av ökad energiförbrukning på *Bromma flygplats* är det nödvändigt att utöka den elektriska mottagningsstationen vid stationsbyggnaden. Kostnaden härför beräknas till 0,12 milj. kr.

Pågående utbyggnad av *Torslanda flygplats* omfattar bl. a. komplettering av ban- och inflygningsljus. För att avsluta arbetena under budgetåret 1965/66 erfordras 0,2 milj. kr. Huvudbanan på flygplatsen har inflygningslinje med högintensiva ljus endast vid banände 22. För att öka landningsregulariteten måste även inflygningslinjen till bana 04 kompletteras med sådana ljus. Kostnaderna beräknas till 0,2 milj. kr.

Kostnaderna för anskaffning av *reservkraftaggregat* till flygplatserna i Kiruna, Umeå, Sundsvall och Visby beräknas till 0,38 milj. kr.

För olika och oförutsedda arbeten vid *diverse flygplatser* beräknas för budgetåret 1965/66 ett belopp av 0,25 milj. kr.

Fordon, maskiner och redskap

För ersättningsanskaffning av en snöslunga, en dragtruck, bilar av olika slag samt diverse maskiner, redskap och utrustning beräknas 0,8 milj. kr. För nyanskaffning av två fläktsovmaskiner, bilar av olika slag samt diverse maskiner, redskap och utrustning har medelsbehovet beräknats till 0,7 milj. kr.

Yttranden

Arbetsmarknadsstyrelsen har avgivit det utlåtande som redovisats under postverkets fond.

1963 års *luftfartsutredning* anser att luftfartsverkets ekonomiska läge motiverar stark återhållsamhet i fråga om nya investeringar. Därför bör så långt möjligt undvikas eller uppskjutas alla investeringar, som icke enligt verkställd förkalkyl befunnits vara klart lönsamma eller som icke tidigare beslutats och med hänsyn till arbetenas art icke utan påtagliga olägenheter kan brytas ut ur fastställd tidsplan.

Luftfartsstyrelsens petitaskrivelse ger i många fall icke någon klar bild av angelägenheten av föreslagna åtgärder eller anskaffningar. Utredningen anser sig därför på grundval av det material som framlagts icke kunna ta ställning till frågan om tillbyggnad av Arlandas stationsbyggnad.

Vad beträffar föreslagen anskaffning av reservkraftaggregat ifrågasättes om icke viss begränsning av anskaffningsprogrammet kan ske utan att säkerheten eftersättes.

Utredningen ifrågasätter vidare om icke mindre dyrbara anordningar kan vidtagas för renhållning m. m. Den föreslagna anskaffningen av fordon, maskiner och redskap torde enligt utredningens mening kunna begränsas något.

Departementschefen

Investeringsramen för luftfartsverket har för innevarande budgetår upptagits till 7 milj. kr.

För nästa budgetår har luftfartsstyrelsen föreslagit en medelsförbrukning av nära 13,6 milj. kr.

Såsom jag tidigare anfört vid min anmälan av investeringsplanen för kommunikationsverken m. m. tillstyrker jag för budgetåret 1965/66 en investe-

ringsram om 7,7 milj. kr., d. v. s. en ökning med 0,7 milj. kr. i jämförelse med ramen för innevarande budgetår.

Den förordade investeringsramen medger bl. a. slutförande av den pågående ombyggnaden av Torslanda flygplats för 2,6 milj. kr. Vidare möjliggöres ombyggnad och vissa kompletteringar av inflygningsljusen m. m. vid flygplatsen för sammanlagt 0,4 milj. kr. I fråga om Arlanda flygplats har jag beräknat sammanlagt 2,2 milj. kr. varav 0,1 milj. kr. för markförvärv, 0,2 milj. kr. för fortsatta utredningar rörande permanent stationsbyggnad och 1,9 milj. kr. för radioanläggningar och teleutrustning.

Vid mina överväganden av övriga projekt i luftfartsstyrelsens investeringsprogram för nästa budgetår har jag i likhet med 1963 års luftfartsutredning funnit, att luftfartsverkets ekonomiska läge motiverar stark återhållsamhet i fråga om nya investeringar, som icke avser trafiksäkerheten eller regulariteten. Med hänsyn härtill och då det av styrelsen framlagda materialet rörande tillbyggnaden av stationsbyggnaden vid Arlanda i vissa avseenden är endast preliminärt är jag ej beredd att tillstyrka detta projekt. Jag har inte heller ansett mig böra förorda den föreslagna medelstildelningen för tillbyggnad av stationsbyggnaden på Torslanda flygplats. Jag har således ej beräknat medel för dessa projekt i investeringsramen för nästa budgetår. I anslutning härtill vill jag erinra om att jag i det föregående vid behandlingen av televerkets fond tillstyrkt samtliga av luftfartsstyrelsen främförda äskanden rörande radioanläggningar, sammanlagt 4,85 milj. kr.

De arbeten jag enligt det föregående tillstyrkt innebär en medelsförbrukning av 5,2 milj. kr. För övriga projekt i styrelsens investeringsprogram, innefattande stängselanordningar, teleutrustning, belysningsanläggningar, reservkraftaggregat, fordonsanskaffning och diverse arbeten återstår vid den av mig förordade investeringsramen ett belopp av 2,5 milj. kr.

Anslaget till flygplatser m. m. torde böra på sedvanligt sätt beräknas med en marginal utöver ramen för att möjliggöra en av konjunkturmässiga eller andra skäl påkallad ökning av medelsförbrukningen under nästa budgetår. Med hänsyn till den beräknade behållningen vid ingången av budgetåret 1965/66 torde anslaget böra uppföras med 7,9 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygplatser m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 7 900 000 kr.

III. Statens allmänna fastighetsfond

1. Sanering m. m. inom Djurgårdsstaden i Stockholm

	Ing. behålln.	Anslag	Utgift
1963/64	—	300 000	247 000
1964/65	53 000	300 000	353 000*
1965/66 styrelsen	—	300 000	300 000*
departementschefen	—	300 000	300 000*

* Preliminärt belopp

I 1956 års statsverksproposition framlades förslag om sanering av Djurgårdsstaden i Stockholm. Kostnaden beräknades till 2 milj. kr. för en första etapp, vilken förutsattes kunna genomföras under en tidrymd av tio år. Med hänsyn till inträffade kostnadsstegringar förordades i 1961 års statsverksproposition en kostnadsram för ifrågavarande arbeten om 3,5 milj. kr. vid 1960 års kostnadsnivå.

Byggnadsstyrelsen (skr. 25/8 1964) meddelar, att styrelsen under budgetåret 1963/64 utfört ombyggnad av fastigheten nr 2 och 3 i kvarteret Bergsklippan, uppfört förvaringsbodar inom kvarteret Krigsmanskassan nr 3 samt inom samma kvarter förberett uppförandet av en ny byggnad som ersättning för en äldre, numera riven byggnad.

Byggnadsstyrelsen beräknade i augusti 1963 kostnaderna för då återstående arbeten i prisläget den 1 juli 1963 till 2 678 500 kr. Från nämnda datum intill den 1 juli 1964 utfördes arbeten för ca 247 000 kr. För arbetenas slutförande erfordrades sålunda den 1 juli 1964 (2 678 500 — 247 000) 2 431 500 kr. Enligt byggnadsstyrelsens underhållskostnadsindex har byggnadskostnaderna ökat med ca 5 procent från den 1 juli 1963 till den 1 juli 1964. Med hänsyn härtill kan slutkostnaderna för återstående arbeten nu uppskattas till (2 431 500 + 122 500) 2 554 000 kr. För att saneringen skall kunna bedrivas i ungefär hittillsvarande takt föreslår styrelsen, att även för nästa budgetår anvisas ett anslag av 300 000 kr.

Departementschefen

I enlighet med byggnadsstyrelsens förslag förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett oförändrat belopp av 300 000 kr. samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sanering m. m. inom Djurgårdsstaden i Stockholm* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 300 000 kr.

2. Radiohus

	Ing. behållning	Anslag	Utgift
1963/64	6 263 000	12 000 000	12 030 000
1964/65	6 233 000	7 500 000	12 901 000*
1965/66 styrelsen	832 000	4 100 000	4 906 000*
departementschefen	832 000	4 100 000	4 906 000*

* Preliminärt belopp

Byggnadsstyrelsen (skr. 25/8 och 21/10 1964) har framlagt följande investeringsplan för anslaget till radiohus.

	Kostnad beräknad 1964	Faktisk t. o. m. 30.6.1964	Utgift Beräknad 1964/65	1965/66
tusental kronor				
I. <i>Arbeten, påbörjade före 1/7 1964</i>				
Slutredovisade arbetsobjekt.....	11 463	1 450	—	—
Kontorshus.....	23 200	22 574	626	—
Personalrestaurang.....	2 900	2 850	50	—
Studioblock.....	44 270	27 559	12 000	4 711
Yttre arbeten.....	21 578	1 158	225	195
Summa I	73 411	55 591	12 901	4 906
II. <i>Vissa projekteringsarbeten.....</i>	200	98	—	—
Totalsumma	73 611	55 689	12 901	4 906

¹ Inkl. 88 tkr. avseende kostnad för utförda arbeten enligt särskilt av Kungl. Maj:t den 28 maj 1959 lämnat bemyndigande.

² Preliminär kostnad.

Byggnadsstyrelsen erinrar om att *kontorshuset* och *personalrestaurangen* har tagits i bruk under tidigare budgetår. Byggnadsarbetena med *studioblocken* påbörjades under första halvåret 1962 och beräknas kunna avslutas under budgetåret 1964/65. Till följd av den allmänna byggnadskostnadsstegringen under budgetåret 1963/64 har kostnadsramen för studioblocken uppräknats med 0,8 milj. kr. till 44,27 milj. kr. i prisläget den 1 juli 1964.

I posten *yttre arbeten* ingår markplaneringsarbeten, yttre ledningar m. m. inom området, för vilka byggnadsstyrelsen redogjort i tidigare sammanhang. Vissa av dessa arbeten, vilka Kungl. Maj:t vid skilda tillfällen bemyndigat byggnadsstyrelsen att utföra, är nu färdigställda. Kostnadsramen för yttre arbeten har i förhållande till innevarande budgetår dels reducerats med ett belopp om 35 000 kr. motsvarande vissa slutförda och slutredovisade arbeten, dels uppräknats med 13 000 kr. till följd av den allmänna byggnadskostnadsstegringen under budgetåret 1963/64.

Som framgår av investeringsplanen beräknar byggnadsstyrelsen investeringstakten till ca 12,9 milj. kr. för innevarande budgetår och ca 4,9 milj. kr. för budgetåret 1965/66. Styrelsen äskar för nästkommande budgetår ett anslag av 4,1 milj. kr.

Departementschefen

Anslaget torde i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag böra uppföras med 4,1 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Radiohus* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 4 100 000 kr.

3. Televisionshus

	Ing. behållning	Anslag	Utgift
1963/64	5 368 000	11 900 000	6 793 000
1964/65	10 475 000	7 000 000	14 742 000*
1965/66 styrelsen	2 733 000	10 800 000	13 500 000*
departementschefen	2 733 000	10 800 000	13 500 000*

* Preliminärt belopp.

Byggnadsstyrelsen (skr. 25/8 och 21/10 1964) har framlagt följande investeringsplan för televisionshuset i Stockholm.

	Kostnad beräknad 1964	Faktisk t. o. m. 30.6.1964	Utgift Beräknad 1964/65	1965/66
			tusental kronor	
I. <i>Arbeten, påbörjade före 1/7 1964</i>				
Yttre arbeten inklusive kulvertar.....	15 465	828	2 000	500
Extra grundläggning för etapp I och II	16 300	3 458	742	1 000
Etapp I.....	49 250	6 434	12 000	12 000
Summa I	61 015	10 720	14 742	13 500
II. <i>Vissa projekteringsarbeten.....</i>	—	1 205	—	—
Summa I—II	61 015	11 925	14 742	13 500

¹ Preliminär kostnad.

Byggnadsstyrelsen anför, att i posten *yttre arbeten* ingår bl. a. underjordiska transportförbindelser såsom den s. k. TV-gången mellan ljudradio- och televisionsanläggningarna. Med stöd av tidigare lämnade be- myndiganden av Kungl. Maj:t har vissa av de i posten ingående arbetena numera fullbordats. TV-gången beräknas komma till utförande under bud- getåret 1964/65.

I 1964 års statsverksproposition angavs kostnadsramen för yttre arbeten till 6,6 milj. kr. i prisläget den 1 juli 1963. TV-gången ingick i detta belopp med 3,2 milj. kr. Efter förnyad kostnadsberäkning, varvid ett förenklat utfö- rande av gången förutsatts, beräknar byggnadsstyrelsen kostnaden till ca 2 milj. kr. Med beaktande härav och efter uppräknig av kostnaden för återstående arbeten med hänsyn till den allmänna byggnadskostnadssteg- 10 — *Bihang till riksdagens protokoll 1965. 1 saml. Nr 1. Bil. 8*

ringen under budgetåret 1963/64 anger styrelsen kostnadsramen för yttre arbeten till 5,47 milj. kr. i prisläget den 1 juli 1964.

Kostnaden för *extra grundläggningsarbeten* för etapp I och II har tidigare beräknats till $(2,4 + 1,3)$ 3,7 milj. kr. i prisläget den 1 juli 1963. För etapp I har arbetena, som består av pålnings- och spontningsarbeten m. m., pågått under hela budgetåret 1963/64. I sina petita hösten 1963 anmälde byggnadsstyrelsen, att vissa oförutsedda svårigheter tillstött under arbetenas gång, vilka medfört avsevärda kostnadsfördyringar. Styrelsen beräknar nu med hänsyn tagen härtill ävensom till den allmänna byggnadskostnadsstegringen under 1963/64 totalkostnaden för etapp I till 4,2 milj. kr. i prisläget den 1 juli 1964. Beträffande de svårigheter av arbetsteknisk art, som uppstått i samband med grundläggningsarbetena, anför styrelsen bl. a. följande.

I samband med pålningsarbetet framkom, att undergrunden var av avsevärt sämre beskaffenhet än vad tidigare undersökningar givit anledning förmoda. Sålunda påträffades stora stenar, som torde härröra från sprängningsarbeten företagna vid utbyggnaden av Östermalm i slutet av 1800-talet och som tippats bl. a. på den tomt, där TV-huset nu skall ligga. Vid tidigare grundundersökningar var det svårt att avgöra, om det var fråga om stenblock eller fast berg. Genom undergrundens beskaffenhet komplicerades pålningsarbetet väsentligt. Vidare visade det sig till följd av angivna förhållanden icke möjligt, att på sedvanligt sätt utföra den nödvändiga spontningen mot den högre än TV-hustomten belägna Oxenstiernsgatan, varför mera arbetskrävande och dyrbara arbetsmetoder måst tillgripas.

Byggnadsstyrelsen framhåller vidare, att de dåliga grundförhållandena på TV-hustomten kommer att medföra omfattande extra grundläggningsarbeten även för TV-husets etapp II, ifall denna kommer till stånd. Även om beslut ännu icke fattats om etapp II, finner styrelsen det önskvärt, att pålningsarbetena för ifrågavarande etapp icke uppskjutes till dess byggnadsarbetena för etapp I avslutats. Risk föreligger nämligen, att skador uppstår på den färdiga byggnaden, om pålningsarbetena kommer till utförande först vid angivna tidpunkt. Sveriges Radio har också i skrivelse till byggnadsstyrelsen angivit vissa från driftsynpunkt vägande skäl för att pålningsarbetena nu utföres i ett sammanhang. Styrelsen hemställer av angivna skäl, att de extra grundläggningsarbetena för etapp II får påbörjas under budgetåret 1965/66. Totalkostnaden för dessa arbeten, som tidigare beräknats till 1,3 milj. kr., anges numera på grundval av erfarenheterna från motsvarande arbeten för etapp I till 2,1 milj. kr.

Den sammanlagda kostnadsramen för extra grundläggningsarbeten beräknas sålunda av styrelsen till $(4,2 + 2,1)$ 6,3 milj. kr. i prisläget den 1 juli 1964. För grundläggningsarbeten avseende TV-husets andra etapp uppskattas medelsförbrukningen under budgetåret 1965/66 till 1,0 milj. kr, vilket belopp inräknats i den för detta budgetår föreslagna investeringsvolymen.

De egentliga *byggnadsarbetena för etapp I* har påbörjats under år 1964. Byggnadstiden är beräknad till drygt tre år. Kostnadsramen för dessa arbeten har med hänsyn till den allmänna byggnadskostnadsstegringen under budgetåret 1963/64 uppräknats med 1,5 milj. kr. Styrelsen hemställer, att ramen därutöver höjes med 0,15 milj. kr. motsvarande uppkomna merkostnader till följd av att vissa delar av källarvåningen till TV-huset med hänsyn till undergrundens beskaffenhet måst utföras parallellt med pålningsarbetena. Kostnadsramen för etapp I skulle därmed uppgå till 49,25 milj. kr. i prisläget den 1 juli 1964.

De upptagna kostnaderna för *vissa projekteringsarbeten* avser utredning och projektering för de i tidigare petita omnämnda etapperna II och III av TV-huset. Dessa arbeten har emellertid tillsvidare avbrutits.

Den totala medelsförbrukningen under förevarande anslag under budgetåren 1964/65 och 1965/66 har beräknats till 14,7 resp. 13,5 milj. kr. För utförande av arbetena under budgetåret 1965/66 äskar byggnadsstyrelsen ett anslag på 10,8 milj. kr.

Departementschefen

De av byggnadsstyrelsen angivna kostnadsramarna för yttre arbeten, för extra grundläggningsarbeten för etapperna I och II av det nya televisionshuset ävensom för byggnadsarbetena för etapp I föranleder ingen erinran från min sida. Med hänsyn härtill torde anslaget i enlighet med styrelsens förslag böra uppföras med 10,8 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Televisionshus* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 10 800 000 kr.

4. Kontorshus i kvarteret Murmästaren i Stockholm

	Ing. behålln.	Anslag	Utgift
1963/64	3 309 000	10 000 000	4 256 326
1964/65	9 052 674	1 000	8 053 674*
1965/66 styrelsen	1 000 000	2 499 000	3 499 000*
departementschefen	1 000 000	2 499 000	3 499 000*

* Preliminärt belopp

Genom beslut i maj 1962 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att i enlighet med godkända huvudhandlingar och för en kostnad av högst 16 milj. kr. enligt prisläget den 1 juli 1961 uppföra ett kontorshus i kvarteret Murmästaren i Stockholm. För arbetets bedrivande har t. o. m. budgetåret 1964/65 anvisats sammanlagt 14 101 000 kr.

Byggnadsstyrelsen (skr. 25/8 1964) meddelar, att arbetet med överbygg-

naden pågått sedan oktober månad 1963 och att byggnaden som helhet bedömes bli färdigställd under oktober 1965. Det erinras om att styrelsen i augusti 1963 anmält, att en uppräknings av 1961 års kostnadsram om 16 000 000 kr. till 1963 års prisläge motsvarade en kostnadsram om 17 250 000 kr. En motsvarande uppräknings till 1964 års prisläge skulle innebära en kostnadsram av 17 735 000 kr. Då styrelsen i samband med upphandlingen av överbyggnaden erhållit relativt förmånliga anbud, synes emellertid slutkostnaden för byggnadsprojektet kunna bli 1,1 milj. kr. lägre, d. v. s. stanna vid 16,6 milj. kr. Med hänsyn härtill begränsar styrelsen sitt yrkande om medel till täckande av slutkostnaden att avse (16 600 000 — 14 101 000) 2 499 000 kr.

Departementschefen

Till täckande av slutkostnaden för angivna byggnadsprojekt beräknar jag i likhet med byggnadsstyrelsen 2 499 000 kr. samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kontorshus i kvarteret Murmästaren i Stockholm* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 2 499 000 kr.

5. Merkostnader för vissa byggnadsarbeten

	Ing. behålln.	Anslag	Utgift
1963/64	763 000	180 000	224 000
1964/65	719 000	145 000	851 000*
1965/66 styrelsen	13 000	475 000	488 000*
departementschefen	13 000	210 000	223 000*

* Preliminärt belopp

Anslaget är avsett att täcka de merkostnader, vilka på grund av den allmänna stegringen av byggnadskostnaderna uppstått på vissa, i särskild förteckning upptagna byggnadsföretag under fastighetsfonden. Dessa företag hänför sig till social-, kommunikations-, ecklesiastik-, jordbruks-, handels- och inrikesdepartementen. Beträffande den närmare motiveringen för anslaget torde få hänvisas till prop. 1948: 2 (bil. 14, p. 8).

Byggnadsstyrelsen (skr. 25/8 1964) har framlagt en specificerad sammanställning av de olika byggnadsföretag, vilka enligt beslut av 1948—1964 års riksdagar intagits i angivna förteckning. Styrelsen har därvid redovisat ställningen per den 30 juni 1964 samt det beräknade medelsbehovet under innevarande och nästa budgetår. För sistnämnda budgetår äskar styrelsen 475 000 kr.

Merkostnaderna för de byggnadsobjekt, vilka enligt riksdagens beslut skall ingå i förteckningen, har i förekommande fall uppräknats med hänsyn

till den under det senaste året inträffade stegringen av byggnadskostnaderna. Enligt styrelsens preliminära indexberäkningar utgör kostnadsstegringen sommaren 1964 ca 3,5 % i förhållande till sommaren 1963. I enlighet med tidigare tillämpade principer erhåller sådana byggnadsobjekt, som icke påbörjats den 1 juli 1963 fullt kostnadsstegringstillägg, medan objekt påbörjade före nämnda datum erhåller ett i förhållande till tidpunkten för arbetets påbörjande reducerat tillägg. Äldre objekt, som avslutats före den 1 juli 1963, erhåller icke något tillägg.

Styrelsen föreslår, att förenämnda förteckning kompletteras med i följande sammanställning upptagna byggnadsobjekt för vilka riksdagen anvisat hela byggnadsanslagen och vilka påbörjats vid en sådan tidpunkt, att de berörs av den senaste kostnadsstegringen.

	För ändamålet anvisat anslag kr.	Beräknad merkostnad per den 1.7. 1964 kr.
<i>Socialdepartementet</i>		
Rättsläkarstationen i Solna, om- och tillbyggnad.....	800 000	28 000
Vilhelmsro, Jönköping, brobyggnad.....	300 000	35 000
<i>Jordbruksdepartementet</i>		
Statens växtskyddsanstalt, Bergshamra, barack.....	95 000	3 000
<i>Handelsdepartementet</i>		
Svenska reproduktions aktiebolaget, Johannelund, nybyggnad.....	9 935 000	245 000
Institutet för metallforskning i Stockholm, tillbyggnad.....	1 850 000	65 000
<i>Inrikesdepartementet</i>		
Polisskolan i Solna.....	9 490 000	265 000
	22 470 000	641 000

Vidare föreslår styrelsen, att ett tidigare i förteckningen intaget byggnadsobjekt skall utgå ur densamma, nämligen det under socialdepartementets rubrik uppförda Venngarn, reningsverk, med en beräknad merkostnad av 58 500 kr. Merkostnaderna för detta byggnadsobjekt bestrides nämligen från investeringsanslaget Vissa byggnadsarbeten m. m. vid statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare.

Med angivna komplettering skulle enligt byggnadsstyrelsens mening det beräknade totalmedelsbehovet på merkostnadsanslaget ändras på följande sätt i förhållande till det i 1964 års statsverksproposition angivna medelsbehovet (bil. 8 s. 368).

Totalt medelsbehov enligt 1964 års statsverksproposition	33 666 000
Merkostnader för tidigare i förteckningen upptagna byggnadsobjekt	190 000
Merkostnader för de företag, som nu föreslås intagas i förteckningen	641 000
Kostnadsminskning för det företag, som nu föreslås utgå ur förteckningen	— 58 500
Summa kr.	34 438 500

T. o. m. budgetåret 1964/65 har — sedan hänsyn tagits till tidigare överföringar till investeringsanslagen Byggnadsarbeten vid universitetet i Uppsala och Byggnadsarbeten vid statens blind- och dövskolor — anvisats sammanlagt 31 785 000 kr. Tillgängliga medel inklusive för budgetåret 1964/65 anvisat anslag å merkostnadsanslaget uppgick den 1 juli 1964 till 864 000 kr. Byggnadsstyrelsen beräknar medelsförbrukningen för budgetåret 1964/65 till 851 000 kr. och för budgetåret 1965/66 till 488 000 kr. I enlighet härmed skulle ett tillskott till anslaget av $(851\,000 + 488\,000 - 864\,000)$ 475 000 kr. erfordras nästa budgetår.

Departementschefen

Vad angår de byggnadsobjekt, som enligt byggnadsstyrelsen nu bör införas i angivna förteckning, har det visat sig, att merkostnaderna för Svenska reproduktionsaktiebolagets nybyggnad sannolikt kommer att kunna inrymmas i det anslag, som tidigare anvisats för ändamålet. Vidare har det tett sig naturligt, att frågan om medel till täckande av merkostnaderna för polis-skolan i Solna anmäles i anslutning till att anslag för nästa budgetår äskas under elfte huvudtiteln för vissa tillkommande arbeten vid skolan. Mot de övriga byggnadsobjekt, som föreslagits införda i förteckningen, har jag icke något att erinra.

Om hänsyn tages till bortfallet av angivna båda byggnadsföretag, stannar totalmedelsbehovet under merkostnadsanslaget vid $(34\,438\,500 - 245\,000 - 265\,000)$ 33 928 500 kr. Härjämte minskar medelsförbrukningen nästa budgetår med 265 000 kr., varigenom anslaget kan begränsas till $(475\,000 - 265\,000)$ 210 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

I. att till *Merkostnader för vissa byggnadsarbeten* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 210 000 kr.,

II. att i den utsträckning, som angivits i det föregående, godkänna ändringar av den förteckning, som ligger till grund för användningen av ifrågavarande anslag.

6. Säkerhetsanstalter för sjöfarten

Såsom jag förut denna dag vid anmälan under driftbudgeten av reservationsanslaget Säkerhetsanstalter för sjöfarten (p. D 7.) anfört, torde för nästa budgetår viss del av kostnaderna för planerade säkerhetsanordningar böra bestridas från anslag på kapitalbudgeten. I överensstämmelse med vad som föreslagits under nämnda punkt bör anslaget upptagas med ett belopp av 4,5 milj. kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Säkerhetsanstalter för sjöfarten* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 4 500 000 kr.

V. Statens utlåningsfonder

1. Luftfartslånefonden

Medelsbehållningen å fonden uppgick den 30 juni 1964 till 8 721 600 kr. Efter hänsynstagande till utbetalda lån och influtna amorteringar under innevarande budgetår samt till beviljade men ej utbetalda lån fanns å fonden den 30 november 1964 enligt uppgift från statskontoret disponibelt för utlåning ca 6 milj. kr.

Luftfartsstyrelsen (skr. 9/9 1964) anför, att styrelsen efter förfrågningar hos de större flygföretagen uppskattar lånebehovet under budgetåret 1965/66 till ca 5,5 milj. kr. Därutöver kan eventuellt andra flygföretag tänkas göra anspråk på lån, vilka dock icke torde röra sig om mera betydande belopp. Under angivna förutsättningar synes någon förstärkning av luftfartslånefonden enligt styrelsens uppfattning f. n. ej vara erforderlig.

Departementschefen

Investeringsanslaget till luftfartslånefonden uppfördes senast å riksstaten för budgetåret 1960/61. Den 6 mars 1964 medgav Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut (prop. 1964: 21, SU 25, rskr. 62), att utgifter må avföras å anslaget under budgetåret 1964/65. Då behovet av lånemedel torde kvarstå under ett antal budgetår framåt, föreslår jag, att anslaget ånyo uppföres å riksstaten. Därvid torde behållningen den 30 juni 1965 å det nuvarande anslaget böra överföras till det nya. Jag delar luftfartsstyrelsens uppfattning att någon förstärkning av fondmedlen ej erfordras under budgetåret 1965/66. Anslaget torde därför böra uppföras med endast ett formellt belopp av 1 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Luftfartslånefonden* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

2. Statens lånefond för den mindre skeppsfarten

Statens lånefond för den mindre skeppsfarten inrättades år 1939 (prop. 119, rskr. 210). Fonden har till syfte att genom lånestöd främja en ur allmän synpunkt önskvärd förnyelse av rikets bestånd av fartyg med en bruttodräktighet av högst 500 registerton. Lån ur fonden beviljas av en särskild nämnd, lånenämnden för den mindre skeppsfarten. Låneverksamheten regleras genom en den 6 juni 1957 utfärdad kungörelse (nr 340).

Statens lånenämnd för den mindre skeppsfarten (skr. 11/9 1964) föreslår, att till fonden anvisas ett investeringsanslag av 5 milj. kr. för budgetåret 1965/66. Nämnden anför i huvudsak följande.

Under budgetåret 1963/64 beviljade lånenämnden sjutton lån om sammanlagt nära 9,4 milj. kr. Av dessa återkallades emellertid tre om sammanlagt 2,2 milj. kr. Nettoutlåningen under året var därför fjorton lån om sammanlagt inemot 7,2 milj. kr. Av dessa avsåg två lån fartyg, för vilka lån tidigare lämnats ur fonden. Under budgetåret utlämnades tretton lån om totalt drygt 6,8 milj. kr.

Vid utgången av budgetåret 1963/64 uppgick lånefonden till drygt 42,3 milj. kr. Därav utgjorde ca 29,2 milj. kr. utlämnade lån, drygt 8,7 milj. kr. beviljade men ännu ej utbetalade lån, varav knappt 3,5 milj. kr. av tidigare anvisade arbetslöshetsmedel (prop. 1959: 40), samt ca 4,3 milj. kr. disponibla ordinarie lånemedel. Orsaken till det förhållandevis stora beloppet av disponibla medel var dels att lån återbetalats i förtid, dels att under året beviljade lån om sammanlagt 2,2 milj. kr. återkallats.

För innevarande budgetår beräknas sammanlagt 13,2 milj. kr. stå till förfogande för utlåning. Härav utgör 4,3 milj. kr. disponibla medel, 2,5 milj. kr. anvisat investeringsanslag, 5 milj. kr. sedvanliga amorteringar och 1,4 milj. kr. förtida återbetalningar.

Vid utgången av år 1963 omfattade det mindre tonnaget — bortsett från fartyg under 100 ton — totalt 470 fartyg om sammanlagt 139 000 bruttoton. Av dessa hörde 268 fartyg om drygt 48 000 ton hemma i storlekssklassen 100—299 ton. Inom denna klass var inte mindre än 195 fartyg trettio år eller äldre. I storlekssklassen 299—500 ton var åldersfördelningen betydligt gynnammare. Närmare en fjärdedel av fartygen inom denna grupp hade dock en ålder av tjugo år eller mer.

Nämnden framhåller, att förnyringen av det mindre tonnaget går ganska långsamt. Förnyelsen har på senare år i förhållandevis stor utsträckning inriktats på tankfartyg och i mindre grad på andra specialfartyg. En genomgående tendens tycks vara att alla typer av fartyg numera förses med utrustning av högre klass än tidigare, vilket medfört att nyanskaffningskostnaderna stigit betydligt mer än den allmänna prisstegringen skulle föranlett.

I sammanhanget anmäler nämnden, att en ny typ av torrlastfartyg successivt kommit fram, vilken är så utformad att fartygen med obetydliga åtgärder kan förvandlas från s. k. öppna till slutna shelterdäckare. Genom att sluta ett öppet fartyg ges detta en väsentlig ökning av det tillåtna djupgåendet och en nära fördubblad lastförmåga i viktton räknat. Samtidigt ökar emellertid även bruttodräktigheten i förekommande fall till över 500 bruttoton. Marknadsförhållandena inom fraktfarten motiverar ofta förekommande växlingar mellan öppen och slutna shelterdäckare. Nämnden har funnit att denna typ av fartyg bör falla inom ramen för nämndens

långivning, även om fartygen under längre eller kortare perioder har en bruttodräktighet överstigande den i kungörelsen om lånefonden stadgade 500-tonsgränsen.

Under nästkommande budgetår förutser nämnden, att omkring 5,5 milj. kr. kommer att inflyta i ordinarie återbetalningar å lån. Det synes f. n. osannolikt, att några extra ordinarie återbetalningar kommer att ske. För att nämndens utlåning skall kunna fortsätta i ungefär samma omfattning som under senare år bör ett investeringsanslag av 5 milj. kr. anvisas för budgetåret 1965/66.

Departementschefen

Lånenämnden har anmält, att inom ramen för dess långivning bör få falla den främst under senare år utvecklade typ av shelterdäckade fartyg, som normalt har en bruttodräktighet under 500 registerton men som med tämligen enkla anordningar kan ändras så att bruttodräktigheten överstiger 500 registerton. Jag är inte beredd att nu förorda en sådan utvidgning av låneverksamheten. I förevarande sammanhang vill jag erinra om att med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 oktober 1964 en förhandlingsdelegation tillsatts för att med företrädare för rederinäringen föra förhandlingar rörande inrättande av kreditinstitut för företag inom rederinäringen. Som resultat av de förda förhandlingarna har delegationen den 12 december 1964 framlagt förslag i ärendet. Förslaget torde efter remissbehandling komma att föreläggas riksdagen.

De successivt ökade kraven på lastdryghet och teknisk utrustning även för de mindre fartygen fördyrar dessa och ökar därigenom lånebehovet. En förstärkning av lånenämndens utlåningsmöjligheter bör ske. Jag beräknar, att fonden behöver tillföras ytterligare 3 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens lånefond för den mindre skeppsfarten* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kr.

VI. Fonden för låneunderstöd

1. Garanti till Aktiebolaget Aerotransport för 1964/65

Gällande avtal

Den 20 december 1951 träffades mellan regeringarna i Danmark, Norge och Sverige för femårsperioden den 1 oktober 1950—den 30 september 1955 en överenskommelse om vissa ekonomiska garantier till de i konsortiet Scandinavian Airlines System (SAS) ingående moderbolagen AB Aerotransport (ABA), Det Danske Luftfartselskab A/S och Det Norske Luftfartselskap A/S (prop. 1950: 260, SU 229, rskr. 415).

Vidare ingick de tre regeringarna den 29 september 1955 förnyat garantiavtal till förmån för bolagen för femårsperioden den 1 oktober 1955—den 30 september 1960 (prop. 1955: 147, SU 116, rskr. 269). Med en fördelning av det samlade stödet på de tre staterna i stort sett i förhållande till de tre bolagens andelar i SAS-konsortiet kom Sveriges andel att för perioden uppgå till 5 milj. kr. för år.

Slutligen träffade de skandinaviska regeringarna den 20 augusti 1959 överenskommelse om fortsatt ekonomisk garanti under femårsperioden den 1 oktober 1960—den 30 september 1965 (prop. 1959: 134, SU 81, rskr. 220; SÖF 1959: 42). Vad gäller ABA avser svenska statens garanti ett belopp av 7,5 milj. kr. årligen under perioden. I Danmark och Norge uppgår motsvarande garantier till 6,75 milj. danska kr. resp. 6,75 milj. norska kr. Överenskommelsen jämte tilläggsöverenskommelse den 18 juni 1963, vilka såsom bilaga (*Bilaga*) torde få fogas till statsrådsprotokollet för denna dag, innebär i huvudsak följande.

Uppkommer under något räkenskapsår under femårsperioden underskott i ett bolags verksamhet, skall vederbörande bolag av de medel, som vederbörande stat ställer till förfogande, kunna erhålla täckning för underskottet, dock högst inom det för samma år angivna garantibeloppet. De till förfogande ställda medlen skall i första hand användas för att täcka underskott i den av konsortiet drivna rörelsen. Är bolagets underskott större än garantibeloppet, skall bolaget under följande år av garantiperioden kunna av dessa års garantibelopp erhålla täckning för skillnaden, såframt detta är möjligt. Bolaget kan efter framställning hos vederbörande regering erhålla förskott på garantibelopp. Bolaget skall till vederbörande stat erlägga en garantiavgift på 1 % för år å de vid varje tidpunkt i anspråk tagna och ännu ej återbetalade garantibeloppen.

Det åligger vederbörande bolag att antingen av sitt överskott eller av andra medel, som av konsortiet ställes till förfogande för detta ändamål, återbetala lyftade garantibelopp. Så länge i anspråk tagna garantibelopp icke är helt återbetalade, kan bolaget icke utan tillstånd av vederbörande statsmyndighet utbetala utdelning, och denna skall icke kunna överstiga 5 % av

aktiekapitalet. Närmare regler om återbetalningen fastställs genom överenskommelse mellan vederbörande stat och bolaget.

Belopp, som icke har återbetalats den 1 oktober 1985, kan eftergivnas, därest konsortiets och det nationella bolagets ekonomiska ställning gör detta skäligt.

Enligt tilläggsöverenskommelsen gäller vissa särskilda regler för Danmark och Norge.

Till följd av garantiavtalet har riksdagen ett vart av budgetåren 1961/62—1964/65 under fonden för låneunderstöd anvisat ett investeringsanslag av 7,5 milj. kr. till garanti till Aktiebolaget Aerotransport för räkenskapsåren 1960/61—1963/64. Garantien har hittills tagits i anspråk vid endast ett tillfälle. Sålunda förordnade Kungl. Maj:t den 30 december 1963 om utbetalning av garantibeloppet för räkenskapsåret 1961/62 med anlitande av det för budgetåret 1962/63 anvisade anslaget. I anslutning härtill träffades överenskommelse om regler för beloppets återbetalning.

Framställning av ABA

I skrivelse den 2 september 1964 har ABA hemställt att åtgärder måtte vidtagas för träffande av nytt garantiavtal för tiden den 1 oktober 1965—den 30 september 1970. Beträffande garantibeloppets storlek framhåller bolaget att det samlade beloppet för var och en av de första femårsperioderna motsvarat ungefär 3,5 % av den omsättning man förväntat inom SAS under resp. perioder. Vid tillämpning av samma principer vid fastställande av garantibeloppet för femårsperioden den 1 oktober 1965—den 30 september 1970 som för de föregående perioderna bör det samlade garantibeloppet ökas med 100 % eller per år för Sveriges del till 15 milj. kr. ABA framhåller vidare, att olika meningar framförts om vad som bör förstås med det i artikel 3, första stycket, i gällande avtal intagna ordet »överskott». En precisering härvidlag bör därför ske i det nya avtalet.

Departementschefen

Efter tidigare redovisade, delvis mycket stora driftförluster, har resultatutvecklingen inom SAS under de senaste åren visat en gynnsam tendens. Även i fortsättningen kommer dock betydande osäkerhetsmoment att vara förbundna med konsortiets verksamhet på grund av bl. a. dess internationella karaktär och utpräglade känslighet för allmänna politiska och ekonomiska förhållanden.

Enligt min mening föreligger således allttjämt skäl liknande dem, vilka åberopats som grund för de tidigare avtalen mellan de skandinaviska regeringarna om ekonomiska garantier till de i SAS ingående moderbolagen. Med hänsyn härtill anser jag, att de nuvarande garantiöverenskommelserna bör förlängas för ytterligare fem år räknat fr. o. m. den 1 oktober 1965. Sveriges åtagande bör begränsas till oförändrat 7,5 milj. kr. för år.

Det förhållandet att garantiöverenskommelserna prövas av riksdagen bör enligt min mening icke utgöra hinder för Kungl. Maj:t att, efter hörande av moderbolagen, komma överens med de danska och norska regeringarna om de mindre jämkningar i överenskommelserna, som i framtiden kan befinnas påkallade.

Jag vill i sammanhanget upplysa om att avsikten är att motsvarande förlängning av garantien till de i SAS-konsortiet ingående bolagen skall genomföras även i Danmark och Norge.

I enlighet med gällande överenskommelse av år 1959 bör för garanti för ABA:s verksamhet under tiden den 1 oktober 1964—den 30 september 1965 för nästa budgetår uppföras ett anslag av 7,5 milj. kr.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att med de danska och norska regeringarna träffa avtal om förlängning för perioden den 1 oktober 1965—den 30 september 1970 av garantien till de i konsortiet Scandinavian Airlines System samverkande skandinaviska luftfartsbolagen;

b) till *Garanti till Aktiebolaget Aerotransport för 1964/65* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 7 500 000 kr.

2. Lån till anskaffning av högertrafikbussar

I propositionen angående statlig långivning för anskaffning av högertrafikbussar (1964: 199) har föreslagits riktlinjer för långivning i samband med tidigarelagd anskaffning av sådana bussar. Beträffande finansieringen anförde jag i propositionen att, då särskilda medel för långivningen icke torde erfordras under innevarande budgetår, jag icke var beredd att ta ställning till frågan om den anslagstekniska redovisningen av långivningen. Samtidigt anmälde jag min avsikt att senare framlägga förslag härom. Riksdagen beslutade i enlighet med förslagen i propositionen (SU 196, rskr. 381). Frågan om finansieringen av ifrågavarande långivning torde nu böra tagas upp till fortsatt behandling.

Statens högertrafikkommission förordade i sin framställning rörande statlig långivning för anskaffning av högertrafikbussar, att erforderliga medel för långivningen måtte anvisas under anslaget Kostnader för övergång till högertrafik. Enligt min mening bör detta anslag användas endast för bestridande av direkta kostnader för trafikomläggningen. Jag förordar därför, att medel för långivningen anvisas genom att ett särskilt anslag uppföres under fonden för låneunderstöd. Anslaget bör benämnas Lån till anskaffning av högertrafikbussar.

Som framgår av den tidigare redogörelsen har statens högertrafikkommision i sin framställning om anslag till kostnader för övergång till högertrafik för budgetåret 1965/66 beräknat behovet av lånemedel till 40 milj. kr. (Db p. B 16.). Jag beräknar medelsbehovet för nästa budgetår till 25 milj. kr. För långivningen gäller de föreskrifter Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens bemyndigande i anledning av prop. 1964:199 utfärdat den 18 december 1964.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till anskaffning av högertrafikbussar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 25 000 000 kr.

VIII. Fonden för förlag till statsverket

1. Förskott till vissa plankostnader m. m.

	Ing. behålln.	Anslag	Utgift
1963/64	135 000	300 000	338 000
1964/65	97 000	600 000	369 000*
1965/66 styrelsen	328 000	400 000	728 000*
departementschefen	328 000	400 000	728 000*

* Preliminärt belopp

Byggnadsstyrelsen (skr. 25/8 1964) har i huvudsak anfört följande.

Regionplanering pågår f. n. i Stockholmstrakten, Eskilstunabygden samt Göteborg med omgivningar. I de båda sistnämnda områdena håller arbetet på att slutföras. Inom Stockholmsregionen sker en översyn av den tidigare fastställda regionplanen och i anslutning därtill en utvidgning av planen till senare tillkomna delar av regionplaneområdet. En plan över Kalmartrakten är efter granskning inom byggnadsstyrelsen föremål för Kungl. Maj:ts prövning, varjämte två planer avseende Örnköldsviksorten resp. Umeorten f. n. granskas inom byggnadsstyrelsen.

Vid sin bedömning av förskottsbehovet under innevarande och nästkommande budgetår är det enligt styrelsen särskilt planläggningen inom Stockholms- och Göteborgsregionerna, delar av Skåne samt vissa fritidsområden med starkt exploateringsstryck, som träder i förgrunden. I sammanhanget erinras om att på senare tid vissa krav på statens ekonomiska medverkan rests även vid andra former av planläggning, exempelvis i en nyligen gjord framställning från länsstyrelsen i Stockholms län angående detaljplaneringen inom länets skärgårdsområden.

Byggnadsstyrelsen har vid sina sålunda gjorda överväganden kommit fram till ett medelsbehov för nästa budgetår om i runt tal 700 000 kr. Med utgångspunkt från en uppskattad ingående reservation av drygt 300 000 kr. anges behovet av anslagsmedel för 1965/66 till 400 000 kr.

Departementschefen

Utöver de områden där regionplanering pågår eller har slutförts föreligger enligt min mening behov av en översiktlig planläggning inom ytterligare ett antal regioner. Med hänsyn härtill framstår det som angeläget, att medelsutrymme finnes under anslaget, som gör det möjligt för byggnadsstyrelsen att då nya planprojekt aktualiseras genom förskott underlätta för kommunerna att gå samman i regionplaneförbund. Styrelsen synes också vid sin bedömning av medelsbehovet för nästa budgetår ha inrymt en marginal, som

medger nya initiativ till regionplanering i ytterligare några områden. Vid sådant förhållande anser jag mig kunna biträda styrelsens förslag till medelsanvisning.

Vad angår den av länsstyrelsen i Stockholms län gjorda framställningen angående problem sammanhängande med detaljplaneringen i länets fritidsområden, vill jag i sammanhanget erinra om att framställningen genom beslut av Kungl. Maj:t överlämnats till 1962 års fritidsutredning för att tagas under övervägande i dess utredningsarbete.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förskott till vissa plankostnader m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 400 000 kr.

IX. Diverse kapitalfonder

Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond

Balansräkningen per den 30 juni 1964 för väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond visar, att fondens tillgångar uppgår till sammanlagt 550,3 milj. kr., varav 106,1 milj. kr. avser fastigheter, 89,3 milj. kr. oljelagringsanläggningar, 311,7 milj. kr. maskiner m. m., 4,5 milj. kr. grustag, 4,6 milj. kr. förråd av väglagningsämnen samt 17,6 milj. kr. effektförråd. Återstående 16,5 milj. kr. utgör tillgångar av finansiell natur.

Kapitalbehållningen, inklusive balanserade medel, uppgår till 280,4 milj. kr. Under budgetåret 1963/64 har behållningen ökat med 8,1 milj. kr.

I enlighet med för fonden gällande bestämmelser har överskott å fondens kapital beräknats efter 5 % av den på fonden under budgetåret 1963/64 redovisade genomsnittliga kapitalbehållningen med undantag för kapital investerat i anläggningar, som står under förvaltning av överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap. För de sistnämnda har överskottet beräknats på den vid ingången av budgetåret 1963/64 redovisade kapitalbehållningen. Det sålunda beräknade överskottet har för budgetåret 1963/64 uppgått till inalles ca 13,7 milj. kr. och tillgodoförts driftbudgetens inkomster under posten Övriga diverse kapitalfonder.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

I skrivelse den 28 augusti 1964 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställt om investeringsanslag för budgetåret 1965/66.

1. Vägmaskiner m. m.

	Ing. behålln.	Anslag	Utgift
1963/64	9 808 000	49 000 000	52 283 000
1964/65	6 525 000	49 000 000	50 000 000*
1965/66 styrelsen	5 525 000	65 000 000	64 500 000*
departementschefen	5 525 000	51 500 000	51 500 000*

* Preliminärt belopp.

Styrelsen föreslår ånyo, att på förrådsfonden skall uppläggas en ny tillgångsgrupp, Reservbromateriel m. m., samt hemställer om medel under anslaget Vägmaskiner m. m. för budgetåret 1965/66 för att påbörja anskaffning för ändamålet.

Medelsförbrukning under budgetåren 1963/64—1965/66

För budgetåret 1963/64 var investeringsramen 52,3 milj. kr., vilken utnyttjades helt.

För budgetåret 1964/65 är investeringsramen 50,0 milj. kr. Styrelsen räknar med att ramen kommer att utnyttjas helt.

För budgetåret 1965/66 föreslår styrelsen en medelsförbrukning av 64,5 milj. kr.

Investeringsprogram

Investeringsprogrammet för förrådsfonden under budgetåren 1963/64—1965/66 framgår av följande sammanställning.

	Faktisk utgift	Beräknad utgift	
	1963/64	1964/65	1965/66
	tusental kronor		
Garage- och förrådsbyggnader m. m.	8 350	9 000	8 500
Motorfordon och vägmaskiner m. m.	40 206	36 350	44 500
Flytande materiel.	3 722	4 250	4 800
Reservbromateriel m. m.	—	—	6 000
Diverse och oförutsett.	5	400	700
Summa	52 283	50 000	64 500

Beträffande de olika objektsgrupperna anför styrelsen följande.

Garage- och förrådsbyggnader m. m.

För avslutande av företag som påbörjats eller planeras att påbörjas före den 1 juli 1965 beräknas en medelsförbrukning av 5,5 milj. kr.

Vidare beräknar styrelsen att i enlighet med sin investeringsplan under budgetåret 1965/66 igångsätta tre större och två mindre byggnadsföretag, nämligen i Skanssundet i Södermanlands, Braås i Kronobergs, Falköping i Skaraborgs, Skinnskatteberg i Västmanlands och Brunflo i Jämtlands län, till en beräknad totalkostnad av ca 3,2 milj. kr., varav ca 1,6 milj. kr. belöper på budgetåret 1965/66. För konsultarvoden och oförutsedda utgifter beräknas ett belopp av 1,4 milj. kr. Investeringsplanen förutsätter, att igångsättningstillstånd kommer att beviljas under budgetåret 1964/65 enligt gjorda beräkningar.

Motorfordon och vägmaskiner m. m.

I följande sammanställning redovisas styrelsens anskaffningsprogram för motorfordon och vägmaskiner m. m.

Maskinslag	Beräknat 1/7 1965	Överårliga under 1965/66	Beräknad utrangering 1965/66	Beräknad anskaffning 1965/66
		a n t a l		
Lastbilar.	1 296	200	180	150
Person- och paketbilar.	661	174	131	130
Traktorer och jeepar.	460	349	115	65
Väghyvlar.	1 010	311	100	100
Vägvältar.	245	31	25	25
Krossar.	361	66	36	25
Sorteringsverk.	325	185	80	70
Generatoraggregat.	355	225	70	60
Skoplastare.	465	150	65	85
Kompressorer.	570	215	120	70

Utöver i sammanställningen redovisade fordon och maskiner, för vilka investeringsutgifterna beräknas till 40,6 milj. kr., upptager styrelsen ett belopp av 3,9 milj. kr. för ny- och ersättningsanskaffning av diverse maskiner. Häri ingår bl. a. 0,7 milj. kr. för anskaffning av utrustning för fotogrammetri och elektronisk databehandling samt 0,75 milj. kr. för anskaffning av ytterligare ett asfaltverk, som tidigare planerats kunna anskaffas redan under innevarande budgetår. Till gruppen diverse maskiner hänföres liksom tidigare bl. a. oljegrusmaskiner, målningsmaskiner, snöslungor och släpvagnar. Styrelsen finner det f. n. icke möjligt att uppgöra en detaljerad plan för denna grupp. För ändamålet har styrelsen beräknat 2,5 milj. kr.

För leveranser till maskincentralförrådet under budgetåren 1964/65—1966/67 har styrelsen erhållit *bemyndigande att ikläda sig betalningsansvar* intill resp. 18, 24 och 26 milj. kr.

Dessa bemyndiganden hade den 1 juli 1964 utnyttjats för beställningar avseende leveranser under budgetåren 1964/65 och 1965/66 med resp. 17,8 och 7,5 milj. kr.

Styrelsen hemställer om bemyndigande att för budgetåret 1967/68 i vad avser maskincentralförrådet ikläda sig betalningsansvar intill ett belopp av 28,0 milj. kr.

Flytande materiel

För budgetåret 1965/66 beräknar styrelsen för avslutande av pågående objekt ca 0,5 milj. kr. För påbörjande av två frigående och en linstyrd färja beräknas 2,9 milj. kr. samt för ombyggnad av äldre färjor ca 0,4 milj. kr.

Beträffande nyanskaffningarna anför styrelsen i huvudsak följande. Biltrafiken på Vaxholm—Rindö- och Ljusterölederna fortsätter att öka även vintertid i sådan takt att ytterligare en färja med 48 personbilers kapacitet behövs på vardera leden. Båda färjorna måste vara byggda för gång i is. Även på leden Isön—Norderö i Storsjön har trafiken ökat så att en färja för 48 personbilar erfordras. Denna behöver icke byggas för gång i is, emedan leden vintertid hålles öppen medelst luftblåsning.

Med anledning av framställning från sjöfartsstyrelsen har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vidare för budgetåret 1965/66 hemställt om investeringsanslag av 1 milj. kr., varav 0,5 milj. kr. för ersättningsanskaffning för en bogserbåt, som icke längre uppfyller gällande säkerhetsbestämmelser samt 0,5 milj. kr. för ett sugmudderverk för bl. a. småbåtshamnar.

Reservbromateriel m. m.

I föregående års *petita* anfördes att behov föreligger att anskaffa ny reservbromateriel. Denna materiel bör redovisas på fonden under en ny tillgångsgrupp benämnd Reservbromateriel m. m. Även den befintliga föråldrade materielen av detta slag bör upptagas till redovisning på fonden under den föreslagna gruppen. Anskaffningen av den nya materielen bör samordnas med övriga materielinköp av samma slag inom totalförsvaret och ske i två etapper, av vilka den första bör omfatta tre till fem år. Kostnaderna för

den första etappen beräknas till 36,2 milj. kr. inklusive förråd och viss hanteringsutrustning. För budgetåret 1965/66 beräknas medelsbehovet till 6,0 milj. kr. Härutöver hemställer styrelsen om bemyndigande att för budgetåren 1965/66—1967/68 få ikläda sig betalningsansvar intill ett belopp av 28,0 milj. kr. för reservbromateriel m. m.

Diverse och oförutsett

För budgetåret 1965/66 beräknar styrelsen, att ett belopp av 0,7 milj. kr. bör stå till styrelsens förfogande för diverse smärre, nu ej förutsebara kostnader.

Yttrande

Arbetsmarknadsstyrelsens yttrande har redovisats under postverkets fond.

Departementschefen

Investeringsramen för väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond har för innevarande budgetår fastställts till 50 milj. kr., d. v. s. det belopp som jag tillstyrkte i 1964 års statsverksproposition. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har beräknat, att medelförbrukningen kommer att uppgå till samma belopp.

För nästa budgetår har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit en medelförbrukning av 64,5 milj. kr. för förrådsfondens investeringar, varav 6 milj. kr. beräknats för den av styrelsen föreslagna nya tillgångsgruppen reservbromateriel m. m.

Som framgått av investeringsplanen för kommunikationsverken har jag tillstyrkt en investeringsram för nästa budgetår av 51,5 milj. kr. för förrådsfonden. I förhållande till den fastställda ramen för innevarande budgetår innebär mitt förslag en ökning med 1,5 milj. kr.

Av följande sammanställning framgår, hur förrådsfondens investeringar ungefärligt kommer att fördela sig under nästa budgetår på de olika objektgrupperna. Sammanställningen visar även utfallet för budgetåret 1963/64 och den beräknade medelförbrukningen 1964/65.

	1963/64 Utfall	1964/65 Beräknad miljoner kronor	1965/66 Mynd.	Dep:t
Garage och förrådsbyggnader	8,4	9,0	8,5	7,0
Motorfordon och vägmaskiner	40,2	36,4	44,5	38,8
Flytande materiel	3,7	4,2	4,8	4,8
Reservbromateriel	—	—	6,0	0,5
Grustag m. m.	—	—	—	—
Diverse och oförutsett	—	0,4	0,7	0,4
Summa	52,3	50,0	64,5	51,5

Den av styrelsen framlagda investeringsplanen omfattar i fråga om nya objekt fem garage- och förrådsbyggnader m. m., en betydande anskaffning av motorfordon och vägmaskiner, vari ingår bl. a. ett nytt asfaltverk, två

frigående och en linstyrd färja jämte viss materiel för sjöfartsstyrelsens räkning samt beställning av reservbrommateriel.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i skrivelse den 29 oktober 1964 anmält, att kostnaderna för att anlägga ett reparationsvarv för färjor vid Tenö i Stockholms län kunde beräknas komma att väsentligt överstiga den i petita för budgetåret 1965/66 uppgivna kostnaden. Kungl. Maj:t har genom beslut den 13 november 1964 föreskrivit, att igångsättningen av arbetena för anläggande av varvet skall anstå tills vidare. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har fått i uppdrag att utreda möjligheterna att sänka kostnaderna för varvsanläggningen samt att till Kungl. Maj:t redovisa resultatet av utredningen.

Med hänsyn härtill och till att ett par nya byggnadsföretag i södra och mellersta Sveriges synes kunna senareläggas förordar jag en viss begränsning av medelsförbrukningen på objektgruppen garage- och förrådsbyggnader i förhållande till styrelsens förslag.

Mitt förslag beträffande gruppen motorfordon och vägmaskiner innebär en något ökad medelsförbrukning jämfört med styrelsens beräkning för innevarande budgetår. Ökningen bör göra det möjligt för styrelsen att genomföra den tidigare uppskjutna anskaffningen av ytterligare ett asfaltverk.

Inom gruppen flytande materiel har jag beräknat medel för bl. a. anskaffning av materiel för sjöfartsstyrelsens räkning.

I fråga om reservbrommaterialet avser jag att senare föreslå Kungl. Maj:t att anskaffningen av denna upptages i förslaget till allmän beredskapsstat för budgetåret 1965/66. För vissa förberedande åtgärder förordar jag emellertid att 0,5 milj. kr. anvisas under förevarande anslag. Chefen för finansdepartementet har i annat sammanhang denna dag tillstyrkt ett avskrivningsanslag av 0,5 milj. kr. för ifrågavarande materiel.

Anslaget har beräknats under hänsynstagande till att en marginal utöver ramen bör finnas för att möjliggöra en av konjunkturmässiga eller andra skäl påkallad ökning av medelsförbrukningen under nästa budgetår. Det torde böra uppföras med 51,5 milj. kr.

Jag förordar vidare, att styrelsen erhåller ett beställningsbemyndigande till ett i förhållande till budgetåret 1966/67 oförändrat belopp av 26 milj. kr., gällande leveranser till maskincentralförrådet under budgetåret 1967/68.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1. till *Vägmaskiner m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 51 500 000 kr.;
2. medgiva att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen lämnas det beställningsbemyndigande jag föreslagit i det föregående.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Fredrik Björkman

Bilaga

Överenskommelse mellan Sverige, Danmark och Norge om ekonomisk garanti till vissa flygbolag.

Sverige, Danmark och Norge, som hava funnit lämpligt förnya den i Köpenhamn den 29 september 1955 träffade överenskommelsen om ekonomiska garantier till de tre moderbolagen i konsortiet Scandinavian Airlines System (SAS), nämligen AB Aerotransport (ABA), Det Danske Luftfartselskab A/S (DDL) och Det Norske Luftfarselskap A/S (DNL), hava kommit överens om följande:

Artikel 1

Staterna lämna bolagen garantier med följande belopp:

Räkenskapsår	Den danska staten garanterar DDL milj. d. kr.	Den norska staten garanterar DNL milj. n. kr.	Den svenska staten garanterar ABA milj. s. kr.
1 okt. 1960—30 sept. 1961....	6,75	6,75	7,5
1 okt. 1961—30 sept. 1962....	6,75	6,75	7,5
1 okt. 1962—30 sept. 1963....	6,75	6,75	7,5
1 okt. 1963—30 sept. 1964....	6,75	6,75	7,5
1 okt. 1964—30 sept. 1965....	6,75	6,75	7,5
	33,75	33,75	37,5

Vid nedskrivning eller uppskrivning av någon av de skandinaviska valutorna skola regeringarna upptaga förhandlingar rörande den reglering av garantibeloppen, som erfordras för att i huvudsak återställa nuvarande värdeförhållanden mellan garantibeloppen och som i övrigt kan finnas skäligen med hänsyn till de förhållanden, som ligga till grund för denna överenskommelse.

Artikel 2

Uppkommer under något av de i artikel 1 angivna räkenskapsåren underskott i ett bolags verksamhet, skall vederbörande bolag av de medel, som vederbörande stat ställer till förfogande, kunna erhålla täckning för underskottet, dock högst inom det för samma år angivna garantibeloppet.

De till förfogande ställda medlen skola i första hand användas för att täcka underskott i den av konsortiet drivna rörelsen.

Är bolagets underskott större än garantibeloppet, skall bolaget under följande år av garantiperioden kunna av dessa års garantibelopp erhålla täckning för skillnaden, såframt detta är möjligt.

Bolaget kan efter framställning hos vederbörande regering erhålla förskott på de i första stycket angivna beloppen.

Bolaget skall till vederbörande stat erlägga en garantiavgift på 1 % för år å de vid varje tidpunkt i anspråk tagna och ännu ej återbetalade garantibeloppen.

Artikel 3

Det åligger vederbörande bolag att antingen av sitt överskott eller av andra medel som av konsortiet ställas till förfogande för detta ändamål återbetala lyftade garantibelopp.

Så länge i anspråk tagna garantibelopp icke äro helt återbetalade, kan bolaget icke utan tillstånd av vederbörande statsmyndighet utbetala utdelning, och denna skall icke kunna överstiga 5 % av aktiekapitalet.

Närmare regler om återbetalningen fastställas genom överenskommelse mellan vederbörande stat och bolaget.

Artikel 4

Belopp, som icke hava återbetalts den 1 oktober 1985, kunna eftergivnas, därest konsortiets och det nationella bolagets ekonomiska ställning gör detta skäligt.

Artikel 5

Denna överenskommelse skall träda i kraft den 1 oktober 1960.

Till bekräftelse härav hava undertecknade befullmäktigade undertecknat denna överenskommelse.

Som skedde i Oslo den 20.8.1959, i tre exemplar å svenska, danska och norska språken, vilka tre texter skola äga lika vitsord.

Sven Ebbesen

Halvard Lange

Rolf Edberg

TILLÄGGSÖVERENSKOMMELSE TILL ÖVERENSKOMMELSEN

den 20 augusti 1959 mellan Sverige, Danmark och Norge om ekonomisk garanti till vissa flygbolag.

Sverige, Danmark och Norge, som i juli 1961 deltog i den ekonomiska rekonstruktionen av konsortiet Scandinavian Airlines System (SAS), vilket drives av de tre moderbolagen, Aktiebolaget Aerotransport (ABA), Det Danske Luftfartselskab A/S (DDL) och Det Norske Luftfartselskap A/S (DNL),

hava kommit överens om följande:

De i artikel 1 i överenskommelsen den 20 augusti 1959 mellan Sverige, Danmark och Norge om ekonomisk garanti till vissa flygbolag omförmälda garantibeloppen kunna endast krävas utbetalda till täckning av underskott efter räkenskapsåret 1960/61. Danmarks och Norges utgivande av garanti-belopp till respektive DDL och DNL kunna dessutom endast krävas i den omfattning underskottet nedbringar DDL:s och DNL:s insatskapital i konsortiet SAS under respektive 60 milj. d.kr. och 62 milj. n.kr. eller medför att SAS icke kan uppfylla de till konsortiets amerikanska lån knutna villkoren om det egna kapitalets och driftkapitalets storlek.

Till bekräftelse härav hava undertecknade fullmäktige undertecknat denna överenskommelse.

Som skedde i Oslo den 18 juni 1963, i tre exemplar å svenska, danska och norska språken, vilka tre texter skola äga lika vitsord.

Rolf Edberg

Register

Sid.

1 Översikt

DRIFTBUDGETEN

Sjätte huvudtiteln

A. Kommunikationsdepartementet m. m.

Kommunikationsdepartementet:

17	Avlöningar.....	12 899 000	
17	Omkostnader.....	1179 000	13 078 000
18	Kommittéer m. m., därav hälften att avräknas mot automobilskattemedlen.....		12 100 000
18	Extra utgifter.....		1485 000
Summa för kommunikationsdepartementet m. m.			15 663 000

B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet

Väg- och vattenbyggnadsverket

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen:

19	Avlöningar, därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.....	17 735 000	
23	Omkostnader, därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.....	2 624 000	20 359 000
Vägförvaltningarna:			
24	Avlöningar, därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.....	42 751 000	
26	Omkostnader, därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.....	6 766 000	49 517 000
27	De lokala vägnämnderna m. m., att avräknas mot automobilskattemedlen.....		325 000
28	Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde, att avräknas mot automobilskattemedlen.....		1 000 000
			71 201 000

Vägunderhåll och vägbyggnader

- 28 Allmän översikt över beräkningen av väganslagen m. m.
Väghållningen på landet samt i städer och stadsliknande samhällen, där kronan är väghållare:
- 49 Vägunderhållet, att avräknas mot automobilskattemedlen..... 490 000 000
- 50 Byggnad av riksvägar, att avräknas mot automobilskattemedlen..... 340 000 000

¹ Beräknat belopp.

312 *Statsverkspropositionen år 1965: Bil. 8: Kommunikationsdepartementet*

Sid.		Kr
50	Byggande av länsvägar, att avräknas mot automobilskattemedlen.....	214 000 000
50	Byggande av ödebygdsvägar, att avräknas mot automobilskattemedlen.....	12 000 000
50	Byggande av storbroar, att avräknas mot automobilskattemedlen.....	44 000 000
	Väghållningen i städer och stadsliknande samhällen, som är väghållare:	
52	Bidrag till underhåll av vägar och gator, att avräknas mot automobilskattemedlen.....	79 000 000
53	Bidrag till byggande av vägar och gator, att avräknas mot automobilskattemedlen.....	270 000 000
	Enskild väghållning:	
54	Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m., att avräknas mot automobilskattemedlen....	37 500 000
56	Bidrag till byggande av enskilda vägar, att avräknas mot automobilskattemedlen.....	20 000 000
	Diverse ändamål:	
58	Kostnader för övergång till högertrafik, att avräknas mot automobilskattemedlen.....	100 000 000
61	Utredningar, att avräknas mot automobilskattemedlen.....	600 000
63	Vissa kostnader i samband med internationella vägkongresser, att avräknas mot automobilskattemedlen.....	25 000
63	Avsättning till statens automobilskattemedelsfond.....	1 000
		100 626 000
		1 607 126 000

Vatten- och avloppsanläggningar

64	Bidrag till vatten- och avloppsanläggningar.....	85 000 000
	Summa för väg- och vattenbyggnadsväsendet	1 763 327 000

C. Vägtrafikväsendet

	Statens bilinspektion:	
66	Avlöningar, att avräknas mot automobilskattemedlen.....	1 028 000
68	Omkostnader, att avräknas mot automobilskattemedlen.....	305 000
69	Uppdragsverksamhet, att avräknas mot automobilskattemedlen.....	4 525 000
70	Registrering av motorfordon.....	1 000
70	Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid järnvägs-korsningar, att avräknas mot automobilskattemedlen.....	6 500 000
	Statens biltrafiknämnd:	
71	Avlöningar, att avräknas mot automobilskattemedlen.....	1 064 000

Sid.		Kr.
73	Omkostnader, att avräknas mot automobilskattemedlen.....	111 000
		1 175 000
73	Statens trafiksäkerhetsråd m. m., att avräknas mot automobilskattemedlen.....	282 000
	Trafiksäkerhetsforskning, att avräknas mot automobilskattemedlen.....	1 400 000
75		
78	Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande, att avräknas mot automobilskattemedlen.....	1 600 000
	Summa för vägtrafikväsendet	16 816 000

D. Sjöfart

Sjöfartsverket

Sjöfartsstyrelsen:		
82	Avlöningar.....	8 415 000
89	Omkostnader.....	1 916 000
		10 331 000
Lots- och fyrstaten:		
91	Avlöningar.....	32 067 000
98	Omkostnader.....	7 781 000
		39 848 000
Fartygsinspektionen:		
99	Avlöningar.....	2 143 000
100	Omkostnader.....	316 000
		2 459 000

Säkerhetsanstalter för sjöfarten m. m.

101	Säkerhetsanstalter för sjöfarten.....	2 500 000
107	Materielanskaffning till vissa farleder m. m.....	60 000
107	Viss omläggning av utprickningssystemet för sjöfarten.....	50 000
108	Driftkostnader för radionavigeringsstationer.....	273 000
109	Anskaffning av lotsbåtar.....	1 500 000
110	Viss utrustning för statlig sjöräddningsverksamhet.....	80 000
111	Statens isbrytarverksamhet.....	7 000 000
112	Mättnings- och rekognosceringsverksamhet.....	5 230 000

Hamnar och farleder

114	Bidrag till handelshamnar och farleder.....	14 000 000
115	Statliga farledsarbeten.....	125 000
116	Bidrag till byggande av fiskehamnar m. m.....	3 000 000
117	Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder.....	534 000
118	Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder, att avräknas mot automobilskattemedlen.....	4 000 000

Övriga sjöfartsändamål

Handelsflottans pensionsanstalt:		
119	Administrationskostnader.....	1 000
Statens sjöhistoriska museum:		
121	Avlöningar.....	1 427 000

¹ Beräknat belopp.

314 *Statsverkspropositionen år 1965: Bil. 8: Kommunikationsdepartementet*

Sid.		Kr.	
122	Omkostnader.....	215 000	
123	Underhåll och ökning av samlingarna.....	10 000	1 652 000
124	Läkarundersökning av sjöfolk.....		750 000
125	Bidrag till vissa resor av sjöfolk.....		600 000
126	Avsättning till handelsflottans välfärdsfond.....		370 000
126	Understöd åt skärgårdsrederier m. m.....		350 000
128	Avveckling av vissa avgifter för sjöfarten i Stockholm.....		1 540 000
	Summa för sjöfart		86 253 000

E. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut:			
134	Avlöningar.....	7 767 000	
140	Omkostnader.....	1 764 000	
142	Underhåll av materiel m. m.....	655 000	
143	Nyanskaffning av instrument m. m.....	870 000	
145	Uppdragsverksamhet.....	3 100 000	
145	Väderlekstjänst för luftfarten.....	5 168 000	19 324 000
152	Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland m. m.....		1 209 000
	Summa för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut		20 533 000

F. Byggnadsväsendet

Byggnadsstyrelsen:			
154	Avlöningar.....	11 483 000	
161	Omkostnader.....	2 099 000	13 582 000
163	Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.....		1 000 000
Länsarkitektorganisationen:			
164	Avlöningar.....	8 338 000	
166	Omkostnader.....	857 000	9 195 000
168	Bidrag till upprättande av regionplaner m. m.....		1 000
	Summa för byggnadsväsendet		23 778 000

G. Tekniska institut

169	Statens väginstitut, att avräknas mot automobilskattemedlen		1 740 000
174	Statens väginstitut: Utrustning, att avräknas mot automobilskattemedlen.....		140 000
Statens geotekniska institut:			
175	Avlöningar.....	1 126 000	
177	Omkostnader.....	245 000	
178	Uppdragsverksamhet.....	1 637 000	
181	Utrustning.....	100 000	3 108 000
	Summa för tekniska institut		4 988 000

Sid. Kr.

H. Diverse

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:		
182	Slottsbyggnadernas delfond.....	4 207 000	
182	Byggnadsstyrelsens delfond.....	10 542 000	
182	Sjöfartsstyrelsens delfond.....	1 109 000	15 858 000
183	Ersättning till statens järnvägar för drift av icke lönsamma järnvägslinjer.....		210 000 000
184	Ersättning till trafikföretag för drift av icke lönsamma busslinjer, att avräknas mot automobilskattemedlen.....		6 500 000
186	Ersättning till statens järnvägar för överlåtelse av mark vid Stockholms östra station.....		1 630 000
187	Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser, därav 1 700 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen	74 000 000	
188	Kostnader för vissa nämnder m. m.....		27 000
189	Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.....		757 000
191	Viss beredskapsutrustning.....		500 000
191	Ersättning för viss rundradioverksamhet.....	19 500 000	
	Summa för diverse	328 772 000	
	Summa för huvudtiteln	2 250 130 000	

II. Luftfartsfonden

192	Underskott å luftfartsfonden.....	10 500 000	
	Summa för driftbudgeten	2 260 630 000	

KAPITALBUDGETEN

206 Investeringsplan för kommunikationsverken m. m.

I. Statens affärsverksfonder**A. Postverket**

211	Posthus m. m.....	13 000 000	
217	Departementschefen		

B. Televerket

218	Teleanläggningar m. m.....	504 000 000	
237	Rundradioanläggningar.....	25 000 000	
248	Ökning av televerkets rörelsemedel		
252	Departementschefen		

Summa för televerket 529 000 000

Sid.

Kr.

C. Statens järnvägar

259	Järnvägar m. m.....	310 000 000
275	Överföring av medel inom värdeminskningskontot från delkontot för pensionsförpliktelser till slopningskontot	
276	Departementschefen	

II. Luftfartsfonden

280	Flygplatser m. m.....	7 900 000
285	Departementschefen	

III. Statens allmänna fastighetsfond

287	Sanering m. m. inom Djurgårdsstaden i Stockholm.....	300 000
288	Radiohus.....	4 100 000
289	Televisionshus.....	10 800 000
291	Kontorshus i kvarteret Murmästaren i Stockholm.....	2 499 000
292	Merkostnader för vissa byggnadsarbeten.....	210 000
294	Säkerhetsanstalter för sjöfarten.....	4 500 000

Summa för statens allmänna fastighetsfond 22 409 000

V. Statens utlåningsfonder

295	Luftfartslånefonden.....	1 000
295	Statens lånefond för den mindre skeppsfarten.....	3 000 000

VI. Fonden för låneunderstöd

298	Garanti till Aktiebolaget Aerotransport för 1964/65.....	7 500 000
300	Lån till anskaffning av högertrafikbussar.....	25 000 000

VIII. Fonden för förlag till statsverket

302	Förskott till vissa plankostnader m. m.....	400 000
-----	---	---------

IX. Diverse kapitalfonder**Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond**

304	Vägmaskiner m. m.....	51 500 000
307	Departementschefen	

Summa för kapitalbudgeten 969 710 000

Totalt för kommunikationsdepartementet 3 230 340 000

FINANSDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 4 janu-
ari 1965.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler de frågor som gäller utgifterna för budgetåret 1965/66 inom finansdepartementets verksamhetsområde och anför därvid följande.

Innan jag går in på anslagen i detalj, vill jag lämna en översikt över mina förslag.

ÖVERSIKT

Finansdepartementets huvudtitel har under de senaste åren helt dominerats av utgifterna till skatteersättning och skattelindringsbidrag till kommunerna. För innevarande budgetår utgör anslagen till hithörande ändamål ungefär två tredjedelar av huvudtitelns totalsumma. Skatteersättningarna är ett led i fullföljandet av 1957 och 1961 års skattereformer. Enligt gällande bestämmelser utgår dessa ersättningar t. o. m. år 1965. Skattelindringsbidragen avser att bereda lättnader för särskilt skattetyngda kommuner. Denna bidragsgivning har ökat kraftigt under de senaste åren. Förslag avses skola framläggas om en reformering av den kommunala skatteutjämningen.

Den statliga rationaliseringsverksamheten har, bl. a. genom organisatoriska förändringar, under senare år intensifierats. Betydelsefulla åtgärder har vidtagits för att utnyttja automatisk databehandling inom statsförvaltningen. Vidare har revisionsverksamheten omorganiserats och effektiviserats. Den statliga statistikproduktionen har centraliserats och förbättrats.